

Místní akční skupina
HRUBÝ JESENÍK

STRATEGIE KOMUNITNĚ VEDENÉHO MÍSTNÍHO ROZVOJE

MAS HRUBÝ JESENÍK

NA OBDOBÍ 2014 – 2020

BRUNTÁLSKO UMÍ!

Informace o financování přípravy strategie

Povinné aktivity pro zkvalitnění tvorby a komunitním projednáním SCLLD byly finančně podpořeny v rámci OPTP. Projekt s názvem Podpora vzniku strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Hrubý Jeseník byl podpořen pod registračním číslem CZ.1.08/3.2.00/14.00249.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Aktivity související s následným dopracováním a komunitním projednáním dalších částí SCLLD byly finančně podpořeny Moravskoslezským krajem v rámci dotačního programu Podpora Místních akčních skupin Moravskoslezského kraje 2012.

Na úhradě výdajů na přípravu strategie se také částečně podílely obce MAS Hrubý Jeseník.

Poděkování

Děkujeme všem, kteří se podíleli na přípravě strategie ať již finančně nebo svým přímým zapojením do zpracovávání, projednávání či připomínkování strategie.

MAS Hrubý Jeseník, z. s.

OBSAH

OBSAH	3
I. POPIS ÚZEMÍ A ZDŮVODNĚNÍ JEHO VÝBĚRU	8
1. ZÁKLADNÍ INFORMACE O STRATEGII A MAS	8
1.1. ZÁKLADNÍ INFORMACE O STRATEGII	8
1.2. PŘÍSTUP KE ZPRACOVÁNÍ	9
1.3. ZÁKLADNÍ INFORMACE O MAS	10
2. ZÁKLADNÍ VYMEZENÍ A POPIS ÚZEMÍ	13
2.1. UMÍSTĚNÍ V RÁMCI ČR, KRAJE, ORP	13
2.2. SÍDELNÍ STRUKTURA	13
2.3. HUSTOTA ZALIDNĚNÍ	15
2.4. ZÁKLADNÍ HISTORICKÉ SOUVISLOSTI	15
II. ANALYTICKÁ ČÁST – SOCIOEKONOMICKÁ ANALÝZA	16
3. OBYVATELSTVO	16
3.1. DEMOGRAFICKÁ SITUACE	16
3.1.1. <i>Počet obyvatel a jeho vývoj</i>	16
3.1.2. <i>Pohyb obyvatel</i>	18
3.1.3. <i>Věkové složení obyvatel</i>	19
3.1.4. <i>Předpokládaný demografický vývoj</i>	20
3.1.5. <i>SWOT analýza</i>	21
4. HOSPODÁŘSTVÍ	22
4.1. EKONOMICKÁ SITUACE	22
4.1.1. <i>Charakter hospodářství v regionu</i>	22
4.1.2. <i>Struktura podnikatelských subjektů</i>	22
4.1.3. <i>Charakteristika klíčových subjektů</i>	24
4.1.4. <i>Výroba, těžba a skladování</i>	24
4.1.5. <i>Služby</i>	29
4.1.6. <i>Sociální podnikání</i>	30
4.1.7. <i>Průmyslové (podnikatelské) zóny, plochy pro podnikání</i>	31
4.1.8. <i>Opuštěné plochy, areály – brownfields</i>	32
4.1.9. <i>SWOT analýza</i>	33
4.2. CESTOVNÍ RUCH A REKREACE	34
4.2.1. <i>Turistická infrastruktura v obcích</i>	37
4.2.2. <i>Regionální značka</i>	40
4.2.3. <i>SWOT analýza</i>	40
4.3. TRH PRÁCE	41
4.3.1. <i>Ekonomická aktivita obyvatel</i>	41
4.3.2. <i>Podíl nezaměstnanosti</i>	44
4.3.3. <i>Podíl dlouhodobě nezaměstnaných</i>	46
4.3.4. <i>Dojíždka a vyjíždka za prací</i>	46
4.3.5. <i>Vzdělanostní struktura obyvatel</i>	47
4.3.6. <i>Kvalifikační struktura nezaměstnaných</i>	49

4.3.7.	Aktivní politika zaměstnanosti	49
4.3.8.	SWOT analýza	50
5.	INFRASTRUKTURA	51
5.1.	TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA	51
5.1.1.	Zajištění pitné vody, čištění odpadních vod, plynofikace, zásobování teplem	51
1.1.1.	Stav ostatní technické infrastruktury	53
6.1.2.	Obnovitelné zdroje energie	54
6.1.3.	Nakládání s odpady	55
6.1.4.	SWOT analýza	57
6.5	DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA	57
6.5.1	Napojení obcí na silniční a železniční síť	57
6.5.2	Cyklistická doprava, in-line stezky	62
6.6	DOPRAVNÍ OBSLUŽNOST	63
6.6.1	Zapojení obcí do integrovaného systému dopravy	63
6.6.2	Hromadná doprava a kvalita spojení	63
6.6.3	SWOT analýza	64
7.	VYBAVENOST ÚZEMÍ	65
7.1	VYBAVENOST ZÁKLADNÍMI SLUŽBAMI	65
7.1.1	SWOT analýza	66
7.2	BYDLENÍ	66
7.2.1	Počet dokončených bytů	69
7.2.2	Sociální bydlení a startovací byty	70
7.2.3	SWOT analýza	71
7.3	ŠKOLSTVÍ A VZDĚLÁVÁNÍ	72
7.3.1	Mateřské, základní a střední školy	72
7.3.2	Další vzdělání a rekvalifikace	78
7.3.3	SWOT analýza	78
7.4	ZDRAVOTNICTVÍ	79
7.4.1	Dostupnost zdravotní péče	79
7.4.2	SWOT analýza	80
7.5	SOCIÁLNÍ PÉČE	80
7.5.1	Sociální situace, vyloučené lokality	80
7.5.2	Sociální péče a služby	83
7.5.3	SWOT analýza	87
7.6	KULTURNÍ VYBAVENOST A SPOLKOVÁ ČINNOST	88
7.6.1	Kulturní a spolková vybavenost v obcích	88
7.6.2	Spolková činnost	90
7.6.3	SWOT analýza	91
7.7	SPORT A VOLNOČASOVÉ AKTIVITY	91
7.7.1	Sportovní a volnočasová zařízení, podmínky pro sportovní a volnočasové aktivity	91
7.7.2	SWOT analýza	93
8.	KRAJINA A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	94
8.1	KRAJINA	94
8.1.1	Geomorfologie, geologie, klimatické podmínky	94
8.1.2	Geomorfologické členění	94
8.1.3	Geologické aspekty	94

8.1.4	Klimatické podmínky.....	95
8.1.5	Hodnoty krajiny.....	95
8.1.6	Koeficient ekologické stability.....	95
8.1.7	Pozemkové úpravy.....	96
8.1.8	SWOT analýza.....	97
8.2	ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ.....	97
8.2.1	Půdní fond.....	97
8.2.2	Velkoplošná ochrana přírody, chráněná území.....	99
8.2.3	Biodiverzita.....	104
8.2.4	Lesní ekosystémy.....	105
8.2.5	Dřeviny ve volné krajině a v sídlech.....	106
8.2.6	Kvalita ovzduší.....	107
8.2.7	Vodní režim.....	108
8.2.8	Ekologické zátěže.....	111
8.2.9	SWOT analýza.....	112
9.	SPRÁVA ÚZEMÍ, ÚZEMNÍ ROZVOJ A SPOLUPRÁCE	114
9.1	SPRÁVA ÚZEMÍ.....	114
9.1.1	Řízení obcí.....	114
9.1.2	Efektivita, transparentnost, informovanost, práce s veřejností.....	115
9.1.3	SWOT analýza.....	116
9.1.4	Bezpečnost v obcích.....	116
9.1.5	SWOT analýza.....	119
9.2	ÚZEMNÍ ROZVOJ.....	119
9.2.1	Územní a strategické plánování.....	119
9.2.2	Regionální politika.....	121
9.2.3	SWOT analýza.....	123
9.3	SPOLUPRÁCE ÚZEMÍ.....	124
9.3.1	Regionální spolupráce.....	124
9.3.2	Nadregionální spolupráce.....	125
9.3.3	SWOT analýza.....	125
10.	SWOT ANALÝZA (SOUHRNNÁ)	127
11.	ANALÝZA PROBLÉMŮ A POTŘEB	133
11.2.	HLAVNÍ POTŘEBY ÚZEMÍ.....	133
11.2.1.	Lidé.....	133
11.2.2.	Výkonnost.....	133
11.2.3.	Prostředí.....	134
11.3.	STROM PROBLÉMŮ.....	134
12.	STANOVENÍ VIZE, STRATEGICKÝCH CÍLŮ, SPECIFICKÝCH CÍLŮ A OPATŘENÍ	137
12.1.	ZÁKLADNÍ STRATEGICKÁ VIZE.....	137
12.2.	PRINCIPY ROZVOJE, KTERÉ JSOU UPLATŇOVANÉ NA ÚZEMÍ MAS.....	137
12.4.	GLOBÁLNÍ CÍL.....	138
12.5.	STRATEGICKÉ OBLASTI A CÍLE, PRŮŘEZOVÁ TÉMATA.....	138
13.	ZDŮVODNĚNÍ STRATEGICKÝCH OBLASTÍ A POPIS SPECIFICKÝCH CÍLŮ A OPATŘENÍ	145
13.1.	STRATEGICKÁ OBLAST I. KVALITNÍ PODMÍNKY ŽIVOTA OBYVATEL – LIDÉ.....	145
13.1.1.	Strategický cíl 1. Přizpůsobit služby potřebám regionu a novým trendům ve světě.....	145

13.1.1.1.	Specifický cíl 1.1 Zlepšení koordinace a fungování sociálních apod. služeb na celém území	146
13.1.1.2.	Specifický cíl 1.2. Zlepšit správu území a územní rozvoj.....	149
13.1.1.3.	Specifický cíl 1.3 Zlepšit plánování území v oblasti vzdělávání	152
13.1.1.4.	Specifický cíl 1.4 Budovat vztah lidí k regionu, místnímu a přeshraničnímu trhu	153
13.1.1.5.	Specifický cíl 1.5 Budování a upevňování kultury, hodnot, identity a tradic	157
13.1.1.6.	Specifický cíl 1.6 Zlepšit vybavenost území	159
13.2.	STRATEGICKÁ OBLAST II. UDRŽITELNÁ REGIONÁLNÍ EKONOMIKA – VÝKONNOST	163
13.2.1.	Strategický cíl 2 Rozvoj výkonnosti místní ekonomiky	163
13.2.1.1.	Specifický cíl 2.1 Využít spolupráci pro rozvoj výkonnosti regionu.....	163
13.2.1.2.	Specifický cíl 2.2 Rozvíjet sociální podnikání v území	165
13.2.1.3.	Specifický cíl 2.3 Zlepšit řešení nezaměstnanosti a sociálního začleňování v území	168
13.2.1.4.	Specifický cíl 2.4 Zlepšit nabídku infrastruktury a služeb pro podnikání	170
13.2.1.5.	Specifický cíl 2.5 Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů území pro podporu zaměstnanosti a orientace na sousední trhy	173
13.3.	STRATEGICKÁ OBLAST III. PŘÍRODNÍ PROSTŘEDÍ A PROSTŘEDÍ SÍDEL – PROSTŘEDÍ	175
13.3.1.	Strategický cíl 3: Zachovat přírodní prostředí a zlepšit prostředí sídel.....	175
13.3.1.1.	Specifický cíl 3.1 Zkvalitnit vodní hospodářství a protipovodňovou ochranu území	176
13.3.1.2.	Specifický cíl 3.2 Zlepšit kvalitu ovzduší v sídlech.....	178
13.3.1.3.	Specifický cíl 3.3 Předcházení vzniku a snižování množství odpadů.....	178
13.3.1.4.	Specifický cíl 3.4. Ochrana přírodních hodnot venkovského území.....	180
13.4.	CELKOVÁ SOUSTAVA CÍLŮ A OPATŘENÍ	182
13.4.1.	Vztah navržených opatření k definovaným problémům a potřebám.....	184
14.	INTEGRAČNÍ A INOVATIVNÍ PRVKY STRATEGIE	187
14.1.	INTEGRAČNÍ PRVKY.....	187
14.2.	INOVATIVNÍ PRVKY	187
15.	VAZBA NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY	188
16.	AKČNÍ PLÁN	189
16.1.	PROGRAMOVÝ RÁMEC IROP	190
16.1.1.	Opatření SCLLD 1.1.2. Pokrytí území potřebnými službami a rozvoj služeb pro komunitu	190
16.1.2.	Opatření SCLLD 1.2.3 Zlepšení přístupu k urbanistickému řešení sídel a krajiny.....	192
16.1.3.	Opatření SCLLD 1.4.2 Vybavenost škol s ohledem na uplatnění dětí, žáků i dospělých.	194
16.1.5.	Opatření SCLLD 1.7.3 Zajištění odolnosti a vybavenosti JPO.....	197
16.1.6.	Opatření SCLLD 2.2.1. Rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání	199
16.2.	PROGRAMOVÝ RÁMEC PRV	200
16.2.1.	Fiche 1 Zemědělské podniky.....	201
16.2.2.	Fiche 2 Rozvoj místní produkce	203
16.2.3.	Fiche 3 Nezemědělské činnosti.....	205
16.2.4.	Fiche 4 Spolupráce	207
16.3.	PROGRAMOVÝ RÁMEC IP 2.3 OPZ	209
16.3.1.	Specifický cíl SCLLD 1.1 Zlepšení koordinace a fungování sociálních apod. služeb na celém území 210	
16.3.2.	Specifický cíl CLLD 2.2 Rozvíjet sociální podnikání v území	215
16.3.3.	Specifický cíl CLLD 2.3 Zlepšit řešení nezaměstnanosti a sociálního začleňování v území	219
17.	VAZBA NA HORIZONTÁLNÍ TÉMATA	223
III.	IMPLEMENTAČNÍ ČÁST	224

18.	POPIS ŘÍZENÍ VČETNĚ ŘÍDICÍ A REALIZAČNÍ STRUKTURY MAS.....	224
18.2.	POPIS ADMINISTRATIVNÍCH POSTUPŮ PRO VYHLAŠOVÁNÍ VÝZEV MAS, HODNOCENÍ A VÝBĚR PROJEKTŮ	230
18.2.1.	Vyhlašování výzev MAS.....	231
18.2.2.	Administrace žádostí.....	231
18.3.	POPIS ANIMAČNÍCH AKTIVIT	232
18.4.	Komunikační aktivity MAS	232
19.	POPIS SPOLUPRÁCE MEZI MAS NA NÁRODNÍ A MEZINÁRODNÍ ÚROVNI A PŘESHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE	235
20.	POPIS ZVLÁŠTNÍCH OPATŘENÍ PRO HODNOCENÍ	236
20.1.	ZPŮSOB MONITORINGU A EVALUACE STRATEGIE	236
21.	PŘÍLOHY	238
1.	FINANČNÍ PLÁN A INDIKÁTORY PRO PROGRAMOVÉ RÁMCE.....	238
2.	MAPA ÚZEMÍ A SEZNAM OBCÍ.....	238
3.	POPIS POSTUPU ZAPOJENÍ KOMUNITY DO VYPRACOVÁNÍ STRATEGIE	238
4.	ANALÝZA RIZIK.....	238
5.	ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ	238
6.	VAZBA STRATEGIE NA RELEVANTNÍ STRATEGICKÉ DOKUMENTY.....	238
7.	GEOLOGICKÉ LOKALITY	238
8.	PŘÍRODNÍ A KULTURNÍ ZDROJE.....	238
9.	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU OBČANÉ	238
10.	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU OBCE	238
11.	ANALÝZA PROBLÉMŮ	238
22.	SEZNAM TABULEK	239
23.	SEZNAM OBRÁZKŮ	242
24.	SEZNAM GRAFŮ.....	243

I. POPIS ÚZEMÍ A ZDŮVODNĚNÍ JEHO VÝBĚRU

1. ZÁKLADNÍ INFORMACE O STRATEGII A MAS

1.1. Základní informace o strategii

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území MAS Hrubý Jeseník na období 2014–2020 (dále SCLLD nebo Strategie) je základním koncepčním dokumentem širšího venkovského území Bruntálska.

Strategie stanovuje rozvojové cíle a principy, je nástrojem koordinace a propojení odvětvových hledisek s územními aspekty. Z časového hlediska jde o střednědobý dokument, jenž obsahuje dlouhodobou vizi i krátkodobé realizační kroky. Ve Strategii je kladen důraz na její koordinační roli, zohlednění nových faktorů, myšlenek a přístupů (demografické a klimatické změny, územní soudržnost, energetika, integrované přístupy, inovace, dostupnost služeb apod.), využití spektra různých rozvojových nástrojů a zapojení všech relevantních aktérů z území.

Klíčovým východiskem strategie je Komunitně vedený místní rozvoj¹ (CLLD). Ten představuje soubor kroků, které ovlivňují rozložení ekonomických aktivit v území, rozvoj infrastruktury a snížení nerovnováhy v sociální oblasti. Důležitá je vazba sociální oblasti a místní ekonomiky nebo místní rozměr sektorových intervencí. Je důležité, aby byla zachována rovnováha mezi sociální, ekonomickou a environmentální částí intervencí tzv. udržitelný rozvoj.

Strategie slouží jako důležité východisko při přípravě regionu na programové období 2014–2020, proto je zde vazba na relevantní strategické dokumenty Evropské unie, ČR a Moravskoslezského kraje. SCLLD je zaměřena na řešení specifík území, které vyžadují provázané kroky zohledňující komplexnost problémů, se kterými se území musí potýkat. V souladu s Územní agendou Evropa 2020 se jedná zejména o přístup založený na identifikaci a uspokojování místních potřeb. Kromě socioekonomických faktorů hraje důležitou roli propojenost municipalit, podnikatelské a neziskové sféry, vzdálenost k centrům rozvoje, geografické podmínky a další faktory.

Tabulka 1 Základní informace o strategii

Název strategie	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území MAS Hrubý Jeseník na období 2014–2020
Kategorie strategie	Místní strategie CLLD
Řešené území	28 obcí správního obvodu ORP Bruntál
	Počet obyvatel: 36 112 (k 11. 12. 2014)
	Počet obcí: 28, Počet měst: 4
	Rozloha: 546,31 km ²
Názvy obcí	Města: Bruntál, Vrbno pod Pradědem, Horní Benešov, Město Andělská Hora
	Obce: Bílčice, Dlouhá Stráň, Dvorce, Horní Životice, Karlova Studánka, Karlovice, Křišťanovice, Leskovec nad Moravicí, Ludvíkov, Mezina, Milotice nad Opavou, Moravskoslezský Kočov, Nová Pláň, Nové Heřminovy, Oborná, Razová, Roudno, Rudná pod Pradědem, Staré Heřminovy, Staré Město, Světlá Hora, Svobodné Heřmanice, Široká Niva, Valšov, Vrbno pod Pradědem
Zadavatel strategie	VH MAS Hrubý Jeseník
Gestor tvorby strategie	Výbor MAS Hrubý Jeseník

¹ Komunitně vedený místní rozvoj je místní rozvoj vedený místními akčními skupinami (dále též „MAS“), který se uskutečňuje na základě integrovaných a víceodvětvových strategií místního rozvoje zaměřených na dotyčnou oblast. Rozvoj je koncipován s ohledem na místní potřeby a potenciál a zahrnuje inovativní prvky v místních souvislostech, vytváření sítí a příp. spolupráci MAS.

Koordinátor tvorby strategie	Manažer MAS Hrubý Jeseník
Rok zpracování strategie	2013 - 2015
Schvalovatel strategie	Valná hromada MAS Hrubý Jeseník
Forma a datum schválení	Schváleno usnesením Valné hromady MAS Hrubý Jeseník dne 18. 12. 2015
Číslo a datum aktualizace	
Doba realizace strategie	2014 - 2023
Odpovědnost za implementaci	VH MAS Hrubý Jeseník
Kontext vzniku strategie	Strategie byla zpracována v rámci projektu "Podpora vzniku strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Hrubý Jeseník" a projektu „Integrovaná strategie rozvoje území MAS Hrubý Jeseník“.
	Projekt realizovala MAS Hrubý Jeseník ve spolupráci s relevantními aktéry s území, obcemi a místními odborníky.
	Strategie byla zpracována komunitním způsobem.
Zpracovatelé strategie	Pracovníci MAS: Mgr. Zdeněk Macrineanu Bc. Ivana Metelková Externí odborníci: Bc. Hana Jirsová Ing. Lenka Kirschnerová Mgr. Radim Lokoč, Ph.D. Ing. Lucie Ligocká

Zdroj: vlastní zpracování

Východiska pro zpracování strategie

- Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020
- Národní dokument pro územní dimenzi ČR 2014 – 2020
- Manuál tvorby Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro programové období 2014 – 2020.
- Operační programy na období 2014 – 2020
- Národní, krajské a místní oborové strategie
- Obecní, městské a regionální strategie

Uživatelé strategie – komu strategie slouží

Strategie je určena obcím, jejich občanům, voleným orgánům a obcemi zřízeným či založeným organizacím. Slouží také představitelům organizací a subjektů v rámci daného území - mikroregionům, ziskovému i neziskovému sektoru.

1.2 Přístup ke zpracování

Základem strategie je socioekonomická analýza, která byla vytvořena na základě zpracování sekundárních dat, která byla diskutována se zástupci území, shromažďovatelů a poskytovatelů těchto dat. Vycházelo se z dat ze Sčítání lidu, domů a bytů (ČSÚ 2001, 2011), která byla doplněna o dostupná aktuálnější data ČSÚ, ÚP, MPSV či dalších subjektů.

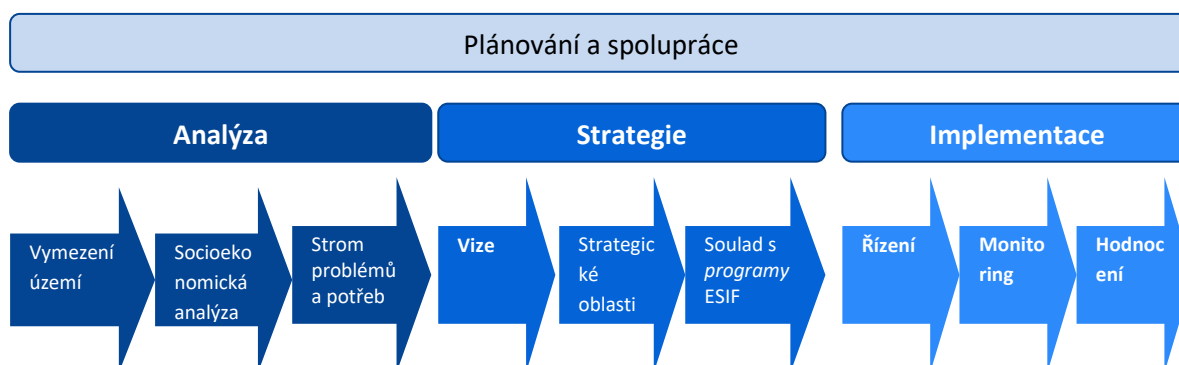
Nejprve byla zástupci území definována klíčová demografická, ekonomická, infrastrukturní, vzdělávací, sociální a environmentální témata a stanoveny hlavní problémové oblasti, které měly být analyzovány. Tyto oblasti jsou zároveň primární pro hodnocení kvality života v regionu. Z výstupů analýzy byly určeny stěžejní indikátory kvality života, odrážející stav území z objektivního i subjektivního pohledu.

Pro území byly vymezeny hlavní parametry a jevy včetně prognózy jejich vývoje. Mezi ně patří: počet bytů v obcích, počet dokončených bytů, počet emigrantů, intenzita dopravy, počet pracovních míst a celkový počet obyvatel v obcích. Při zpracovávání byla zohledněna omezená vypovídací schopnost dostupných statistických dat a nedostupnost aktuálních dat například o vystěhovalcích mladých vzdělaných lidí z regionu, která by

podložila odliv mozků, či pokračující a prohlubující se proces sociálního vyloučení určitých skupin obyvatelstva. Problémem je také srovnatelnost dat, které se dle různých oficiálních zdrojů liší (např. nezaměstnanost, odpady). Při tvorbě časových řad pak mohou vznikat mírné nepřesnosti dané změnou metodiky v průběhu období. Pro ověření závěrů a tvrzení uváděných v analýze byly jednotlivé výstupy tematických oblastí konzultovány s experty a odborníky na dané téma.

Je potřeba si uvědomit, že posílení role strategického plánování přináší území na jedné straně větší míru samostatnosti rozhodování a na straně druhé větší odpovědnost při rozhodovacích procesech. Díky pravidlům implementačního procesu od řízení, kontroly a následného vyhodnocení strategie, musí být nárůst administrativních povinností doprovázen odpovídající kapacitou a kvalitou lidských zdrojů. Celkovou poslušnost tvorby integrované územní investice znázorňuje níže uvedené schéma.

Obrázek 1 Postup přípravy CLLD

Do přípravy strategie byla zapojena veřejnost, a to s použitím různých nástrojů na různých úrovních intenzity zapojení. Snahou MAS bylo zapojit do plánování co nejširší spektrum místních zainteresovaných aktérů, včetně obyvatel, a přispět tak k vytvoření strategie, která bude vycházet z jejich potřeb a bude akceptována ve všech jejích fázích tak, aby její následná realizace nebyla průběžně rozporována. Veřejnost byla seznámena s dílčími i finálními výstupy na veřejných projednáních a tematických setkáních (Zapojování veřejnosti viz **Příloha 3 Popis postupu zapojení komunity do vypracování strategie**).

1.3. Základní informace o MAS

Tabulka 2 Identifikace Místní akční skupiny

Název	MAS Hrubý Jeseník, z. s.
Anglický ekvivalent názvu	LAG ² Hrubý Jeseník, z. s.
Sídlo	Náměstí míru 11, 792 01 Bruntál
IČ	27028640
Statutární zástupce	Vladimír Jedlička, předseda
Číslo účtu	1872521369/0800
Kontakty	
Email	mashj@seznam.cz
web	www.mashj.cz
Telefon	739202539
Facebook	www.facebook.com/mas.hrubýjeseník

Zdroj: vlastní zpracování

Popis místního partnerství

MAS³ Hrubý Jeseník je nezávislým partnerstvím občanů, neziskových organizací, podnikatelů a veřejné správy (obcí, svazků obcí a organizací jimi řízených), které spolupracuje na rozvoji venkovské oblasti metodou

² Local Action Group

³ Místní akční skupina

LEADER⁴ a získává finanční podporu z EU i národních programů pro svůj region. Základním cílem MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovské oblasti.

Poslání

Přispívat vlastní činností k dosahování obecného blaha formou komunitně vedeného místního rozvoje.

Cíle

- vykonávat činnosti vedoucí k trvale udržitelnému rozvoji regionu;
- připravovat společné strategie rozvoje území, koordinovat je a realizovat jejich naplňování;
- sdružovat a zastupovat zájmy svých členů, partnerů a příznivců;
- rozvíjet a koordinovat partnerství a spolupráci mezi všemi subjekty regionu;
- přinášet do regionu nové myšlenky a podněty, inovativní postupy a řešení;
- svou činnost opírat o historickou a kulturní minulost regionu;

Historie MAS

Historii spolku tvoří historie dvou později sloučených místních akčních skupin, a to MAS Hrubý Jeseník a MAS Nízký Jeseník. Tu lze členit do tří období vázaných na programovací období EU:

Období 2005 - 2008

Místní akční skupiny vznikaly z iniciativy místních subjektů, zejména měst a obcí, v území MAS Nízký Jeseník z iniciativy zemědělců, ke kterým se postupem času přidávali další podnikatelé i neziskové organizace a tvořilo se místní partnerství, které v roce 2005 (MAS Nízký Jeseník) a 2006 (MAS Hrubý Jeseník) položilo základ pro oficiální ustavení tehdy občanských sdružení, s cílem rozvíjet region Bruntálska. MAS tehdy vznikly pod názvem Místní akční skupina Nízký Jeseník – postupně s až 14 obcemi a Místní akční skupina Hrubý Jeseník s postupně až 11 obcemi.

V roce 2006 byl zpracován Strategický plán rozvoje oblasti Bruntálska a Vrbenska na období 2007 – 2013. Ten předpokládal spolupráci soukromého a neziskového sektoru a zástupců obcí a měst v projektech zajišťujících rozvoj a obnovu venkova, obcí i krajiny. Byl vytvořen sekretariát MAS Hrubý Jeseník a potřebné materiálně technické vybavení. Zde však aktivita MAS skončila a v následujícím roce došlo k postupnému útlumu všech činností.

MAS Nízký Jeseník počala v r. 2006 budovat rozhodovací a výkonnou strukturu. V červnu 2006 byla zřízena kancelář MAS a byl smluvně zajištěn manažer MAS. V r. 2007 byl zpracován Strategický plán Leader, se kterým MAS Nízký Jeseník požádala o implementaci. V r. 2008 byla MAS Nízký Jeseník vybrána mezi 48 MAS podpořených z PRV.

Období 2008 – 2013

V roce 2008 se opětovně zvažovalo, zda bude MAS Hrubý Jeseník dál pokračovat v činnosti. Valná hromada poté rozhodla o jejím dalším pokračování a o vypracování Integrované strategie MAS Hrubý Jeseník a Strategického plánu LEADER v souladu s podmínkami PRV na období 2008 - 2013, se kterým se nová „MASka“ hodlala ucházet o dotaci, a kterou také posléze získala. V tomto období také k MAS Hrubý Jeseník přistoupily další 2 obce na celkový počet 13. MAS Hrubý Jeseník ke konci období měla 32 členů.

MAS Nízký Jeseník se rozšířila na území 19 obcí. K 30. 6. 2014 měla MAS Nízký Jeseník 43 členů, po tomto datu poklesl stav členů na 39, neboť 4 obce z Olomouckého kraje vystoupily.

Období 2014+

Již v průběhu roku 2013 začaly přípravy obou MAS na nové programovací období v podobě příprav na certifikaci místních akčních skupin, která má prokázat jejich schopnost k rozdělování finančních prostředků do regionu a přípravy nové komunitně vedené místní strategie na období 2014 - 2020.

Od 1. 1. 2014 jsou MAS dle nového občanského zákoníku nově spolkem, jsou rozvíjeny plány pro rozvoj organizace i místního partnerství. Od poloviny roku 2014 jsou také činěny kroky ke sloučení obou MAS pod názvem MAS Hrubý Jeseník, kdy na počátku roku 2015 formálně vznikla jedna MAS pod názvem Hrubý Jeseník. Důvodem pro vznik MAS byl fakt, že území je sourodé a není efektivní pro jeho další rozvoj, dělit jej do dalších částí. To přineslo řadu změn, zejména zvětšení území, které nyní zahrnuje celkem 28 obcí.

⁴ **Leader** je zkratkou „Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale“, neboli Propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku.

Územní působnost MAS

Místní akční skupina Hrubý Jeseník se rozkládá na katastrálních územích 28 obcí a měst:

Andělská Hora, Bílčice, Bruntál, Dlouhá Stráň, Dvorce, Horní Benešov, Horní Životice, Karlova Studánka, Karlovice, Křišťanovice, Leskovec nad Moravicí, Ludvíkov, Mezina, Milotice nad Opavou, Moravskoslezský Kočov, Nová Pláň, Nové Heřminovy, Oborná, Razová, Roudno, Rudná pod Pradědem, Staré Heřminovy, Staré Město, Světlá Hora, Svobodné Heřmanice, Široká Niva, Valšov a Vrbno pod Pradědem.

2. ZÁKLADNÍ VYMEZENÍ A POPIS ÚZEMÍ

Aktuální vymezení území MAS Hrubý Jeseník je výsledkem dlouhodobého procesu, který vyvrcholil po postupném přičleňování obcí fúzí MAS Hrubý a MAS Nízký Jeseník. Východiska vymezení MAS v území byla od počátku poměrně jasná, tvořily je vnější a vnitřní podmínky regionu, které byly dále optimalizovány fúzí, která významně zlepšila spojitost území.

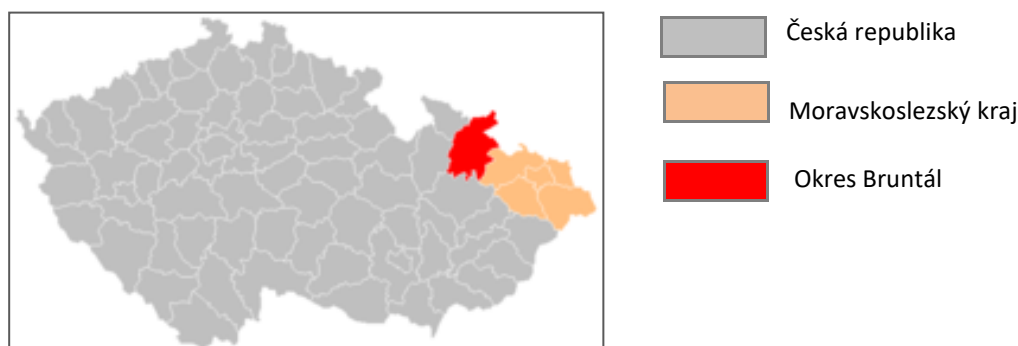
Vnější podmínky tvoří zejména přírodní ráz daný geografickými specifiky území, jako jsou pohoří Nízkého Jeseníku s mladými vulkány a vodní nádrží Slezská Harta a podhorskou částí Hrubého Jeseníku orámovanou hřebeny hor. Území se tak vyznačuje pestrostí a bohatostí přírody a krajiny, drsnějšími klimatickými podmínkami a poměrně horší dopravní dostupností.

Mezi vnitřní podmínky definující region patří menší hustota osídlení, nezaměstnanost vyvolaná strukturálními změnami ve společnosti, ale i jinými vnitřními vlivy, malá ochota k podnikání a spolupráci, dojíždka za prací a nízká nabídka pracovních příležitostí. Území se však probouzí ke spolkové a prospěšné činnosti, region postupně přebírá odpovědnost za vlastní rozvoj.

2.1. Umístění v rámci ČR, kraje, ORP

Území je lokalizováno v NUTS II Moravskoslezsko, v kraji Moravskoslezském a v části okresu Bruntál. Z hlediska správního jde o správní obvod ORP Bruntál. Na severovýchodě hraničí s obcemi Krnovska, na východě s obcemi Opavska, na jihovýchodě s obcemi Vítkovska a na západě s obcemi Rýmařovska. Na severozápadě a jihu hraničí s Olomouckým krajem. Polohu v soustavě územně-správního členění České republiky zobrazuje následující mapa.

Obrázek 2 Poloha MAS v územně správním členění ČR

Tabulka 3 Poloha MAS v územně správním členění ČR

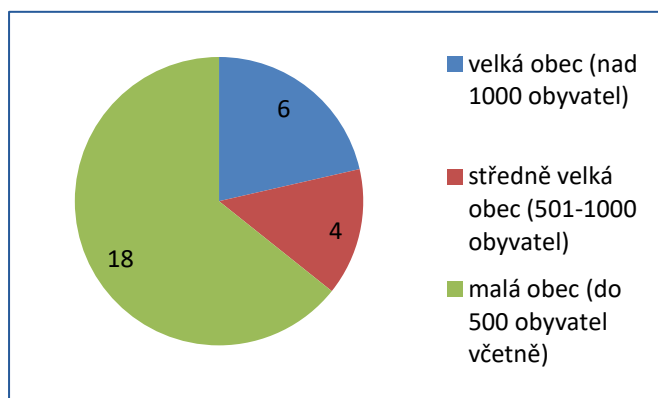
Hierarchická úroveň	Správní celek
NUTS II (region soudržnosti)	Moravskoslezsko
NUTS III (kraj)	Moravskoslezský kraj
NUTS IV/LAU I (okres)	Bruntál

2.2. Sídelní struktura

Sídelní struktura území se vyznačuje tím, že převážná většina obcí je o velikosti do a těsně nad 500 obyvatel. Pouze šest z celkového počtu 28 obcí vykazuje více než 1000 obyvatel a můžeme je zařadit mezi velké obce (ve *zdejší* měřítku). Největší sídla jsou města Bruntál s 16 784 obyvateli a Vrbno pod Pradědem s 5 391 obyvateli,

kde žijí dvě třetiny všech obyvatel MAS. Tato města jsou spádovými místy z hlediska vzdělávání, zdravotních a sociálních služeb, kultury a částečně i zaměstnanosti.

Obrázek 3 Rozdělení obcí dle velikosti

Zdroj: vlastní zpracování

Mezi středně velké obce (v naší terminologii od 501 do 1000 obyvatel) patří 4 sídla – Moravskoslezský Kočov, Staré Město, Svobodné Heřmanice a Široká Niva. Většina obcí (18 z 28) patří mezi malé (do 500 obyvatel včetně), kde mezi nejmenšími sídly jsou Nová Pláň (57 obyvatel), Dlouhá Stráň (86), Roudno (201), Karlova Studánka (221), Bílčice (225).

Tabulka 4 Sídlní struktura

Obce	Rozloha		Obyvatelstvo		Hustota zalidnění (obyv./km ²)	Velikost	Místní části	
	km ²	podíl na MAS (%)	počet (2014)	podíl na MAS (%)			počet	názvy
Andělská Hora	15,9	2,91	381	1,06	23,96	M	2	Andělská Hora, Pustá Rudná
Bílčice	24,33	4,45	225	0,62	9,25	M	2	Bílčice, Majůvka
Bruntál	29,35	5,37	16784	46,48	571,86	V	3	Bruntál, Karlovec, Kunov
Dlouhá Stráň	2,22	0,41	86	0,24	38,74	M	1	Dlouhá Stráň
Dvorce	24,2	4,43	1389	3,85	57,40	V	2	Dvorce, Rejchartice
Horní Benešov	20,4	3,73	2296	6,36	112,55	V	2	Horní Benešov, Luhy
Horní Životice	11,4	2,09	305	0,84	26,75	M	1	Horní Životice
Karlova Studánka	1,55	0,28	221	0,61	142,58	M	1	Karlova Studánka
Karlovice	21,63	3,96	1026	2,84	47,43	V	2	Karlovice, Zadní Ves
Křišťanovice	16,22	2,97	265	0,73	16,34	M	1	Křišťanovice
Leskovec nad Moravicí	15,6	2,86	436	1,21	27,95	M	2	Leskovec n. Moravicí, Slezská Harta
Ludvíkov	21,12	3,87	309	0,86	14,63	M	1	Ludvíkov
Mezina	11,38	2,08	356	0,99	31,28	M	1	Mezina
Milotice nad Opavou	19,18	3,51	392	1,09	20,44	M	1	Milotice nad Opavou
Moravskoslezský Kočov	12,98	2,38	548	1,52	42,22	S	2	Moravský Kočov, Slezský Kočov
Nová Pláň	1,71	0,31	57	0,16	33,33	M	1	Nová Pláň
Nové Heřminovy	11,04	2,02	268	0,74	24,28	M	1	Nové Heřminovy
Oborná	5,33	0,98	387	1,07	72,61	M	1	Oborná
Razová	31,88	5,84	499	1,38	15,65	M	1	Razová
Roudno	22,14	4,05	201	0,56	9,08	M	2	Roudno, Volárna

Rudná pod Pradědem	21,82	3,99	379	1,05	17,37	M	2	Stará Rudná, Nová Rudná
Staré Heřminovy	10,18	1,86	238	0,66	23,38	M	1	Staré Heřminovy
Staré Město	24,25	4,44	887	2,46	36,58	S	2	Staré Město, Nová Véska
Světlá Hora	43,01	7,87	1454	4,03	33,81	V	5	Světlá Hora, Dětrichovice, Podlesí, Suchá Rudná, Stará Voda
Svobodné Heřmanice	11,47	2,1	527	1,46	45,95	S	1	Svobodné Heřmanice
Široká Niva	37,29	6,83	547	1,51	14,67	S	3	Široká Niva, Pocheň, Skrbovice
Valšov	9,82	1,8	258	0,71	26,27	M	1	Valšov
Vrbno pod Pradědem	68,91	12,61	5391	14,93	78,23	V	5	Vrbno pod Pradědem, Mnichov, Železná, Vidly, Bílý Potok
MAS Hrubý Jeseník	546,31		36112		66,10			
MSK					226			
ČR					133,3			

Zdroj: MOS, SLDB, data k 31. 12. 2014

Pozn: Města jsou zvýrazněna tučně a kurzivou. Dle velikosti jsou obce členěny takto: M – malá obec (do 500 obyvatel včetně), S – středně velká obec (501-1000 obyvatel), V – velká obec (nad 1000 obyvatel).

2.3. Hustota zalidnění

Jak vyplývá z tabulky výše, průměrná hustota zalidnění dosahuje cca 66,5 obyvatel na km², což ve srovnání s údaji za MSK (226 obyv./km²) a ČR (133,3 obyv./km²) vykazuje nižší hodnoty. V tomto sledovaném ukazateli se odráží podhorský charakter oblasti, vývoj obyvatelstva v posledních 70 letech a také fakt, že hustota zalidnění je přímo úměrná počtu obyvatel a nepřímo úměrná rozsahu katastru.

Závěrem lze říci, že se jedná o roztroušené území s převahou malých obcí, což má za následek nutnost dojezdu a náročnost zajištění patřičných služeb v daném místě. Naopak tento stav nahrazuje možnost klidného bydlení ve zdravém podhorském prostředí.

2.4. Základní historické souvislosti

Mezi základní milníky historického vývoje dotčeného území patří jeho prvotní osídlování německým obyvatelstvem ve 13. st. a následně jeho odsun v poválečném období. Opuštěné obce v příhraničí byly dosídleny obyvatelstvem z vnitrozemí, ti však nedokázali navázat na dosavadní chod hospodářství v oblasti.

V období socialismu docházelo k útlumu živností místních obyvatel a uzavření menších továren s mnohaletou tradicí, což vedlo k dalšímu odsunu místních obyvatel za prací.

Poslední výrazný úbytek obyvatel zapříčinila výstavba přehradní nádrže Slezská Harta, díky níž bylo z mapy vymazáno několik sídel. Naopak díky této stavbě patří zdejší krajina k jednomu z nejkrásnějších koutů v regionu.

II. ANALYTICKÁ ČÁST – SOCIOEKONOMICKÁ ANALÝZA

3. OBYVATELSTVO

3.1. Demografická situace

3.1.1. Počet obyvatel a jeho vývoj

Ve sledovaném roce 2011 žilo na území MAS 36 771 obyvatel, což je v 10letém srovnání s rokem 2001 o 1 298 obyvatel méně, tj. 3,41 %. Ve srovnání období posledních 20 let je pokles dokonce na úrovni 4,10 %, tj. 1 572 obyvatel. V této oblasti tedy dochází k **setrvalému poklesu počtu obyvatel**, který překračuje i negativní hodnoty Moravskoslezského kraje: -2,09 % mezi lety 2001-2011 a -3,94 % mezi lety 1991-2011. Z následujícího grafu je patrné zhoršování situace v posledních desetiletích.

Tabulka 5 Vývoj počtu obyvatel 1991 - 2011

Území	Počet obyvatel			Vývoj počtu obyvatel			
	1991	2001	2011	2001-2011		1991-2011	
				rozdíl	%	rozdíl	%
Nová Pláň	36	25	53	28	112,00	17	47,22
Mezina	215	236	333	97	41,10	118	54,88
Dlouhá Stráň	47	62	84	22	35,48	37	78,72
Staré Město	643	664	860	196	29,52	217	33,75
Moravskoslez. Kočov	397	464	529	65	14,01	132	33,25
Nové Heřminovy	218	253	286	33	13,04	68	31,19
Karlova Studánka	224	230	247	17	7,39	23	10,27
Oborná	318	337	359	22	6,53	41	12,89
Svobodné Heřmanice	535	511	538	27	5,28	3	0,56
Milotice nad Opavou	398	411	427	16	3,89	29	7,29
Široká Niva	579	573	588	15	2,62	9	1,55
Rudná pod Pradědem	397	386	391	5	1,30	-6	-1,51
Staré Heřminovy	262	228	228	0	0,00	-34	-12,98
Valšov	224	261	260	-1	-0,38	36	16,07
Horní Životice	327	335	331	-4	-1,19	4	1,22
Razová	514	534	523	-11	-2,06	9	1,75
Bílčice	300	256	250	-6	-2,34	-50	-16,67
Bruntál	17 660	17631	17 013	-618	-3,51	-647	-3,66
Andělská Hora	378	384	369	-15	-3,91	-9	-2,38
Světlá Hora	1468	1526	1465	-61	-4,00	-3	-0,20
Karlovice	1054	1147	1095	-52	-4,53	41	3,89
Horní Benešov	2602	2463	2344	-119	-4,83	-258	-9,92
Roudno	223	204	193	-11	-5,39	-30	-13,45

Dvorce	1549	1539	1431	-108	-7,02	-118	-7,62
Ludvíkov	299	344	319	-25	-7,27	20	6,69
Vrbno pod Pradědem	6 642	6 248	5 561	-687	-11,00	-1081	-16,28
Leskovec nad Moravicí	512	509	447	-62	-12,18	-65	-12,70
Křišťanovice	322	308	247	-61	-19,81	-75	-23,29
MAS celkem	38 343	38 069	36771	-1298	-3,41	-1572	-4,10
MSK	1 281 031	1 256 912	1 230 613	-26 299	-2,09	-50 418	-3,94
Česká republika	10 302 215	10 230 060	10 436 560	206 500	2,02	134 345	1,30

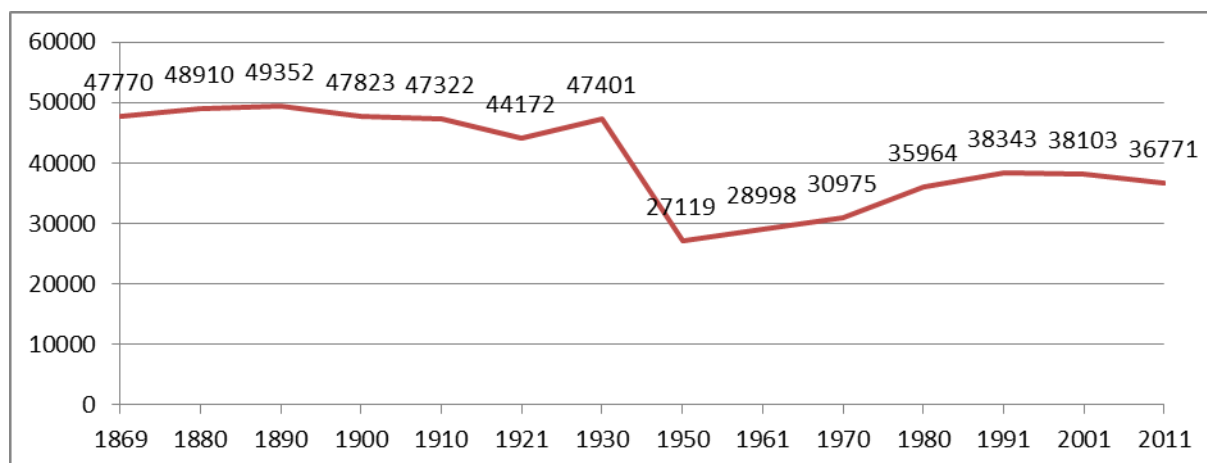
Zdroj: SLDB 1991, 2001, 2011

Dosažené stavy a trendy nejsou v jednotlivých obcích MAS totožné. Ve většině obcí (15) docházelo v posledních dvou desetiletích k úbytku obyvatel. Největší procentuální úbytek je zaznamenán v Křišťanovicích, Bílčicích, Roudně, Vrbně pod Pradědem, Starých Heřminovech a Leskovci nad Moravicí.

Lepší situace není ani v největších sídlech, která rovněž zaznamenávají poměrně velký pokles obyvatel a to jak v absolutních, tak i procentuálních hodnotách – Horní Benešov, Bruntál a nejvíce pak Vrbno pod Pradědem. Velkou měrou ovlivnily celkovou bilanci MAS. Tento stav a přetrvávající vývoj svědčí zejména o nedostatku pracovních míst a neexistenci ekonomického centra regionu.

Pozitivní nárůst byl v posledních letech zaznamenán u 12 obcí. V případě obcí Nová Pláň, Mezina, Dlouhá Stráň však poměrně hodně se zvyšující počet obyvatel vychází z nízké výchozí úrovně a stabilizace osídlení po výstavbě vodní nádrže Slezská Harta a zároveň svědčí o atraktivitě prostředí a rozvoji výstavby, ke kterému zde v minulých letech docházelo. To platí pro téměř všechny obce v zázemí Bruntálu (Staré Město, Valšov, Moravskoslezský Kočov, Oborná). Nárůstu obyvatel dosahují také lázně Karlova Studánka.

Obrázek 4 Dlouhodobý trend vývoje počtu obyvatel

Zdroj: ČSÚ 2014

Z dlouhodobého hlediska 140 let (kam až sahá statistika) odráží vývoj populace celospolečenské trendy a životní podmínky obyvatel. **Odsun německého obyvatelstva byl takovým zásahem do kontinuity vývoje, že se v průběhu dalších šesti desetiletí nepodařilo populační deficit nikdy plně vyrovnat, v řadě případů se ani přiblížit na poloviční úroveň. Po roce 1989 se po rušení řady výrobních a zemědělských podniků situace ještě více zhoršila. V roce 1900 zde žilo 47 823 obyvatel, před válkou v roce 1930 o něco méně – 47 401 obyvatel a po odsunu se jejich počet radikálně snížil na 27 199 obyvatel – tj. o 43 %. Po setrvalém růstu do 90. let 20. století, kdy se počet obyvatel v území zvýšil za 40 let celkově o 11 tis. (tj. o 40 %), klesá v posledních 20 letech na současnou hodnotu 36 771 obyvatel.**

Počty obyvatel v jednotlivých obcích se měnily nejen vlivem odsunu nebo pozitivní či negativní populační křivky, nýbrž také vlivem připojování jednotlivých obcí k větším samosprávným celkům nebo naopak jejich osamostatněním.

3.1.2. Pohyb obyvatel

Území MAS populačně ztrácí a to jak přirozeným přírůstkem, tak zejména migrací.

Tabulka 6 Přirozený přírůstek a saldo obyvatel v roce 2014

Obce		Živě naroze ní	Zemřelí	Přiroze- ný přírůstek	Přistěho- valí celkem	Vystěho- valí celkem	Saldo migrace celkem	Přírůstek /úbytek celkem	Narození v místě bydliště
Andělská Hora	M	6	4	2	5	12	-7	-5	38,4
Bílčice	M	0	4	-4	7	11	-4	-8	46,6
Bruntál	V	171	174	-3	357	483	-126	-129	41,8
Dlouhá Stráň	M	0	0	0	4	2	2	2	17,3
Dvorce	V	16	15	1	31	33	-2	-1	40,2
Horní Benešov	V	31	16	15	45	65	-20	-5	49,0
Horní Životice	M	2	1	1	11	19	-8	-7	47,2
Karlova Studánka	M	2	3	-1	2	10	-8	-9	29,8
Karlovice	V	7	13	-6	26	33	-7	-13	38,9
Křišťanovice	M	0	2	-2	20	8	12	10	28,9
Leskovec nad Moravicí	M	6	7	-1	18	6	12	11	41,8
Ludvíkov	M	2	4	-2	6	10	-4	-6	25,9
Mezina	M	2	4	-2	15	10	5	3	25,7
Milotice nad Opavou	M	4	4	0	19	20	-1	-1	26,4
Moravskoslez. Kočov	S	4	1	3	11	10	1	4	31,0
Nová Pláň	M	0	0	0	1	1	0	0	21,2
Nové Heřminovy	M	4	3	1	12	10	2	3	28,0
Oborná	M	7	1	6	20	11	9	15	36,0
Razová	M	4	4	0	24	24	0	0	36,9
Roudno	M	1	0	1	10	3	7	8	34,8
Rudná pod Pradědem	M	4	6	-2	10	7	3	1	36,6
Staré Heřminovy	M	2	3	-1	7	18	-11	-12	39,4
Staré Město	S	5	6	-1	18	21	-3	-4	33,9
Světlá Hora	V	19	13	6	60	34	26	32	40,8
Svobodné Heřmanice	S	3	4	-1	16	23	-7	-8	37,6
Široká Niva	S	5	9	-4	9	38	-29	-33	41,7
Valšov	M	3	3	0	14	15	-1	-1	34,3
Vrbno pod Pradědem	V	45	65	-20	57	148	-91	-111	47,9
MAS Hrubý Jeseník		355	369	-14	835	1 085	-250	-264	41,57

Zdroj: ČSÚ 2015, data k 31. 12. 2014

Nejnovější statistiky **přirozeného přírůstku** – tzn. podílu mezi narozenými a zemřelými za rok 2014 vycházejí pozitivně pouze u devíti obcí, u nichž se však jedná pouze o jednotky rozdílu. Naopak velmi slabou natalitu v tomto období zaznamenaly Bílčice, Dlouhá Stráň, Horní Životice, Karlova Studánka, Křišťanovice, Ludvíkov, Mezina, Nová Pláň, Roudno a Staré Heřminovy s jedním nebo dvěma narozenými, v některých případech i bez

živě narozeného. Výraznější pozitivní hodnoty nezaznamenala žádná obec, v kladných číslech je víc jak polovina obcí, kde současně narůstá počet obyvatel. Výsledný podíl je pak pochopitelně záporný, v roce 2014 za celé území tvoří -14 osob.

Další sledovaný jev – **saldo migrace**, které se na celkovém úbytku populace podílí z více než 90 %, úzce souvisí hned s několika faktory, s atraktivitou prostředí pro bydlení, rekreaci a zejména pak dostupností pracovních míst. I zde je saldo migrace záporné, za celé území dosahuje hodnoty -250 osob. Největší úbytek obyvatel zaznamenaly Bruntál, Vrbno pod Pradědem, Široká Niva, Horní Benešov a Staré Heřminovy. Kladnou bilanci mělo ve sledovaném roce jen 10 obcí, nejvíce Světlá Hora, Leskovec nad Moravicí a Křišťanovice. Jedná se vesměs o obce nedaleko Bruntálu, kde v posledních letech probíhala výstavba nových rodinných domů, a kde i celkově roste počet obyvatel. Celkově byla v daném roce migrace 1085 lidí – tzn. cca 3 % obyvatel území.

Celkový přírůstek (bilance přirozeného přírůstku a migrace) za daný rok proto ve většině případů zaznamenává negativní hodnoty, výjimkou jsou obce Světlá Hora, Oborná, Leskovec nad Moravicí a Křišťanovice a několik dalších. Pouze obce Světlá Hora, Roudno, Oborná, Nové Heřminovy a Moravskoslezský Kočov, mají kladný přirozený přírůstek a zároveň kladné migrační saldo.

Na opačném pólu s největším úbytkem jsou Bruntál, Vrbno pod Pradědem, Široká Niva, Karlovice a Staré Heřminovy. Celkově převyšoval podíl vystěhovalých a zemřelých o 264 osob podíl narozených a přistěhovalých.

Tento rozbor je proveden na datech z jednoho roku (2014), což samozřejmě nemusí zcela odpovídat dlouhodobému vývoji, je to však dokladem vývoje v posledním sledovaném roce s přihlédnutím k významu přirozeného přírůstku a salda migrace.

Bilance mužů a žen v MAS vyznívá mírně ve prospěch žen – 50,8 % oproti 49,2 % mužů. Lze předpokládat, že zejm. u lidí ve vyšším věku je podíl žen vyšší, s ohledem na vyšší délku života u žen. Zejména ve Starých Heřminovech je tento poměr nejvíce ve prospěch žen (55 %), zatímco v 19 případech obcí převažují muži nad ženami.

O značné migraci a s tím spojení výměně obyvatel vypovídá i **podíl narozených v místě bydliště na celkovém počtu obyvatel v obci** – tzn. obyvatel, kteří od narození bydlí v místě bydliště. U mnoha obcí je velmi nízký, zejm. u obcí okolo Slezské Harty a obcí ve vyšších nadmořských výškách, celkově je podíl 41,6 %, což je pod průměrem MSK (51,5 %) i ČR (47,1 %), a také ve srovnání s okolními MAS (vyjma MAS Vincence Priessnitz pro Jesenícko, kde je podíl jen 40 %).

Značná výměna obyvatel samozřejmě nenahrává budování širších sociálních vazeb, vztahu k místu, budování aktivní občanské společnosti a úzkých sousedských vztahů.

3.1.3. Věkové složení obyvatel

Často používanou charakteristikou věkové struktury obyvatelstva, která vypovídá o stárnutí populace, je **Index stáří**⁵.

Tabulka 7 Index stáří

Obce	Celkový počet obyvatel 31.12.2014	Počet obyvatel ve věku			Index stáří	Průměrný věk
		0-14 let	15-64 let	65 a více let		
Nová Pláň	57	9	44	4	44,44	36,8
Oborná	387	64	282	41	64,06	38,1
Staré Město	887	153	634	100	65,36	42
Moravskoslezský Kočov	548	92	389	67	72,83	39,9

⁵ Vyjadřuje, kolik obyvatel ze starších věkových skupin (tj. ve věku 65 a více let) připadá na sto dětí (do 15 let věku). Je-li výsledná velikost indexu nižší než sto, je podíl sledované dětské složky obyvatel vyšší než podíl starších osob, a naopak převyšuje-li výsledná hodnota indexu sto, je počet osob ve věku nad 65 let vyšší než počet dětí v populaci. Je zde patrná korelace s přirozeným přírůstkem.

Milotice nad Opavou	392	64	281	47	73,44	39,5
Andělská Hora	381	63	270	48	76,19	40,2
Rudná pod Pradědem	379	68	258	53	77,94	39,6
Svobodné Heřmanice	527	87	368	72	82,76	39,7
Razová	499	81	345	73	90,12	40
Valšov	258	35	189	34	97,14	40,5
Mezina	356	47	263	46	97,87	40,9
Bruntál	16784	2589	11568	2627	101,47	40,6
Dvorce	1389	227	930	232	102,20	41,4
Horní Životice	305	45	211	49	108,89	40,9
Horní Benešov	2296	355	1553	388	109,30	41,0
Karlova Studánka	221	32	153	36	112,50	41,8
Světlá Hora	1454	193	1031	230	119,17	41,1
Široká Niva	547	72	387	88	122,22	42,5
Karlovice	1026	134	726	166	123,88	42,4
Křišťanovice	265	36	184	45	125,00	42,2
Staré Heřminovy	238	35	149	54	125,00	42,2
Vrbno pod Pradědem	5391	702	3578	1111	158,26	43,5
Ludvíkov	309	27	236	46	170,37	42,7
Nové Heřminovy	268	31	184	53	170,97	42,8
Dlouhá Stráň	86	7	67	12	171,43	46,3
Leskovec nad Moravicí	436	49	303	84	171,43	43,3
Bílčice	225	24	152	49	204,17	44,5
Roudno	201	14	140	47	335,71	46,9
MAS Hrubý Jeseník	36112	5335	24875	5902	110,63	

Zdroj: ČSÚ 2015, data k 31. 12. 2014

Celkový podíl obyvatel do 15 let oproti obyvatelům nad 65 let, není příznivý, rozdíl mezi kategoriemi obyvatel nad 65 let a do 15 let tvoří 567 obyvatel. Přesto území MAS Hrubý Jeseník zaznamenává lepší výsledky než Moravskoslezský kraj (118,85) a celá ČR (117,45).

Podobně jako v případě trendu vývoje počtu obyvatelstva, i zde můžeme pozorovat rozdíly mezi jednotlivými obcemi vyjádřeny velkým rozptylem. Na jedné straně se ve sledovaném území vyskytují obce s velmi nízkým (a tudíž pozitivním) indexem, na druhé straně jsou zde obce, kde počet obyvatel starších 65 let převyšuje počet dětí do 15 roku věku. Obecně lze konstatovat, že lépe si stojí obce z východní části oblasti.

Je velmi pravděpodobné, že při zachování stávajícího trendu demografického vývoje dojde i ke změnám v dosavadních příznivých poměrech jednotlivých skupin. **Tyto statistiky nám však neumožňují zachytit problém, který se týká celého venkovského prostoru – odliv mladých lidí v produktivním věku do větších měst, jelikož tento ukazatel bohužel nezohledňuje stěhování za prací, ke kterému dochází u velké skupiny mladých lidí po dokončení vzdělání, tzn. absolventů středních a vysokých škol. Poměrně dynamicky se tedy snižuje podíl obyvatel v produktivním věku.**

3.1.4. Předpokládaný demografický vývoj

Plodnost a doba dožití jsou dva klíčové faktory demografie. Všeobecně dochází ke zvyšování doby dožití spolu s tím, jaké problémy je schopné vyřešit současná úroveň lékařské péče i zvyšující se úroveň služeb a infrastruktury, a zároveň dochází ke sblížování doby dožití mužů a žen. Vývoj v na území MAS Hrubý Jeseník kopíruje vývoj v Moravskoslezském kraji i ČR, kde se hodnota naděje dožití při narození zvyšuje. Tento trend **prodlužování života** je očekáván i do budoucna.

Také index **plodnosti** vykazuje klesající trend, oba tyto faktory pak způsobují stárnutí populace. Přesto je potřeba říci, že nedochází pouze k prodlužování života, ale také k **prodlužování jeho aktivní části**.

Z hlediska předpokládaného vývoje je možno očekávat, že region bude nadále ztrácet obyvatelstvo v produktivním věku, a to zejména migrací mladších obyvatel, kteří se budou stěhovat za prací do jiných regionů (zejm. měst), popřípadě mladí absolventi vysokých škol budou zůstávat v místech, kde lépe uplatní své vzdělání a lépe uspokojí své aktuální životní potřeby. Tím může dále narůstat průměrný věk místních obyvatel a jejich věková struktura tak bude méně příznivá.

3.1.5. SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
– Zatím vyhovující věková struktura obyvatel.	– Dlouhodobý setrvalý pokles počtu obyvatel – Stárnutí obyvatel, nízká natalita – Snižování podílu obyvatel v produktivním věku, odliv mladých lidí
Příležitosti	Ohrožení
– Vznik pracovních příležitostí – Politika státu i regionu zaměřená na podporu rodin (podpora startovacích bytů) – Atraktivní prostředí vhodné pro život – Budování vztahu k místu, setrvání mladých, absolventů po studiích	– Další ekonomický pokles hospodářství. – Demografický vývoj – Stavební záměry – přehrada Nové Heřminovy a s ním spojený odliv obyvatel

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin

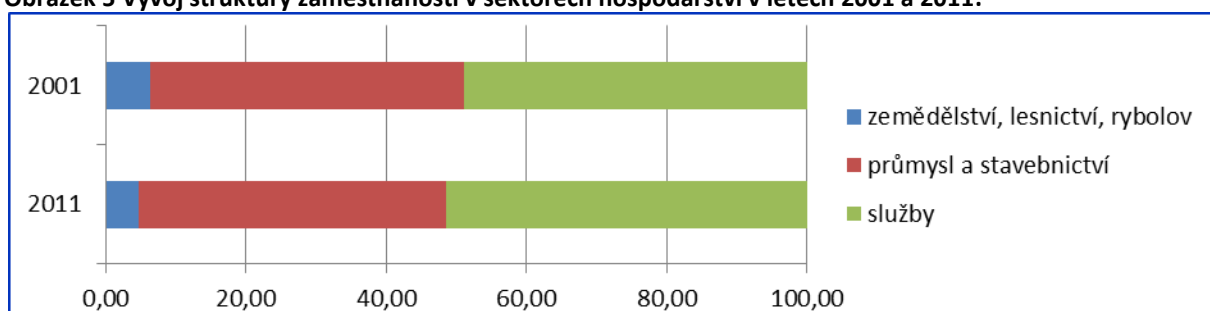
4. HOSPODÁŘSTVÍ

4.1. Ekonomická situace

4.1.1. Charakter hospodářství v regionu

Hospodářství na území MAS Hrubý Jeseník prošlo v posledních desetiletích mnoha změnami. Mnohé velké podniky byly nuceny v rámci restrukturalizace a racionalizace snížit počet zaměstnanců a některé zanikly úplně. Současným trendem je zvyšování zaměstnanosti v terciární sféře a naopak mírný úbytek v průmyslové, stavební a zemědělské činnosti. S příchodem drobného podnikání, se podařilo malým a středním subjektům proniknout i na evropské trhy a dále se rozvíjet. Jedním z velkých problémů je vysoká nezaměstnanost nejen v rámci kraje, ale celé České republiky. **Na nezaměstnanosti se podílí nejen nedostatek pracovních příležitostí, ale také vzdělanostní struktura obyvatel a jejich ochota pracovat.**

Obrázek 5 Vývoj struktury zaměstnanosti v sektorech hospodářství v letech 2001 a 2011.

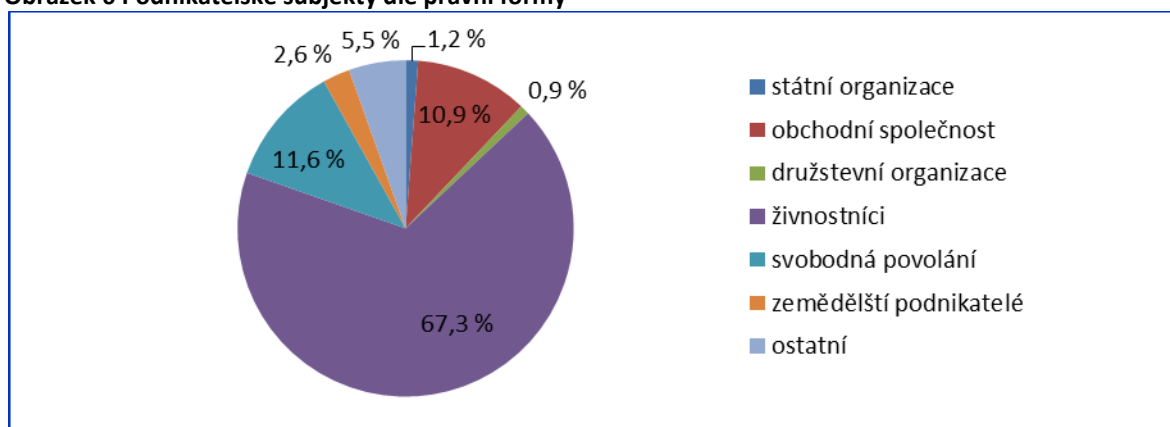

Zdroj dat: SLDB 2001 a 2011, vlastní výpočet 6

4.1.2. Struktura podnikatelských subjektů

Ke konci roku 2013 bylo na území MAS Hrubý Jeseník registrováno 7 508 ekonomických subjektů, se zjištěnou aktivitou jen 3 920, což je **52 %** všech subjektů. Ze čtyřletého vývoje je patrné, že nedocházelo k žádným výrazným výkyvům. Od roku 2011 dochází k mírnému poklesu počtu ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou.

Obrázek 6 Podnikatelské subjekty dle právní formy

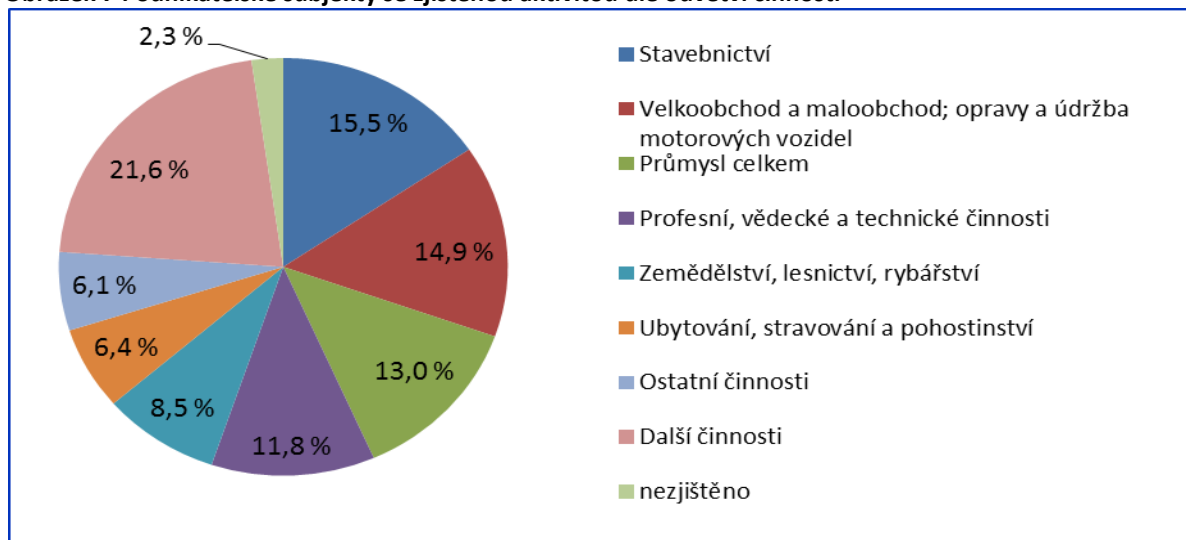
Zdroj: ČSÚ 2013, data k 21. 12. 2013

Z celkového počtu 3 920 ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou tvoří více než **67 % fyzické osoby podnikající** dle živnostenského zákona. Druhou, ovšem už poněkud menší skupinou, tvoří svobodná povolání.

⁶ V roce 2011 neuvedlo 1 992 osob obor svého zaměstnání, tudíž je ČSÚ eviduje v kategorii nezjištěno. S touto hodnotou nebylo v podílech počítáno.

Třetí největší skupinou, tvořící desetinu, jsou obchodní společnosti. Ostatní kategorie nedosahují ani 3 % a jejich počty se pohybují v desítkách. V kategorii ostatní jsou zastoupeny subjekty, jejichž počet už nepřekročil hodnotu 30 a často se pohybují už jen po jednotkách. Jsou zde obce, svazky obcí, církevní organizace, zahraniční osoby atd.

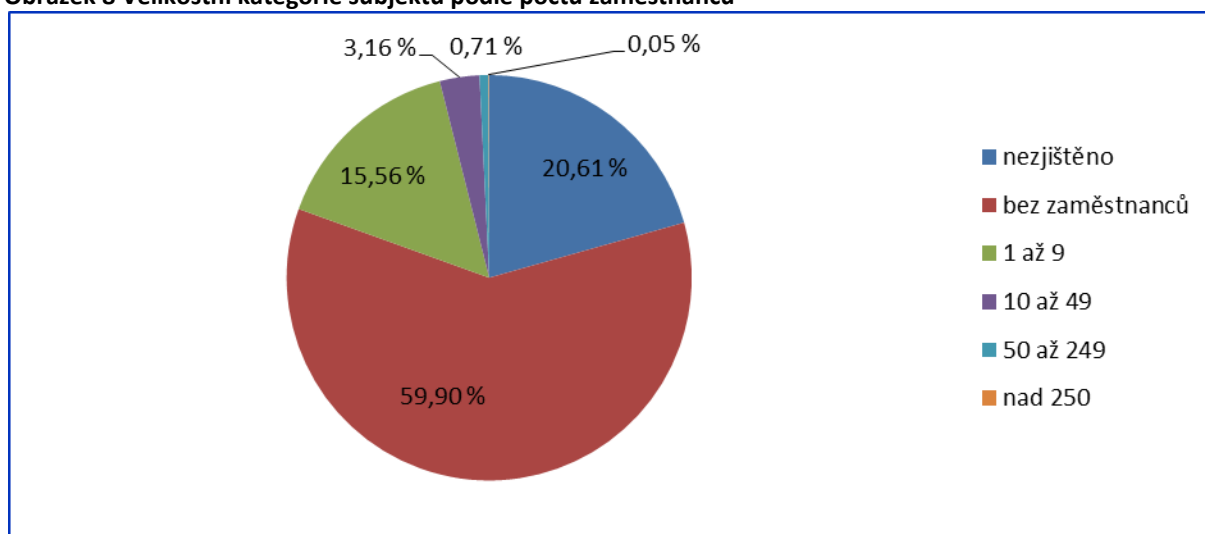
Obrázek 7 Podnikatelské subjekty se zjištěnou aktivitou dle odvětví činnosti

Zdroj: ČSÚ 2013, data k 31. 12. 2013

Z jednotlivých odvětví se nejvíce ekonomické subjekty zabývají **stavebnictvím (15,5 %)**. V absolutních číslech je to **608** aktivních subjektů. Druhou nejpočetnější skupinou je **velkoobchod a maloobchod a opravy a údržba motorových vozidel s 584 subjekty**. **Průmyslovou činností se zabývá 13 % subjektů (509 subjektů)**, z čehož nejvíce se jich zabývá **zpracovatelským průmyslem (90,8 %)**. Z hlediska charakteru území, kde v podhorských částech a v oblasti Slezské Harty je rozvinutější **cestovní ruch**, stojí za zmínku i podíl podnikatelských subjektů zabývajících se pohostinskou, stravovací a ubytovací činností. Těchto **subjektů je 252** a tvoří více než 6% podíl. Do skupiny Další činnosti náleží především peněžní a pojišťovnické služby, doprava a skladování, vzdělání, zdravotnické služby, činnost v oblasti nemovitostí atd. Samostatně žádná skupina subjektů netvoří více než 6 %, a proto jsou pro lepší přehlednost zařazeny do jedné kategorie tvořící dohromady 21,6 % všech aktivních subjektů. Ostatní činnosti je kategorie vytvořená ČSÚ, která není dále specifikována.

Obrázek 8 Velikostní kategorie subjektů podle počtu zaměstnanců

Zdroj: ČSÚ 201, data k 31. 12. 2013

Více než polovina ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou nezaměstnává žádného zaměstnance – nejčastěji se jedná o drobné živnostníky. Velkou skupinu zahrnují i subjekty, u kterých se počet zaměstnanců

nepodařilo zjistit. Třetí nejpočetnější skupinu tvoří subjekty zaměstnávající **nejvíce 9 zaměstnanců**. Zbývající kategorie dohromady tvoří necelá 4 %.

Na území MAS Hrubý Jeseník se nevyskytuje větší množství výrazně velkých zaměstnavatelů. Toto může představovat částečný hendikep, na druhou stranu neexistuje zde závislost na jednom zaměstnavateli představující riziko velkého propouštění.

4.1.3. Charakteristika klíčových subjektů

Jako klíčové subjekty v území byli definováni zaměstnavatelé, kteří zaměstnávají více než 100 zaměstnanců, Jedná se o převážně o zaměstnavatele podnikající ve službách, či veřejné subjekty:

OSRAM Bruntál, spol. s r.o.
Husqvarna Manufacturing CZ s.r.o.
Linaset, a.s. Budišov nad Budišovkou, provoz Bruntál
Podhorská nemocnice, a.s., pracoviště Bruntál
Česká pošta, s.p. (okres Bruntál)
Alfa Plastik, a.s. Bruntál
Hobes, s.r.o. Horní Benešov
KVS EKODIVIZE a.s. Horní Benešov
Město Bruntál
Kaufland Česká republika v.o.s.
COPRECI CZ, s.r.o. Dvorce
Styroprofile, a.s. Čakovičky, provoz Bruntál
Správa silnic Moravskoslezského kraje, středisko Bruntál
Horské lázně Karlova Studánka, s. p.
ARRIVA MORAVA a.s.
Správa železniční dopravní cesty, státní organizace
Macco Organiques, s.r.o. Bruntál
TS Bruntál, s.r.o.
ELKOPLAST CZ, s.r.o. Zlín, provoz Bruntál

Zdroj: vlastní šetření, k 31. 12. 2013

Terénním šetřením (2013-2014) byl zjištěn přehled významných ekonomických subjektů vyskytujících se na území jednotlivých obcí.

Byl tímto sledován výskyt oborů, které převažují a nabízejí tak příležitost pro návazné služby. Mezi nejčastěji se vyskytující jsou subjekty podnikající v zemědělství, lesnictví, zpracování železa, strojírenství, chemickém a potravinářském průmyslu, stavebnictví a službách (hl. týkající se cestovního ruchu).

4.1.4. Výroba, těžba a skladování

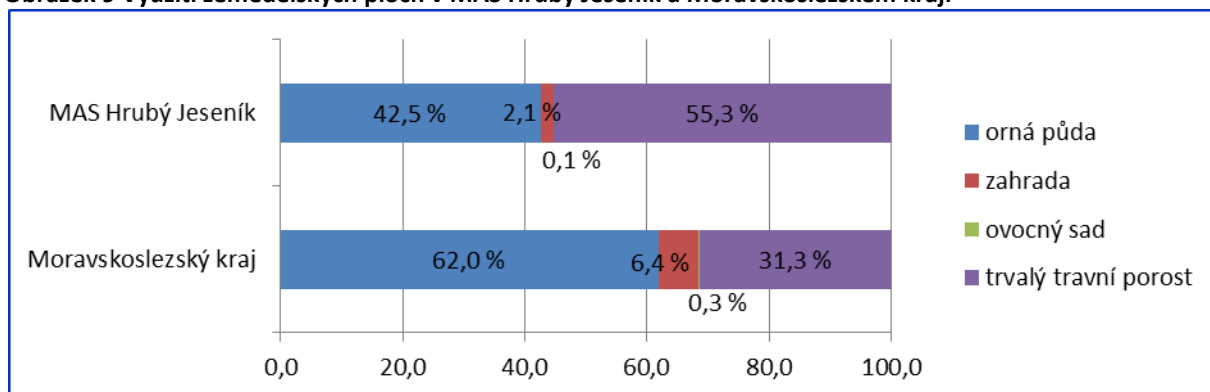
Výrobou je zhotovování věcných statků a služeb, sloužících k uspokojování lidských potřeb. Výroba je významově nadřazena těžbě i skladování, které jsou v něm obsaženy. Obecně rozeznáváme tři výrobní stupně: prvovýroba = zemědělská a lesní výroba, rybolov, těžba nerostů a dřeva; druhovýroba = průmyslová výroba – těžký, lehký průmysl a stavebnictví; služby – obchod, doprava, veřejná správa.

Zemědělská a lesní výroba, rybolov, těžba nerostů a dřeva

Zemědělství

Zemědělství se vždy významně podílelo a nadále podílí na vytváření venkovského prostoru. I když je jeho ekonomická role v současnosti na venkově mnohem nižší než v minulosti, jsou zemědělské subjekty stále významnými podnikateli. Významné jsou, zejména pro typ podhorské krajiny i její mimoprodukční funkci údržbu krajiny. Ke konci roku 2013 se **zemědělskou a lesnickou činností zabývalo 8,5 % podnikatelů** se zjištěnou aktivitou. V horské krajině, především v severozápadní části území, hraje o něco větší roli lesnictví než zemědělství. O charakteru zemědělství napoví přehled kultur v dané oblasti.

Obrázek 9 Využití zemědělských ploch v MAS Hrubý Jeseník a Moravskoslezském kraji

Zdroj: ČSÚ 2013, data k 31. 12. 2013

Při srovnání podílů využití zemědělských půd na úrovni území MAS a kraje, je patrné, že zatímco v Moravskoslezském kraji převažuje využití zemědělských ploch jako orné půdy (62,5 %), na území MAS je tomu obráceně. Zde se orné plochy podílí na využití jen ze 42,5 % a větší část půd je využita jako trvalé travní porosty. Podíly zahrad a ovocných sadů jsou velmi malé. Za zmínku stojí podíly zahrad, kde je zřejmé, že zatímco v celém kraji je podíl 6,4 %, na území MAS tvoří zahrady pouze 2,1% podíl na celkové rozloze zemědělské plochy.

Tabulka 8 Rozlohy ploch podle využití v roce 2008 a 2013

Rok	Celková výměra pozemku (ha)	Lesní půda (ha)	Zemědělská půda (ha)	z toho			
				Orná půda (ha)	Zahrady (ha)	Ovocné sady (ha)	Trvalé travní porosty (ha)
2008	54 803	25 629	23 675	10 814	503	20	12 338
2013	54 833	25 722	23 824	10 132	503	20	13 170

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2013, data k 31. 12. 2013

Mezi lety 2008 a 2013 nedocházelo k výrazným změnám v rozlohách využívaných ploch. O 93 ha se zvětšila plocha lesních pozemků, o 149 ha se zvětšila plocha zemědělských půd. Je možné sledovat i snižující se rozlohu orné půdy, které ubylo 682 ha a naopak přírůstek trvale travních porostů o 832 ha.

Pro lepší pochopení využití zemědělských ploch byla vytvořena tabulka, které rozděluje obce s převahou lesů nebo zemědělských půd; u zemědělských půd došlo i k dalšímu rozdělení na orné plochy, či plochy sloužící trvalým travním porostům.

Tabulka 9 Rozdělení obcí podle převažujícího využití plochy

Převaha lesů	
	Ludvíkov, Vrbno pod Pradědem, Andělská Hora, Karlova Studánka, Karlovice, Široká Niva, Nové Heřminovy, Nová Pláň, Milotice nad Opavou, Valšov, Světlá Hora
Převaha zemědělské půdy	
- orná půda	Leskovec nad Moravicí, Svobodné Heřmanice, Horní Životice, Horní Benešov, Rázová, Dvorce, Dlouhá Stráň
- trvalé travní porosty	Křišťanovice, Bílčice, Staré Město, Rudná pod Pradědem, Bruntál, Mezina, Oborná, Roudno, Moravskoslezský Kočov

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Území MAS není, co se týče využití lesních a zemědělských ploch, homogenní. Na území obcí, ležících především v severozápadní části, kde zasahuje již hornatá část Hrubého Jeseníku, převládá lesní půda nad zemědělskou. Například v Ludvíkově lesy pokrývají téměř 94 % plochy obce a na zemědělskou činnost zbývají pouhá 3 %, v Karlově Studánce je tomu ještě méně, zde je zemědělsky využívané pouze 1,8 % plochy obce (3 ha). Zbývající zemědělské plochy v obcích jsou využívány především jako trvale travní porosty, s výjimkou Milotic nad Opavou, kde převažuje orná půda. Obce ležící spíše v klimaticky příznivější oblasti Nížkého Jeseníku se vyznačují převahou zemědělské půdy. U obcí v severovýchodní části dominuje orná půda. V obcích Leskovec

nad Moravicí, Staré Heřminovy a Svobodné Heřmanice tvoří orné půdy okolo 90 % zemědělské půdy. Tomu odpovídá také zaměření zemědělské výroby v těchto katastrech s velkou převahou na rostlinnou výrobu – zejména pěstování obilnin a řepky.

U zbývajících obcí převažují louky a pastviny, v případě Moravskoslezského Kočova je tomu téměř 94 %, na ornou půdu zbývá pouze 5,2 % rozlohy zemědělské půdy v obci. V těchto obcích je hospodaření zaměřeno převážně na pastevní odchovy, část luk je sklízena na seno. Nevýhodou chovu skotu, který není určen pro tržní produkci mléka, je vysoká závislost na dotacích, menší význam pro zaměstnanost či ohrožení konkurencí dovozu hovězího masa ze zemí EU a třetích zemí. Výhodou této extenzivní formy chovů je pozitivní dopad na stav životního prostředí – především zachování kvality půdy, vodního režimu, biodiverzity a kulturního rázu krajiny.

Jak již bylo řečeno v úvodu, podíly zahrad i ovocných sadů jsou zanedbatelné. V absolutních hodnotách se jedná o 503 ha zahrad, z toho nejvíce jich je ve Vrbně pod Pradědem (59 ha), pak v Bruntále a Horním Benešově (obě 42 ha). Podíly ovocných sadů jsou ještě menší, celková plocha je pouhých 20 ha, z toho v Horních Živicích pokrývají sady 9 ha pozemků. Skutečný podíl sadů může být o něco málo větší, než jsou statistické údaje, ovšem tyto pozemky nejsou oficiálně vedeny jako sady. Rozvoj ovocnářství by měl být jednou z podporovaných oblastí, nejen jako možný zdroj obživy, ale i jako krajinářské opatření.

Všechny zemědělské plochy v MAS spadají do oblastí LFA – méně příznivých oblastí pro zemědělství. Zemědělci v těchto oblastech jsou finančně dotováni. Problémem konkrétních zemědělců je, že dostatečně nezajišťují průchodnost krajiny, naopak mnohdy oplocením pastvin a cest zabraňují vstupu obyvatel.

Zemědělci mají možnost čerpat peníze na údržbu biotopů, které příznivě ovlivňují životní prostředí, plní mimoprodukční funkce a patří mezi charakteristiky krajinného rázu. Smyslem je zajistit, aby rozvoj zemědělství a zvyšování kvality životního prostředí nebyly ve střetu. Při intenzifikaci zemědělství v minulosti byly krajinné prvky často odstraňovány. Přitom nelesní vegetace zadržuje v krajině vodu, zabraňuje erozi půdy a plní celou řadu funkcí v přírodní soustavě.

Zpracování a prodej zemědělské produkce

Podobně jako v jiných oblastech je zde nízká úroveň zpracování zemědělské produkce. Je to způsobeno mnoha faktory – likvidace tradičních zpracovatelů v minulých 2 desetiletích, velmi přísné podmínky pro zřízení malých provozů, které často odradí zemědělce, a nastavení zemědělské politiky, která v podhorských oblastech nahrává pastevnímu odchovu bez dalšího zpracování produkce. Spotřebitelé tak mají velmi omezené možnosti nákupu místních potravin.

Cílem udržitelného rozvoje venkova je podporovat místní prodej. Proto i ve strategických cílech MAS nebude chybět zřízení a podpora místního zpracování a prodeje potravin, jiných výrobků a služeb, např. formou prodeje ze dvora, bedýnkového prodeje, regionálního trhu, marketingu.

Tabulka 10 Produkce ze dvora

Světlá Hora/Stará Voda	Farma U Stromovouse Stanislav Zámečník	prodej kozího a kravského mléka, sýru, másla, vajíček
Světlá Hora/Stará Voda	Alena Jedličková Jesenická farma	pěstování ovoce a zeleniny a jejich další zpracování, prodej dalších výrobků produktů od spřízněných farmářů a výrobců
Staré Heřminovy	Dana Repáková	kozí sýry
Horní Benešov	Ivan Němeček – Sýrárna U Veselého kozy	prodej produktů z kozího mléka

Zdroj: vlastní šetření, data k 31. 12. 2014

Dále v území působí řada včelařů, kteří prodávají med. Začínajícím i stávajícím včelařům pomáhá např. firma Jan Kolomý ze Starého Města. Nabízí jim nejen vybavení pro včelaře, ale i možnost vzdělávání a odkupu medu. Na své farmě také organizuje exkurze a semináře pro návštěvníky. I díky aktivitě této firmy se včelařství v území úspěšně rozvíjí.

V Bruntále jsou také organizovány farmářské trhy, kde jsou nabízeny regionální produkty z Moravskoslezského, ale i Olomouckého kraje.

Podmínky pro rozvoj zemědělství s produkcí kvalitních potravin by mělo nastavit laťku standardu kvality potravin dostupných přímo v území, dle principu co si doma vypěstujeme, to si zpracujeme a následně spotřebujeme.

Agroturistika

Dochází k rozvoji agroturistiky ve spojení s chovem koní a skotu, v horských a podhorských oblastech ovcí a koz, který slouží i k udržování rázu krajiny a trvalých travních porostů. K tomu se mohou připojit menší farmy s komplexním zpracováním mléka a širokou nabídkou produktů. Výhodou těchto chovů je i menší energetická náročnost oproti výše zmiňovanému chovu skotu. Chov přežvýkavých zvířat pak může sloužit i jako zdroj hnojiv či biomasy.

Možností strávit volný čas na venkově při tradičních aktivitách, využívat služby nebo produkty těchto zařízení, je zde několik. Na dalších dvou farmách v Bílčicích a ve Starých Heřminovech je vybudování agroturistiky v záměru:

Moravskoslezský Kočov	fa Antl – zemědělec	koně
Roudno - Volárna	Chata Volárna	rybolov, jízda na koni
Rudná pod Pradědem	Jezdecká škola Amír	koně
Světlá Hora/Podlesí	Ekofarma Babočka	chov skotu, ubytování, sběr léčivých bylin
Světlá Hora/Stará Voda	Farma U Stromovouse	chov koz a krav
Horní Benešov	Ivan Němeček	chov koz

Zdroj: vlastní šetření, data k 31. 12. 2014

Lesnictví

Nezanedbatelnou roli ve zdejší krajině hraje lesnictví. Lesy pokrývají 25 722 ha plochy, což je téměř 47 % celého území. Ačkoli toto přírodní bohatství, by bylo možno dále zpracovávat přímo v území, většina vyprodukované dřevní hmoty se vyváží jinam k dalšímu zpracování. Počet subjektů, které se věnují lesnické činnosti, a těžbě dřeva postupně klesá. Zatímco v roce 2011 v tomto odvětví vyvíjelo svou činnost 111 subjektů, v roce 2013 bylo evidováno již pouze 90 subjektů. Obdobně je to i s podnikateli zabývající se zpracováním dřeva⁷, zde se počet snížil z 87 na 54 subjektů.

Tabulka 11 Největší subjekty zabývající se těžbou dřeva, popř. jejím zpracováním

Pradědský lesní závod a.s.
Agroforest a.s.
Dřevovýroba Praděd s. r. o. Bruntál
MADER lesnická činnost, výroba dřevěných pelet
Pila v Široké Nivě
Pila Ševčík Bruntál
Pila Valšov

Zdroj: vlastní šetření, data k 31. 12. 2014

Problémy v oblasti lesního hospodářství mohou nastat u pozemků, kde jsou uplatněny restituční nároky a může tak dojít k pozastavení lesnické či zemědělské činnosti.

Větší pozornost je nutné věnovat i stavu lesnické infrastruktury a mimoprodukční funkci lesa. Lesní cesty totiž mohou být využity pro rekreaci obyvatel a cyklotrasy, vhodné je jejich doplnění návštěvnickou infrastrukturou. I přes velký podíl lesů na území MAS není plánováno vytvořit Fichi na podporu lesnictví ze zdrojů PRV. Hlavními důvody jsou již zmíněné restituční nároky, kdy dochází ke změnám majitelů lesů, dále panuje obava, že by došlo k potížím s čerpáním alokace přidělenou na toto opatření z důvodů minimálního zájmu ze strany možných žadatelů v území při tvorbě strategie.

⁷ Do této skupiny spadá zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku

Rybolov

Průmyslový rybolov není na území MAS rozšířen, jde spíše o rekreační rybolov na vodních plochách a tocích. V území se nachází Pstruhařství Žalák ve Vrbně pod Pradědem (Mnichově). Pstruhařství vzniklo v roce 1970 na řece Černé Opavě. Řeka protéká chráněnou krajinnou oblastí, což je zárukou kvalitní, nezávadné vody, ve které je chov lososovitých ryb prováděn. V současné době je zde odchovávána násada a tržní ryba pstruha amerického duhového - místní forma. Pstruhařství pracuje jako rodinná farma. Pstruhařství také v letních měsících provozuje Rybářskou baštu s lovem ryb.

Těžba nerostů

Oblast MAS je z hlediska nerostných surovin velmi bohatá. Geologická pestrost tohoto regionu byla již v dávné minulosti velmi využívána, není proto divu, že na území poloviny obcí MAS se nachází funkční nebo již nevyužívaný dobývací prostor. Kvalitou se vyznačují nejen těžené suroviny, ale i lokality, které po těžbě zůstaly a často se samovolně vyvíjely (viz tufitový lom v Razové nebo čedičový lom v Mezině). Z historického hlediska jsou velmi cenné lokality v okolí Suché Rudné. Těžba však prochází v současné době značným útlumem. Některá z těchto ložisek by mohla, a také jsou, zpřístupňována pro potřeby CR.

Tabulka 12 Ložiska surovin a současný stav

Obec	Surovina	Stav těžby
Horní Benešov	železná ruda vzácné kovy	těžba byla ukončena, nutná rekultivace
Bílčice	čedič	těžba probíhá
Mezina	čedič	těžba byla ukončena, území lomu je vyhlášeno přírodní památkou
Razová	tufity stavební kámen-droba	byly těženy do konce 2. světové války, území lomu je vyhlášeno přírodní památkou lokalita: Zadní vrch – dosud netěženo
Staré Heřminovy	břidlice	v minulosti se těžilo, dnes je záměr začít znovu těžit
Valšov	moravská droba	těžba probíhá, chráněné ložisko
Svobodné Heřmanice	břidlice kámen –pro hrubou a ušlechtilou výrobu	těžba byla ukončena, v současnosti probíhá těžba odvalu netěženého ložiska
Bruntál	tufa, stavební kámen	těžba byla ukončena
Andělská Hora, Světlá Hora	zlatonosné rudy	těžba byla ukončena, množství starých důlních děl
Rudná pod Pradědem	železné rudy, polymetalické, zlatonosné rudy	těžba byla ukončena, chráněné zimoviště netopýrů, množství starých důlních děl v v oblasti Nové a Staré Rudné
Křišťanovice	stavební kámen – čedič, bazanit	povrchová těžba ukončena
Nová Pláň	stavební kámen – droba, prachovec	lokalita Vysoký kámen – dosud netěženo
Široká Niva	zlatonosné rudy, kámen	těžba byla ukončena, bývalá rýžoviště v nivě řeky Opavy býv. lom – záměr k obnovení těžby
Ludvíkov	měděná ruda	těžba byla ukončena, historická důlní díla
Vrbno pod Pradědem	zlato, polymetalické rudy, pyrit, měď, křemen,	historická těžba v oblasti Videl Bílý Potok – křemenné rudy oblast Suchého vrchu – polymetalické a zlatonosné rudy

Zdroj: Dotazníkové šetření, ČGS

Těžký, lehký průmysl a stavebnictví, řemesla

Nejvýznamnější obory průmyslu a stavebnictví

Nejvíce podnikatelských subjektů se věnuje specializované stavební činnosti a dále výstavbě budov. Z čistě průmyslových odvětví převládá výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, opravy a instalace strojů a zařízení, zpracování dřeva a dřevěných výrobků. Z hlediska počtu zaměstnanců je největším průmyslovým podnikem v oblasti OSRAM Česká republika s.r.o. v Bruntále, který se zabývá výrobou jemných drátů a spirál

pro osvětlovací techniku, další jejich činností je výroba speciálních lamp pro projekční, TV a jinou techniku. Ve Vrbně pod Pradědem pak sídlí druhý největší závod Husqvarna Manufacturing CZ s.r.o. (dříve Advanced Plastics), který se zabývá vstřikováním technických dílů a termoplastů, dále výrobou a vývojem forem pro technické výlisky atd. Třetím největším průmyslovým podnikem je pobočka závodu Linaset a.s. v Bruntále, jehož hlavní činnost je výroba plastových výlisků, výroba a konstrukce forem.

Řemesla

Provozování tradičních řemesel patří k důležitým aktivitám na venkově. Nejenže udržuje dlouholetou tradici, kontinuitu, může být zdrojem příjmu jednotlivců nebo venkovské komunity, ale také může přispívat k turistické atraktivitě obce a potažmo i regionu. Vinou vývoje mezi lety 1945-1989 byla zde v minulých desetiletích tradiční řemesla udržována jen velmi zřídka, což platí i pro jejich obnovu po roce 1989 a současný stav.

Tabulka 13 Řemeslníci dle obcí

Mezina	Josef Macek	restaurování nábytku
Milotice nad Opavou	RENOVA v.o.s.	restaurování historického nábytku
Valšov	Červinka	kovářství
Vrbno p. P.	Radek Kostka	umělecké a historické sklo
Vrbno p. P.	Roman Míček	historické sklo
Vrbno p. P.	Iveta Strnadová	vitrážové šperky a výplně, mozaikové obrazy
Vrbno p. P.	Petr Czasch	kovářství
Karlovice	Zdeněk Němec	umělecké a zdobené sklo
Bruntál	Metal Art – Ivo Purkert	kovářství
Bruntál	Oldřich Kulhánek	kamenictví
Bruntál	František Nedomlel	řezbář
Světlá Hora	GURU – L. Gurecký	kovářství
Ludvíkov	Dohnálek	kamenictví
Karlova Studánka	V. Hlobil	dřevěné šindele
Razová	Vlastimil Dvořák	řezbář

Zdroj: vlastní šetření, data k 31. 12. 2014

4.1.5. Služby

Obchod

Nemálo ekonomických subjektů se věnuje obchodní činností, konkrétně velkoobchodu se věnuje 248 a maloobchodu 219 podnikatelských subjektů se zjištěnou aktivitou. Obchodu a opravami motorových vozidel se zabývá pak 117 subjektů. Z pohledu zaměstnanosti nejvíce pracovních míst vytvářejí maloobchodní řetězce, hlavně v Bruntále a Vrbně pod Pradědem. Obchodníci se však potýkají s řadou problémů, jde zejména o vysoké nájemné za prostory. To se odráží v nižší kvalitě prodeje i nabídky a v časté fluktuaci jednotlivých obchodů.

Doprava

Tímto důležitým oborem se zabývá 109 ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou. Vesměs se jedná o nákladní dopravce. Osobní, konkrétně autobusovou dopravou se zabývá menší množství dopravců, kteří především zajišťují zájezdovou dopravu. Největším dopravcem zabývajícím se pravidelnou autobusovou dopravou v oblasti je společnost ARRIVA Morava a.s., který je v tomto oboru i největším zdejším zaměstnavatelem.

Kreativní průmysl

Kreativním průmyslem jsou odvětví, kde základem je lidská kreativita, dovednosti a talent. Jsou to odvětví s potenciálem vytvářet bohatství a pracovní místa zejména prostřednictvím využití duševního vlastnictví.⁸ V území zatím není patřičně doceněné a rozvinuté podnikání v kreativních odvětvích, mezi něž patří např. architektura, design, hudba, knihy a tisk, umění a umělecké a kulturní vzdělávání, kulturní cestovní ruchu,

⁸ Studie Kulturní a kreativní průmysly v ČR Institutu umění – Divadelního ústavu zpracované v rámci projektu Ministerstva kultury Sociálně-ekonomický potenciál kulturních, resp. kreativních průmyslů v ČR (<http://www.idu.cz/media/document/kulturni-a-kreativni-prumysly-v-ceske-republice.pdf>)

kulturní dědictví atd. Objevují se především menší reklamní či designérské agentury či samostatní jedinci, nachází se především v Bruntále a v malé míře ve Vrbně pod Pradědem.

Kreativní obory mohou nejen znamenat vznik nových hospodářských aktivit a vznik nových pracovních příležitostí, mohou být účinným nástrojem při proměně veřejného prostoru, prezentaci regionu i při integraci sociálně vyloučených skupin a jednotlivců (senioři, nemocní, bezdomovci, drogově závislí atd.) do společnosti a k předcházení a omezování rizik sociopatologických jevů a zvyšování kvality života obyvatel. Mimo území MAS funguje již řada takovýchto projektů.

Inovace

Národní inovační strategie ČR definuje inovaci jako „obnovu a rozšíření škály výrobků a služeb a s nimi spojených trhů, vytvoření nových metod výroby, dodávek a distribuce, zavedení změn řízení, organizace práce, pracovních podmínek a kvalifikace pracovní síly“. Tento pohled je však potřeba rozšířit o inovace v oblasti využití duševního vlastnictví, sociálních inovací a ekoinovací.

4.1.6. Sociální podnikání

Koncept sociální ekonomiky je nejčastěji vymezován jako možnost řešení sociálních, ekonomických a environmentálních problémů regionů. **MAS Hrubý Jeseník je regionem hospodářsky slabým, s vysokou mírou nezaměstnanosti, vyšším podílem obyvatel ohrožených sociálním vyloučením, s minimálním podílem průmyslu a podniků, jež by tvořily pracovní příležitosti** pro místní obyvatele zdravotně či sociálně znevýhodněné, přičemž tato skupina obyvatel tvoří více než dvě třetiny evidovaných uchazečů o zaměstnání, kteří setrvávají v evidenci řadu měsíců i roků.

Sociální podnikání má v území tradici od roku 2002, kdy vznikl první takto zaměřený projekt. V současné době zde existuje jeden samostatný sociální podnik a jedna sociálně podnikatelská aktivita (sociální podnik začleněný do struktur jiné právnické osoby). Oba tyto sociální podniky jsou prezentovány na různých seminářích a workshopech v celé České republice a také často přijímají exkurze z různých měst, obcí a veřejných institucí z České republiky i ze zahraničí.

Zelená dílna v Bruntále zaměstnává v současnosti 29 zaměstnanců, přičemž 25 je z uvedených cílových skupin obyvatel. Malé technické služby, jako sekce ve společnosti LIGA o. p. s. zaměstnávají osoby s absencí vzdělání, bez praxe, osoby z romské etnické menšiny, osoby nad 50 let věku. Hlavní náplní je údržba zeleně a zatravněných ploch v západní části města Bruntál. Na pracovních místech jsou zaměstnanci v sezónách střídání, hlavním smyslem je upevnit nebo získat dovednosti, pracovní návyky, naučit se spolupráci v kolektivu, připravit je tak pro volný trh práce.

V srpnu 2014 vznikl další sociální podnik, který rozvíjí svou činnost pod obecně prospěšnou společností Aperkom o. p. s. Jde o sociální podnik Čáp – stěhovací servis, který vytváří pracovní místa pro mladé osoby do 25 let věku, bez praxe, s nízkým potenciálem vzdělání, a zabývá se stěhovacími a vyklízečskými službami pro soukromé osoby i podniky, a e-shopem s bazarovým nábytkem a doplňky.

Dobrou příležitostí pro rozvoj sociálního podnikání je Klastř sociálních inovací a podniků SINEC, který vznikl koncem roku 2013 v Moravskoslezském kraji. Zaštiťuje sociální podniky v kraji a usiluje o jejich stabilizaci a rozvoj prostřednictvím navázaných spoluprací s krajskými institucemi, organizacemi a významnými podnikateli.

Moravskoslezský kraj realizuje projekt Podpora sociálního podnikání v Moravskoslezském kraji (OP LZZ, oblast podpory 3.1, výzva A9), který si klade za cíl nastartovat společná jednání místních aktérů sociální ekonomiky (samospráva, veřejné a státní instituce, podnikatelé, zaměstnavatelé, potencionální sociální podnikatelé, organizace zabývající se problematikou sociální ekonomiky), spojit tyto aktéry s cílem vyhledání vhodné sociálně podnikatelské příležitosti prospěšné danému regionu či městu.

Je také chystáno zvýhodnění sociálních podniků v připravované novelizaci zákona o veřejných zakázkách, které mluví o možnosti zvýhodnění chráněných dílen a hospodářských podniků, jejichž hlavním cílem je sociální a profesní začleňování osob se znevýhodněním, zaměstnávajících alespoň 30% těchto znevýhodněných zaměstnanců. Tato výhoda by mohla pomoci jednak úspěšně sociálním podnikům stávajícím i nově vzniklým při získávání zakázek a podpořit tak jejich stabilitu a udržitelnost, jednak pomocí obcím v zapojení do odpovědného zadávání veřejných zakázek.

4.1.7. Průmyslové (podnikatelské) zóny, plochy pro podnikání

Průmyslovou zónu je možné definovat jako ucelený komplex průmyslu a služeb s řadou integrovaných funkcí odborného charakteru. Takový komplex maximálně využívá vzájemné podpory jednotlivých firem ve výměně informací, poradenství, společné prezentace a využívání mezinárodních kontaktů. Důležitý je vysoký podíl zeleně mezi jednotlivými objekty, dobrá dopravní dostupnost a hygienicky nezávadná výroba.

Na území MAS se nenachází žádná připravená průmyslová zóna, což znesnadňuje příchod nových investorů. Město Bruntál by rádo zřídilo průmyslovou zónu na severu města (kde je již dnes několik průmyslových podniků) popř. ve východní části nebo v oblasti bývalých kasáren. Problémy, které znesnadňují zřízení, jsou především v oblasti nedořešených vlastnických vztahů u pozemků, dopravní dostupnosti a vysokých finančních investic.

Příležitosti pro vznik průmyslových zón

Obec	Lokalizace
Bruntál	Vybudování průmyslové zóny za Osramem o rozloze 10 ha
	Vybudování průmyslové zóny Marburg, v současnosti brownfield
	Vybudování průmyslové zóny v areálu firmy Alfa Plastik, v současnosti využita 1/3 objektů, INDUSTRIAL PARK, možno dosítovat přilehlé pozemky
	Vybudování průmyslové zóny Rýmařovská, v současnosti asanovaný brownfield o rozloze 6 ha
	Vybudování průmyslové zóny Západní zóna (za býv. kasárnami) - greenfield

Zdroj: vlastní šetření, data k 31. 12. 2014

Ve Vrbně pod Pradědem by zóna mohla vzniknout v areálu bývalého Dřevokombinátu, tomu však brání soukromé vlastnictví areálu. Zřízení nové zóny by mělo zohledňovat estetiku krajiny a zároveň co nejméně snižovat kvalitu životního prostředí.

V současné době je v městech i obcích možno využít plochy, kde dříve nějaká výroba probíhala (brownfieldy) nebo nové plochy vymezené v územních plánech. Většina obcí má v územních plánech vymezené plochy pro drobné nerušivé podnikání nebo služby. V některých obcích je možno využít nevyužívané nebo málo využívané plochy a zemědělské areály.

V rámci podpory podnikatelům či živnostníkům vycházejí některé obce vstříc a nabízejí jim vhodné prostory ke skladování zdarma nebo za symbolickou cenu, ovšem najdou se i takové obce, které se snaží na pronájmech, a to i pro neziskové organizace, vydělat co nejvíce.

Tabulka 14 Vymezení ploch pro podnikání v územně plánovací dokumentaci obcí

Obec	Druh plochy	Rozloha
Andělská Hora	drobné plochy k zemědělské činnosti	
Bruntál	západní lokalita	12 ha
	severní zóna	10 až 30 ha
	Marburg	5 ha ploch a 1,1 ha pro další využití
	východní lokalita	25 ha
Bílčice	plochy v rámci nevyužitých areálů	
Dvorce	plochy v rámci nevyužitých areálů	
Horní Benešov	zemědělský areál	
Leskovec nad Moravicí	plocha k podnikání	
Ludvíkov	smíšená zóna pro bydlení a nerušivé drobné podnikání, plochy pro rozvoj komerční rekreaci	
Moravskoslezský Kočov	průmyslová zóna	2,4 ha
Nové Heřminovy	plochy pro drobnou podnikatelskou činnost	0,3 ha
Oborná	pro zemědělskou činnost kravín a vepřín	2,2 ha
Světlá Hora	plochy pro podnikání	

Široká Niva	plochy pro zemědělskou výrobu (kravíny, hala,..), ,	6,08 ha z toho 0,5 ha zastavěno
	plochy pro drobné podnikání	3ha z toho 0,45 ha zastavěno
Valšov	hospodářské plochy výroby a skladování	6 ha
Vrbno pod Pradědem	nevyužívaný objekt bývalého Dřevokombinátu, soukromý vlastník	několik ha

Zdroj: Dotazníkové šetření 2013 -2014

4.1.8. Opuštěné plochy, areály – brownfields

Na území MAS Hrubý Jeseník se nachází větší množství opuštěných či nevyužívaných ploch a budov, které v minulosti byly využívány pro průmyslové, vojenské, zemědělské či jiné účely a v současnosti postupně chátrají. Mnohé areály skýtají skrytý potenciál pro další průmyslové či jiné využití. Následující přehled byl vytvořen z Národní databáze brownfieldů, databáze Centra pro regionální rozvoj Moravskoslezského kraje a terénním šetřením. Lokality v Bruntále – západní zóna, část areálu nemocnice a ve Vrbně pod Pradědem areál VRSAN obdržely v minulosti již dotaci na regeneraci.

Tabulka 15 Přehled brownfieldů na území MAS Hrubý Jeseník

Obec	Název brownfieldu	Rozloha	Vlastnictví	Původní využití
Bruntál	Areál nemocnice	1,8 ha	veřejné	občanská vybavenost
	Západní zóna	5,8 ha	veřejné	vojenský areál
	Dukelská - kulturní středisko	1,3 ha	veřejné	občanská vybavenost
	Žlutý kopec - ČSAD - servis	0,6 ha	veřejné	průmysl
	Marburg - tř. Práce	20,2 ha	soukromé	vojenský areál
	Severní zóna	14 ha	veřejné	průmysl
	Kryštof - Rýmařovská 13	1 ha	veřejné	průmysl
	Krnovská - Spol. BUČAN - čerpací stanice	1,2 ha	veřejné	průmysl
	Krnovská - Centrum odborné přípravy stavebních oborů	1,2 ha	veřejné	občanská vybavenost
	Jesenická - LIMOVA s.r.o. - továrna	1,2 ha	veřejné	průmysl
	Areál na ulici Fügnerova – bude provedena demolice		veřejné	průmysl, školství
Vrbno pod Pradědem	Areál VRSAN	1.6 ha	veřejné	průmysl
	Dřevokombinát	22,1 ha	soukromé	průmysl
	Areál skláren		soukromé	průmysl
	Lidový dům		veřejná	občanská vybavenost
	Bývalá mateřská škola		veřejná	občanská vybavenost
Horní Benešov	Opavská - Agrodoteč	0,5 ha	veřejné	zemědělství
	Střední odborné učiliště zemědělské	1,6 ha	veřejné	školství
	společenský dům – bude provedena demolice			občanská vybavenost
	areál bývalého státního statku			zemědělství
	poddolované území po činnosti RD			těžba železných rud
	býv. Cihelna			průmysl
Razová	Hotelový a bytový areál Slezská Harta	3,03 ha	soukromé	občanská vybavenost
Světlá Hora	Bývalý kravín ve Staré Vodě	0,2 ha		zemědělství
Široká Niva	Bývalé zemědělské objekty		soukromé	zemědělství

Oborná	Opuštěný obytný dům			občanská vybavenost
Karlova Studánka	Býv. dílny, vodní elektrárna (zvažuje se obnova)		soukromé	technická vybavenost
Karlovice	Bývalý kravín		soukromé	zemědělství
	Stoupa „kostka“ (v plánu je obnova)		veřejné	zemědělství
Andělská Hora	Vyhořelý dům/býv. fara			občanská vybavenost
Staré Město	Bývalý zemědělský objekt		soukromé	zemědělství
	Bývalý vojenský objekt		veřejný	vojenský areál
Dlouhá Stráň	Bývalé kravíny		areál v prodeji	zemědělství
Dvorce	chátrající zemědělské areály			zemědělství
Horní Životice	býv. areály státních statků			zemědělství
Milotice nad Opavou	býv. zemědělský areál – skládka pesticidů			zemědělství
Roudno	pozůstatky pastevních areálů			zemědělství
Staré Heřminovy	chátrající areál býv. fojtství		soukromý	občanská vybavenost
Moravskoslezský Kočov	budova tzv. Rychta			

Zdroj: Národní databáze brownfieldů CZECH INVEST, CRR, MSK, terénní průzkum, data k 31. 12. 2014

4.1.9. SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
– volné objekty a plochy pro podnikání – vhodné podmínky pro rozvoj venkovské turistiky, geoturistiky a agroturistiky	– více než polovina ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou nemá zaměstnance – chybějící průmyslová zóna, start-upy, služby pro podnikatele – ne plně využitý potenciál zemědělství a lesnictví na něj navazující obory podnikání – zastaralost mnoha výrobních zařízení a technologií, vysoká energetická náročnost – nízká míra spolupráce podnikatelských subjektů – nízká míra podpory rozvoje podnikatelského prostředí ze strany obcí
Příležitosti	Ohrožení

- podpora živnostníků a rodinných firem, vznik nových oborů činnosti - zlepšení stavu a budování lesnické infrastruktury a rozvoj mimoprodukční funkce lesa - geografická blízkost polského trhu dovolující vytvoření společného trhu práce bez potřeby migrace obyvatel. - podpora a rozvoj zemědělství (ovocnářství, pastevní odchov) a další zpracování jeho produkce - tvorba podmínky pro příchod nových investorů s využitím dotací - diverzifikace zemědělství – např. agroturistika, energetické využití biomasy, technické plodiny, služby. - využití potenciálu regionální značky - trend podpory sociálního podnikání - rozvoj cestovního ruchu	- stálé snižování podílu lesnictví a zemědělství na podnikání - pokračující politika státu v oblasti zadávání zakázek – LČR, vývoz surovin a zpracování dřeva mimo území - neblahý vliv makroekonomických ukazatelů (recese) na podnikání a zaměstnanost v oblasti. - nastavení sociálního systému
--	---

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin.

4.2. Cestovní ruch a rekreace

Krajina MAS Hrubý Jeseník je rozmanitá, což umožňuje široké aktivity rekreačního a sportovního využití území především v letním a zimním období. V současnosti je chápána zejména jako nástupní místo do vrcholových částí Jeseníků, což je potřeba změnit. Území má totiž širší potenciál, ale je třeba ho smysluplně rozvíjet. Turismus je rozvinut především v severnější části území, kde je široká nabídka pro horskou turistiku, cyklistiku a další, v zimní sezóně přijíždí návštěvníci za sjezdovým a běžeckým lyžováním. Nezanedbatelná část ekonomicky aktivních subjektů je proto zaměřena na poskytování ubytování, pohostinství a služby turistického ruchu. Rozvinutější jsou tyto služby v obcích ležících v podhůří Hrubého Jeseníku.

Kulturní a přírodní hodnoty, historické zajímavosti

V každé obci lze najít několik pamětihodností a zajímavostí. V případě kulturních pamětihodností se jedná o sakrální stavby a jiné drobné stavby místního významu, které však samostatně nenesou významný turistický potenciál. Výjimkou jsou Zámek Bruntál a lázně Karlova Studánka. Vyššího turistického využití lze u nich dosáhnout **dobře zvolenými způsoby prezentace a interpretace kulturního dědictví**. Více pak o kulturních památkách v kapitole 12.5.2 Památky

Přehled kulturní a přírodních hodnot včetně historických zajímavostí je uveden v příloze č. 8 Přírodní a kulturní zdroje

Současná turistická nabídka

Cyklistika, cykloturistika, MTB, skate

Cykloturistika je jednou z nejvíce rozšířených aktivit v území, díky vhodným terénům a husté síti účelových komunikací s relativně nízkou hustotou automobilové dopravy. Kilometry cest jsou vyznačeny jako cyklotrasy a zařazené do sítě zejména místních tras.

K nejrozšířenější formě cyklistiky patří cyklistika na horských kolech (MTB), která je provozována stále rostoucí skupinou návštěvníků. Tito cyklisté vyhledávají především nebezpečné povrchy cest s členitým terénem, kde hrozí poškození převážně lesních ploch. **Vzhledem k ochraně životního prostředí a podpoře tohoto rozvíjejícího se sportu je nutné zavést** propracovaný systém pěšin a nebezpečných cest (včetně méně i více náročných singletracků), včetně odpovídajícího vybavení a návaznosti na další cíle, což však nyní v území chybí.

Pěší turistika a nordic walking, sněžnice

Pěší turistika patří k nejstarším formám rekreačního vyžití v území. V poválečném období se stal hlavním aktérem rozvoje turistiky Klub českých turistů, jenž zajišťuje vyznačování a údržbu turistického značení.

V současnosti je pozorován trend mírného úbytku pěších turistů ve prospěch cykloturistů. Tento trend vede v některých lokalitách k novým problémům a společné cyklistické a pěší trasy jsou předmětem kritiky návštěvníků hor, je snaha přiměřeně oddělit pěší trasy od cykloturistických. Na území se vyskytuje také celá řada naučných stezek, které jsou pro turisty také atraktivním lákadlem.

Orientační běh

Díky rozmanitosti terénu je místní prostředí vhodné pro pořádání soutěží v orientačním běhu. Jedná o závody spíše menšího a středního rozsahu. Tradičně jsou pořádány závody v okolí Vrbna pod Pradědem.

Horolezectví

Známejší horolezeckou lokalitou je Vyhlídka u Vrbna pod Pradědem nebo skály v Ludvíkově na úpatí Zámecké hory (cvičné skály) a další, již nezajištěné skály. Nově jsou zpřístupňovány skály v okolí Pustého zámku ve Vrbně pod Pradědem.

Hipoturistika

V území se jedná dosud spíše o méně rozvinutou aktivitu, a to zejména díky absenci vyznačených vhodných tras a infrastruktury. Tyto aktivity jsou provozovány např. v okolí dostihového centra ve Světlé Hoře. Jedná se o aktivitu, u které lze očekávat vzestupnou tendenci.

In line skating, kolečkové lyže

Rozvoj této aktivity je vázán na vhodný kvalitní hladký povrch s minimální vertikální členitostí a šířkou min. 2,5 m. Návštěvníci pro tuto aktivitu v současnosti využívají stávající cestní síť ve městech a obcích. **Samostatná infrastruktura pro tuto aktivitu v území schází** (např. kolem Slezské Harty).

Geocaching

Geocaching je rozvíjející rekreační aktivitou se sportovními a poznávacími prvky. ČR je státem s nejvyšší koncentrací „keší“ na jednotku plochy na celém světě a obliba této aktivity dále roste. V území je dnes umístěna celá řada schránek, potenciál dalšího růstu je velký.

Motorismus

Tyto sportovní aktivity se na území vyskytují jen výjimečně. Známy je např. závod automobilů do vrchu na silnici mezi Vrbnem pod Pradědem a Andělskou Horou. V Bruntále se též nachází krytá hala pro motokáry.

Ostatní adrenalinové akce, paintball, airsoft, bobové dráhy

Tyto aktivity se v území nevyskytují, v současnosti se buduje bobová dráha ve Vrbně pod Pradědem.

Vodní sporty a rybářství

Vodní sporty jsou provozovány zejména na Slezské Hartě. Tato přehradní nádrž a její okolí je bezesporu nejvýznamnější oblastí z hlediska turistického ruchu. Jsou zde vhodné podmínky pro rybářství, v okolí je několik půjčoven lodí, jacht klub, funguje zde lodní doprava i vodní záchranná služba.

Zásadní se zde jeví nedostatky v podobě absence sociálního zázemí (např. TOI, TOI budky) a odpadkových košů, oficiálních tábořišť a kempů, taktéž schází vybavení pro rybářské aktivity.

Sjezdové lyžování a snowboarding

Sjezdové lyžování představuje v zimních měsících významnou rekreační aktivitu, která dokáže přilákat na území řadu návštěvníků, včetně těch ze zahraničí. Vhodné podmínky jsou závislé jak na podnebí (množství přírodního

sněhu či teplota pro možnost umělého zasněžování), ale také k tomu vhodná infrastruktura, od vleků, upravenosti sjezdovek, služeb jako je ubytování, restaurace, kapacita parkovacích míst. V současné době je na území MAS 7 lyžařských areálů.

Tabulka 16 Lyžařská zařízení

Lyžařský areál	Vleký (ks)	Délka lanovek a vleků (m)	Nadm.výš. (m n.m.)
Ludvíkov -Grizzly	1	450	650 - 790
Ludvíkov - u OÚ	1	200	620 - 680
Ludvíkov – chata U Sovy	1	220	660 - 705
K.Studánka - Sedlář	1	300	870 - 825
Vrbno pod Pradědem*	3	750	620 - 760
Annaberg- Andělská Hora	1	710	700 - 821
Annaberg - Suchá Rudná	2	560	700 - 761
celkem	10	3190	

Zdroj: Plán péče CHKOJ, vlastní šetření, data k 31. 12. 2014

**Záměr na rozšíření areálu*

Běžecské lyžování

Milovníci bílé stopy mají v celých Jeseníkách k dispozici mnoho kilometrů udržovaných stop. Jednotlivé trasy jsou rozděleny do 9 oblastí, sektorů od Skřítku přes Červenohorské sedlo až po Paprsek a Králícký Sněžník. Cílem udržovatelů trati je vytvořit hlavní 247 km dlouhou páteřní síť protínající celé Jeseníky, která by měla být 1 – 3x týdně udržována, a na ni navazující méně frekventované trasy. Přímo na území MAS je centrem běžecského lyžování Vrbno pod Pradědem a Suchá Rudná. Celková délka všech okruhů na území MAS čítá cca 39km.

Lázeňství

Karlova Studánka je jednak vhodným výchozím turistickým a lyžařským výchozím místem v blízkosti nejvyšší hory Pradědu, zároveň ji mnoho turistů vyhledává kvůli lázeňství, jsou zde klimatické lázně. Je zde 8 léčivých minerálních pramenů. V Karlově Studánce jsou zachované lázeňské roubené domy (je zde vesnická památková zóna) ovlivněné empírem a park s pavilónem a geologickou expozicí. Z obce vede mnoho turistických okruhů, jak pro lázeňské návštěvy, tak i pro aktivní turisty, také kyvadlová doprava přes Hvězdu až na Ovčárnu, kterou turisté hojně využívají v letní i zimní sezóně. V létě zde jezdí cyklobusy, jedna trasa vede i přes Bruntál.

Individuální rekreace

Oblíbenou a velmi zastoupenou formou individuální rekreace je díky zdejšímu atraktivnímu podhorskému prostředí chataření a chalupaření, na mnoha místech s výraznou tradicí.

V řadě malých obcí tvoří chalupáři a chataři dokonce významnou skupinu obyvatel obce, co do počtu i života v obci. Díky chalupářům není na první pohled tak patrné vylidňování obcí. Rekreční chalupy nechátrají, jejich majitelé se zasloužili o záchranu mnoha objektů tradiční architektury oblasti, díky nim se např. doplňuje odbyt zdejších obchodů nebo restaurací. Pro řadu z chalupářů i chatařů se tato oblast stává místem života v postproduktivním věku, stěhují se na své rekreační objekty na stálo, což je příznivý potenciál pro růst počtu obyvatel tohoto území.

Příměstské rekreační zóny

Na území existuje řada záměrů s cílem rozšířit a zkvalitnit prostory pro možnou rekreaci místních obyvatel (zeleň, mobiliáře, aj.), přesto zde chybí celková koncepce, včetně možného dopravního propojení míst (např. cyklostezkami)

Geopark Jeseníky

Na základě zhodnocení stavu a identifikace geologických lokalit bylo vytvořeno ve spolupráci se Správou CHKO Jeseníky **Sdružení pro geopark Jeseníky**, jehož je MAS členem. Základními cíli sdružení jsou zejména:

- příprava a vytvoření Národního Geoparku Jeseníky, získání certifikátu;

- ochrana a zpřístupňování lokalit geoparku, jejich zkoumání a osvěta, propagace jejich významu v souladu s Chartou evropských geoparků; rozvoj trvale udržitelného cestovního ruchu (geoturismus);
- upevňování vazeb obyvatel ke krajině a místnímu dědictví; zapojení obyvatel do obnovy přírodních, kulturních a historických hodnot území a posilování soudržnosti místního společenství;
- podpora rozvoje drobného zemědělství, tradičních řemesel a dalších původních hospodářských aktivit za účelem udržitelného rozvoje území; podpora regionálního značení produktů a služeb;
- podpora environmentální výchovy a osvěty, vzdělávání a vědeckého výzkumu v naukách o Zemi; vytváření, ověřování a aplikace metod uchování geologického dědictví;
- práce s veřejností, zejména s dětmi a mládeží v oblasti životního prostředí, trvale udržitelného rozvoje a rozvoje sportovní činnosti a geoturismu;
- podpora rozvoje vzájemné spolupráce a provázanosti činností místních subjektů.

4.2.1. Turistická infrastruktura v obcích

V následující tabulce je vybavenost turistickou infrastrukturou jednotlivých obcí.

Tabulka 17 Turistická infrastruktura – existence a potřeba v jednotlivých obcích

Obec	Penzion, hotel	Ubytovna	Tábořiště, kemp	Informační centrum	Jezdecký areál	Lyžařský areál	Naučná stezka	Cyklostezka a cyklotrasa	Mapa a odpočívadlo na stezkách
Andělská hora	A					A	A	A	
Bílčice		P						A	P
Bruntál	A	A		A	A	A*	A	A	A
Dlouhá Stráň	A	A						A*	A*
Dvorce	P	P		A			P	A*	P
Horní Benešov	P	P		A	A			A	P
Horní Životice		A			A			A	A
Karlova Studánka	A			A		A	A	A	A
Karlovice	A	A	A		A		A	A	A
Křišťanovice								A	A
Leskovec nad Moravicí	A*	P	P	A			A	A	A
Ludvíkov	A	A	A			A	A	A	A
Mezina			A*		A*		A	A*	A
Milotice nad Opavou	A					P	A*	A*	A
Moravskoslezský Kočov	A	A						A	
Nová Pláň	A							A	
Nové Heřminovy	P						A	A*	P
Oborná								A	
Razová	A			P			A	A	
Roudno	A*	A*	A*	P			A	A	A
Rudná pod Pradědem	A				A		A	A	A
Staré Heřminovy	A	A					P	A	A
Staré Město	A							A	
Světlá Hora	A				A	A		A	P
Svobodné Heřmanice		A	A					A	A

Široká Niva	A		A				A	A	A
Valšov	P	P	P					A	P
Vrbno pod Pradědem	A			A		A	A	A	A
souhrn fungují bez výhrad	16	8	4	6	6	5	13	23	15
souhrn – fungují s výhradami	2	1	2	0	1	1	1	5	1
souhrn - postrádáme	4	5	2	2	0	1	2	0	6

Zdroj: Dotazníkové šetření 2012,2014

Vysvětlivky: A – ano, v obci dané zařízení funguje, A* - funguje s výhradami, P – zařízení postrádají.

Ubytování se nachází ve většině obcí MAS, kvalita ubytovacích zařízení však není vždy odpovídající současné úrovni. Vybavenost penziony a hotely je dobrá, 4 obce takovoto zařízení postrádají. Ubytoven je v území méně, postrádány jsou v 5 obcích MAS. Kemp nebo tábořiště jsou postrádány ve dvou obcích.

Tabulka 18 Možnosti ubytování na území MAS Hrubý Jeseník a jejich kapacita

Typ zařízení	Kapacita
hotel	701
penzion	862
apartmán	11
v soukromí	154
rekreační zařízení	162
sportovní a rekreační zařízení	20
horská chata, horský hotel, chata	368
ubytovna	140
lázeňský objekt	350
autokemp	124

Zdroj: Městské informační centrum Bruntál, data k 31. 12. 2013

Z tabulky výše je patrné, že nabídka ubytování je dostatečná. Důležitá v tomto případě je kvalita poskytovaných služeb a nabídka doprovodné infrastruktury pro vyžití s cílem prodloužení délky ubytování návštěvníků v dané oblasti.

Turistická informační centra se nachází v 6 obcích MAS, jsou důležitou službou pro turisty a napomáhají propagaci regionu. V Razové a Roudně jsou tato centra postrádány. Informační centra však neplní služby tak, aby optimálně naplňovaly potřeby turistů. Většina z nich nemá odpovídající pracovní dobu o víkendech, prostory jsou nedostatečné a i vybavenost neodpovídá současným trendům a požadavkům na technickou, personální a odbornou kvalitu služeb.

Tabulka 19 Charakteristika turistického ruchu podle oblastí

Sledovaný jev	Nízký Jeseník	Hrubý Jeseník
<i>Původ návštěvníků</i>	Jsou v porovnání s jinými oblastmi MSK nejčastěji navštěvovány návštěvníky s delší příjezdovou vzdáleností (nad 50 km).	
	Podíl návštěvníků ze vzdálenějších krajů nepřesahuje průměr ostatních oblastí.	Tuzemští návštěvníci z jiného než MSK kraje tuto oblast navštěvují nejčastěji.
<i>Délka pobytu</i>	Většina návštěvníků volí délku pobytů na 1 noc.	Pouze přes 20% pobytů na 1 noc. Nejvyšší podíl pro 3 až 6 noclehové pobyty (více než 30% návštěvníků) – převyšuje ostatní regiony. Vysoký podíl návštěvníků přijíždějící na delší dobu než 6 noclehů (25%).
<i>Způsob dopravy</i>	Návštěvníci nejčastěji ze všech turistických	Návštěvníci se nejčastěji dopravují

	oblastí regionu přijíždějí automobilem (téměř 70 % oproti průměru 60 %). Nejméně časté je využívání vlakové dopravy.	automobilem, na druhém místě je autobus.
<i>Cílové skupiny</i>	Nejsilnější skupina rodiny s dětmi (37 %) , partnerské dvojice (třetina). Méně sem přijíždějí návštěvníci sami bez dalšího doprovodu. Oblast je nejvíce opomíjena zahraničními turisty .	Rodiny s dětmi méně navštěvují oblast Hrubého Jeseníku. Nejsilnější skupinou jsou návštěvníci z jiných krajů ČR (starší oproti běžnému průměru) .
<i>Ubytování - četnost</i>	Ubytování jsou typičtí návštěvníci – rodiny s dětmi.	Nejvyšší podíl návštěvníků ubytovaných v ubytovacích zařízeních (40 %), kde přesahuje počet neubytovaných.
<i>Ubytování - typ</i>	Nejčastěji jsou využívány penziony a ubytovny. Podprůměrný podíl turistů ubytovaných v hotelech.	Nejčastěji preferováno ubytování v penzionech. Významně nad průměrem ubytování v alespoň tříhvězdičkových hotelech.
<i>Stravování</i>	Nejméně ze všech oblastí se turisté stravují převážně v restauracích. Více než jinde se stravují v kombinaci restauračních zařízení a stravování z vlastních zdrojů.	Nejčastěji se stravují v restauracích (více než 40%).
<i>Důvod návštěvy, typy cílů</i>	Nejčastějším důvodem příjezdu je jako jinde celková relaxace. Nadprůměrně častým důvodem příjezdu je poznávací turistika (30 %) – nejvíce láká pěší turistika a návštěvy památek. Nadprůměrně, nejvíce ze všech oblastí, uváděn zájem o hipoturistiku (17 %). Méně častým důvodem je sportovní vyžití.	Nejčastějším důvodem k návštěvě sportovní vyžití (přes 40 %). Na druhém místě je péče o zdraví (léčení, lázně, rehabilitace apod. s téměř 20 %). Ostatní důvody – poznání regionu, relaxace atd. uváděny významně méně. Poznávací turistika a účast na kulturních akcích ustupují do pozadí.
<i>Opakované návštěvy</i>	„Nově objevená oblast“ – zdaleka největší podíl návštěvníků, kteří přijeli poprvé (37% oproti průměru MSK – 25 %). Nejnižší podíl těch, kteří byli v oblasti více než třikrát (jen třetina oproti polovině v průměru celého regionu).	Téměř polovina návštěvníků navštívila tuto oblast více než třikrát. 25% návštěvníků bylo v této oblasti poprvé.
<i>Nákup služeb</i>	Návštěvníci využívají nejméně služeb poskytovaných cestovními kancelářemi a agenturami (po Beskydech-Valašsku). Jen nevýznamně častěji nakupují dílčí služby (okolo 7 %).	Nejvíce ze všech oblastí MSK nakupují návštěvníci dílčí služby (přes 10 %).
<i>Hodnocení infrastruktury a služeb</i>	Nejpříznivější cenová image – region pokládán za levnější než jinde čtvrtina návštěvníků (a za dražší jen 7 %). Lépe než činí průměr je hodnocena dostupnost regionu a značení turistických tras. Nedostatečná síť ubytovacích a stravovacích kapacit. návštěvníkům chybí kvalitnější dopravní infrastruktura méně pak dostupnost hromadnou dopravou Nejhůře ze všech hodnocena vybavenost pro sport, příležitosti pro zábavu a také drobný prodej typu občerstvení, suvenýrů	V průměru nejlépe poskytované služby Zdaleka nejlépe z oblastí MSK hodnocena úroveň pracovníků ve službách cestovního ruchu Příznivě posuzováno značení turistických a lyžařských tras a místní značení turistických atraktivit Relativně nejpříznivější hodnocení infrastruktury a vybavenosti mají oblasti Hrubého Jeseníku a Beskyd. Návštěvníkům chybí společenská a zábavní centra (30 %), více než jinde také zařízení a služby pro náročné (15 %). Nejhůře hodnocena dopravní dostupnost

	a různých stánků. Nejméně ze všech ale uváděn nedostatek špičkových zařízení pro náročné návštěvníky.	regionu.
--	--	----------

Zdroj: PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.: ÚZEMNÍ STUDIE REKREAČNÍHO POTENCIÁLU OBLASTI NÍZKÉHO A HRUBÉHO JESENÍKU NA ÚZEMÍ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE, 2012, vlastní zpracování.

Je zřejmé v mnoha ohledech rozdílná charakteristika obou částí regionu z hlediska cílových skupin, jejich potřeb, očekávání i způsobů trávení času. Návrhy rozvoje proto musí reflektovat uvedené požadavky, aby dokázaly rozvíjet požadovanou nabídku služeb.

4.2.2. Regionální značka

Regionální značení vzniklo na podporu produktů, které charakterizují region, vycházejí z jeho tradic a bohatství nebo vypovídají o šikovnosti jeho obyvatel. Také oblast MAS Hrubý Jeseník se připojila do této iniciativy a přetváří potenciál své produkce do regionální značky. Mnohé výrobky a služby se již mohou pyšnit označením „JESENÍKY originální produkt“.

Tabulka 20 Současní držitelé značky

Dvorecké uzeniny - Vysloužilovi(řeznictví), Dvorce – klobásky
Sýrárna U Veselé kozy, p. Němeček, Horní Benešov – výrobky z kozího mléka
Petr Slavkovský, Vrbno pod Pradědem – ruční výroba a zpracování skla
Včelařská farma – Kolomý, Staré Město – jesenické druhové biomedy
Iveta Strnadová, Vrbno pod Pradědem - vitrážové šperky, mozaikové obrazy, vitrážové výplně
Pradědský lesní závod a.s., Vrbno pod Pradědem – horská vila Heda
Jaroslav Skřivánek, Ludvíkov – Ubytování U Skřivánků
Luděk Jedlička, Světlá Hora – Chaloupka U Potoka
Kamil Schaumann, Karlovice – Živá voda Schaumannovka
Roman Míček – Sklářská huť TOMI, Vrbno pod Pradědem – repliky historického skla, středověkých pohárů
Keclikovi, Bílčice – pekařství, Bílčický zdobený koláč
Spolek paní a dívek, Dvorce – vlnářské výrobky
Martina Čaputová, Májůvka – včelí produkty, med
Vladislav Utíkal, Bruntál – včelí produkty, med
Richard Červinka, Valšov – umělecké ručně kované výrobky
Tomáš Svoboda – škola jachtingu – výukové plavby na Slezské Hartě
Ponožky Northman outdoor s. r. o. Bruntál

Zdroj: vlastní šetření, data k 30. 6. 2015

V Karlově Studánce byl úspěšně během letní sezony 2014 vyzkoušen prodej místních výrobků se značkou z celých Jeseníků v Hudební hale. Protože však tento objekt není vytápěn, hledá se další vhodné místo, kde by mohl být tento prodej uskutečňován spolu s pořádáním regionálních akcí na podporu značky i výrobců. Značku je třeba dále rozvíjet a získávat další potenciální zájemce o její držení.

4.2.3. SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
– řada možností pro aktivní pobyt (přírodní a kulturní atraktivity) – regionální značka JESENÍKY originální produkt – Hrubý Jeseník – vyšší podíl návštěvníků – přijíždějící na delší dobu – Nízký Jeseník - „Nově objevovaná oblast“,	– nedostatečná turistická infrastruktura a kvalita služeb (IC) – chybějící parkoviště u turistických cílů – Slezská Harta bez kempů, tábořišť, apod. – špatný stav cyklotras, absence cyklostezek – chybí propracovaný systém pěšin a nepevných cest pro MTB

- nízké ceny – RegionCard Jeseníky	– neexistující koncepce rozvoje turistického ruchu, existuje pouze marketingová strategie turistické oblasti – chybí společná cílená prezentace regionu
Příležitosti	Ohrožení
– konceptní a cílené řešení turistického ruchu celé oblasti, spolupráce subjektů – poptávka po využívání infrastruktury CR, typu sportovní, společenské a zábavní centra – přetrvávající zájem o cykloturistiku, turistiku, MTB, běžecké lyžování, vodní sporty, rybářství, lázeňství, a dalších formy CR – rozvoj regionální značky, zahrnutí do prezentace regionu – dobře zvolený způsob prezentace a interpretace kulturního dědictví – podpora sportovních akcí regionálního a neregionálního významu ve vazbě na CR – zájem o Nízký Jeseník, jako „Nově objevovanou oblast“ – podpora rozvoje Region Card Jeseníky	– nedostatečná podpora cestovního ruchu ze strany státu, kraje a obcí dostane region na okraj zájmu turistů. – konkurence okolních regionů v nabídce služeb turistického ruchu. – nekoordinované řešení rozvoje CR. – absence atraktivit motivující k vícedenním pobytům

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin.

4.3. Trh práce

4.3.1. Ekonomická aktivita obyvatel

Tabulka 21 Struktura EAO (ekonomicky aktivní obyvatelstvo)

Obec	celkem počet obyvatel	EAO	v tom					
			neza- městnaní	zaměst- naní	v tom			
			celkem	Celkem	zaměstnanc i, zaměstna- vatelé, samostatně činní, pomáhající	pracující studenti a učni	pracu- jící důchodc i	ženy na mateř- ské dovolené
Bruntál	16 625	8 202	1 375	6 827	6 287	95	296	149
Vrbno pod Pradědem	5 335	2 400	428	1 972	1 817	29	96	30
Horní Benešov	2 299	1 063	175	888	817	11	42	18
Světlá Hora	1 389	689	124	565	530	12	17	6
Dvorce	1 370	623	102	521	495	2	15	9
Karlovice	1 030	466	74	392	372	4	12	4
Staré Město	811	399	49	350	326	3	13	8
Široká Niva	569	263	54	209	191	5	7	6
Svobodné Heřmanice	527	262	40	222	210	0	8	4

Moravskoslezský Kočov	520	284	47	237	224	3	6	4
Razová	515	243	53	190	178	4	5	3
Leskovec nad Moravicí	419	211	46	165	152	1	11	1
Milotice nad Opavou	406	192	42	150	142	1	2	5
Rudná pod Pradědem	369	153	39	114	105	1	6	2
Andělská Hora	362	167	26	141	135	2	4	0
Oborná	356	191	22	169	153	2	8	6
Horní Životice	335	161	32	129	114	2	8	5
Ludvíkov	316	154	20	134	128	3	2	1
Mezina	311	173	21	152	142	2	7	1
Valšov	251	130	20	110	103	2	0	5
Nové Heřminovy	250	111	21	90	82	0	7	1
Bílčice	247	113	19	94	89	0	4	1
Staré Heřminovy	236	98	21	77	72	0	4	1
Křišťanovice	235	123	20	103	96	1	3	3
Karlova Studánka	215	110	12	98	88	1	7	2
Roudno	187	78	16	62	58	1	3	0
Dlouhá Stráň	81	45	8	37	36	0	1	0
Nová Pláň	52	24	2	22	22	0	0	0
MAS Hrubý Jeseník	31 949	16 065	2 908	14 220	13 164	187	594	275
Česká republika	10 436 560	5 080 573	499 859	4 580 714	4 177 797	79 252	227 956	95 709
Moravskoslezský kraj	1 205 834	575 689	71 388	504 301	466 574	7 764	20 433	9 530

Zdroj: SLDB 2011

Tato tabulka vyjadřuje strukturu ekonomicky aktivních obyvatel, čili pracovní sílu v rozmezí věku 15 – 64 let. Tato skupina zahrnuje jak zaměstnané tak i nezaměstnané. Z celkového počtu 31 949 obyvatel v roce 2011 bylo **ekonomicky aktivních** 16 065 čili **50,3 %**. V ČR je tento podíl 48,7 % a v Moravskoslezském kraji ještě nižší, jen 47,7 %. Zaměstnaných bylo 14 220 osob a nezaměstnaných v té době 2 908 osob. Ze skupiny zaměstnaných převládali zaměstnanci a zaměstnavatelé či jinak samostatně činní. Pracujících studentů, učňů, důchodců a žen na mateřské dovolené je v celkovém součtu pouze 1 056.

Pokud přepočítáme počet zaměstnaných na celkový počet obyvatel, zjistíme, že podíl zaměstnaných činí jen 44,5 %. To znamená, že **55,5 %** lidí z celkového počtu obyvatel je buď **ekonomicky neaktivních** (děti do 15 let, nepracující důchodci, závislé osoby, studenti a učni či lidé s vlastním zdrojem obživy a v domácnosti) či nezaměstnaných. Při srovnání s Českou republikou je podíl zaměstnaných na celkovém počtu obyvatel na stejné úrovni, podíl v Moravskoslezském kraji je jen 41,8 %.

Tabulka 22 Ukazatele ekonomické aktivity a zaměstnanosti

Obec	EAO (2011)	Míra ekonomické aktivity v % (2011) ⁹	Index ekonomického zatížení v % (2012) ¹⁰	Míra dlouhodobě nezaměstnanosti v % (2014) ¹¹	Podíl nezaměstnaných v % k 31. 12. 2014 ¹²	Podíl nezaměstnaných v % k 30.6.2015
Bruntál	8 202	67,6	35,1	9,3	15	13,1
Vrbno pod Pradědem	2 400	61,5	36	7,0	13,1	9,6
Horní Benešov	1 063	64	35,9	6,4	12,4	10,5
Světlá Hora	689	64,5	31	8,0	18,3	13,9
Dvorce	623	62,6	35,8	7,7	12,7	11,8
Karlovice	466	58,7	32,3	5,2	12,5	8,8
Staré Město	399	63,5	33,2	5,0	13,3	9
Moravskoslezský Kočov	284	71,7	32,3	3,9	11,5	7,7
Široká Niva	263	59,6	30,4	7,0	14,3	8,8
Svobodné Heřmanice	262	68,9	36,2	6,0	10,8	8,2
Razová	243	67,5	37,6	11,6	20,6	16,8
Leskovec nad Moravicí	211	66,1	32,9	5,3	14,2	10,2
Milotice nad Opavou	192	63,6	33,6	8,9	16,9	12,5
Oborná	191	69,5	32,8	5,3	15	7,1
Mezina	173	67,8	27,4	6,1	16	8,4
Andělská Hora	167	60,7	33,3	8,9	16,8	13
Horní Životice	161	67,1	33	4,3	6,8	7,1
Ludvíkov	154	61,6	26,4	6,4	14,9	11,4
Rudná pod Pradědem	153	56,7	36,7	6,2	14,3	13,2
Valšov	130	68,1	30,6	6,9	13,8	7,9
Křišťanovice	123	63,7	29,8	3,8	8,1	9,8
Bílčice	113	66,1	36,3	5,9	15,2	10,5
Nové Heřminovy	111	57,8	38,1	7,1	14,5	7,1
Karlova Studánka	110	58,2	29,9	7,2	11,3	9,2
Staré Heřminovy	98	67,6	40,5	10,1	15,2	13,4
Roudno	78	53,8	30,9	6,4	16,8	8,6
Dlouhá Stráň	45	69,2	22,5	9,0	14,7	7,5
Nová Pláň	24	61,5	25,5	0,0	0	0
Celkem MAS	16 065	65,2	43,2	7,9	15,1	11,6
MSK	575 689	67,1	46,2	5,0	9,8	8,6
ČR	5 080 573	70,0	47,9	3,3	7,5	6,2

Zdroje dat: SLDB 2011, Ekotoxa, MPSV, UP Olomouc - www.edu2work.upol.cz, ČSÚ 2014

Míra ekonomické aktivity udává podíl ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém počtu obyvatel v produktivním věku (15-64). Tento index značí především potenciál lidských zdrojů a připravenost pro trh práce. Nejlepších hodnot dosahují údaje v Moravskoslezském Kočově, ale i v Oborné a Dlouhé Stráni. Nejhorší jsou

⁹ Míra ekonomické aktivity: Podíl ekonomicky aktivních (tedy zaměstnaných a nezaměstnaných) na populaci 15-64 let.

¹⁰ Index ekonomického zatížení: Poměr počtu osob ve věku nad 65 let + počtu osob ve věku do 15 let k počtu obyvatel v ekonomicky aktivním věku. Čím menší je výsledná hodnota indexu, tím příznivější je poměr mezi ekonomicky neaktivní a aktivní složkou obyvatel z pohledu věkové struktury obyvatel.

¹¹ Podíl dlouhodobě nezaměstnaných: Počet nezaměstnaných déle než 12 měsíců v evidenci úřadů práce/počet obyvatel ve věku 15-64 let.

¹² Podíl nezaměstnaných: Počet dosažitelných uchazečů o práci k počtu obyvatel ve věku 15-64 let.

naopak hodnoty u obcí Nové Heřminovy, Rudná pod Pradědem a Roudno. Průměrná hodnota za území MAS Hrubý Jeseník je nižší, než je krajský i celostátní průměr. V porovnání s okolními MAS dosahuje lepších hodnot pouze MAS Opavsko a Šternbersko.

Index ekonomického zatížení je zajímavá demografická charakteristika vypovídající o poměru počtu seniorů a dětí k počtu obyvatel v ekonomicky aktivním věku. Menší hodnoty vyjadřují příznivý poměr mezi ekonomicky neaktivními a aktivními z pohledu věkové struktury. Velmi příznivých hodnot dosahuje index u obcí Dlouhá Stráň (22,5 %), Nová Pláň (25,5 %) a Ludvíkov (26,4 %). Vysokých hodnot dosahují obce Staré Heřminovy (40,5 %), Nové Heřminovy (38,1 %) a Rázová (37,6 %). Při porovnání s dalšími celky, je zřejmé, že hodnoty kraje i ČR dosahují vyšších hodnot. Obdobná situace je i sousedících MAS.

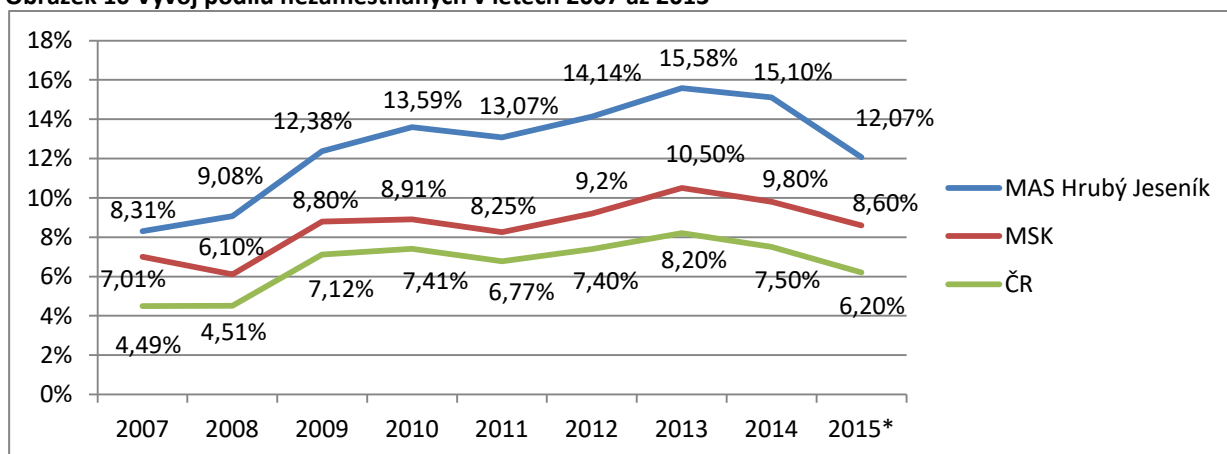
4.3.2. Podíl nezaměstnanosti

Podíl nezaměstnaných v území patří již několik období k nejvyšším v celé České republice. V tabulce jsou uvedeny hodnoty jednak k 31. 12. 2014, tak i k 30. 6. 2015. Důvodem je především srovnání, kdy ke konci roku bývá podíl nezaměstnaných nejvyšší, naopak v polovině roku a především v letních měsících podíl nezaměstnaných klesá z důvodů sezonních prací či k využívání nezaměstnaných k veřejně prospěšným pracím.

Pokud srovnáme hodnoty za prosinec 2014 s Moravskoslezským krajem a Českou republikou, je evidentní, že kromě Nové Pláně, Horních Životic a Křišťanovic (zde je menší podíl jen ve srovnání s Moravskoslezským krajem), mají všechny obce **nadprůměrně vysokou nezaměstnanost**. V případě druhého sledované období k 30. 6. 2015 je situace již lepší. Ve dvou případech (Nová Pláň a Svobodné Heřmanice) je podíl nezaměstnaných nižší nebo stejný než u hodnot udávaných za Moravskoslezský kraj a ČR. V Nové Pláni není dokonce dlouhodobě evidován, žádný uchazeč o zaměstnání. V případě dalších 7 obcí – jmenovitě Moravskoslezský Kočov, Oborná, Horní Životice, Mezina, Valšov, Roudno a Dlouhá Stráň je podíl nezaměstnaných nižší než u kraje ale vyšší než podíl za ČR.

Na druhé straně jsou obce s velmi nadprůměrnými hodnotami. Nejhorší situace je v Rázové, kde se ke konci roku 2014 pohybovala hodnota na 20,6 %, v polovině roku 2015 mírně klesla na 16,8 %. Vysokých hodnot můžeme pozorovat i u dalších obcí jako jsou Staré Heřminovy (15,2 % resp. 13,4 %), Rudná pod Pradědem (14,3 % resp. 13,2 %), Andělská Hora (16,8 % resp. 13,0 %), Milotice nad Opavou (16,9 % resp. 12,5 %), Světlá Hora (18,8 % resp. 13,9 %) Město Bruntál, které by mělo tvořit centrum zaměstnanosti se pohybuje v hodnotách 15 % resp. 13,1 %, čili v hodnotách vyšší než je průměr MAS.

Obrázek 10 Vývoj podílu nezaměstnaných v letech 2007 až 2013

Zdroj dat: MPSV, UP Olomouc - www.edu2work.upol.cz, Pozn.: Údaj vždy k 31. 12., za rok 2015 k datu 30. 6. 2015

Podíl nezaměstnaných na území MAS Hrubý Jeseník od roku 2007 do roku 2013 neustále roste, kromě roku 2011 kdy mírně stagnoval. Vývoj zhruba kopíruje krajský i celostátní trend, ovšem podíl na území MAS roste mnohem výrazněji než oba další srovnávané územní celky. Nejvyšších hodnot dosahoval podíl nezaměstnaných ke konci roku 2013, kdy dosahoval 15,58 %. Následující období mírně klesá, ke konci července 2015 dosahoval 12,07 %, což je stále téměř dvojnásobná hodnota, než je celostátní průměr.

Tabulka 23 Hlavní ekonomické ukazatele obcí

Obec	Počet podnikatelských subjektů se zjištěnou aktivitou 2014	Počet podnikatelů na 1000 obyvatel	Volná místa (2014)	Počet uchazečů – celkem (2014)
Bruntál	1680	100,1	81	1775
Vrbno pod Pradědem	556	103,1	9	484
Horní Benešov	212	92,3	3	197
Světlá Hora	184	126,5	5	187
Staré Město	136	153,3	0	85
Karlovice	117	114,0	3	93
Dvorce	108	77,8	3	121
Moravskoslezský Kočov	62	113,1	0	45
Razová	61	122,2	0	72
Ludvíkov	54	174,8	5	36
Široká Niva	52	95,1	0	60
Andělská Hora	51	133,9	0	46
Milotice nad Opavou	50	127,6	0	48
Svobodné Heřmanice	50	94,9	3	41
Oborná	46	118,9	0	41
Mezina	44	123,6	0	42
Leskovec nad Moravicí	43	98,6	0	43
Karlova Studánka	39	176,5	1	19
Rudná pod Pradědem	34	89,7	1	37
Horní Životice	30	98,4	0	15
Staré Heřminovy	26	109,2	0	24
Nové Heřminovy	25	93,3	0	27
Roudno	21	104,5	1	23
Valšov	20	77,5	0	26
Křišťanovice	19	71,7	0	15
Bílčice	15	66,7	4	24
Dlouhá Stráň	13	151,2	0	10
Nová Pláň	7	122,8	0	0
Celkem MAS	3 755	104,0	119	3 636
Moravskoslezský kraj	126325	103,7		
Česká republika	1 576 373	149,6		

Zdroj: ČSÚ 2014, MPSV 2014 – data k 31. 12. 2014

Ke konci roku 2014 bylo v území 3 755 aktivních podnikatelských subjektů. V absolutních hodnotách jich je nejvíce v Bruntále a pak ve Vrbně pod Pradědem, což je logické vzhledem k počtu obyvatel. Proto, pro lepší přehlednosti, byl údaj přepočítán na tisíc obyvatel. Největší **podíl podnikatelů na 1 000 obyvatel** je tudíž v Karlově Studánce 176,5‰, Ludvíkově 174,8 ‰, a Starém Městě 153,3 ‰, naopak nejnižší podíly jsou v Bílčicích 66,7 ‰, Křišťanovicích 71,7 ‰, Valšově 77,5 ‰ a Dvorcích 77,8 ‰. Při srovnání s krajskými a celostátními hodnotami je zřejmé, že údaje za MAS ve srovnání s ČR jsou podprůměrné, ovšem s krajem téměř srovnatelné.

Pokud se podíváme **na volná místa a počet uchazečů**, je zde značný nepoměr ve prospěch volných uchazečů o práci. Ke konci roku 2014 připadlo na jedno volné pracovní místo **30,6** uchazečů. Ani velká centra jako je Bruntál, popř. Vrbno pod Pradědem nejsou schopny vygenerovat větší počet pracovních míst. V případě Bruntálu zde bylo 81 volných míst, zatímco počet uchazečů byl na hodnotě 1 775. Zajímavé je též srovnání počtu uchazečů o zaměstnání, s počtem aktivních podnikatelských subjektů, kterých je jen o 119 více než uchazečů.

Podíl nezaměstnaných osob v České republice ke konci roku 2014 činil 7,5 %, přičemž u žen to bylo 7,4 % a mužů 7,5 %. Podíl nezaměstnaných stejný nebo vyšší než republikový průměr vykázalo 38 okresů, nejvyšší byl v okrese Bruntál (13,5 %).

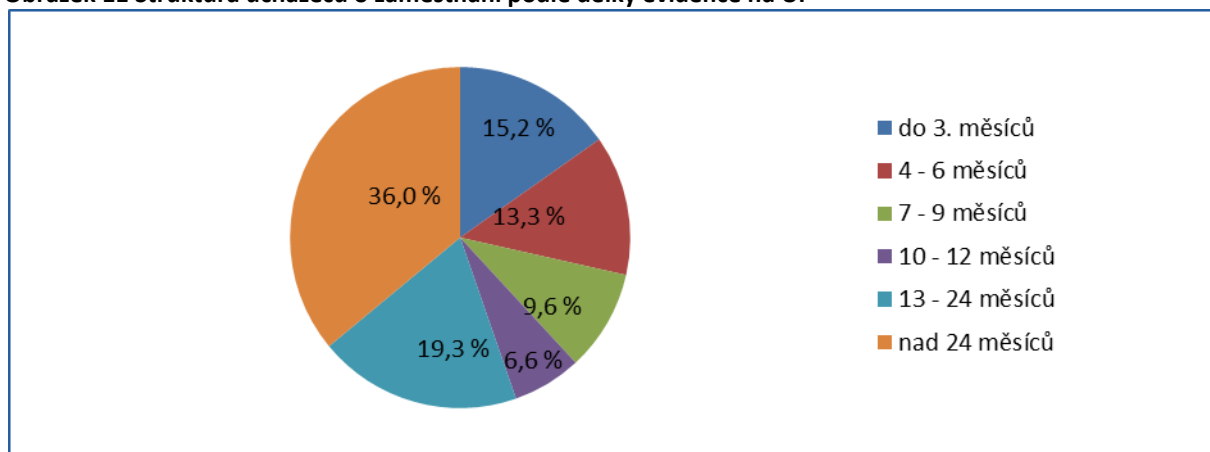
Zdroj: Statistická ročenka trhu práce v České republice 2014 – MPSV

4.3.3. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných

Dlouhodobá nezaměstnanost je považována za velký ekonomický ale i sociální problém. Žádného dlouhodobého nezaměstnaného nemá Nová Pláň. Velmi nízkého podílu dosahují i údaje v obcích Křišťanovice (3,8 %) a Moravskoslezský Kočov (3,9 %). Nejvyšší podíl obyvatel bez práce déle jak 12 měsíců mají ve Starých Heřminovech (10,1 %), Razové (11,6 %) a v Bruntále (9,3 %).

Celkový **podíl dlouhodobě nezaměstnaných** v území ke konci roku 2014 dle tab. 20 činil 7,9 %, což je v porovnání s krajem (5,0 %) i ČR (3,3 %) výrazně vyšší hodnota. V porovnání s okolními MAS je tato hodnota nejvyšší. Šestiprocentní hranici překonala pouze MAS Rýmařovsko a MAS Rozvoj Krnovska, jejíž obce spolu s MAS Hrubý Jeseník tvoří okres Bruntál.

Obrázek 11 Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence na ÚP

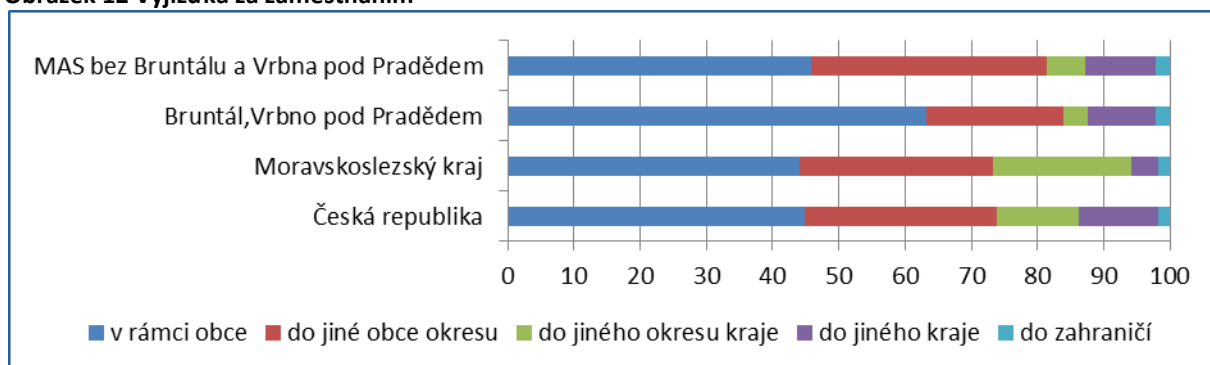

Zdroj: ÚP, data k 31. 5. 2014

Z grafu podílu uchazečů podle délky na ÚP je zřejmé, že největší skupinu tvořili k 31. 5. 2014 uchazeči evidovaní nad 24 měsíců – jejich podíl činí 36 % z celkového počtu všech uchazečů o zaměstnání. Druhou nejrozšířenější skupinou jsou pak uchazeči v délce evidence 13 až 24 měsíců. Obě tyto skupiny spadají do kategorie dlouhodobě nezaměstnaných, a jak již bylo popsáno výše, tento vysoký podíl představuje problém při začleňování těchto osob zpátky do pracovního procesu.

4.3.4. Dojíždka a vyjíždka za prací

Obrázek 12 Vyjíždka za zaměstnáním

Zdroj dat: SLDB 2011

Kvůli vysokým hodnotám vyjížďky v rámci obce u obou největších sídel – Bruntálu a Vrbna pod Pradědem, byla tato dvě města vyjmuta, aby nezkracovala údaje za zbytek obcí MAS. Při srovnání MAS s krajem i republikou se hodnoty za vyjížďku v rámci obce příliš neliší. Větší odchylka je patrná při dojíždě za prací do jiné obce okresu, kde je vyjížďka vyšší než u obou výše zmiňovaných celků. Naopak vyjížďka do obcí jiného okresu v rámci kraje, je daleko nižší, než jsou hodnoty krajské i celostátní. Zajímavé je též srovnání vyjížďky do jiných krajů, kde údaje za Moravskoslezský kraj, jsou mnohem nižší než u ostatních oblastí. Celkově je tedy možné říci, že obyvatelé, preferují vyjížďku v rámci okresu, nežli do obcí jiného okresu. Za zmínku stojí údaje o vyjíždě v Bruntále a Vrbně pod Pradědem. Zde více než 60 % obyvatel vyjíždí v rámci obce a daleko menší část dojíždí za zaměstnáním do jiné obce a ještě menší část do jiného okresu. Údaje (za MAS včetně obou měst) za vyjížďku za prací do ciziny jsou nepatrně vyšší, než je tomu u kraje a ČR.

Tabulka 24 Nejčastější obce vyjížďky za zaměstnáním

Obec	nejčastější obec vyjížďky	Obec	nejčastější obec vyjížďky
Andělská Hora	Bruntál, Světlá Hora	Dlouhá Stráň	Bruntál
Bruntál	Krnov, Praha, Břidličná, Rýmařov, Opava, Olomouc, Ostrava	Dvorce	Moravský Beroun, Bruntál, Budišov nad Budišovkou
Karlova Studánka		Horní Benešov	Bruntál, Krnov, Opava
Karlovice	Vrbno, Bruntál	Horní Životice	Horní Benešov, Bruntál, Opava, Svobodné Heřmanice
Ludvíkov	Vrbno	Křišťanovice	Dvorce, Bruntál
Nová Pláň	Bruntál	Leskovec nad Moravicí	Bruntál, Horní Benešov, Dvorce
Nové Heřminovy	Bruntál	Mezina	Bruntál
Oborná	Bruntál	Milotice nad Opavou	Bruntál
Rudná pod Pradědem	Bruntál	Moravskoslezský Kočov	Bruntál
Staré Město	Bruntál	Razová	Bruntál
Světlá Hora	Bruntál, Andělská Hora	Roudno	Bruntál
Široká Niva	Bruntál, Vrbno pod Pradědem	Staré Heřminovy	Horní Benešov, Bruntál, Opava, Krnov
Vrbno pod Pradědem	Bruntál, Karlova Studánka, Praha, Karlovice, Brno, Krnov, Ludvíkov	Svobodné Heřmanice	Opava, Bruntál, Krnov, Olomouc
Bílčice	Dvorce, Moravský Beroun	Valšov	Bruntál, Břidličná, Rýmařov

Zdroj: SLDB 2011

4.3.5. Vzdělanostní struktura obyvatel

Vzdělanostní struktura obyvatel vypovídá nejen o stavu společnosti, ale také o potenciálu z hlediska dalšího rozvoje, zejména v podnikání a vytváření kulturních hodnot území. Vyšší podíl vzdělaných obyvatel zvyšuje jejich uplatnění na trhu práce a zároveň je pozitivním signálem pro firmy, které hledají zaměstnance.

Vzdělanostní strukturou se území, co do poměru obyvatel se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním, nachází pod úrovní krajských a republikových průměrů – **nedosahuje ani 40 % obyvatel** s nejvyšším ukončeným vzděláním ve věku 15 let a více. Markantní je to zejména při porovnání obyvatel s vysokoškolským vzděláním, kde 7,9 % MAS odpovídá 10,89 % v případě MSK a dokonce 11,85 % obyvatel v případě celé ČR.

MAS Hrubý Jeseník se neliší v porovnání s okolními MAS, je však na nižší úrovni než ekonomicky silné MAS Opavsko a další MAS položené blíže velkým městům. Také tento ukazatel vyjadřuje problém s odlivem vzdělaných lidí, kteří mnohem častěji opouštějí region a stěhují se za prací zpravidla do velkých měst a jejich

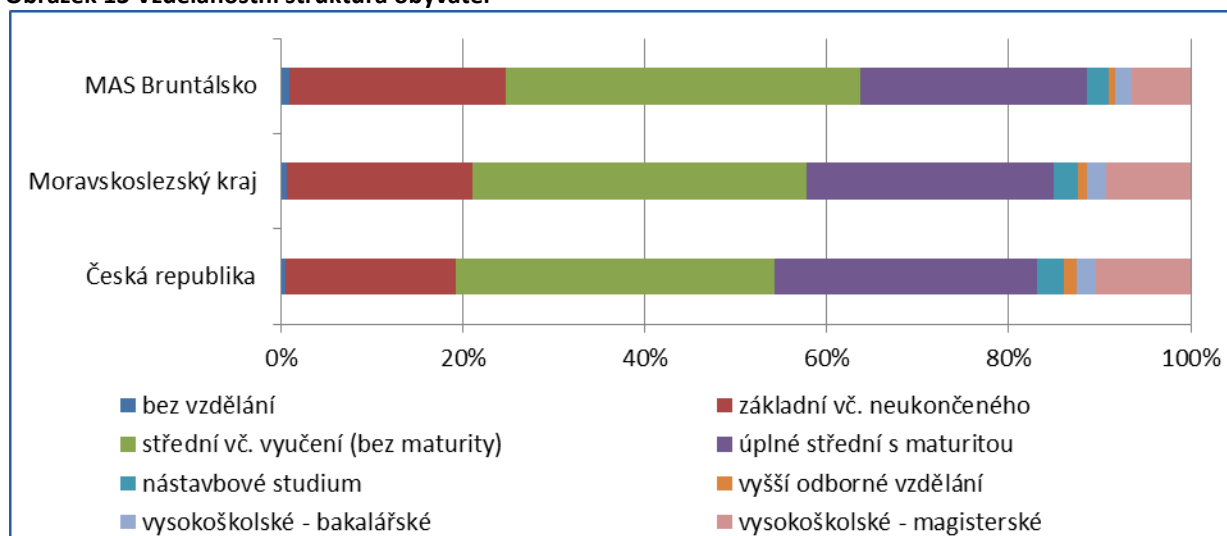
zázemí. V území tak významně převažuje vzdělání základní včetně neukončeného spolu s vyučením bez maturity, tato skupina tvoří téměř dvě třetiny obyvatel.

Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním je na území MAS Hrubý Jeseník daleko nižší, než průměr MSK i ČR. Tento stav je z části zapříčiněn odlivem absolventů z tohoto území do oblastí blíže větších měst, s příležitostí nabídky atraktivních pracovních míst.

V území nejsou rozdíly mezi úrovní vzdělanosti mezi obcemi a městy, vyjma dvou atraktivních lokalit k bydlení Nové Pláně, v níž také v minulých letech docházelo k výstavbě domů, a Karlovy Studánky. Obě převyšují průměr několikanásobně. Protože však tyto obce patří k malým sídlům, mohou zde jakékoliv statistické změny významně projevit.

Související problematika – dostupnost a kvalita vzdělání – bude řešena v rámci kapitoly věnované školství.

Obrázek 13 Vzdělanostní struktura obyvatel

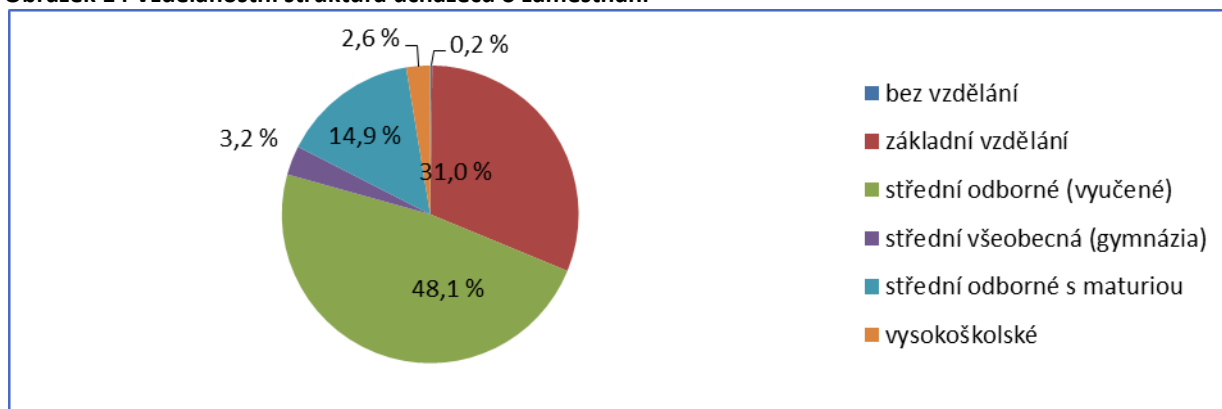
Zdroj: ČSÚ 2013, data k 31. 12. 2013

Vzdělanost zdejších obyvatel se zlepšuje, avšak (analogicky k současnému stavu) podíl obyvatel s nejvyšším ukončeným vzděláním ve věku 15 let a roste v kategoriích vyššího vzdělání¹³ v území MAS Hrubý Jeseník mezi lety 2001-2011 znatelně méně – pouze o 5 % (31,4 → 36,5 %) než v celém MSK (nárůst o 7,8 %, 34,6 → 42,4 %) a na celorepublikové úrovni (nárůst o 8,4 %, 37,7 → 46,1 %). Bohužel i zde se naplňují trendy, jež známe z vývoje uvedených demografických ukazatelů – migrace zejm. vzdělaných lidí do míst mimo region, kde lépe uplatní své vzdělání a lépe uspokojí své životní potřeby.

13 Zahrnuje kategorie vzdělanosti: 1. úplné střední s maturitou, 2. nástavbové studium, 3. vyšší odborné vzdělání, 4. vysokoškolské – bakalářské vzdělání, 5. vysokoškolské – magisterské vzdělání

4.3.6. Kvalifikační struktura nezaměstnaných

Obrázek 14 Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání

Zdroj: ÚP, data k 31. 5. 2014

Z pohledu vzdělanostní struktury bylo na konci května 2014 na celém území nejvíce uchazečů o zaměstnání se **středním vzděláním bez maturity**, jejich podíl na celkovém počtu nezaměstnaných činil **48,1 %**, druhou největší skupinou jsou **uchazeči se základním vzděláním – 31 %** a za ní následují uchazeči, kteří mají **střední vzdělání ukončené maturitou – téměř 15 %**. Uchazečů, kteří absolvovali gymnázium, je 3,2 % a vysokoškolsky vzdělaných lidí je okolo 2,6 %.

Nejvíce pracovních nabídek je určených právě pro uchazeče **středoškolským vzděláním (vyučením) nebo s maturitou**, vzhledem k velkému počtu uchazečů a malému počtu pracovních nabídek připadá na jedno volné pracovní místo 60 resp. v druhém případě 21 uchazečů. Horší situaci mají **uchazeči se základním vzděláním**, kde **na jedno volné pracovní místo připadá 72,5 uchazeče**. Relativně slušnou šanci mají hlavně uchazeči s vysokoškolským vzděláním, kde na jedno volné pracovní místo připadá 6,2 uchazeče. Žádné volné pracovní místo nebylo určeno pro uchazeče bez vzdělání a s absolvovaným gymnáziem.

Pracoviště ÚP ČR evidovaly ke konci roku 2013 celkem 35 178 volných pracovních míst. **Na jedno volné pracovní místo připadalo** na konci roku v průměru 17,0 uchazeče, nejvíce v okresech Karviná (80,9) a Bruntál (66,7).

Zdroj: http://www.mpsv.cz/files/clanky/17702/rocenka_2013_v2.pdf

Chybějící profese

Úřad práce vede statistiku dlouhodobě evidovaných pracovních míst, čili těch, která jsou evidovány déle jak 3 měsíce. V roce 2013 bylo v okrese Bruntál **nejvíce volných pracovních míst (27) určeno vysokoškolsky vzdělaným lidem, z toho 23 míst bylo určeno pro lékaře**. O dvě třetiny menší tvořila nabídka volných pracovních míst pro uchazeče se středním odborným vzděláním s maturitou, kde jsou dlouhodobě evidovaná místa obchodních zástupců. Devět pracovních příležitostí je určeno pro uchazeče se středoškolským vzděláním ovšem bez maturity. Dlouhodobě evidovaných míst pro uchazeče se základním vzděláním bylo pouze 5.

Z profesního hlediska bylo nejvíce dlouhodobě evidovaných míst po specialistech (26), dále pak po technických a odborných pracovnících (8), řemeslnících a opravářích (5), montérech a pracovnících obsluhující stroje a zařízení (5). Nejčastější důvody dlouhodobé evidence u těchto míst jsou podle pracovního úřadu nesplnění požadavků zaměstnavatele na kvalifikaci, vysoké nároky na praxi. Mezi další důvody může patřit nízké mzdové ohodnocení u některých míst i neatraktivita pracovního místa. Zdroj: *Analýza trhu práce v okrese Bruntál 2013*

4.3.7. Aktivní politika zaměstnanosti

V rámci státní politiky zaměstnanosti existuje řada opatření, která jsou již účastníky trhu práce na území MAS využívána:

- rekvalifikace**
- veřejně prospěšné práce**
- společensky účelná pracovní místa - úhrada nákladů na zřízení nových pracovních míst jak pro zaměstnavatele, tak OSVČ**
- podpora zřízení pracovních míst pro občany se zdravotním postižením**
- překlenovací příspěvek**
- příspěvek na zapracování**

- g. příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program
- h. investiční pobídky

Součástí aktivní politiky zaměstnanosti je i **poradenství**. Tyto činnosti se zaměřují zejména na motivaci a aktivizaci uchazečů, na diagnostikování jejich pracovního a osobnostního potenciálu a pomoc při navrhování vhodných směrů rozvoje pomocí individuálních akčních plánů. Další činností jsou skupinové poradenské aktivity v rámci interní poradenské činnosti, které se zaměřují na problematiku pohybu na trhu práce.

Dále je nejen uchazečům, ale i žákům, studentům a jiným osobám k dispozici **Informační poradenské středisko pro volbu a změnu povolání**.

Projekty Úřadu práce na podporu zaměstnanosti:

Úřad práce Moravskoslezského kraje pořádá několik projektů pro vybrané skupiny uchazečů, zejména těch, kteří patří do některých ze znevýhodněných skupin. V okrese Bruntál byly realizovány následující:

- Vzdělávejte se pro růst! – pracovní příležitosti
- Vzdělávejte se pro růst! – adaptabilita
- Rozvoj služeb v oblasti volných pracovních míst
- Odborná praxe pro mladé do 30 let,
- Příležitost dělá(t) zaměstnance

(zdroj: Analýza trhu práce v ORP Bruntál 2013)

Pro snížení nezaměstnanosti, je důležitá dobrá znalost trhu práce a komunikace s dalšími subjekty v území (hlavně Úřad práce, zaměstnavatelé, školy, veřejná správa, neziskový sektor a další). **Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti by měly být i nadále využívány, co nejvíce ovšem s důrazem na jejich výsledný efekt.**

4.3.8. SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
– dostatek pracovních sil – příznivý poměr mezi ekonomicky neaktivními a aktivními z pohledu věkové struktury	– nadprůměrná míra nezaměstnanosti i dlouhodobé – nízká úroveň vzdělání, převažuje základní včetně neukončeného spolu s vyučením bez maturity – nízká míra ekonomické aktivity a podnikatelské aktivity, tradice zaměstnanosti – neatraktivní nabídka pracovních míst - odchod zejména vzdělaných a mladých lidí – nesoulad mezi poptávkou a nabídkou na trhu práce – chybí koordinovaný přístup k řešení nezaměstnanosti – neúčinná aktivní politika zaměstnanosti a rekvalifikační systém, neuspokojování odborných potřeb zaměstnavatelů
Příležitosti	Ohrožení
– politika státu v oblasti podpory podnikání – aktivní politika zaměstnanosti – koordinovaný přístup k řešení nezaměstnanosti regionu – podpora vyšší vzdělanosti obyvatel – podpora zaměstnanosti především u ohrožených skupin – trend sociálního podnikání	– neblahý vliv makroekonomických ukazatelů (recese) na podnikání a zaměstnanost v oblasti. – nevhodné nastavení sociálního systému – sezónnost produkce, výkyvy trhu – nastavení dotací – vše směřuje do rozvojových pólů regionů – nedostatečné dopravní napojení

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin.

5. INFRASTRUKTURA

5.1. Technická infrastruktura

5.1.1. Zajištění pitné vody, čištění odpadních vod, plynofikace, zásobování teplem

Při analýze stavu technické infrastruktury byla využita statistická data, údaje uvedené zástupci samospráv i výsledky dotazníkového šetření, kde respondenty byli občané.

Tabulka 25 Stav vodovodů, kanalizací, ČOV a napojení na veřejný plynovod

Obec	Vodovod (v %)	Kanalizace (v %)		ČOV	Napojení na veř. plynovod
Andělská Hora	100,0	ne		Ne	ano 70 %
Bílčice	100,0	ne		Ne (mají pouze panelové domy)	ne
Bruntál	100,0	97,9	ano	Ano	ano
Dlouhá Stráň	95,8	ne		Ne	ne
Dvorce	100,0	89,5	Jednotná se zaústěním do ČOV	Ano	ne
Horní Benešov	100,0	83,7	Jednotná se zaústěním do ČOV	Ano	ano
Horní Životice	98,8	ne		Ne (mají pouze MŠ a bytové jednotky)	ano
Karlova Studánka	99,4	98,1	ano	Ano	ano
Karlovice	99,8	73,6	Ano (místní část Zadní Ves není)	Ano	ne
Křišťanovice	100,0	ne		Ne (mají 5 x RD)	ne
Leskovec nad Moravicí	98,5	76,3	Oddělená dešťová a splašková (část území obce)	Ano	ne
Ludvíkov	100,0	ne		Ne (mají novostavby RD)	ne
Mezina	97,8	ne		Ne (mají novostavby RD)	ne
Milotice nad Opavou	100,0	ne		Ne (mají novostavby RD)	ne
Moravskoslezský Kočov	99,1	ne		Ne (mají novostavby RD)	ano, část
Nová Pláň	100,0	ne		Ano	ne
Nové Heřminovy	99,6	ne		Ne	ne
Oborná	100,0	ne		Ne	ne
Razová	99,1	45,0	oddělená dešťová a splašková (jen část obce 2,6 km)	Ano (část obce)	ne

Roudno	100,0	ne		Ne (pouze část domácích)	ne
Rudná pod Pradědem	99,4	ne		Ne	ne
Staré Heřminovy	100,0	ne		Ne	ne
Staré Město	100,0	ne		Ne	ano, 50 %
Světlá Hora	99,2	ano, 65,9		Ano	ano, 60 %
Svobodné Heřmanice	100,0	ano, 30,9		Ano, částečná (250 objektů napojených na obecní ČOV v horní části obce, několik domácích ČOV)	ano
Široká Niva	99,2	ne		Ne (pouze 15 % - u bytových domů)	ne
Valšov	97,1	ne		Ne (mají novostavby RD)	ne
Vrbno pod Pradědem	99,7	ano, 73,6	nemá místní část Mnichov	Ano (kromě Mnichova)	ano
MAS Hrubý Jeseník	99,8	72,9		46,4	
MSK	99,9	70,0		46,7	
ČR	99,7	77,2		44,1	

Zdroj: EKOTOXA, dotazníkové šetření 2013,2014

Zásobování vodou je zajištěno ve všech obcích veřejným vodovodem. **Ne všechny obce však jsou zásobovány nebo napojeny ze 100 %, týká se to 14 obcí** – Dlouhá Stráň, Horní Životice, Karlova Studánka, Karlovice, Leskovec nad Moravicí, Mezina, Moravskoslezský Kočov, Nové Heřminovy, Razová, Rudná pod Pradědem, Světlá Hora, Široká Niva, Valšov a Vrbno pod Pradědem. Některé domácnosti využívají vlastní studny. Všechny zmiňované obce mají víc jak 95 % obydlených bytů a domů napojených na vodovod.

Stav **kanalizace a čištění odpadních vod** je podobně jako v jiných regionech i zde dosti problematický. Situace je o to více alarmující, že se řada obcí nachází na břehu přehradní nádrže Slezská Harta nebo na toku řeky Moravice či na jejich přítocích. Tyto vody pak tečou do nádrže na pitnou vodu Kružberk.

Většina obcí má vybudovanou pouze dešťovou kanalizaci, do níž ústí splašky domácností – přepady ze septiků, společně pak odtékají do vodotečí. Oddělenou dešťovou a splaškovou kanalizaci s následným přečištěním mají pouze v Leskovci nad Moravicí a Razové, společnou kanalizaci se zaústěním do ČOV pak 8 obcí: Dvorce, Horní Benešov, Karlova Studánka, Karlovice, Vrbno pod Pradědem, Světlá Hora, Nová Pláň a Bruntál. V několika dalších obcích jsou zejména u novostaveb a některých obecních budov v provozu domácí čistírny odpadních vod. I když je zde, zejména v případě obcí okolo Slezské Harty, potřebné zajištění čištění odpadních vod, naráží tato potřeba na několik překážek: **vysoké náklady investice** u obcí s roztroušenou zástavbou a dlouhými katastry (Razová, Roudno, Leskovec nad Moravicí, Ludvíkov, Široká Niva, Mezina), nedostatek finančních prostředků v rozpočtech obcí o nižším počtu obyvatel a **nedostatečný počet nově napojených obyvatel**, který tyto obce limituje při získání dotačních prostředků.

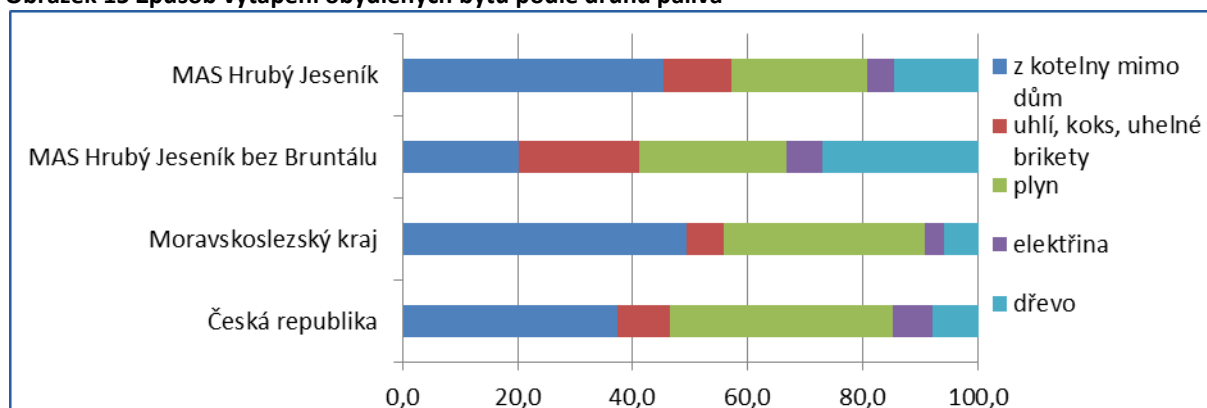
U většiny obcí není doposud zajištěno napojení na veřejnou kanalizaci a s tím spojené potřebné čištění odpadních vod, což představuje ohrožení pro životní prostředí (možnost znečištění pitné vody v nádrži Kružberk).

Zásobování plynem z veřejného plynovodu se týká jen části oblasti. Plynofikace napojením na veřejnou síť proběhla u 10 obcí: Andělská Hora, Horní Benešov, Horní Životice, Bruntál, Světlá Hora, Karlova Studánka, Vrbno pod Pradědem, Staré Město, Svobodné Heřmanice a část Moravskoslezského Kočova. Zejména menší obce nebyly do plynofikace zahrnuty, ovšem plyn mohou používat z vlastních či domovních zásobníků. Podíl domácností, které však používají plyn k topení, se vlivem zdražování v minulých letech spíše snižuje ve prospěch dřeva.

Vytápění a zásobování teplem. Na první pohled by se zdálo, že převažující část bytů na území MAS je vytápěna z kotelen mimo dům, ovšem tato statistika je silně ovlivněna údaji za Bruntál, kde je 71 % bytů vytápěno z kotelen. Je to dáno především velkou částí sídlištní panelové zástavby. Pokud statistiku očistíme od hodnot za

Bruntál, dostaneme údaje, které lépe vypovídají o způsobu vytápění v obcích. Největší podíl bytů (27 %) používá ke svému vytápění dřevo. Vzhledem k dostatečné dostupnosti a ceně je tento druh paliva poměrně logickou volbou.

Obrázek 15 Způsob vytápění obydlí podle druhu paliva

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011

Vyjma dřeva se **obnovitelné zdroje energie** pro vytápění prosazují málo, v některých obcích pelety a dřevní štěpka. Přitom právě topení biomasou má v této lesnaté oblasti se zpracováním dřeva velký potenciál. Druhým nejčastěji používaným palivem je plyn (25,6 %). Kromě nízkého rozšíření plynovodů do obcí hraje v neprospěch širšího využití i zvyšující se cena ve srovnání s fosilními palivy. S více než 20 % se podílí na vytápění uhlí, či jiné deriváty jako je koks či brikety. Tento druh patří k palivům s největší ekologickou stopou a jeho vysoké zastoupení a zejména nekvalitní spalování proto můžeme vnímat zároveň jako hrozbu. Čtvrtou nejpočetnější skupinou je pak vytápění pomocí kotelny mimo dům. Tento způsob vytápění je hojně rozšířen kromě již výše zmíněného Bruntálu i v Karlově Studánce (45,9 %) ve Vrbně pod Pradědem (41,4 %) ve Dvorcích (37,5 %) nebo v Leskovci nad Moravicí (34,9 %).

Město Bruntál je **zásobováno teplem** z několika větších kotelen a malých místních výtopen, které využívají ke spalování plyn či hnědouhelný prach. Ve vrbenských centrálních kotelnách je z 80 % využíván plyn a ve zbylé části uhlí. V obci Karlova Studánka je k vytápění pomocí centrální kotelny použit plyn. V této obci se vůbec k vytápění nepoužívá uhlí ani jiné podobné druhy paliv, což by bylo vzhledem k přítomnosti klimatických lázní značně nežádoucí. Elektrický zdroj je použit k vytápění pouze 6,2 % bytů, což může být ovlivněno vysokou cenou elektrické energie.

Z hlediska **způsobu vytápění** je z více než 90 % preferováno ústřední topení, necelých 5 % obyvatel využívá etážového topení a zbylých 4,4 % používá kamna. V některých obcích jsou významnější odchylky od průměru MAS. V obcích Nové Heřminovy a Ludvíkov je 13 % obydlí vytápěných stále kamny. V dalších obcích Dlouhá Stráň, Nová Pláň a Široká Niva je podíl větší než 10 %. Zajímavý je též vyšší podíl etážového způsobu vytápění v Bílčicích a Starých Heřminovech, který se pohybuje okolo 15 %.

V několika obcích byly dále zaznamenány **sluneční kolektory** sloužící k vytápění a ohřevu vody. V Obci Karlovice používají k vytápění tří veřejných budov **tepelná čerpadla**, což by mohl být vhodný příklad i pro ostatní obce. Další vhodnou alternativou mohou být pelety a štěpka a to zejména v obcích, které nebyly plynofikovány. Pro jejich větší rozšíření a také snazší dostupnost je třeba vybudovat dostatečné lokální kapacity na výrobu pelet a štěpky. Využívání jmenovaných obnovitelných zdrojů energie se v posledních letech teprve začíná vyvíjet a je příslibem do budoucna nejen pro domácnosti, obce, ale i podnikatele. Ekologické kotle mohou postupně nahradit zastaralé kotle, které se využívají v mnoha domácnostech pro vytápění.

1.1.1. Stav ostatní technické infrastruktury

Území MAS je v celém rozsahu zajištěno **elektrickou energií**, primární přívod elektrické energie do území MAS Hrubý Jeseník je zajišťován prostřednictvím linky velmi vysokého napětí 400 kV, který se v rozvodně Horní Životice transformuje na nižší napětí, které se dále rozvádí prostřednictvím linek vysokého napětí 110 kV, které

další transformací o napětí 230/400 V putuje k zákazníkům z řad domácností, firem a ostatních subjektů. Celkový příkon je dostatečný, rozvojový plán ČEPS, a.s. počítá s výstavbou linky velmi vysokého napětí Krasíkov - Horní Životice.

Elektrické sítě v obcích jsou sice poměrně spolehlivé, ale je otázkou, nakolik je zajištěno náhradní napojení důležitých provozů v případě dlouhodobějšího výpadku. Navíc **sítě jsou umístěny z velké části nad zemí** a v obcích tak je nepřehlédnutelná změť nadzemních velmi neestetických vedení, což má negativní vliv na vzhled sídel.

Veřejné osvětlení v mnoha obcích odpovídá době svého pořízení, je tedy zastaralé a neodpovídá současným požadavkům na efektivní provoz, nehledě na zvýšené nároky na energie a životní prostředí.

V roce 2011 bylo **připojeno k internetové síti** 53,4 % trvale obydlených domácností. Ve srovnání s Moravskoslezským krajem i Českou republikou je tato hodnota takřka stejná. Nejmenší podíl připojených domácností byl v obci Roudno (33,3 %), naopak nejvyššího podílu dosáhla obec Nová Pláň se 66,7 % (12 počítačů s internetem z 18 bytů). Ve větších centrech jako je třeba Bruntál operuje několik poskytovatelů, někteří míří i na zákazníky v okolních obcích. Připojení má ovšem své limity, v území nelze hovořit o rychlém připojení. Je zřejmé, že s rozvojem moderních telekomunikačních technologií je potřeba potřebnost rychlého připojení v obcích včetně dostupnosti Wifi připojení, aktuálně řešit. Nelze se spoléhat na dostupnost mobilního internetu, která je díky reliéfu území problematická.

6.1.2. Obnovitelné zdroje energie

Důsledky klimatických změn, závislost na fosilních palivech a rostoucí ceny energií jsou důvodem, proč se zabývat oblastí obnovitelných zdrojů energie. Přínos obnovitelných zdrojů energie spočívá především v jejich schopnosti snižovat emise skleníkových plynů a úroveň znečištění, zvyšovat bezpečnost dodávek, podporovat průmyslový rozvoj založený na znalostech, vytvářet pracovní příležitosti a posilovat hospodářský růst, konkurenceschopnost a regionální rozvoj. Obnovitelné zdroje energie také přispívají ke zmírnění energetické závislosti a představují klíčový prvek budoucí udržitelné energetiky regionu. K tomu je však potřeba zabývat se **energetickou koncepcí regionu**, bez které není možné se smysluplně rozhodovat.

Obnovitelné zdroje energie se v posledních letech prosazují stále více. Je to ovlivněno dotačními podporami, což je případ fotovoltaických panelů, které v naší oblasti nainstalovalo nejvíce subjektů (52). Příhodné podmínky na řece Opavě využívají malé vodní elektrárny v Ludvíkově, ve Vrbně pod Pradědem a v Nových Heřminovech. Největší vodní elektrárna se nachází v tělese přehradní nádrže Slezská Harta na řece Moravici. Je vybavena dvěma Francisovými turbínami o výkonu 2,75 a 0,4 MW. Díky vhodným větrným podmínkám bylo v katastru obce Dvorce vybudováno celkem 7 větrných elektráren o celkovém výkonu 13,8 MW, čímž se stávají nejvýkonnějším producentem energie využívající obnovitelný zdroj energie v území. Čtyři subjekty v Bruntále a po jednom v Horním Benešově a Karlově Studánce provozují elektrický - plynový a spalovací zdroj energie. Z pohledu alternativních zdrojů elektrické energie je v oblasti nadále velký potenciál.

Tabulka 26 Přehled obnovitelných zdrojů elektrické energie

Obce	Počet subjektů	Celkový instalovaný výkon provozovny (MW)				Celkem za obec
		Elektrický - vodní	Elektrický - větrný	Elektrický - sluneční	Elektrický - plynový a spalovací	
Bílčice	1	3,13				3,13
Bruntál	22			0,285	0,421	0,706
Dvorce	1		13,8			13,8
Horní Benešov	3			0,091	0,75	0,841
Karlova Studánka	1				0,140	0,140
Karlovice	2			0,021		0,021
Leskovec nad Moravicí	1			0,03		0,03

Mezina	2			0,009		0,009
Nové Heřminovy	2	0,044		0,005		0,049
Oborná	3			0,014		0,014
Razová	1			0,007		0,007
Staré Heřminovy	1			0,008		0,008
Staré Město	9			0,066		0,066
Světlá Hora	4			0,064		0,064
Svobodné Heřmanice	2			0,073		0,073
Vrbno pod Pradědem	6	0,045		0,144		0,189
Celkový výkon (MW)		3,219	13,8	0,817	1,311	19,147
Celkový počet subjektů	61	4	1	52	6	

Zdroj: Energetický regulační úřad, 2014, Povodí Odry s.p.

6.1.3. Nakládání s odpady

Svoz odpadů v území je zajištěn dostatečně. Naopak **sít sběrných dvorů** není úměrná sídelní struktuře ORP Bruntál, tzn., že je koncentrována pouze do měst Bruntálu a Vrbna pod Pradědem. Dále jsou lokálně obcemi využívány místa, kde soustřeďují elektroodpady, objemné odpady a obdobné druhy odpadů, které částečně nahrazují sběrné dvory. Mimo schválená zařízení na sběr odpadů¹⁴ je provozován i systém zpětného odběru elektrozařízení (zajištěno smluvně mezi obcemi a subjekty odběr provozujícími).

V území se nachází pouze 1 **třídící linka** na separovaný odpad plastu. Tato je v soukromém vlastnictví a nachází se ve městě Bruntál. Její hodinová kapacita je 1,5 až 2 t, záleží na čistotě materiálu. V současné době této linky není využíváno a většina separovaného plastu z obcí je převážena mimo území. Důvodem je výhodnější nabídka odběru a to i přes značnou dopravní vzdálenost.

Od roku 2013 obce začaly řešit otázku **svozu bioodpadu**, kdy veškerý svážený bioodpad z obcí je ukládán na **kompostárnu** v katastru obce Moravskoslezský Kočov. Vrbno pod Pradědem koncem roku 2013 zahájilo kampaň „zkvalitnění nakládání s odpady“ a získalo dotaci na pořízení kompostérů.

Pokud jde o plnění plánu odpadového hospodářství - nedochází k poklesu produkce nebezpečných odpadů. V případě celkové produkce odpadů postupuje trend žádoucím směrem - produkce odpadů se snižuje. V biologicky rozložitelných odpadech dominují směsné komunální odpady. Objem BRKO kontinuálně narůstá.

Trendem je trvalý nárůst objemu **vytříděného odpadu**, v roce 2012 připadalo na jednoho obyvatele cca 80 kg vytříděného odpadu (zdroj EKO-KOM). Zvyšující se množství separovaného odpadu má následně vliv na výši odměny pro obce od společnosti EKO-KOM. Přestože obce využívají svoz sběru separovaných odpadů, není vždy její síť dostatečná a dostupná. Společnost EKO-KOM uvádí ze svých zkušeností, že donášková vzdálenost pro optimální ochotu obyvatel třídit je do 150m.

V území převažuje materiálové využití odpadů nad odstraněním ve formě skládkování. Energetické využití odpadů je zcela marginální záležitostí. Kromě papíru, skla a kovů se znovu využívají zejména stavební odpady a BRKO (nejčastěji pro rekultivaci skládkových ploch). Trend je mírný nárůst materiálového využití.

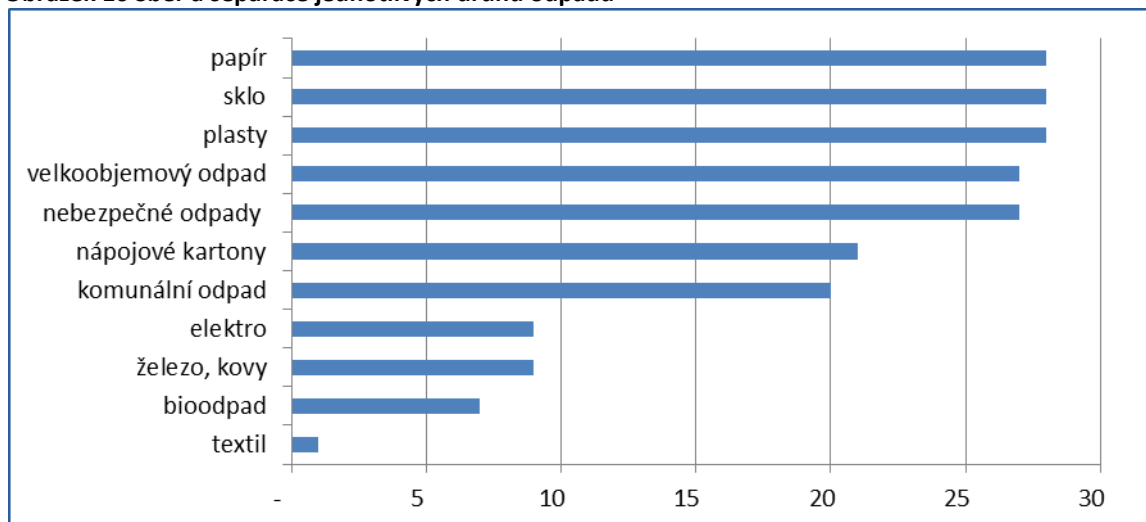
Využívají se také **progresivní technologie** (čipování nádob, vážení odpadů). Třídění odpadů v obcích již dosáhlo jisté úrovně, která je srovnatelná s jinými oblastmi co do možností třídění. Nejvíce možností nabízejí nejen největší sídla v území MAS, ale i menší obce. Nižší úroveň je pouze u separace bioodpadu. Ten je v případě 5 obcí

¹⁴ Dle § 14 zák. č. 185/2001 Sb., o odpadech

svážen a následně odvážen na skládku nebo k dalšímu zpracování, v 5 případech jej občané dávají do popelnic a obce je nechávají odvážet, v deseti případech následuje po sběru přímo kompostování.

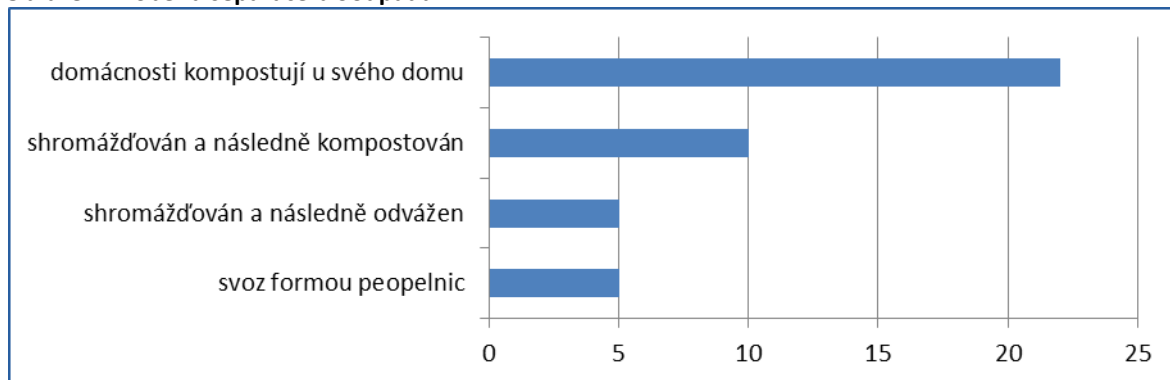
Je potěšitelné, že téměř ve všech obcích vedle těchto způsobů sběru a likvidace bioodpadu funguje domácí kompostování. Přesto je v řadě obcí stále značný podíl bioodpadu v komunálním odpadu, což zvyšuje náklady na jeho odvoz a separaci. Možným řešením je komunitní kompostárna.

Obrázek 16 Sběr a separace jednotlivých druhů odpadů

Zdroj: ČSÚ 2012, dotazníkové šetření 2013 - 2014

Obrázek 17 Sběr a separace bioodpadů

Zdroj: Dotazníkové šetření 2013, 2014

Černé skládky se nacházejí dle vyjádření zástupců obcí v 11 obcích MAS – Bruntál, Bílčice, Dvorce, Horní Benešov, Horní Životice, Karlovice, Milotice nad Opavou, Nové Heřminovy, Staré Město, Světlá Hora a Široká Niva. S tím také souvisí požadavky o kontejnerech, zejm. na jarní a podzimní úklid.

6.1.4. SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- většina obyvatel v obcích je napojena na vodovodní řád - zajištění přečištění odpadních vod v největších sídlech - zvyšující se podíl obnovitelných zdrojů pro vytápění budov	špatný stav technické infrastruktury ve většině obcí – vodovody, zdroje vody, kanalizace, ČOV, VO, sítě roztříšená zástavba, finanční náročnost realizace investic nadzemní vedení sítí - negativní vliv na vzhled sídel veřejné osvětlení nízký podíl obcí i domácností připojených na ČOV - nízký podíl využívání alternativních zdrojů energie slabé využití BRO a BRKO pro energetické využití nebo materiálové využití nedostatečná informovanost obyvatel o způsobech a možnostech likvidace odpadů chybí energetická koncepce regionu absence pokrytí vysokorychlostním připojením k internetu
Příležitosti	Ohrožení
- politika státu a EU na řešení odpadového hospodářství, využití dotačních zdrojů řešení čištění odpadních vod decentralizovanými způsoby zavádění nízkouhlíkových technologií - snižování rizik změn klimatu potenciál využívání obnovitelných zdrojů zpracování energetické koncepce regionu podpora zavádění vysokorychlostního internetu potenciál pro využití obnovitelných zdrojů energie – biomasa, energie z vodních a větrných elektráren	- vysoká závislost na vnějších zdrojích energie - nastavení dotační politiky v případě výstavby ČOV – pořadovaný počet nově napojených EQO nemohou malé obce splnit - ohrožení čistoty vod - zvyšování cen alternativních paliv - legislativní změny (připravovaný a neustále pozměňován zákon o odpadech) - ne/povinnost zapojení podnikatelů do systému svozu - nastavení politiky LČR – odvoz dřeva, jako zdroje energie (štěpka) mimo území

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin.

6.5 Dopravní infrastruktura

6.5.1 Napojení obcí na silniční a železniční síť

Územím nevede dálnice ani rychlostní komunikace. Hustota silniční sítě je dostačující, limitující je však kvalita silnic. Některé komunikace nevyhovují současné potřebě (např. potřeba vybudování obchvatu Bruntálu, Valšova a Dvorců). Ostatní komunikace jsou vesměs místního významu, spojující jednotlivé obce. Ty jsou často ve velmi špatném technickém stavu. Řada z nich, zejm. pokud spojují menší sídla, nejsou v zimních měsících udržovány.

Číslo a kategorie silnic procházejících obcemi, technický stav

Silnice 1. třídy

I/11 - Šumperk – Rýmařov – Bruntál – Opava – Ostrava.

V Bruntále tuto komunikaci kříží další důležitá komunikace I/46, Polsko – Krnov – Bruntál, která poblíž obce Horní Loděnice navazuje na silnici I/45 z Opavy do Olomouce, vedoucí východní částí území MAS (obce Bílčice a Dvorce).

Technický stav:

Silnice I. třídy procházejí několika obcemi, všechny považují stávající stav vozovky za dobrý. Stav vozovky je v kompetenci ŘSD, příspěvkové organizace Ministerstva dopravy (vlastníkem silnic I. třídy je stát).

Silnice II. třídy

II/452 Bílčice – Leskovec nad Moravicí – Razová -Mezina – Bruntál – Staré Město – Světlá Hora – Andělská Hora – Karlovice – Holčovice.

II/451 – Bruntál –Oborná –Nové Heřminovy – Široká Niva – Karlovice – Vrbno pod Pradědem – Vidly.

II/450 – Staré Město – Rudná pod Pradědem – Podlesí – Karlova Studánka – Vidly - Jeseník (úsek Podlesí - Karlova Studánka – Vidly se z části v zimě neudrží).

II/445 – Malá Morávka – Karlova Studánka – Ludvíkov – Vrbno pod Pradědem – Zlaté Hory.

II/459 – Krnov –Lichnov- Horní Benešov-Leskovec nad Moravicí.

II/442 – Horní Benešov- Staré Heřminovy-Budišov nad Budišovkou.

Technický stav – havarijní:

II/452 - úsek Bruntál – Mezina, Karlovice - Holčovice

II/451 – úsek Karlova Studánka - Vidly

II/450 – úsek Podlesí – Karlova Studánka, Vidly – Videlský kříž

Silnice II. třídy jsou ve vlastnictví Moravskoslezského kraje, který zajišťuje i jejich údržbu.

Silnice III. třídy

4588, 4529, 4528, 4527, 4526, 4525, 4523, 4514, 4513, 4512

45213, 45210

44520, 44521, 44518, 44515,

0452, 0451

Technický stav – havarijní:

44521 – Vrbno – Mnichov - opraveno pouze nouzově po povodních v roce 1997!

Vlastníkem silnic III. třídy je Moravskoslezský kraj.

Místní komunikace

Následující přehled se věnuje stavu místních komunikací s ohledem na dopravní bezpečnost a bezpečnost chodců. Vlastníky místních komunikací jsou jednotlivé obce.

Tabulka 27 Problematický stav dopravní infrastruktury

Obec	Bezproblémový	Úzká vozovka	Most v havarijním stavu	Havarijní stav vozovky – výtluky, koleje	Nezpevněná krajnice	Nepřehledná křižovatka	U hlavních nebo frekventovaných silnic chybí chodníky	U hlavních nebo frekventovaných silnic chybí přechody pro chodce	Jiné závady
Andělská Hora		X		X	X				X
Bílčice			X	X	X		X	X	
Bruntál		X		X		X	X		X
Dlouhá Stráň				X					
Dvorce			X	X	X	X	X		X
Horní Benešov		X	X	X	X	X	X	X	
Horní Životice			X		X		X		

Karlova Studánka		X	X	X	X	X	X		
Karlovice		X	X	X	X	X	X	X	X
Křišťanovice				X		X	X		
Leskovec nad Moravicí				X			X		X
Ludvíkov		X					X		
Mezina		X	X	X	X	X			
Milotice nad Opavou		X			X				
Moravskosl. Kočov			X	X			X		
Nová Pláň				X			X		
Nové Heřminovy				X	X		X		X
Oborná				X					
Razová			X	X	X		X		
Roudno			X	X	X		X	X	
Rudná pod Pradědem						X	X	X	
Staré Heřminovy					X				
Staré Město		X	X	X	X	X	X		X
Světlá Hora		X		X	X		X		
Svob. Heřmanice		X		X	X		X	X	
Široká Nlva		X	X	X	X		X	X	
Valšov			X	X	X		X	X	X
Vrbno pod Pradědem		X	X	X			X	X	X
celkem	0	13	14	23	18	9	22	9	9

Zdroj: Dotazníkové šetření 2012,2014

Dle vyjádření zástupců obcí, jež mají značný podíl lokalit s uvedenými problémy ve vlastnictví, se část dopravní infrastruktury v obcích nachází ve špatném stavu. Největší problémy představuje havarijný stav vozovky, zejména výtluky či vyjeté koleje, chybějící chodníky u frekventovaných silnic, nezpevněné krajnice, nezpevněná krajnice a havarijný stav mostu. Mezi jinými závadami byly uvedeny případy neosvětlených nebo špatně osvětlených přechodů pro chodce, špatný stav příjezdových komunikací k jednotlivým objektům, chybějící pasportizace k mostkům či chybějící obchvat.

Obrázek 18 Četnost problémů dopravní infrastruktury

Zdroj: Dotazníkové šetření 2012, 2014

Chodníky

Problémová místa nalezneme i u veřejných chodníků, především ve větších sídlech je jejich stav často velmi špatný a jejich obnova probíhá pozvolna. V posledních letech docházelo k výstavbě nových chodníků například v obcích Staré Město a Ludvíkov. V některých obcích je na některých místech vzhledem k šířce vozovky a těsné zástavby výstavba nových chodníků velmi limitující. Taktéž finanční náročnost výstavby chodníků v celé délce obcí je velmi vysoká.

Kromě chodníků v obcích, jsou důležité i spojnice mezi obcemi, především těmi, které leží v nevelké vzdálenosti od sebe. V minulosti tak vznikl chodník s osvětlením mezi obcemi Andělská a Světlá Hora. Takové chodníky by bylo vhodné doplnit i u dalších sousedních obcí (Bruntál – Staré Město) či pro docházku obyvatel z místních částí Bruntálu či Vrbna pod Pradědem. V současné době musí pěší využívat frekventované komunikace. Levnější alternativou by mohla být i obnova původních pěších stezek (např. Karlova Studánka – Ludvíkov), které by spolu s doplněním o další prvky (lavičky) nemusely plnit úlohu jen jako spojnice dvou obcí, ale i funkci rekreační a výletní.

Parkovací místa

S přibývajícím počtem osobních automobilů roste nedostatek parkovacích míst v obcích i mimo ně. Problém s parkovacími místy je zejména doménou větších měst, hlavně na panelových sídlištích, v centrech a dalších místech koncentrace lidí. Město Bruntál zavedlo již v minulosti v centru města placené zóny parkování, na některých místech v sídlištích docházelo k rozšiřování parkovacích ploch. I přesto je počet parkovacích míst stále nedostatečný a vozidla stojí na zákazech stání popř. na nástupních plochách vozidel požární ochrany u vchodů panelových domů. Rozšíření a vybudování parkovacích míst by bylo záhodno i u významných turistických cílů, u hojně navštěvovaných míst atd. Vhodné by bylo vybudovat systém drobných odstavných ploch v obcích, kde lidé mohou zanechat auto, vzít si kolo a jet nebo jít pěšky – systém: Zastav a jed'.

Dopravní zátěž obcí

V posledních letech, dochází k nárůstu intenzity dopravy především na hlavních trasách. Na území MAS jsou to především silnice prvních tříd, které jsou zatížené kamionovou dopravou. Nejvytíženější jsou, podle sčítání dopravy, úseky v Bruntále. Na ulicích Jesenická, Dukelská a Nádražní se pak intenzita dopravy pohybuje mezi 10 - 15 000 vozidly za 24 hodin. O něco menší intenzita 7001 až 10 000 vozidel je pak na hlavní silnici v úsecích ulic Dr. E. Beneše a Ruská.

U ostatních obcí ležících na silnicích I. třídy se intenzita pohybuje v rozmezí 3001 až 5000 vozidel za 24 hodin. V případě Bílčic a Dvorců se intenzita pohybuje kolem 1001 až 3000 vozidel. Vysoká dopravní zátěž sebou přináší mnoha rizika, ať už je to nadměrný hluk, zvýšené hodnoty emisí, narušování zdí u domů apod. Především v Bruntále, kde je intenzita nejvyšší, je již mnoho let požadováno vybudování obchvatu, především východního obchvatu silnice I/45, kterým by došlo k odlehčení dopravy v severojižním směru. Přes toto předpokládané odlehčení průjezdné dopravy mimo město Bruntál je požadován i tzv. Severní obchvat silnice I/11 ve směru východ - západ, na který by byla napojena severní průmyslová zóna města, což by se projevilo snížením množství nákladní dopravy v průjezdu městem. Další záměry na vybudování obchvatu jsou ve Valšově, Dvorcích a Bílčicích, všechny tyto obce také leží na silnicích I. třídy.

Číslo železniční trati procházející obcemi, charakter trati

Zdejší krajinou prochází železniční trať (č. 310):

Olomouc – Bruntál - Krnov – Opava. Trať je jednokolejná neelektrifikovaná.

Na tuto trať navazují lokální tratě:

č. 311: Valšov – Rýmařov,

č. 313: Milotice nad Opavou – Vrbno pod Pradědem,

č. 312: Bruntál – Malá Morávka (bez dopravy, navržena k prodeji/zrušení). Lze zvažovat možnost využití pro cyklostezku.

č. 314: Opava – Svobodné Heřmanice (víkendová sezonní osobní doprava, občasná nákladní doprava, zrušený úsek do Horního Benešova možno též využít jako cyklostezku)

Tabulka 28 Předpokládaný rozvoj silniční sítě

Ozn. záměru	Zdrojová ÚPD	Ozn. VPS ve zdrojové ÚPD	Název stavby + charakteristika	Dotčené obce	Katastrální území
D20	ÚPN VÚC Jeseníky	S2. - K121	I/11 Bruntál - Žlutý kopec, přeložka, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy	Bruntál	Bruntál-město
				Milotice nad Opavou	Jelení u Bruntálu
D21	ÚPN VÚC Jeseníky	S2. - 3	I/11 Milotice nad Opavou, přeložka, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy	Milotice nad Opavou	Jelení u Bruntálu
				Razová	Razová
D22	ÚPN VÚC Jeseníky	S2. - 4	I/11 Horní Životice, přeložka, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy	Horní Benešov	Horní Benešov
				Sosnová	Sosnová
				Horní Životice	Horní Životice
D44	ÚPN VÚC Jeseníky	S5. - 5	I/45 Valšov, západní obchvat, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy	Valšov	Valšov
				Moravskoslezský Kočov	Moravský Kočov
D45	ÚPN VÚC Jeseníky	S5. - K22, K28	I/45 Bruntál, obchvat, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy	Bruntál	Bruntál-město
				Oborná	Oborná
D48	ÚPN VÚC Jeseníky	S6. - K122	I/46 Dvorce, obchvat, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy	Dvorce	Dvorce u Bruntálu
				Bílčice	Májůvka
D49	ÚPN VÚC Jeseníky	S6. - K123	I/46 Bílčice, hráz VN Slezská Harta, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy	Leskovec nad Moravicí	Slezská Harta
				Bílčice	Bílčice
					Májůvka

Zdroj: ZÚR MSK

6.5.2 Cyklistická doprava, in-line stezky

Cyklistika je průřezové téma, které zasahuje do kompetence několika resortů, a to na úrovni státní správy i místní samosprávy. Z hlediska kompetencí se dělí do oblasti dopravní obsluhy území (resort dopravy) a oblasti cykloturistiky (resort místního rozvoje). Cyklistika jako způsob dopravy není menšinovým trendem, ale plnohodnotnou formou dopravy vhodně doplňující další druhy. Cyklistická doprava a cykloturistika mají pozitivní vliv nejen na dopravní situaci a dopravní obsluhu území, ale současně snižují dopady na životní prostředí, zlepšují zdraví a kvalitu života obyvatel ČR a zároveň přináší ekonomický rozvoj regionům.¹⁵

Kromě výše uvedených resortů zasahuje i do resortu zemědělství (rozvoj cykloturistiky na venkově) – 70 % území ČR je venkovský prostor a právě hustá síť cykloturistických tras a cyklistických stezek vede přes český venkov na podporu rozvoje zejména domácího cestovního ruchu. Nástroje resortu jsou velmi opodstatněné pro rozvoj cykloturistiky – Program rozvoje venkova, komplexní pozemkové úpravy, aktivity MAS LEADER – naplňování Strategie místního rozvoje v oblasti cestovního ruchu, péče o krajinotvorbu a oživení vesnic, zlepšení kvality života na venkově (EAFRD), soutěž Vesnice roku, údržba a provoz lesních cest v rámci lesního hospodaření, cyklostezky podél vodních cest, atd.; resort školství, mládeže a tělovýchovy – zejména vazba na dopravní výchovu na školách a vedení mládeže k aktivnímu trávení volného času; resort vnitra – zejména vazba na kontrolování dodržování pravidel silničního provozu, nebo podpora realizace preventivních programů proti krádežím kol.

Odpovědnost za budování cyklistické infrastruktury mají obce, města, mikroregiony a místní akční skupiny (MAS). Proto cíle Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy České republiky jsou navrženy pro místní úroveň:

- Zvýšit počet cyklistů.
- Vytvořit podmínky pro mobilitu a optimalizaci sítě cyklostezek a cyklotras;
- Zajistit bezpečnost a bezbariérovost na trase;
- Vytvořit zázemí v cíli, aneb zkvalitnit podmínky pro parkování a úschovu jízdních kol, včetně zajištění dostatečného hygienického zázemí pro zaměstnance při dojíždě do práce;
- Realizovat lepší kampaně, aneb zefektivnit propagaci cyklistiky pomocí pozitivního marketingu jízdních kol, znovuoobjevení potenciálu cyklistiky a jejích důsledků pro naše zdraví, dopravní výchovy, komunikačních témat prevence dopravních nehod;
- Vytvořit zázemí pro odpočinek, aneb podpořit výstavbu bezpečných cyklotras a doprovodné cykloinfrastruktury, aby bylo kam jezdit ve volném čase a o dovolených a podpořit projekt Česko jede.

Cyklistická doprava je nedílnou a důležitou součástí dopravy obyvatel i návštěvníků regionu. Naprostá většina cyklistických tras je vedena po místních komunikacích či po lesních či polních cestách. Tyto komunikace jsou často ve velmi nevyhovujícím stavu, který neodpovídá současnému trendu rozvoje cyklo dopravy. V území nejsou vybudovány žádné cyklostezky, kromě dílčích úseků v městské části Vrbna pod Pradědem. Nedostačující je i vybavenost odpočívadly či jinými prvky. Rovněž stezky či okruhy pro in-line brusle v území chybí, malý okruh je pouze v bruntálském parku.

Narůstající dopravní zátěž se projevuje i na území MAS. Přesto, že ji zřejmě nelze srovnávat se zátěží kolem velkých měst, i zde je potřeba zohlednit bezpečnost cyklistů a budovat oddělené stezky bez motorové dopravy, zejména napojení na regionální páteřní cyklotrasy, ale i propojení mezi jednotlivými obcemi.

Relevantní regionální páteřní cyklotrasy

- regionální páteřní cyklotrasa **55 Slezská magistrála** Rejvíz (hranice Moravskoslezského kraje) – **Drakov – Heřmanovice** – Holčovice – Město Albrechtice – Krnov – Úvalno – Skrochovice – Holasovice – Opava – Velké Hoštice – Kravaře – Háj ve Slezsku – Bohumín (propojení alternativní trasy 5,, resp. alternativní trasy 56)
- regionální páteřní cyklotrasa **99 (resp. současná 503) Střecha Evropy** (napojení od trasy č. 5 – Hůrka, dále Jeseník nad Odrou – Vražné – Odry – Jakubčovice nad Odrou – Heřmánky – Vítkov – Čermná ve Slezsku – Svatoňovice – Bohdanovice – Leskovec nad Moravicí – **Dlouhá Stráň (- Bruntál)**)

¹⁵ Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy České republiky pro léta 2013 až 2020

6.6 Dopravní obslužnost

6.6.1 Zapojení obcí do integrovaného systému dopravy

Všechny obce MAS Hrubý Jeseník jsou zařazeny do Integrovaného dopravního systému Moravskoslezského kraje (ODIS). Zřizovatelem tohoto dopravního systému je Moravskoslezský kraj a Statutární město Ostrava. Tento systém vznikl v roce 1997, kompletní integrace všech obcí MAS proběhla teprve v roce 2013.

Integrovaný dopravní systém je založen na: jednotném tarifu, jednotných přepravních podmínkách, jednotném přístupu ke koordinaci jízdních řádů, koordinované nabídce více dopravců pro zajištění dopravní obsluhy na daném území.

Na území MAS zajišťují dopravu v ODIS tyto dopravci:

ARRIVA Morava a.s.

České dráhy a.s.

TQM-holding s.r.o.

GW Train Regio a.s.

6.6.2 Hromadná doprava a kvalita spojení

Podobně jako občanská vybavenost, přispívá i hromadná doprava ke kvalitnímu životu na venkově. Základní obslužnost hromadné dopravy je na území MAS zajištěna, převládá autobusová doprava pře železniční.

V pracovních dnech je cestování hromadnou dopravou vyhovující, závislé ovšem na spádovosti a dopravní dostupnosti území. Okrajové obce mívají zhoršenou dopravní dostupnost, četnost spojů do vzdálenějších obcí je zpravidla nižší. O víkendech a svátcích je dle standardu četnost spojů omezena.

Komfort cestování ve sledovaném území snižuje často se vyskytující špatný technický stav zastávek včetně nástupních ploch.

Dopravní obslužnost podhorských oblastí je v letních a zimních měsících zajištěna i několika linkami označovanými jako cyklobusy, skibusy a turistibusy. Tyto linky slouží hlavně cyklistům, lyžařům, turistům ale i obyčejným cestujícím a spojují velká centra jako je Olomoucko, Ostravsko či Šumpersko s nejnavštěvovanějšími místy v Jeseníkách. Záměrem do budoucna je i nasazení většího množství mikrobuseů s ekologickým provozem (např. elektrobusy), které svým provozem výrazně šetří ovzduší v okolí.

Řešením ne příliš vyhovujících podmínek obslužnosti hromadné dopravy v případě okrajových obcí může být pro cestující tzv. sdílení aut (car - sharing) což je sdílení osobního automobilu několika lidmi, kterým by se nevyplatilo vlastnit a provozovat automobil. Obdobnou možností (která se již provozuje) je spolujízda na určité trase.

Pro seniory, zdravotně postižené, kteří se potřebují dostat k lékaři, na úřad či do obchodu by bylo řešením tzv. senior taxi. Jedná se o sociální projekt, který je podporován místní samosprávou. Jízdné, na rozdíl od klasické taxislužby, je víceméně symbolické.

Nasnadě je zde i podpora cyklodopravy, které nyní brání chybějící a špatná cyklistická infrastruktura. Dobrým příkladem na zlepšení tohoto stavu je záměr na vybudování smíšeného chodníku s cyklostezkou v Bruntále určený zaměstnancům podniků v severní části města.

Zajištění městské hromadné dopravy

Na území MAS Hrubý Jeseník provozuje městskou hromadnou dopravu pouze Město Bruntál. MHD je zajištěna dvěma linkami, které zajišťuje společnost ARRIVA Morava a.s.

Od 1. 1. 2014 došlo k připojení MHD do Integrovaného dopravního systému, čímž došlo k zachování využití časových jízdenek i v příměstských spojkách, možnosti využití čipové karty tzv. ODISka, ovšem za cenu zvýšení jízdného.

6.6.3 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
– dostatečná síť silnic – rozvinutá síť cyklotras – existence železničního spojení Olomouc – Krnov – Opava	– špatný technický stav silnic a dopravních staveb – nejsou vytvořeny bezpečné podmínky pro chodce (chybějící chodníky, přechody atd.) – železniční trať je jednokolejná, neelektrifikovaná a pomalá – špatný stav cyklotras, absence cyklostezek – nedostatečný počet parkovacích míst – špatné napojení regionu na dálniční síť, absence rychlostních komunikací – špatná dopravní dostupnost hromadnou dopravou s Jesenickem a Zlatohorskem. – nedostatečná kvalita a vybavenost čekáren a zastávek autobusové a vlakové dopravy
Příležitosti	Ohrožení
– zlepšení technického stavu a parametrů stávající silniční sítě (vč. bezpečnostních) a autobusových zastávek zkvalitní dopravu, bezpečnost na komunikacích i atraktivitu území. – zájem o zázemí a služby u turistických cílů – rozvoj a propagace cyklodopravy – trendy modernizace a ekologizace hromadné dopravy s nižším ekologickými a ekonomickými úsporami. – alternativní způsoby řešení dopravy - car – sparing, senior taxi, lokální rekreační mikrobusey s ekologickým provozem	- nastavení dotační politiky, nejsou podporovány silnice ani železnice nižších řádů - růst intenzity dopravy (hlavně nákladní) a absence obchvatů (Bruntál, Valšov, Dvorce) znamená zhoršenou dopravní situaci, bezpečnost, větší hluk a zhoršení stavu životního prostředí v obcích a městech - omezování železniční dopravy, snaha o rušení regionálních tratí. - zhoršení dopravní obslužnosti - důvodem pro emigraci z oblasti. - nezájem o turistické atraktivitu z důvodu nedostatku infrastruktury a dostupnosti

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin.

7. VYBAVENOST ÚZEMÍ

7.1 Vybavenost základními službami

Základní vybavenost obcí patří k základním aspektům kvality a atraktivity života ve venkovském prostředí. Vytvoření kvalitního zázemí a technické infrastruktury zvyšuje potenciál spokojenosti obyvatel.

V případě základní občanské vybavenosti je nutné v hodnocení zohlednit to, že (na rozdíl např. od škol nebo lékařské péče) je potřebné, aby služba existovala v dané obci. Pouhá dostupnost ve vedlejších obcích je až na výjimky, vyplývající z charakteru služby nebo zařízení (kostel, hřbitov), nepříznivá, a to zejména pro seniory, matky na mateřské dovolené a jiné znevýhodněné skupiny obyvatel. Týká se to zejména základních služeb, jako je obchod, restaurace či pošta. V této tabulce proto jsou písmeny rozlišena zařízení občanské vybavenosti: A – fungující, A* – fungující s výhradami, P – postrádané, tzn., že absence nebo nedostupnost má negativní vliv na život v obci. V ostatních případech buď není projevována potřeba, nebo je zajištěna vyhovující dostupnost v okolí.

Tabulka 29 Vybavenost obcí základními službami

Obec		Pošta	Hostinec se stravováním	Hostinec bez stravování	Restaurace jako součást ubytovacího zařízení	Obchod	Kostel	Hřbitov	Knihovna	Sběrný dvůr	Místo veřej. přístupu k internetu
Andělská Hora	M	A	A	A	A	A	A		A		A
Bílčice	M		A	A	P	A*	A	A	A		P
Bruntál	V	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Dlouhá Stráň	M	A*		A		A	A*			A	A
Dvorce	V	A*	A	A	P	A	A	A	A	A	A
Horní Benešov	V	A	A*	A	P	A	A*	A	A	P	A
Horní Životice	M		A	A		A	A	A	P		P
Karlova Studánka	M	A	A	A	A	A	A		A		
Karlovice	V	A	A	A	A	A	A	A	A		
Křišťanovice	M			A*			A*	A	A		A
Leskovec nad Moravicí	M	A*	A			A	A*	A*	A	P	A
Ludvíkov	M		A		A	A	A	A	A		
Mezina	M	A*		A			A	A	A		A
Milotice nad Opavou	M	A*		A		P	A	A*	P	P	P
Moravskoslezský Kočov	S			A	A	A*	A*	A	P	P	A
Nová Pláň	M				A			A			
Nové Heřminovy	M		P	A		P					
Oborná	M		A			A	A	A			
Razová	M	A	A	A		A	A*	A*	P		P
Roudno	M	A*	P	A		A*	A	A*	A*		A*
Rudná pod Pradědem	M			A	A	A	A	A	A	A	A
Staré Heřminovy	M	P				A	A	A	A	P	
Staré Město	S	A	P	A		A	A	A	A	A	A
Světlá Hora	V	A	A	A	A	A	A	A	A		A
Svobodné Heřmanice	S	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A

Široká Niva	S	A	A	A		A	A	A	A		A
Valšov	M	A*	A			P		P	P	P	A
Vrbno pod Pradědem	V	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
souhrn – fungují bez výhrad		11	16	21	11	19	19	19	18	7	16
souhrn – fungují s výhradami		7	1	1	0	3	6	4	1	0	1
souhrn - postrádáme		1	2	0	3	3	0	1	5	6	4

Zdroj: ČSÚ- MOS, Dotazníkové šetření 2013,2014

Pozn: A – ano, v obci dané zařízení funguje, A* - funguje s výhradami, P – zařízení postrádají.

Nejhorší dostupnost sledovaných služeb je v Miloticích nad Opavou (chybí zde obchod, knihovna, sběrný dvůr a veřejný internet) a Valšově (postrádají obchod, hřbitov, knihovnu a sběrný dvůr) V Nových Heřminovech mají pouze hospodu a postrádají obchod a hostinec se stravováním. V ostatních obcích je větší část služeb či všechny dostupné popř. je jejich nabídka dostačující a nejsou postrádané.

Z hlediska jednotlivých služeb je nejvíce postrádán **sběrný dvůr** (v celkem 6 obcích). Dále pak **knihovna** (v 5 obcích), **veřejný přístup k internetu** (ve 4 obcích) **obchod** a restaurace jako součást ubytovacího zařízení (shodně po 3 obcích). Naopak téměř ve všech obcích je kostel (není ve 3 obcích), hřbitov (není ve 4 obcích), hostinec bez stravování a obchod (není v 6 obcích), k fungování **pošty** je podle dotazníkového šetření nejvíce výhrad.

Vzhled obcí

K důležitým aspektům kvalitního života patří i celkový vzhled obcí. Vzhledem k charakteru zdejšího typu zástavby, v obcích nenacházíme klasickou náves. Ve většině obcí lze za centrum považovat okolí obecního úřadu, obchodu nebo hospody. Celkový vzhled je často poznamenán necitlivou panelovou zástavbou bytových domů, obchodních středisek, zemědělských nebo výrobních areálů a jiných objektů, které vznikaly v období socialistické výstavby a nezapadají do typu zdejší zástavby. I v současnosti dochází k výstavbě komerčních i soukromých staveb, které narušují zdejší ráz. Při výstavbě je proto vhodné pracovat s architektem. Důležitá je i péče hodnotné historicky cenné domy, hasičské zbrojnice, drobné sakrální stavby, památníky a jiné stavby, které jinak mohou snižovat estetickou hodnotu vzhledu obce.

7.1.1 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
– rozvinutá občanská vybavenost ve větších obcích – v Bruntále, ve Vrbně pod Pradědem, v Horním Benešově.	– nedostatečná péče o kvalitu veřejného prostoru – chybějící vybavenost zejména v menších obcích – zastaralost a vysoká provozní náročnost mnohých zařízení občanské vybavenosti
Příležitosti	Ohrožení
– modernizace služeb (internet, Česká pošta, Czech point apod.) v obcích	– odliv obyvatel

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin.

7.2 Bydlení

Bytový fond představují ve zdejších obcích byty v domech různého stáří, od nejstarších selských stavení, tradiční zástavby, přes poválečnou výstavbu ve volných plochách v intravilánu nebo na okrajích obcí, až po novostavby zejm. z 90. let 20. a prvního desetiletí 21. století. V mnoha obcích a nejvíce pak ve všech 3 městech (Bruntál,

Vrbno pod Pradědem a Horní Benešov) najdeme bytové a panelové domy stavěné od 50. do 80. let 20. století, které v mnoha případech neodpovídají venkovskému nebo maloměstskému charakteru zdejších sídel. V mnoha obcích se nacházejí stavebně a architektonicky hodnotné venkovské stavby, z nichž mnohé slouží k bydlení a rekreaci.

Technický stav mnoha objektů k bydlení odpovídá jejich stáří, i když část panelových i dalších domů již prošla opravami v podobě zateplení a výměny dveřních a okenních výplní. V tomto trendu je však potřeba pokračovat, protože nejvíce obydlených domů pochází z období 1920 – 1970. Velkou pozornost je potřeba věnovat snižování energetické náročnosti provozu bytů, a to i vzhledem ke klimatické oblasti regionu včetně optimalizace soustav vytápění a ohřevu vody.

Tabulka 30 Obydlené domy - období výstavby nebo rekonstrukce

celkem		5 348
z toho	1919 a dříve	852
	1920 - 1970	1 627
	1971-1980	886
	1981-1990	774
	1991-2000	566
	2001 - 2011	527

Zdroj: ČSÚ

Ve městech se sídlišti bytových domů je nutné kromě obnovy domů, zaměřit se i na **revitalizaci sídlišť**. Proces zahrnuje úpravy a výstavbu dopravní a technické infrastruktury, protipovodňová opatření, úpravy veřejných prostranství, úpravy a zřizování dětských hřišť, parkových ploch a dalších veřejných rekreačních ploch. Nedílnou součástí obytného prostředí jsou totiž volné, nezastavěné plochy kolem domů – obytná prostranství. Bydlení není jen užívání bytů, ale také život mezi budovami¹⁶. Na jedné straně jsou ve městě místa čistě privátní (byty, případně předzahrádky či zahrádky), na druhé straně území veřejná, přístupná jak obyvatelům souboru, tak návštěvníkům – ulice, parky, náměstí. A mezi tím celá škála skupinově sdílených přechodových prostorů vykazujících jistý stupeň soukromí (dvory, dětská hřiště, některé „obytné“ ulice).

Tabulka 31 Počty domů, obydlené a neobydlené byty

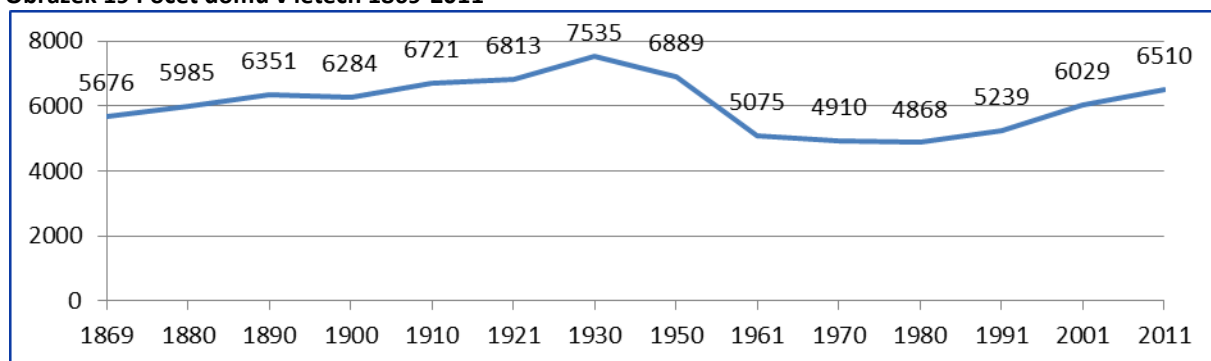
Obce		Domy celkem	Obydlené domy			Neobydlené domy s byty			
			celkem	z toho		celkem	z toho		
				rodinné domy	bytové domy		slouží k rekreaci	přestavba domu	nezpůsoby- bylé k bydlení
Andělská Hora	M	139	101	93	7	38	28	0	1
Bílčice	M	126	66	61	5	60	52	1	0
Bruntál	V	1 420	1 351	922	372	69	3	11	2
Dlouhá Stráň	M	46	31	31	0	15	13	0	0
Dvorce	V	294	248	204	42	46	26	1	3
Horní Benešov	V	455	415	318	87	39	12	7	6
Horní Životice	M	127	96	92	4	31	25	0	2
Karlova Studánka	M	57	46	32	9	11	6	1	1
Karlovice	V	321	265	236	24	56	26	1	8
Křišťanovice	M	93	64	56	6	29	25	0	0
Leskovec nad Moravicí	M	155	97	88	9	58	50	1	2
Ludvíkov	M	126	93	87	5	32	28	1	1

¹⁶ Dánský architekt a urbanista Jan Gehl.

Mezina	M	115	96	92	3	19	11	0	0
Milotice nad Opavou	M	160	116	109	5	44	36	0	1
Moravskoslez. Kočov	S	161	146	142	4	15	10	0	1
Nová Pláň	M	22	17	17	0	5	0	0	0
Nové Heřminovy	M	115	74	70	4	41	30	1	0
Oborná	M	104	95	92	3	9	3	2	0
Razová	M	218	137	129	6	81	67	0	2
Roudno	M	104	64	63	0	40	14	0	1
Rudná pod Pradědem	M	123	92	84	7	31	18	1	0
Staré Heřminovy	M	90	68	64	3	22	14	4	2
Staré Město	S	231	211	204	6	20	7	1	1
Světlá Hora	V	345	254	216	35	90	40	3	0
Svobodné Heřmanice	S	173	136	126	6	35	21	5	0
Široká Niva	S	242	159	146	9	83	62	4	4
Valšov	M	85	66	61	5	19	16	0	0
Vrbno pod Pradědem	V	863	744	566	161	115	70	9	3
MAS Hrubý Jeseník		6 510	5 348	4 401	827	1 153	713	54	41

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011

Obrázek 19 Počet domů v letech 1869-2011

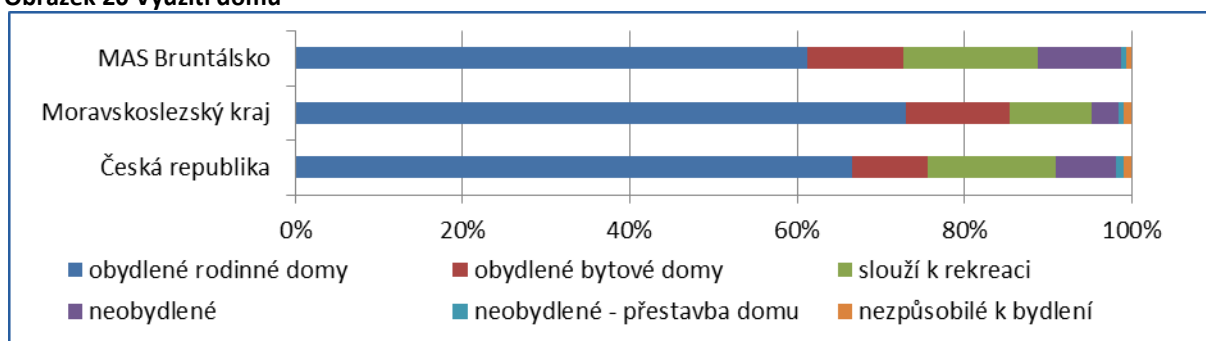
Zdroj: ČSÚ – Historický lexikon obcí České republiky

Vzhledem k venkovskému charakteru území je rozhodující podíl bytů v rodinných domech, avšak dosti vysoký podíl bytů v bytových domech ovlivňuje zastoupení měst Bruntálu, Vrbna pod Pradědem, dále Horního Benešova, Světlé Hory, Dvorců, v ostatních sídlech se nacházejí jen jednotlivé bytové domy.

Nadprůměrný je **podíl trvale neobydlených bytů – 17,7 %** ze všech domů, které v některých obcích tvoří nezanedbatelný podíl, který je nad průměrem MSK (10,2 %) i ČR (16,53 %). Tento stav také souvisí s negativním demografickým vývojem.

Z 1 153 **neobydlených objektů** je **61,9 % využíváno k rekreaci** (nadprůměrné číslo), z celkového počtu domů je to pak 28 % domů využívaných k rekreaci, značná část slouží jako druhé bydlení (jsou zpravidla trvale obydleny od jara do podzimu). Zbylé 404 neobývané domy jsou v rekonstrukci, nezpůsobilé nebo neobydlené. Z celkového počtu neobydlených bytů to činí téměř 40% (roli zde samozřejmě hraje omezené využití neobydlených bytů v bytových domech k rekreačním účelům a v lokalitách s nižším rekreačním potenciálem), z celkového počtu pak nadprůměrných 12,4 %.

Obrázek 20 Využití domů

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011

Nejvyšší podíl trvale neobydlených domů najdeme v Bílčicích, kde je to téměř 50 % ze všech domů, následují Roudno (38,5 %), Leskovec nad Moravicí (37,4 %), Razová (37,2 %), Nové Heřminovy (35,7 %), Široká Niva (34,3 %), Dlouhá Stráň (32,6 %), Křišťanovice (31,2 %) a další, nejnižší počet je ve městech Bruntál (4,9 %), Horní Benešov (8,6 %), dále v obcích Oborná (8,7 %), Staré Město (8,7 %), Moravskoslezský Kočov (9,3), Vrbno pod Pradědem (13,3 %) atd.

V turisticky zajímavých obcích jsou neobydlené byty velmi často využívány k rekreaci, Ludvíkov (87,5 %), následují Bílčice a Dlouhá Stráň (86,7 %), Leskovec nad Moravicí a Křišťanovice (86,2 %), dále Valšov, Razová, Milotice nad Opavou, Horní Životice (všechny nad 80 %), Široká Niva, Andělská Hora, Nové Heřminovy (všechny nad 70 %). Na opačné straně pomyslného žebříčku se umístily Nová Pláň, Bruntál a Horní Benešov, zbylé obce vykazují pouze něco přes třetinu neobydlených domů využívaných k rekreaci.

7.2.1 Počet dokončených bytů

Při pohledu do minulosti je zřetelný pokles bytové výstavby i počtu domů v poválečných letech, který trval až do 80. let. Úzce souvisel s demografickým vývojem a také s trendem stěhování do měst a výstavbou panelových domů, které koncentrovaly obyvatelstvo (jež se v té době již zvyšovalo) do nižšího počtu domů ve srovnání s rodinnými domy. V posledních třech desetiletích se opět rozvíjela zejména individuální výstavba. Trend je proto rostoucí navzdory snižujícímu se počtu obyvatel, v souladu se stěhováním na venkov do zázemí měst, především do rodinných domů.

Počet nově dokončených bytů je jedním z ukazatelů, které silně korespondují s kvalitou života v obcích. A často odpovídá již výše uvedeným ukazatelům vývoje počtu obyvatel a jejich vnímání prostředí, v němž žijí.

Tabulka 32 Bytová výstavba ve dvou sledovaných obdobích

Obce		Dokončené byty celkem 2001-2013 (vč. nástaveb a příst., domů pro seniory aj.)	Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel v ročním průměru	Dokončené byty v rodinných domech 2001-2013	Dokončené byty v bytových domech 2001-2013
Andělská Hora	M	9	1,94	5	0
Bílčice	M	0	0,00	0	0
Bruntál	V	491	2,42	31	0
Dlouhá Stráň	M	14	13,89	12	0
Dvorce	V	23	1,38	8	14
Horní Benešov	V	60	2,17	13	0
Horní Životice	M	5	1,34	4	0
Karlova Studánka	M	39	14,13	1	38
Karlovice	V	26	2,09	24	0
Křišťanovice	M	3	0,98	1	0
Leskovec nad Moravicí	M	8	1,57	6	0

Ludvíkov	M	15	3,97	14	0
Mezina	M	44	10,39	41	0
Milotice nad Opavou	M	13	2,76	9	0
Moravskoslezský Kočov	S	38	5,82	35	0
Nová Pláň	M	17	24,85	16	0
Nové Heřminovy	M	6	1,89	2	0
Oborná	M	29	6,50	26	0
Razová	M	12	2,00	10	0
Roudno	M	10	4,32	8	0
Rudná pod Pradědem	M	9	1,98	4	0
Staré Heřminovy	M	5	1,67	3	0
Staré Město	S	78	7,30	70	0
Světlá Hora	V	65	3,81	27	0
Svobodné Heřmanice	S	11	1,71	5	0
Široká Niva	S	17	2,44	13	0
Valšov	M	8	2,57	4	0
Vrbno pod Pradědem	V	64	0,97	29	0
MAS Hrubý Jeseník		1119	2,56	421	52
Moravskoslezský kraj		29 829	2,03	18 279	2 902
Česká republika		412 776	3,27	199 589	127 300

Zdroj: EKOTOXA, ČSÚ 2014, data k 31. 12. 2013

Na území MAS bylo za 12 let (2001-2013) dokončeno celkem 1 119 bytů, velkou měrou zde přispívá zejména výstavba v Bruntále a v jeho zázemí zejména ve Starém Městě, Světlé Hoře, Mezině či v Moravskoslezském Kočově. Vesměs jde o obce, které nabízí relativně kvalitní zázemí a mají dobrou dostupnost do města. Vysoký počet nově dokončených bytů zaznamenala i další dvě největší sídla a to Vrbno pod Pradědem a Horní Benešov. Z pohledu výstavby rodinných domů, bylo vybudováno nejvíce bytů ve Starém Městě, v Mezině a v Moravskoslezském Kočově. Byty v bytových domech byly vybudovány pouze v Karlově Studánce a ve Dvorcích.

Na druhé straně se na území MAS setkáváme s obcemi, kde za celé období byly vybudovány pouze jednotlivé byty. Nejhorší stav je v Bílčicích, kde nebyl za celé dvanáctileté období vybudován žádný byt. V Křišťanovicích byly vybudovány pouze 3 byty, z toho jeden v rodinném domě. Ve Starých Heřminovech, Horních Životicích a Nových Heřminovech bylo dokončeno pouze 5 resp. 6 bytů. S tímto stavem koreluje negativní vývoj počtu obyvatel v těchto obcích. U Nových Heřminov je důvodem tohoto stavu očekávaná výstavba přehradní nádrže, jež blokuje rozvoj obce, včetně bytové výstavby.

Pro lepší porovnání s ostatními celky je v tabulce proveden přepočítaný počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel. Zde je patrné, že v porovnání s Moravskoslezským krajem má MAS lepší hodnoty, ovšem v porovnání s ČR jsou hodnoty nižší. Příznivě vynívá i srovnání se sousedními MAS, kde jsou hodnoty nižší než MAS Hrubý Jeseník. Nejvyšší podíl má MAS Opavsko – 2,51 a MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenícko – 2,37.

Kvalitativně nevyhovující bytový fond v obcích MAS ovlivňuje celkovou kvalitu života zdejších obyvatel, příp. také rozhodování zejm. mladých rodin o setrvání v oblasti.

7.2.2 Sociální bydlení a startovací byty

Sociální bydlení je dostupné v Horním Benešově, v horizontu dvou let je plánováno vybudování sociálních bytů ve Dvorcích a Horních Životicích. Zájem je též v Rudné pod Pradědem. Ve Vrbně pod Pradědem je v plánu přestavba stávajících bytů na podporované byty zejména pro starší občany.

Startovací byty pro mladé rodiny, které by mohly napomoci stabilizaci obyvatel, v regionu nejsou dostupné vůbec.

Obecně lze tedy konstatovat, že i přes stávající demografický vývoj, stárnutí obyvatel, odchod mladých z regionu a zvyšující se počet jednočlenných domácností, obce zatím až na výjimky nepřizpůsobily tomuto stavu svou bytovou politiku.

Kvalita bydlení

O kvalitě bydlení vypovídá řada dalších ukazatelů. Pro jejich hlubší analýzu zde není prostor, všimněme si a uveďme proto zejména odchylky od krajského a republikového průměru. MAS Hrubý Jeseník vykazuje:

- vyšší stáří bytů, zejm. v kategorii bytů postavených do roku 1919
- nižší podíl bytů postavených v posledních 20 letech
- vyšší podíl napojených domů na kanalizační přípojku (48,7 %) než je průměr MSK a nižší než je průměr ČR
- srovnatelný podíl domů s ústředním topením (86,9 %)
- srovnatelný podíl bytů s vodovodem (91,9 %), s teplou vodou (90,4 %), vlastním splachovacím záchodem (92 %), vlastní koupelnou nebo sprchovacím koutem (92 %)
- podprůměrný podíl bytů se zavedeným plynem (56,1 %) oproti MSK (77,2 %) a ČR (62,2 %),
- lehce podprůměrný podíl bytů s připojením na kanalizační síť (75 %) oproti průměru ČR a se žumpou nebo jímkou (21 %) oproti průměru MSK
- téměř shodný podíl bytů s ústředním topením (88,2 %), etážovým topením (4,8 %) a kamny (4,2 %) ve srovnání s MSK.

Podpora bytové výstavby obcí, plochy pro bytovou výstavbu

Většina obcí má ve svých územních plánech vymezenou plochu pro výstavbu rodinných domů. Překážkou u některých lokalit je absence jejich zásíťování, proto je v několika obcích záměr na vybudování potřebné infrastruktury.

7.2.3 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
– bytový rozvoj v Bruntále a zejm. v obcích v jeho zázemí – existující volné prostory pro sociální bydlení v obcích	– nadprůměrný podíl trvale neobydlených bytů – starší bytový fond s vyššími provozními a energetickými nároky – absence sociálních bytů a startovacích bytů pro mladé – nerevitalizovaná sídliště – nízký počet dokončených bytů – málo zásíťovaných ploch pro výstavbu RD
Příležitosti	Ohrožení
– politika státu směřující do snižování energetické náročnosti – politika státu v oblasti podpory sociálního bydlení využití rezerv v rámci stávajícího zastavěného území - využití neobydlených domů a bytů k přestavbě na sociální bydlení či startovací byty pro mladé, potenciál volných bytů pro příchod nových obyvatel – vymezení rozvojových ploch určených k bydlení v RD v územní plánovací dokumentaci obcí	– odchod dalších obyvatel – zvyšující se podíl neobydlených bytů a domů – nedostatek nových lokalit ke stavbě RD

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin.

7.3 Školství a vzdělávání

7.3.1 Mateřské, základní a střední školy

Již bylo zmíněno, že vzdělanostní struktura obyvatelstva není příznivá. Je tedy zřejmé, že má-li se region dále rozvíjet, je zapotřebí vzdělanost zvyšovat. Pro dosažení kvalitního vzdělání je nezbytné zajistit dostupná a kvalitní školská zařízení s co nejširší nabídkou oborů středního školství, které budou schopny vyhovět jak poptávce žáků a rodičů na jedné straně, tak zaměstnavatelů na straně druhé.

Na území MAS se nacházejí zařízení pro děti předškolního věku (mateřské školy), základní školy (s oběma stupni nebo jen s prvním), střední školy s obory zakončenými maturitou nebo výučním listem a základní umělecká škola. Pro lepší porozumění potřebnosti vzhledem k charakteru obce je v následující tabulce uvedena i velikost obce a počet dětí do 15 let.

Tabulka 33 Vybavenost obcí školami

Obce		Počet dětí 0-14 let (2013)	Mateřská škola	Základní škola 1-9 třída	Základní škola 1-5 třída	Umělecká škola	Střední škola
Andělská Hora	M	63	P	A			
Bílčice	M	26					
Bruntál	V	594	A (5)	A (4+1)	A	A	A (3)
Dlouhá Stráň	M	5					
Dvorce	V	212	A	A		A	
Horní Benešov	V	352	A	A		A	A
Horní Životice	M	46	A				
Karlova Studánka	M	32	A		A		
Karlovice	V	134	A	A			
Křišťanovice	M	29					
Leskovec nad Moravicí	M	43	A*				
Ludvíkov	M	28					
Mezina	M	53					
Milotice nad Opavou	M	62	A*				
Moravskoslezský Kočov	S	94	A				
Nová Pláň	M	10					
Nové Heřminovy	M	29					
Oborná	M	60	A				
Razová	M	80	A*		A		
Roudno	M	13					
Rudná pod Pradědem	M	64	A		A		
Staré Heřminovy	M	37	A				
Staré Město	S	155	A*				
Světlá Hora	V	169	A				
Svobodné Heřmanice	S	91			A		
Široká Niva	S	76	A		A		
Valšov	M	36	P				
Vrbno pod Pradědem	V	745	A (2)	A(1+1)		A	A

MAS Hrubý Jeseník		16	6	6	4	3
-------------------	--	----	---	---	---	---

Zdroj: ČSÚ - MOS, Dotazníkové šetření 2013, 2014

A – ano, v obci dané zařízení funguje, A* - funguje s výhradami, P – zařízení postrádají.

Pro nejmenší děti do tří let věku jsou zřízeny **jesle**. Dvě třídy s celkovou kapacitou 21 míst se nachází v Bruntále (jedny zřizované městem a druhé soukromé). Dále je ve městě k dispozici pro tyto děti a jejich rodiče Mateřské a rodinné centrum Skřítci (pro děti od 0,5 do 6 let) a v budově mateřské školy U rybníka tzv. Hernička (pro děti od 2 do 3 let). Ve Starém Městě by takové centrum rádi v nejbližším období vybudovali.

Předškolní vzdělávání dětí je zajištěno v 16 obcích. Obce, kde není zřízená **mateřská škola**, mají buď velmi málo stálých obyvatel i dětí do 15 let, až na výjimky jako jsou Andělská Hora, Mezina a Svobodné Heřmanice, kde je počet dětí v uvedeném věku vyšší. Tam, kde toto zařízení není, využívají školku v sousední obci. V Leskovci nad Moravicí, Miloticích nad Opavou, Starém Městě a Razové sice jsou v provozu mateřské školy, ovšem jejich fungování bylo v dotazníkovém šetření označeno jako problematické.

První stupeň **základní školy** navštěvují děti v 11 obcích MAS, z nichž 4 můžeme zařadit mezi malé obce. Ovšem pokračovat ve vzdělání na druhém stupni na téže škole mohou už jen v 7 obcích. Ve zbývajících musí dojíždět. Z velkých a středně velkých obcí se škola nenachází v Moravskoslezském Kočově, Starém Městě a Světlé Hoře. V Bruntále se nachází **základní škola speciální** a ve Vrbně pod Pradědem pak základní škola speciální s dětským domovem. Tyto školy jsou určeny pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a jsou zřizovány krajem. Jedinou soukromou základní školou je škola AMOS v Bruntále, která zajišťuje vzdělání pro děti od 1. do 5. třídy.

Především pro žáky prvního stupně jsou ve všech školách zřízeny školní družiny a ve dvou případech (Vrbno pod Pradědem a Karlovice) školní kluby pro žáky druhého stupně.

Problém s absencí školy nebo školky v obci je často špatně řešitelný – nedostatečný počet dětí v malých obcích nedovoluje tato zařízení provozovat a mnohé současné školy se potýkají s nedostatkem žáků a mají udělenou výjimku.

Tabulka 34 Počty dětí a žáků v MŠ, kapacity – naplněnost škol, zřizovatelé škol

Mateřská škola	Kapacita	Počet žáků	Volná místa	Naplněnost v %
MŠ Bruntál, Komenského 7	120	120	0	100,0
MŠ Bruntál, Okružní 23	90	88	2	97,8
MŠ Bruntál, Pionýrská 9	170	155	15	91,2
MŠ Bruntál, U Rybníka 3	215	205	10	95,3
MŠ Bruntál, Smetanova 21	90	63	27	70,0
MŠ Horní Životice	30	28	2	93,3
MŠ Milotice nad Opavou	25	21	4	84,0
MŠ Oborná	25	25	0	100,0
MŠ Staré Heřminovy	30	25	5	83,3
MŠ Staré Město	43	28	15	65,1
MŠ Vrbno pod Pradědem	84	83	1	98,8
MŠ Vrbno pod Pradědem, Ve Svahu 578,	100	94	6	94,0
ZŠ a MŠ Andělská Hora, odl. pracoviště Světlá Hora	65	54	36	83,1
ZŠ a MŠ Dvorce	70	48	22	68,6
ZŠ a MŠ Horní Benešov	90	70	20	77,8
ZŠ a MŠ Karlova Studánka	25	20	5	80,0
ZŠ a MŠ Karlovice	45	40	5	88,9
ZŠ a MŠ Razová a odloučené pracoviště Leskovec nad Moravicí	45	30	15	66,7

ZŠ a MŠ Rudná pod Pradědem	20	15	5	75,0
ZŠ a MŠ Široká Niva	24	20	4	83,3
Celkem	1 406	1 232	199	87,6

Zdroj: Vlastní šetření, Rejstřík škol a školských zařízení, výkaz S 1-01 o mateřské škole, podle stavu k 30. 9. 2012

Mateřské školy jsou zčásti integrovány se základními školami (zejména na menších obcích), naplněnost tříd se blíží zejména ve větších sídlech kapacitním možnostem, v Bruntále je 92% naplněnost, celkově se jejich naplněnost pohybuje kolem 88 %. Některé školy jako je MŠ Bruntál Komenského či MŠ Oborná nemají žádné volné místo. Naopak málo využitou kapacitu mají mateřské školy ve Starém Městě, ve Dvorcích, v Razové s pracovištěm v Leskovci nad Moravicí. V přehledu není zohledněna MŠ v Andělské Hoře s kapacitou 25 míst, která je dlouhodobě mimo provoz. Funguje jen její pracoviště ve Světlé Hoře. Jelikož souhrnné údaje jsou k 30. 9. 2012 chybí v přehledu MŠ v Moravskoslezském Kočově s kapacitou 19 dětí a dále pak došlo k navýšení kapacity v bruntálské MŠ Komenského na 132 míst.

S ohledem na demografický vývoj a vývoj migrace se dá očekávat pokles počtu dětí v mateřských školách, nicméně je potřeba zdůraznit potřebnost MŠ i za cenu dočasně vyšších nákladů na její provoz. Nemělo by se proto při optimalizaci přihlížet pouze k ekonomickým důvodům.

Základní školy

Tabulka 35 Počty dětí a žáků v ZŠ, kapacity – naplněnost škol, zřizovatelé škol

Škola	Kapacita	Počet žáků	Volná místa	Naplněnost v %	Zřizovatel
ZŠ a MŠ Andělská Hora	250	121	129	48,4	obec
ZŠ AMOS Bruntál, Cihelní	80	50	30	62,5	soukromý subjekt
ZŠ, Bruntál, Rýmařovská 15	230	144	86	62,6	kraj
ZŠ Bruntál, Jesenická 10	650	636	14	97,8	obec
ZŠ Bruntál, Cihelní 6	630	405	225	64,3	obec
ZŠ Bruntál, Okružní 38	540	407	133	75,4	obec
ZŠ Bruntál, Školní 2	750	236	514	31,5	obec
ZŠ a MŠ Dvorce	408	143	265	35,0	obec
ZŠ a MŠ Horní Benešov	450	221	229	49,1	obec
ZŠ a MŠ Karlova Studánka	50	27	23	54,0	obec
ZŠ a MŠ Karlovice	200	105	95	52,5	obec
ZŠ a MŠ Razová	200	32	168	16,0	obec
ZŠ a MŠ Rudná pod Pradědem	20	12	8	60,0	obec
ZŠ Svobodné Heřmanice	90	21	69	23,3	obec
ZŠ a MŠ Široká Niva	60	14	46	23,3	obec
ZŠ Vrbno pod Pradědem	750	366	384	48,8	obec
Základní škola a Dětský domov, nám. Sv. Michala 17, Vrbno pod Pradědem	90	34	56	37,8	MSK
Celkem	5 448	2 974	2 474	54,6	

Zdroj: Vlastní šetření, rejstřík škol a školských zařízení, M 3 výkaz o základní škole, podle stavu k 30. 9. 2012

Z přehledu škol a jejich kapacit, je zřejmé, že všechny školy mají dostatečnou kapacitu. Obecně školy v Bruntále mají větší míru zaplněnosti (kromě ZŠ Školní 2), než školy ostatní. Na druhou stranu školy v Razové, Široké Nivě a Svobodných Heřmanicích nemají školy naplněny ani z jedné čtvrtiny.

Síť základních škol je zatím stabilní, byť demografický vývoj a zejména migrační vývoj není z dlouhodobého hlediska příznivý. V příštích několika letech bude počet žáků ZŠ mírně růst, zhruba do roku 2018, následně pak opět dojde k poklesu. Tento růst by měl být řešitelný stávajícími kapacitami základních škol, neboť ty jsou

v současnosti naplněny pouze z 55 %. Z dlouhodobého hlediska bude zapotřebí vyčlenit větší finanční prostředky na zachování stávající sítě škol a hledat řešení s nevyužitými prostory v budovách.

Ve čtyřech obcích jsou provozovány **umělecké školy**, jedná se o ZUŠ Bruntál s odloučenými pracovišti ve Dvorcích, Horním Benešově a Vrbně pod Pradědem.

Střední školy

Tabulka 36 Střední školy a nabízené obory

Název školy	Obor	Vzdělávací program	Délka studia	Druh studia
Střední průmyslová škola a Obchodní akademie	Obchodní akademie	Právo a daně, Finanční trhy	4 roky	střední vzdělání s maturitou
	Informační technologie	Počítačové sítě, Informační systémy, Počítačová technika a robotika	4 roky	střední vzdělání s maturitou
	Strojírenství	CAD-CAM technologie	4 roky	střední vzdělání s maturitou
	Dopravní prostředky	Oprava a konstrukce motocyklů, Silniční vozidla	4 roky	střední vzdělání s maturitou
Střední odborná škola Bruntál	Mechanik opravář motorových vozidel	Automechanik	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Elektrikář - silnoproud	Elektrikář	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Autoelektrikář	Autoelektrikář	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Truhlář	Truhlář	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Instalatér	Instalatér	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Tesař	Tesař	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Zedník	Zedník	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Opravář zemědělských strojů	Opravář zemědělských strojů	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Kuchař - číšník	Kuchař - číšník	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Kadeřník	Kadeřník	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Stravovací a ubytovací služby	Stravovací a ubytovací služby	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Zednické služby	Zednické služby	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Kosmetické služby	Kosmetické služby	2 roky	střední vzdělání s maturitou
	Podnikání	Podnikání – denní	2 roky	nástavbové
	Podnikání	Podnikání – dálkové	3 roky	nástavbové
Všeobecné a sportovní gymnázium, Bruntál	Gymnázium	ŠVP pro gymnaziální vzdělání	4 roky	střední vzdělání s maturitou
	Gymnázium	ŠVP pro gymnaziální vzdělání	8 let	střední vzdělání s maturitou

	Gymnázium se sportovní přípravou	ŠVP pro gymnaziální vzdělání	4 roky	střední vzdělání s maturitou
Soukromá střední škola PRAKTIK s.r.o.	Pečovatelské služby	Pečovatelské služby	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Podnikání	Podnikání	3 roky	nástavbové
	Ekonomika a podnikání	Multimediální tvorba	4 roky	střední vzdělání s maturitou
	Zedník	Zedník	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Tesař	Tesař	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Malířské a natěračské práce	Malířské práce	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Truhlář	Truhlář	3 roky	střední vzdělání s výučním listem
	Truhlářská výroba	Truhlářská výroba	3 roky	střední vzdělání s výučním listem

Zdroj: www.stredniskoly.cz/obory, webové stránky jednotlivých škol

Střední školy na území MAS Hrubý Jeseník:

- Střední průmyslová škola a Obchodní akademie
- Střední odborná škola Bruntál
- Všeobecné a sportovní gymnázium, Bruntál
- Soukromá střední škola PRAKTIK s.r.o.
- Střední odborná škola dopravy a cestovního ruchu, Krnov, p. o.
- Gymnázium, Krnov, příspěvková organizace
- Střední umělecká škola varhanářská o.p.s., Krnov
- Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola, Krnov, příspěvková organizace
- Střední škola průmyslová, Krnov, příspěvková organizace
- Gymnázium a Střední odborná škola, Rýmařov, příspěvková organizace
- Soukromá střední odborná škola PRIMA s.r.o, Rýmařov
- Střední škola zemědělství a služeb, Město Albrechtice, příspěvková organizace
- Soukromá střední škola podnikatelská s r.o., Opava
- Střední průmyslová škola stavební, Opava, příspěvková organizace
- Církevní konzervatoř, Opava
- Soukromá obchodní akademie Opava s.r.o.
- Střední odborné učiliště stavební, Opava, příspěvková organizace
- Střední škola průmyslová a umělecká, Opava, příspěvková organizace
- Obchodní akademie a Střední odborná škola logistická, Opava, příspěvková organizace
- Slezské gymnázium, Opava, příspěvková organizace
- Masarykova střední škola zemědělská a Vyšší odborná škola, Opava, příspěvková organizace
- Mendelovo gymnázium, Opava, příspěvková organizace
- Střední zdravotnická škola, Opava, příspěvková organizace
- Střední škola technická, Opava, příspěvková organizace
- Střední škola hotelnictví a služeb a Vyšší odborná škola, Opava

V rámci optimalizace školství docházelo v posledních letech ke sloučení několika středních škol. Počátkem roku 2010 došlo sloučením Střední školy služeb a Střední školy řemesel ke vzniku Střední odborné školy. Od 1. 1. 2012 se vrbenské Sportovní gymnázium sloučilo s Všeobecným gymnáziem Bruntál a následující školní rok došlo i ke sloučení s Městským osmiletým gymnáziem v Bruntále. K 1. 7. 2013 se sloučila Střední průmyslová škola s Obchodní akademií a střední zemědělskou školou v Bruntále. Nabídka dostupného vzdělání ve Vrbně pod Pradědem se tak snížila.

Jak je na těchto změnách patrné, v síti středních škol se naplno projevuje demografický pokles posledních 10-15 let. Po očekávaném nárůstu budou počty studentů dále klesat, což se dramatictější projeví až za dalších 10 let. Uvedená optimalizace sítě škol zřizovatelem (Moravskoslezský kraj) má zásadní vliv na nabídku vzdělávání. Zároveň dochází u řady středních škol k propouštění pedagogického sboru (z úsporných důvodů), což ovlivňuje kvalitu výuky, především specializovaných oborů.

Problematická je **poptávka po řemeslných oborech**, která v posledních letech velmi klesá. Vzhledem ke stanoveným cílům zvýšení nabídky a kvality služeb a pracovního uplatnění, je v zájmu MAS podporovat rozvoj řemeslných oborů. Jednou z možností je nabídka kroužků pro žáky ZŠ. Pozitivní dopad to může mít nejen do budoucna – rozvoj řemesel, zvýšení nabídky služeb, zaměstnanosti, nýbrž i v současnosti – prevence proti sociálně patologickým jevům. Zejména u řemeslných oborů je žádoucí, aby byla již při výuce zajištěna co největší propojenost s potenciálními zaměstnavateli – firmami v oblasti. Tímto způsobem lze dosáhnout dobré integrace absolventů do pracovního procesu a jejich setrvání v regionu.

Nejbližší **vysoké školy** jsou v Opavě (Slezská univerzita), Olomouci (Univerzita Palackého, Moravská vysoká škola) a Ostravě (Vysoká škola báňská – Technická univerzita, Ostravská univerzita, Vysoká škola podnikání a Panevropská vysoká škola UNINOVA o.p.s.).

Spádovost a dojížděka do školských zařízení v obcích

V současnosti obce, které nezřizují základní školu, nemají stanoveny školské obvody spádových škol, někteří žáci tak dojíždějí do vzdálenějších škol a může dojít k ohrožení povinné školní docházky. Řešením by mohla být dohoda o společném školském obvodu mezi několika obcemi.

Na území MAS vyjíždělo podle SLDB 2011 do škol 1 543 žáků, učňů a studentů. Z toho 380 jich je dětí v rozmezí 6-14 let, čili žáků dojíždějících do základních škol. Z nejčastěji uváděných obcí dojížděky je zmiňován Bruntál, v menší míře Vrbno pod Pradědem a Horní Benešov. Z okrajových obcí, na západě a jihu ležících, též děti dojíždějí do Opavy či Moravského Berouna a Šternberku. Zajímavý je fakt, že některé děti, z měst či obcí, kde je úplná základní škola (např. Bruntál, Vrbno pod Pradědem, Horní Benešov) vyjíždějí do jiných obcí. Ostatní studenti a učni dojíždějí především do míst, kde je střední či vysoká škola. Proto se mezi nejčastějšími místy vyjížděky kromě Bruntálu objevují i místa vzdálenější jako je Opava, Olomouc, Ostrava, Brno nebo Praha.

Nároky na rozpočet obcí

Z hlediska financování jsou nejnáročnější na provoz úplné základní školy, dále jsou to sloučené základní a mateřské školy a nakonec mateřské školy samotné. V posledních několika letech tyto nároky rostly, což je především spojeno s energetickou náročností velkých budov nebo komplexů budov rámci jedné organizace, s tím samozřejmě souvisí i rostoucí ceny energií.

Tabulka 37 Příjmy z RUD (rozpočtové určení daní) a náklady na provoz školských zařízení

Obec	Finanční prostředky z rozpočtového určení daní v Kč	Celkové skutečné náklady v Kč
Andělská Hora	1 369 725	2 634 000
Bruntál	18 150 813	24 828 000
Dvorce	1 494 957	2 839 968
Horní Benešov	2 277 657	-
Horní Životice	219 156	330 000
Karlova Studánka	367 869	700 000
Karlovice	1 134 915	1 816 000
Milotice nad Opavou	164 367	273 000
Oborná	195 675	254 000
Razová	485 274	1 420 420
Rudná pod Pradědem	211 329	600 000
Staré Heřminovy	195 675	216 500
Staré Město	219 156	300 000
Svobodné Heřmanice	164 367	692 030
Široká Niva	266 118	400 000

Vrbno pod Pradědem	4 250 061	7 668 000
Celkem	31 167 114	44 279 888

Zdroj: Vlastní šetření – oslovení starostů dotčených obcí, spolupráce s ORP, webové stránky obcí, údaje za rok 2013

Finanční prostředky přidělené z rozpočtového určení daní, které jsou určeny na financování školství, **nepokrývají reálné náklady vynaložené obcemi** na provoz školských zařízení. V roce 2013 byla celková potřeba v průměru **o 30 % vyšší** než je tomu výše zmíněný finanční příspěvek. Procenta rozdílů se pohybovala v rozmezí od 10 do 66 %, přičemž nejvyšší rozdíl byl zaznamenán u obce Razová a nejnižší u obce Staré Heřminovy.

7.3.2 Další vzdělání a rekvalifikace

Důležitou aktivitou z hlediska rozvoje venkova a venkovské společnosti je také mimoškolní a další vzdělávání obyvatel, které mohou napomoci v boji proti nezaměstnanosti, k rozvoji podnikání, ke zvýšení bezpečnosti, k aktivnímu a kreativnímu využití volného času, obnově venkova, udržení a rozvoji řemesel, péči o památky, krajinné prvky a veřejná prostranství atd.

Na území MAS jsou v současné době nabízeny jak **rekvalifikační kurzy** v rámci celoživotního vzdělání, tak pro zvolené uchazeče o zaměstnání může za daných podmínek zajistit rekvalifikaci Úřad práce.

Další vzdělávání je na území MAS také dostatečně zajištěno, aktivity typu přednášek a vzdělávacích kurzů je dostupný ve většině obcí.

7.3.3 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
– fungující střediska volného času v Bruntále a Vrbně pod Pradědem – zkušenosti s dalším vzděláváním – Střecha, SPŠ a OA Bruntál – dostatečná kapacita zařízení (i v případě demografického vývoje do roku 2018)	– Snižování počtu dětí ve školách – Nedostatek spolupráce škol s ostatními školami, obcemi, podnikateli, neziskovkami – Technický stav školských budov neodpovídá efektivnímu provozu, vybavení škol potřebám vzdělávání – Úroveň vzdělávání (dovednosti pedagogů) neodpovídá současnému vývoji – Obce nespolečně pracují na systémovém rozvoji školství a naplno nevyužívají roli zřizovatele školy
Příležitosti	Ohrožení
– politika vzdělání dostupné pro všechny - rozvoj schopností, zlepšení kvality celoživotního učení, formálního, zájmového a neformálního vzdělávání – podpora technických a řemeslných dovedností dětí v souladu s požadavky trhu práce – prorodinná politika škol i obcí – spolupráce škol, obcí a dalších partnerů, mezinárodní spolupráce – dotační možnosti pro zvyšování kvality vzdělávání – zavádění principů nebo zřizování komunitních škol – podpora celoživotního vzdělávání a zvyšování kvalifikace	– stát nepokrývá náklady na asistenty pedagogů – nedostatečné financování škol z RUD i MSK – politika vedoucí k rušení mateřských a základních škol z malých obcí důvodu nedostatku žáků a chybějících prostředků v rozpočtech obcí – diverzity podnikání a k omezení nabízených služeb – nezáměr žáků o technické obory rušení malých venkovských škol (malotřídek) – slučování středních škol (Vrbno, Bruntál)

- orientace na trh práce a Polsko- využití volných prostor objektů	

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin.

7.4 Zdravotnictví

7.4.1 Dostupnost zdravotní péče

Zdravotnické služby, ordinace praktických, dětských a zubních lékařů, se na území MAS nacházejí ve větších sídlech, platí to i pro rehabilitace a lékárny. Kompletní nabídka zdravotních služeb je poskytována v Bruntále a Vrbně pod Pradědem, částečně pak v Horním Benešově. Praktický lékař, ať již na stálém nebo detašovaném pracovišti ordinuje v 8 obcích, kromě již zmiňovaných se jedná o Dvorce, Karlovice, Leskovec nad Moravicí, Roudno a Světlou Horu. Dětský lékař je k dispozici pouze v pěti obcích – v Bruntále, ve Dvorcích, v Horním Benešově, Karlovicích a ve Vrbně pod Pradědem. Také zubní lékař ordinuje ve větších sídlech – Bruntále, ve Vrbně pod Pradědem, Horním Benešově, Světlé Hoře a v Karlovicích.

Z hlediska **zdravotnické péče** není na tom území MAS Hrubý Jeseník příliš dobře. V Bruntále funguje pracoviště Podhorské nemocnice, ovšem nenabízí komplexní lékařskou péči, ale jen chirurgické, gynekologické a interní oddělení a některé další ambulance a pracoviště. Pacienti se zdravotními problémy, které nelze řešit ve zdejší nemocnici, mají možnost se obrátit na nemocnici v Krnově, jež nabízí komplexnější zdravotní péči. Nejbližší fakultní nemocnice se nacházejí v Olomouci a v Ostravě – Porubě.

Kromě klasických zdravotnických zařízení se na území MAS nacházejí Horské **lázně** Karlova Studánka. Léčí se zde pacienti s chronickými záněty hrdla, dutin, hlasivek, nosu, průdušek, plic a u nemocných s průduškovým astmatem. Lázeňské místo je vhodné i pro léčení nemocí onkologických (po ukončení základní léčby), pro léčbu vysokého krevního tlaku a onemocnění cév. Souběžně se léčí i doprovodné pohybové nemoci - kloubní a páteřní potíže.

Zdravotnická **rychlá záchranná služba** včetně detašovaných pracovišť je rovněž situována do Bruntálu a Vrbna pod Pradědem a jsou tak garantovány dojezdové časy dle platné legislativy. Na vodní nádrži Slezská Harta funguje **vodní záchranná služba**, která však bojuje s nedostatkem financí i potřebného vybavení pro záchranu života rekreačních se obyvatel a návštěvníků.

Chybějící zdravotní služby

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že ve Dvorcích ordinuje praktický i dětský lékař, ovšem v nevyhovujících prostorách, navíc zde postrádají zubního lékaře. V Andělské Hoře a Široké Nivě je žádoucí zřízení ordinace praktického lékaře. Horní Benešov postrádá rehabilitační zařízení. Pro ostatní obce jsou zdravotní služby zajišťovány ve spádových obcích, není zde uváděn problém s jejich dostupností. Pro obce v zázemí Bruntálu jsou dobře dostupná zdravotnická zařízení v tomto městě. To samé platí pro okolí Vrbna pod Pradědem.

7.4.2 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
– fungující základní a specializovaná lékařská péče v Bruntále a Vrbně pod Pradědem – na vodní nádrži Slezská Harta funguje vodní záchranná služba	– špatná dostupnost lékařské péče v mnoha obcích – chybějící nebo špatně dostupní specializovaní lékaři – nedostatečná nabídka specializovaných oddělení v bruntálské nemocnici – absence služeb v území pro cílovou skupinu osob s psychickým onemocněním – vodní záchranná služba nemá dostatek financí na provoz i potřebné vybavení pro záchranu života rekreujících se obyvatel a návštěvníků
Příležitosti	Ohrožení
– budování chybějících ordinací lékařů v rámci multifunkčních domů na venkově – vybudování zařízení pro cílovou skupinu osob s psychickým onemocněním – podpora vodní záchranné služby	– další rušení zdravotnických zařízení a služeb v území povede ke snížení kvality života – nedostatek kvalifikovaných lékařů a nedostatek prostředků ve zdravotní péči povede ke snížení její kvality a dostupnosti

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin.

7.5 Sociální péče

7.5.1 Sociální situace, vyloučené lokality

Výskyt sociálně slabých obyvatel

Na základě odhadu demografického vývoje lze konstatovat, že populace stárne a roste počet osob v důchodovém věku. U těchto osob lze stejně jako u dalších skupin obyvatel, jako jsou matky na mateřské dovolené, samoživitelky, nezaměstnaní, nemocné osoby, osoby pečující o nemocné, nekvalifikované osoby, menšiny apod., předpokládat, že jsou nebo mohou být zařazeny do skupiny sociálně slabých obyvatel.

S tímto trendem je spojena řada problémů: výskyt sociálně patologických jevů, finanční negramotnost, kriminalita, ale i bezdomovectví, atd. Je třeba s tímto trendem počítat a vytvářet vhodné podmínky pro jejich eliminaci.

Jednou z mála možností, jak statisticky zjistit počet lidí ohrožených chudobou a následně i sociálním vyloučením, je počet vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi, které jsou vypláceny lidem žijící pod hranicí životního minima. Tyto dávky jsou tvořeny příspěvkem na živobytí, příspěvkem na bydlení a mimořádnou okamžitou pomocí.

V roce 2012 bylo vyplaceno celkem 18 532 příspěvků, rok následující bylo vyplaceno 26 042 příspěvků a v roce 2014 bylo za prvních 8 měsíců vyplaceno 17 828 příspěvků. Obdobný růst je i patrný v celorepublikovém měřítku. Z rostoucího počtu vyplacených dávek hmotné nouze můžeme usoudit, že se i zvyšuje počet lidí pohybujících se pod úroveň životního minima. *Zdroj: ÚP Bruntál*

Výskyt sociálně vyloučených lokalit

Tak jako i jinde jsou sociálně vyloučené lokality v území MAS spjaty s bydlením dostupným osobám v riziku sociálního vyloučení. Jde zejména o prázdné nájemní byty a ubytovací kapacity na tzv. „špatných adresách“, vznikající nové kapacity pro nájemní bydlení či ubytování pro nízko příjmové, nejčastěji nezaměstnané obyvatele a přítomnost prázdných domů a bytů, které se vzhledem k probíhajícím změnám ve vlastnictví mohou takovýmito kapacitami stát v blízké budoucnosti. Na území MAS se vyskytují lokality v obou největších centrech regionu (Bruntál a Vrbno pod Pradědem).

Tabulka 38 Stručný popis sociálně vyloučených lokalit a potencionálně rizikových míst

Obec	Sociálně vyloučené lokality a potencionálně riziková místa
Bruntál	SOCIÁLNĚ VYLOUČENÉ LOKALITY (SVL) Mezi nejvýznamnější sociálně vyloučené lokality patří Západní lokalita a ubytovna A+H, které byly popsány již v tzv. Gabalově zprávě z roku 2006. Podle tehdejších zjištění obývalo lokality téměř 3 000 osob a podle provedených kvalifikovaných odhadů žilo v Bruntále 800 – 1 000 Romů. Počty obyvatel v uváděných lokalitách se však oproti roku 2006 změnily. Podle kvalifikovaných odhadů místních aktérů žije nyní v Bruntále 1 100 Romů. Lokalita Západní Lokalita je vymezena ulicemi Dlouhá, Pěší a Rýmařovská, tvoří ji několik panelových domů. Vznik lokality je spjat s odchodem ruských vojsk na jaře roku 1990. Postupně docházelo k opravě bytového fondu, částečnému odprodeji a osídlování této části města. Velký počet bytů se nepodařilo obsadit místními obyvateli, proto se začali se do města stěhovat obyvatelé z jiných měst, zejména Romové. To způsobilo odliv pracujících a ekonomicky stabilizovaných obyvatel do jiných částí města. V současné době žije v lokalitě dle kvalifikovaného odhadu 800 – 900 osob, z nichž je přibližně 300 Romů. Ze sociálně patologických jevů je zde nejvíce zaznamenána lichva v různých formách, gamblerství, vandalismus, alkoholismus, kriminalita, chudoba. Velkým problémem je též vysoká nezaměstnanost. V této oblasti má své komunitní centrum obecně prospěšná společnost Liga, která se mimo jiné zabývá sociální práci s dětmi a mládeží a s rodinami z vyloučených lokalit. Liga také provozuje sociální podnik Malé technické služby, který sezónně vytváří 5 až 10 míst pro osoby dlouhodobě nezaměstnané či jinak znevýhodněné na trhu práce. Obdobně provozuje sociální podnik Zelená dílna na Lidické ulici, kde našlo zaměstnání více než 25 lidí. Soukromá ubytovna A+H Jedná se o dvoupodlažní budovu s dvěma trakty v ulici U Potoka. V tomto objektu je ubytováno více než 100 osob z romské etnické menšiny z různých koutů republiky, zejména z Vítkovska, Opavska, Ostravska, Olomoucka. Ubytovna je z hlediska migrace prvním vstupem nově přichozích lidí do města. V lokalitě je zvýšený počet drobných přestupků a krádeží, taktéž nedaleké obchodní centrum eviduje nárůst těchto nežádoucích jevů. Většina těchto obyvatel jsou nezaměstnaní. POTENCIONÁLNĚ RIZIKOVÁ MÍSTA Dům na ulici Karolíny Světlé Dům dlouhá léta téměř prázdný, v průběhu roku 2010/11 se byty začaly pozvolna obsazovat, ale z důvodu velmi špatného technického stavu byl zájem o tyto prostory především ze strany sociálně slabých rodin. V domě žije cca 30 osob, všichni jsou Romové, převážná většina z nich zde žije 8 – 12 měsíců. Jedná se o lidi pocházející z Bruntálu. Ostatní lidé pochází z Krnova, Opavy a Vítkova. Dům na ulici Karla Čapka Dům s hlavním vchodem z ulice Karla Čapka vlastní místní romský podnikatel, který budovu zrekonstruoval a vybudoval zde 5 nových bytových jednotek. Vnější fasáda domu ještě není zcela hotová, dokončení je plánováno. Vnitřní prostory domu jsou v bezvadném stavu, nájemníky udržované. V domě žije cca 20 osob, 90 % z nich jsou Romové, pouze jeden nájemník má stále zaměstnání. Dům v ulici Terezy Kronesové

	Jedná se o dům v soukromém vlastnictví, kde je několik bytů dispozičně řešených jako 1+1, 2+1 a jeden byt 3+1. V domě žije 11 sociálně slabších rodin, které zde žijí dlouhodobě – průměrně 5 až 6 let. Dvě rodiny jsou romské. Sídlíště Květná Sídlíště Květná je vymezené ulicemi Květná, Okružní a Na Kopečku. Jedná se o standardní sídlíště tvořené sedmipatrovými panelovými domy s různým počtem vchodů a bytů. Část bytových jednotek je v soukromém vlastnictví, větší část je stále ve vlastnictví města Bruntál. Romské rodiny nejsou koncentrovány do jednoho vchodu či jednoho domu a jsou rozptýleny do celého sídlíště. Lokalita není vnímána jako problematická, Romové zde žijí dlouhodobě a jsou součástí místní komunity. Vzhledem k vysoké nezaměstnanosti na území města Bruntál a vyšší koncentraci osob zde žijících je však pravděpodobná vyšší míra ohrožení sociálním vyloučením – a to nejen u romských rodin. DALŠÍ PROBLÉMY Vztahy mezi obyvateli: obyvatelé města mají k chování a způsobu života obyvatel SVL značné výhrady týkající se většinou obecního pořádku, rušení klidu, výskytu štěnic, kriminality, výchovy dětí (záškoláctví). Obyvatelé SVL zase těžce nesou paušalizování a stigmatizaci, umocněnou zkušeností s nově příchozími, kteří jsou odlišitelní od ostatních. Zaměstnanost, nezaměstnanost: zaměstnanost nízká, nezaměstnanost v rámci SVL je spíše pravidlem. Většina osob v produktivním věku si vydělává příležitostně v rámci sezonních prací či polo-legální činnosti. Zadluženost: je velmi častým jevem, vše souvisí s komplexní bytovou a pracovní situací. Finanční gramotnost obyvatel je na velmi nízkém stupni. Výchova dětí, školství a vzdělávání: rodiny mají problém s docházkou, a to i do MŠ. Chybí přípravné třídy a možnost dokončení základní školní docházky. Bezpečnostní situace: v území se objevuje výskyt sociálně patologických jevů, latentní kriminalita, která prakticky v rámci města nevychází najevo. Je zaznamenána lichva v různých formách, vysoký výskyt společensky nežádoucích a nebezpečných jevů v podobě nezaměstnanosti, chudoby, vandalizmu, kriminality, gamblerství, alkoholismu, drogové závislosti a dalších. DOSAVADNÍ INTEGRAČNÍ AKTIVITY V území pracovala v období 2010 – 2013 Agentura pro sociální začleňování. Hlavním iniciátorem přihlášení se ke spolupráci s Agenturou byla nezisková organizace Liga, o.p.s. Bylo vytvořeno Lokální partnerství. Postupně bylo do lokálního partnerství zapojeno více než 27 partnerů, z toho 9 neziskových organizací, všechny obecné základní školy, základní škola praktická a další instituce z oblasti vzdělávací politiky. V rámci Lokálního partnerství byl vytvořen Strategický plán Lokálního partnerství Bruntál, část zde naplánovaných aktivit již byla realizována. V území působí řada neziskových organizací, které v sociálně vyloučených lokalitách působí. Agentura pro sociální začleňování ukončila po třech letech spolupráci s Městem Bruntál na podzim roku 2013. Město Bruntál v současné době realizuje investiční i neinvestiční projekt ze zdrojů OP Lidské zdroje a zaměstnanost zaměřený na sociální integraci, který by měl zlepšit poměry v lokalitě Dlouhá a ubytovna A+H.
Vrbno pod Pradědem	SOCIÁLNĚ VYLOUČENÉ LOKALITY Ve Vrbně pod Pradědem byly definovány vyloučené lokality na ulici Hřbitovní, Zahradní a v bývalé sklárenské ubytovně. Dohromady zde žije více než 300 lidí, jejich počet stále narůstá. Město Vrbno pod Pradědem navázalo spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování podobně, jako tomu bylo v Bruntále. V rámci této spolupráce bude provedena situační analýza hlavních mechanismů a rizik sociálního vyloučení v obci. Analýza identifikuje oblasti, ve kterých je nutné v rámci činnosti Agentury intervenovat a popíše slabá místa dosavadních integračních opatření. Následně by zde měl vzniknout investiční i neinvestiční projekt zaměřený na sociální integraci na základě místního partnerství. Vizí města je zde zřídit sociální podnikání v oblasti úprav veřejných prostranství, těžby a zpracování dřeva. Žádoucí je pak vytvoření srozumitelných, transparentních a nediskriminujících pravidel

	přidělování obecních bytů, která zahrnují: 1. péči o urbanistický rozvoj města (včetně rozrušování sociálně vyloučených lokalit); 2. odpovědnou správu bytového fondu (včetně včasné reakce na prodlevy s platbou nájemného); 3. provázání sociální a bytové politiky města (včetně podpory zavádění prostupného bydlení).
Dvorce	POTENCIÁLNĚ RIZIKOVÉ MÍSTO Komenského 278, 279 Další potenciálně ohroženou obcí mohou být Dvorce, kde dochází ke stěhování osob ohrožených sociálním vyloučením. Odhad počtu osob: 40. Negativní vnímání ze strany obce jako špatné adresy.

Zdroj: Agentura pro sociální začleňování, SocioFactor s.r.o.: Analýza ubytovacích kapacit a migračních trendů v Bruntále, 2012, Strategický plán Lokálního partnerství Bruntál, 2011, ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, o.p.s.: Socioekonomický atlas moravskoslezského kraje, 2012, MěÚ Vrbno pod Pradědem a MěÚ Bruntál.

Prohlubování sociálního vyloučení a vznik dalších lokalit tohoto druhu je pro území nežádoucí, je vhodnější předcházet jejich vzniku. Řešení těchto problémů vyžaduje koordinovaný zásah na více úrovních najednou. Jednou z možností je vznik a podpora sociálního podnikání, které může generovat určitý finanční zisk a zajistit tak další rozvoj tohoto druhu podnikání. MAS zde může hrát úlohu propojení s místními aktéry sociálního začleňování včetně propojení s místními plány sociálního začleňování, jejichž přípravu agentura pro sociální začleňování koordinuje.

7.5.2 Sociální péče a služby

Komunitní plánování sociálních služeb

V současné době je zpracovaný střednědobý plán sociálních služeb na území města Bruntál, Vrbno pod Pradědem a Horní Benešov, všechna města jej však mají zpracován pro svoji potřebu. V současnosti připravují plán na další období město Bruntál pro svoji potřebu a Vrbno pod Pradědem pro území obcí Sdružení obcí Vrbenska. Zbytek území není do procesu plánování zapojen.

Optimální by bylo společné plánování sociálních služeb pro území celého ORP, které může být vhodným impulsem pro nastartování meziobecní spolupráce i spolupráce všech dalších zainteresovaných subjektů.

Sociální služby, jejich rozsah a způsob zajištění

Z 32 služeb jich má 29 sídlo v Bruntále, 1 ve Vrbně pod Pradědem, 1 v Široké Nivě a 1 mimo území ORP v Krnově (v území působí pobočka Bruntál). Z 29 služeb z Bruntálu má většina pobytových a ambulantních služeb spádovost tj. místo odkud přicházejí klienti, celé území ORP.

2 služby odborného poradenství z Bruntálu mají detašované pracoviště ve Vrbně pod Pradědem (Centrum ZP MSK a Help-in, o.p.s.)

Registrované sociální služby

a. Sociální poradenství

Help-in, o.p.s.	(sociální a dluhové poradenství + půjčovna kompenzačních pomůcek)
Slezská Diakonie - Elpis	(poradna pro týrané ženy)
Liga, o.p.s.	(dluhové poradenství)
Centrum pro zdravotně postižené MSK, o.p.s.	(speciální poradenství pro ZP)
Centrum psychologické pomoci, p. o.	(rodinná a manželská poradna)

Všechny poradny působí v Bruntále. Help-in, o.p.s. a Centrum zdravotně postižených MSK kromě toho zajišťují do Vrbna pod Pradědem.

b. Služby sociální péče

Centrum sociálních služeb pro seniory Pohoda, p.o., provozuje v Bruntále (klienti jsou ze spádové oblasti Moravskoslezského kraje)

Domov pro seniory (P)
Domov pro osoby se zdravotním postižením (P)
Odlehčovací služba (P)
Sagapo, p.o., provozuje v Bruntále (klienti jsou ze spádové oblasti okresu Bruntál)
Domov pro osoby se zdravotním postižením (P)
Podpora samostatného bydlení (T)
Slezská Diakonie, provozuje (klienti jsou ze spádové oblasti okresu Bruntál)
Chráněné bydlení (Široká Niva) (P)
Podpora samostatného bydlení (Bruntál) (T)
Město Bruntál, provozuje v Bruntále
Pečovatelská služba (T)
Help-in, o.p.s., provozuje
Pečovatelská služba (T) (Bruntál, Vrbno pod Pradědem, Ludvíkov, Světlá Hora, Staré Město, Horní Benešov)
Centrum pro zdravotně postižené MSK, o.p.s., provozuje
Osobní asistence (T), (působnost okres Bruntál)
Spolkový dům Marianny Berlové, provozuje v Bruntále
Centrum denních služeb (A)
Domov pro seniory Vrbno, provozuje ve Vrbně pod Pradědem
Domov pro seniory (P)
Podhorská nemocnice
Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče (P)

Pozn. P=pobytová služba, T=terénní služba

c. Služby sociální prevence

Slezská diakonie, provozuje v Bruntále
Azylový dům pro muže (P)
Azylový dům pro ženy s dětmi (P)
Dům na půl cesty (P)
Sociální rehabilitace (A+T)
Raná péče (T)
Help-in, o.p.s., provozuje v území ORP Bruntál
Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi (T)
Sagapo, p.o., provozuje v Bruntále (klienti jsou ze spádové oblasti okresu Bruntál)
Sociálně terapeutická dílna (A)
Liga, o.p.s., provozuje v Bruntále
Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi (A+T)
Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (A+T)
Open House, o.p.s. provozuje v Bruntále
Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (A+T)
Terénní programy - Open street (T)
Terénní programy - služby drogové prevence (T) - (Bruntál, Vrbno p/P)
Fond ohrožených dětí, provozuje v Bruntále a Světlé Hoře
Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi (T)
Polárka, o.p.s., provozuje v Bruntále
Sociálně terapeutická dílna (A)

Návazné služby

Zdravotní - hrazené z veřejného zdravotního pojištění

Charita Krnov, provozuje v Bruntále
Domácí péče
Diakonie ČCE Rýmařov - Domácí péče – 2 úvazky (působnost POÚ Bruntál a Horní Benešov)
Pečovatelská služba Německého řádu - Domácí péče – úvazek 1 (působnost dle obvodů praktických lékařů)

Přesah mimo území

Domovy pro seniory mají uživatele v největší míře z ORP Bruntál, ale při volné kapacitě je jejich spádovost celý Moravskoslezský kraj a ojediněle i Olomoucký kraj (Domov ve Vrbně má klienty i z Jesenicka).

Domovy pro osoby se zdravotním postižením mají uživatele - Sagapo, p.o. (ORP Bruntál), Domov Pohoda Bruntál (Moravskoslezský kraj)

Sociálně-aktivizační služba pro rodiny s dětmi FOD (Světlá Hora)

Služby drogové prevence Open House (zajišťuje Vrbno pod Pradědem)

Raná péče Slezské Diakonie (území ORP)

Registrovaní poskytovatelé sociálních služeb

Help-in, o.p.s.

Slezská Diakonie

Liga, o.p.s.

Centrum pro zdravotně postižené MSK, o.p.s.

Centrum psychologické pomoci, p. o.

Centrum sociálních služeb pro seniory Pohoda, p.o.,

Sagapo, p.o.,

Město Bruntál

Spolkový dům Marianny Berlové

Domov pro seniory Vrbno pod Pradědem

Podhorská nemocnice

Open House, o.p.s.

Polárka, o.p.s.

Fond ohrožených dětí z. s.

Charita Krnov

Diakonie ČCE Rýmařov

Pečovatelská služba Německého řádu

Pobytové služby

Domovy pro seniory

Po této službě je v obcích velká poptávka, která se bude v dalších letech pravděpodobně ještě zvyšovat. Pro zřízení této služby je vhodné využít některé ze stávajících budov v obcích MAS (např. bývalá škola v Roudně, nebo v Razové), předpokládá se také kooperace několika obcí na samotném projektu i následném provozu.

- poskytovatel Domov pro seniory Vrbno pod Pradědem, příspěvková organizace,
- poskytovatel Centrum sociálních služeb pro seniory Pohoda, příspěvková organizace

Domov pro osoby se zdravotním postižením

- poskytovatel Centrum sociálních služeb pro seniory Pohoda, příspěvková organizace,
- Sagapo, příspěvková organizace

Odlehčovací služba

- poskytovatel Centrum sociálních služeb pro seniory Pohoda, příspěvková organizace

Chráněné bydlení

- poskytovatel Sagapo, příspěvková organizace
- poskytovatel Slezská diakonie, chráněné bydlení ARCHA v Široké Nivě

V příštích letech je v plánu optimalizace jak chráněného bydlení v Široké Nivě, tak i humanizace bydlení pro mentálně postižené v Bruntále – SAGAPO tak aby obě instituce mohly nabídnout svým klientům co největší pohodlí.

Byty zvláštního určení

Jedná se o vyčlenění **běžného bytového fondu** pro speciální účel např. pro bydlení seniorů či zdravotně postižených osob, kteří potřebují **terénní službu např. pečovatelskou**:

- Domov s pečovatelskou službou Vrbno pod Pradědem, 2 domy s 18 bytovými jednotkami
- Domov s pečovatelskou službou Bruntál
- Dům s pečovatelskou službou Světlá Hora - kapacita 25 bytů,
- Dům s pečovatelskou službou Horní Benešov – ulice Svobody a Husitská

Azylové domy

Slouží zejména k předcházení sociálního vyloučení v případě osob, které jsou ohroženy sociálně negativními jevy. Cílem těchto služeb je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé situace a zamezit šíření společensky nežádoucích jevů.

- Azylový dům pro muže, Bruntál, 39 lůžek
- Azylový dům pro ženy s dětmi Bruntál, kapacita 25 lůžek

Domov se zvláštním režimem

- Dům na půl cesty, Bruntál, pro mladé do 26 let, kapacita 15 lůžek

Podmínky pro život seniorů

Vzhledem ke stárnutí obyvatel se předpokládá zvýšená poptávka služeb pro seniory zejména terénních resp. v domech s pečovatelskou službou. V rámci pobytových služeb se jeví vhodný záměr Domova pro seniory Vrbno vyčlenit část stávající kapacity při transformaci na domov ze zvláštního režimu (pro osoby s psychickým a duševním onemocněním). Podobně by se mohlo zvažovat umístění takového zařízení v Bruntále v některém ze stávajících brownfields.

Podmínky pro rodiny

V posledních letech lze na území MAS vysledovat nízkou míru sňatečnosti a vysokou míru rozvodů, rozchodů partnerů, v důsledku toho pak vznik neúplných rodin. Tyto rodiny se mnohdy potýkají se snížením životních standardů, zvyšují se nároky na sociální dávky, snižuje se prosperita domácností.

Index rozvodovosti se na tomto území pohybuje v hodnotě **70,1**, což je v porovnání s údaji za Českou republiku 55,9 i Moravskoslezský kraj 59 o poznání vyšší.

Také podíl neúplných rodin (podíl neúplných a úplných rodinných domácností tvořených jednou rodinou) 24,1% je při porovnání s krajem, ČR a sousedními MAS nejvyšší.

Je zřejmé, že je nutné tento trend zvrátit a vytvářet příhodné podmínky pro podporu rodin, zdravý rozvoj dětí a eliminaci všech sociálně patologických jevů, které se mohou při rozpadu rodin vyskytnout. Příčin těchto nepříznivých jevů rozpadu rodin je mnoho a nelze je přesně určit. Jednou příčin může být vysoká nezaměstnanost s tím související závislost na sociálních dávkách, zadluženost, alkoholismus, domácí násilí a mnoho dalších faktorů.

Ke zlepšení nepříznivého vývoje mohou napomoci tato opatření:

- podpora zaměstnanosti především u ohrožených skupin (mladí lidé, osoby starší 50 let, ženy po rodičovské dovolené, osoby se zdravotním postižením, lidé s nízkým vzděláním a kvalifikací atd.)
- zlepšení života na venkově, omezení vyjíždění za prací a škol - podpora místních zaměstnavatelů – vytváření pracovních míst v obci.
- podpora sociálních podniků
- podpora drobného podnikání poblíž místa bydliště
- podpora prorodinné výchovy ve školách: etická výchova - výchova k morálním a tradičním hodnotám, finanční a právní gramotnost

- podpora zapojení dětí a mládeže do komunitního života v obci, vytváření vztahu k bydlišti, pestrý společenský život v obci, volnočasové aktivity pro obyvatele a zejm. rodiny s dětmi.
- sladování rodinných a profesních zájmů - flexibilní pracovní doba, zkrácené úvazky pro ženy s dětmi.
- podpora mateřských a rodinných center, vzájemná spolupráce se školami, obcemi, neziskovými organizacemi.
- zlepšení komunikace mezi školou a rodiči, větší zapojení rodičů do činnosti a života školy.
- podpora celoživotního vzdělávání a kvalifikace - zlepšení postavení na trhu práce.
- podpora sociálního bydlení u nízkopříjmových skupin ohrožených sociálním vyloučením, dostupnost kvalitního bydlení pro mladé.
- dostupné prorodinné poradenství, právní a psychologická pomoc
- úcta ke starším lidem, větší soudržnost rodin, neodkládání seniorů do ústavů, dostupné sociální služby pro většinu obcí (terénní služby)

Chybějící sociální služby

Jedním z důsledků nezaměstnanosti a existence vyloučených lokalit je nárůst chudoby a zadlužení obyvatel. Průvodními jevy jsou dále výskyt sociálně patologických jevů, narušení mezilidských vztahů, rozpad rodin, bezdomovectví a zvýšená poptávka po různých službách poradenství (např. dluhové, partnerské) a sociální prevence (sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, domy na půl cesty). Tyto služby v území působí, převážně však pouze v Bruntále.

Požadavky po zlepšení sociálních služeb

Požadavky na zlepšení dostupnosti a úrovně sociálních služeb se nejvíce vztahují k řešení následujících problémů. V požadavcích se nejvíce projevuje problematika stárnutí obyvatel a kvalita a dostupnost služeb pro seniory.

- nedostupné sociální bydlení
- nedostatečná kapacita služeb pro seniory
- problémy s osobami ze sociálně vyloučených lokalit
- nedostatek financí na provozování sociálních služeb
- nedostatečná kapacita pečovatelské služby, služeb sociální prevence
- neochota a omezené možnosti samosprávy investovat do sociální oblasti
- nedostatek aktivit a vyloučení seniorů z veřejného života
- nedostatek aktivit a vyloučení zdravotně postižených z veřejného života
- neúplná nabídka ambulantních a terénních služeb pro seniory a zdravotně postižené ve většině obcí
- nedostatečně rozvinutá pomoc seniorům při chodu domácnosti a zejména rozvoz obědů, potravin přímo do domu.

Při řešení zmíněných nedostatků by optimální řešení nabídla služba koordinovaná a provozovaná pro více obcí najednou.

Dalším problémem je i nedostatečný podíl investic do sociálních oblastí z rozpočtů samospráv. Město Bruntál v roce 2012 ze svého rozpočtu investovalo pouze 1,4 % ze svého rozpočtu, lepší situace je ve Vrbně pod Pradědem, kde byl podíl 2,7 % a též v sousedních městech jako je Jeseník 4,1 % a Krnov 5,5 %.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že nejvíce je postrádán domov pro seniory a dům soustředěné péče (po dvou obcích) a pečovatelská služba do domu a dům s pečovatelskou službou (po jedné obci).

7.5.3 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
– existence komunitního plánování sociálních služeb v Bruntále, Vrbně pod Pradědem, Horním Benešově – rozvinuté sociální podnikání – působení agentury pro sociální začleňování (Bruntál, Vrbno pod Pradědem) – existence řady organizací věnujících se sociální	– nekonceptní (chybějící) plánování sociálních služeb pro celé území – nekonceptní financování sociálních služeb – existence vyloučených lokalit v Bruntále a nově také ve Vrbně pod Pradědem – vysoký index rozvodovosti a podílu neúplných rodin

oblasti	
– Příležitosti	– Ohrožení
– vytvoření komunitního plánu pro celé území – vytvoření optimální a efektivní sítě soc. služeb na celém území – vytvoření místního partnerství na vrbensku, vytvoření Strategického plánu Lokálního partnerství. – vytvoření jednotného informačního systému pro území ORP – podpora EU i státu v oblasti sociálních služeb a sociálního podnikání	– sociální parazitismus a prohlubování sociální exkluze (rozdílů) – vznik sociálně vyloučených lokalit v dalších místech regionu – nárůst chudoby a sociálně patologických jevů – financování sociálních služeb formou veřejných zakázek (legislativa) – nízký podíl MSK na financování sociálních služeb, který je zohledňován při dotačním řízení MPSV (poskytovatelé tak jsou kráceni 2x).

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin.

7.6 Kulturní vybavenost a spolková činnost

7.6.1 Kulturní a spolková vybavenost v obcích

Ke kvalitě života na venkově přispívají vedle vhodného prostředí pro život a bydlení i možnosti kvalitního kulturního a společenského vyžití. Pro tyto aktivity je důležitá vybavenost odpovídajícími zařízeními, které umožní, kulturní a společenský rozvoj obyvatel. K doplnění kvantifikovaných dat vybavenosti v obcích bylo využito dalšího hodnocení jednotlivých částí vybavenosti. Pouze kvalitativní informace k jednotlivým zařízením poskytnou informace o stavu a potřebách, s nimiž lze dále pracovat ve strategii.

Tabulka 39 Přehled kulturní a spolkové vybavenosti obcí

Obec		Divadlo	Kino	Klubovny spolků	Kulturní dům / Sál	Muzeum / Galerie
Andělská Hora	M					A
Bílčice	M			P	A	
Bruntál	V	A	A	A	A	A
Dlouhá Stráň	M				A	
Dvorce	V			A*	A	A*
Horní Benešov	V				P	A*
Horní Životice	M			A	A	
Karlova Studánka	M					A
Karlovice	V			A	A	A
Křišťanovice	M			A*	A*	P
Leskovec nad Moravicí	M			A*	A	P
Ludvíkov	M				P	A*
Mezina	M		A*		P	P
Milotice nad Opavou	M				A	
Moravskoslezský Kočov	S			A	A	
Nová Pláň	M				A	
Nové Heřminovy	M				A*	
Oborná	M					

Razová	M			A*	A*	P
Roudno	M			A*	A*	P
Rudná pod Pradědem	M			A*	A*	
Staré Heřminovy	M			A*	A	
Staré Město	S			A*	P	
Světlá Hora	V			A	A*	
Svobodné Heřmanice	S			A	A	
Široká Niva	S			A	A	
Valšov	M			A	P	P
Vrbno pod Pradědem	V			A	A	A
souhrn – fungují bez výhrad		1	1	9	14	5
souhrn – fungují s výhradami		0	1	8	6	3
souhrn - postrádáme		0	0	1	5	6

Zdroj: ČSÚ – MOS 2013, terénní průzkum 2013 – 2014

Vysvětlivky: A – ano, v obci dané zařízení funguje, A* - funguje s výhradami, P – zařízení postrádají.

Z přehledu v tabulce je zřejmé, že ve většině obcí je k dispozici kulturní dům nebo sál k pořádání kulturních a společenských akcí. V 6 obcích mají představitelé obcí k fungování výhrady. Některé obce např. Vrbno pod Pradědem či Ludvíkov, místo vlastního kulturního sálu využívají pronájmu sálů soukromých subjektů. Ve Vrbně je pak záměr na vybudování zastřešeného sportovního centra, kde by se mohly konat větší kulturní akce např. koncerty, neboť současné zastřešené prostory pojmu jen menší množství lidí; v Ludvíkově je záměr na výstavbu nového společenského objektu či úpravy současného obecního domu na multifunkční centrum.

Ve více než polovině obcí mají místní spolky k dispozici klubovnu, kde se mohou jejich členové scházet, ovšem v 8 případech byla uvedena nespokojenost s těmito prostorami. V 8 obcích se též nachází muzeum či místní expozice, výhrady pak vyjádřili zástupci tří obcí.

12.5.2. Památky

Téměř v každé obci se jako doklad místní historie nachází menší či větší památka. Především v menších obcích se jedná o sakrální stavby a jiné objekty místního významu. Jedná se zejména o kostely, kapličky, kříže, památníky, staré stodoly apod. Většina drobných staveb nenese žádnou památkovou ochranu, větší stavby jako jsou kaple a kostely jsou již většinou památkově chráněny. Ačkoli v minulých letech probíhaly dílčí opravy (některé i přes MAS), v mnohých případech je stav objektů velmi zanedbaný a jsou potřebné další investice do jejich oprav a rekonstrukcí.

Na území MAS se nachází dvě památkové zóny: Jednou z nich je vesnická památková zóna v Karlově Studánce, kde předmětem ochrany soubor dřevěných lázeňských domů. Druhou zónou je městská památková zóna v Bruntále, kde je chráněno několik historických domů v centru města, zámek, zbytky městského opevnění a dva kostely s bývalým klášterem.

Dále mezi národní kulturní památky patří již zmíněný zámek v Bruntále s přílehlou zahradou a tzv. Kosárna v Karlovicích z počátku 18. let. Na indikativním seznamu národních kulturních památek se pak nachází Kostel neposkrvněného početí Panny Marie i s přílehlým areálem. Zámek v Bruntále i Kosárna v Karlovicích prošli v minulých letech několika opravami, ovšem i nadále jejich stav není nijak zvlášť uspokojivý (zejména bruntálský zámek). Potřebná je zejména rekonstrukce oplocení zámecké zahrady nebo rekonstrukce objektu v zahradě tzv. Salla Terrena.

Kostel Neposkrvněného početí Panny Marie ve Starém Městě patří k nejstarším dochovaným objektům území, jehož historie sahá až do počátku kolonizace tohoto území na přelomu 12. a 13. století. Ačkoli v kostele samotném probíhají průběžné opravy, nutná je zejména oprava střechy, krovů a gotického presbytáře. Pro zvýšení návštěvnosti a atraktivity této historické památky, by zajisté přispěla revitalizace přílehlých prostor,

zejména oprava hřbitovních zdí, terénní úpravy a vybudování archeoparku na místě archeologických nálezů z dob středověku.

7.6.2 Spolková činnost

Spolky v obcích a jejich činnost

V případě života na venkově platí, že venkov bude plnohodnotně žít jen tehdy, pokud se budou lidé na venkově sdružovat a aktivně žít. Venkovské spolky dotvářely svými aktivitami velmi výrazně venkovský prostor po dlouhá desetiletí, činnost některých z nich je dokonce stará více než 100 let. Přerušením kontinuity vývoje v důsledku výměny obyvatelstva po poválečném odsunu musela proto utrpět i tato stránka života. Velkou roli v tom sehrála i skutečnost, že noví obyvatelé přišli z mnoha míst Československa i ze zahraničí a proto ani nemohli sdílet stejné tradice a zvyky. Tato absence je zde markantní dodnes. Postupem času se však ve většině obcí spolková činnost začala úspěšně rozvíjet a spolky tak vstupují do společenského a kulturního dění. Spolky dokonce prostřednictvím svých členů vstupují do samosprávných orgánů obcí a podílejí se tak na samotné správě obce.

Nejvíce spolků je ve městech a větších obcích – Bruntál, Vrbno pod Pradědem, Dvorce, Horní Benešov. Najdeme zde tradiční organizace, jako jsou sportovní kluby, hasiči, myslivci, zahrádkáři, chovatelé, dále spolky zaměřené na kulturu (divadelní, pěvecké soubory), na práci s mládeží nebo na historii, obnovu krajiny a interpretaci místního dědictví.

Výjimkou nejsou sdružení žen, jsou zde i sdružení, která vstupují do ekonomické oblasti, např. Liga o.p.s. Bruntál, do oblasti vzdělávání, např. Citadela Bruntál, do sociální oblasti, např. Spolkový dům Mariany Berlové, Klubíčko, Open House a další, výrazná je i účast neziskových organizací v oblasti poskytování sociálních služeb.

V menších obcích pracují od jedné do tří organizací, které se ve spolupráci s obecní samosprávou podílí na společenském a kulturním životě v obci. V 6 obcích nefunguje žádná organizace – Bílčice, Dlouhá Stráň, Křišťanovice, Ludvíkov, Mezina, Nová Pláň a Oborná. Obecní úřad zde organizuje veškeré společenské a kulturní dění v obci.

V obcích není oficiálně rozvinuto dobrovolnictví, tedy aktivita, která by pomohla řadě organizací včetně obcí a zapojila by občany, zejména mládež do dění regionu. Dobrovolnictví je velmi dobře uplatnitelné v sociální oblasti – pomoc seniorům a dalším hendikepovaným osobám, ale i oblasti kultury sportu, veřejných prací resp. práce na úpravách veřejných prostranství apod.

Obce podporují činnost spolků nejčastěji formou drobných příspěvků či ve větších obcích formou grantů (zejména na kulturní, sportovní či sociální oblast). Příspěvky na konkrétní aktivity či akce nemusí být vždy finančního charakteru, podpora může být také formou poskytnutí zázemí či spoluúčasti na organizaci akce.

Celková koncepce podpory a rozvoje aktivit neziskového sektoru však v území chybí.

Práce obcí s mládeží a seniory

Práci s dětmi a mládeží se věnují převážně školy, popřípadě spolky a sportovní kluby. Obce se na této práci podílejí pokud možno určitou pomocí a spoluprací.

Zapojení dětí do práce obce je jednou z významných činností, kterou obce mohou dělat pro budování vztahu dětí k obci a zamezení jejich odchodu z regionu. Také se děti takto mohou nenásilně připravit na vlastní účast v orgánech obce.

Nabízené aktivity jsou různorodé, všechny organizace působící v této oblasti mají za cíl vést děti a mládež k aktivnímu trávení volného času. Nevhodné trávení volného času často zvyšuje u dětí a mládeže rizika sociopatologických jevů (kriminalita, závislosti atd.) a sociálního vyloučení. Kontinuální podpora bude proto stále důležitá, i do budoucna.

V době, kdy venkovská populace stárne je práce obcí se seniory nedostatečná, v převážné míře omezena pouze na setkání se seniory, a to max. 2x ročně. Již nyní by bylo vhodné věnovat se této problematice důkladněji a zajistit tak podmínky pro aktivní život seniorů.

Akce pořádané v obcích

V obcích na území MAS se koná celá řada již tradičních akcí a jejich počet se postupně rozrůstá. Téměř v každé obci jsou pořádány obecní dny, sportovní utkání a turnaje, akce pro děti (dětský den, Mikuláš, popř. karnevaly), mezi další časté aktivity patří sportovní akce (např. fotbalové, nohejbalové, ping pongové turnaje), dále pak tradiční plesy. Nabídka akcí pro seniory je omezena nejčastěji na besedy, setkání, ojediněle jsou pořádány zájezdy.

Ve městech a obcích regionu probíhají v letních měsících dny města či obce a to často za účasti partnerských obcí a měst tuzemských i zahraničních. Dalším obdobím pro konání společenských akcí je končí kalendářní rok, pořádají se akce spojené s Mikulášem, adventem a vánočními svátky jako jsou mikulášské nadílky, Vánoční malování s dětmi, Vánoční dílna s dětmi, koncerty, jarmarky, lampiónové průvody apod.

Pro zájemce o lokální historii připravuje Klub za starý Bruntál odborné přednášky či výlety po zdejších pamětihodnostech i s odborným výkladem. Kromě těchto činností vyvíjí úsilí v oblasti publikační, kulturní či výstavní.

Velká část akcí je orientována na cílové skupiny občanů a mládeže žijící přímo v pořádající obci, ale jsou zváni i občané z jiných obcí.

7.6.3 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- pestrá spolková rozvíjející se péče o místní dědictví (oprava a údržba péče o krajinu, naučné stezky, publikace atd.). - spolky v sociální oblasti	- nedostatečné financování neziskového sektoru, nekonceptní podpora - nedostatečná spolupráce spolků, nerozvinuté dobrovolnictví - nedostatečná finanční podpora památek
– Příležitosti	– Ohrožení
- podpora obcí i podnikatelů činnosti společensky prospěšných organizací - společná prezentace volnočasových aktivit - zapojování dětí a mladých lidí do spolkové činnosti a rozvoje obce - podpora občanské společnosti v oblastech, které nedokáže řešit samospráva. - spolupráce obcí, podnikatelského a neziskového sektoru, i s partnerskými obcemi ze zahraničí (OPPS) - propagace místního dědictví (muzea, expozice) - aktivní přístup ze strany MAS (spoluorganizování, propagace, dotace, ...)	- nízká podpora neziskového sektoru za strany státu a obcí. - negativní sociodemografický vývoj – nedostatek nových členů, chybějící cílová skupina. - nezájem o spolkové akce, podílení se na jejich organizaci - legislativa omezující pořádání společenských a kulturních akcí.

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin

7.7 Sport a volnočasové aktivity

7.7.1 Sportovní a volnočasová zařízení, podmínky pro sportovní a volnočasové aktivity

Volnočasové aktivity kromě kulturních a společenských činností tvoří také sportovní aktivity, jak kolektivního charakteru, tak individuální péče o fyzickou zdatnost.

Tabulka 40 Přehled sportovní vybavenosti

Obec		Dětské hřiště/ koutek	Tělocvična	Hřiště	Tenisový kurt	Zimní stadion/ kluziště	Venkovní nebo krytý bazén	Přírodní místo ke koupání
Andělská Hora	M	A	A	A	A			A
Bílčice	M	A		A				A
Bruntál	V	A*	A	A	A	A	A	A
Dlouhá Stráň	M	A			A			A*
Dvorce	V	P	A*	A*	A	P	A	
Horní Benešov	V	A	A*	A*	A*			
Horní Životice	M	A	A	A	A			
Karlova Studánka	M	A	A	P	A		A	
Karlovice	V	A	A	A	A	A		A
Křišťanovice	M			A*				A*
Leskovec nad Moravicí	M	A*	A*	A	A	A		A
Ludvíkov	M	A	A*	A	A			
Mezina	M	A		A	A			A*
Milotice nad Opavou	M	A		A*	A			
Moravskoslezský Kočov	S			A*	A*			
Nová Pláň	M	A		A	A	A	A	A
Nové Heřminovy	M	P		A	A	A*		P
Oborná	M	P	A	A	A			
Razová	M		A	A*				A
Roudno	M			A*	P			A*
Rudná pod Pradědem	M	A	A*	A*	A		A	
Staré Heřminovy	M	A		A	A			A
Staré Město	S	A	A*	A	A			
Světlá Hora	V	P		A	P			
Svobodné Heřmanice	S	A	A	A	A			A
Široká Niva	S	A	A	A	A	A		A
Valšov	M	A		P				
Vrbno pod Pradědem	V	A*	A	A*	A*	A		
souhrn – fungují bez výhrad		17	10	16	19	5	5	10
souhrn – fungují s výhradami		3	6	9	3	1	0	4
souhrn - postrádáme		3	0	2	2	1	0	1

Zdroj: Terénní šetření 2013 -2014

Vysvětlivky: A – ano, v obci dané zařízení funguje, A* - funguje s výhradami, P – zařízení postrádají.

Pro pořádání sportovních akcí nebo individuálního aktivního trávení volného času je důležité dostupné a kvalitní vybavení v obcích a ve městech. Průřezově je ve většině obcí dostupné hřiště, tenisový kurt, dětské hřiště či koutek na hraní. V menší míře pak ještě tělocvična či posilovna a přírodní místo ke koupání. Nejčastější výhrady k fungování byly představiteli obcí směřovány k hřištím. Častými nedostatky je nevyhovující zázemí, vybavení či

technický stav. Obdobná nespokojenost, v 6 případech, je i s nedostatky v tělocvičnách či obdobných prostorech. Kromě nabídky uvedené v tabulce je ještě v Bruntále, Dvorcích, Horních Živicích a Vrbně pod Pradědem sauna.

Dětská hřiště a prostory pro neorganizované setkávání dětí

Výskyt dětských hřišť a koutků pro nejmenší je vcelku dostačující, některá dětská hřiště jsou součástí místních mateřských či základních škol. Největší úskalí bývá často v jejich zastaralém a nevyhovujícím vybavení. Špatná situace panuje i v Bruntále, kde i přes zlepšující se stav v posledních letech, existují místa, která nevyhovují současným nárokům kladených na dětská hřiště.

Pro rozvoj dětí a mládeže je nutné taková místa udržovat v dobrém stavu, doplňovat vhodnými herními prvky a vybavením popř. budovat nová hřiště či prostory.

Sportovní kluby

Ve většině obcí fungují různé sportovní spolky a kluby; nejčastěji jsou to fotbalové či sdružení dobrovolných hasičů. Ve větších obcích fungují i další kluby věnující se lyžování, cyklistice, tenisu, nohejbalu, karate a jiným sportům.

Nedostatkem, především na menších obcích, je stárnoucí členská základna a nedostatečná náhrada z řad mladší generace. Ačkoli se mnohdy jedná o dobrovolnickou činnost, je vhodné tyto aktivity podporovat nejen finančně ale i vytvářením vhodného zázemí pro jejich další činnost, propagací, spoluprací s dalšími subjekty apod. Detailnější přehled sdružení a sportovních klubů se nachází v kapitole 6.5.2. Spolková činnost.

Chybějící sportovní/volnočasová zařízení

Nejvíce postrádanými zařízeními jsou z pohledů starostů obcí již výše zmíněná dětská hřiště a koutky, která schází ve 3 obcích. Ve dvou obcích postrádají klasické hřiště a tenisový kurt, ve Dvorcích bylo označeno jako chybějící zimní kluziště a v Nových Heřminovech by rádi vybudovali přístup s prostranstvím u řeky Opavy vhodný ke koupání. Kromě zmíněných nedostatků je stále velký prostor pro budování dalších zařízení. Jsou to především kvalitní cyklostezky a cyklotrasy, stezky pro in-line bruslení, dále lezecké stěny, multifunkční hřiště, udržované lyžařské tratě a další, které by přispěly k aktivnímu trávení volného času obyvatel a většímu rozvoji sportovních aktivit.

7.7.2 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- rozvinutá sportovní vybavenost ve větších obcích - existující sportovní kluby a spolky	- nekoncepční rozvoj sportu a volnočasových aktivit - zastaralost a vysoká provozní náročnost mnohých zařízení - nevyhovující technický stav či zcela chybějící sportovní vybavenost zejména v menších obcích, především dětská hřiště, hřiště, tělocvičny
Příležitosti	Ohrožení
- koncepční plánování a budování sportovní a volnočasové vybavenosti území s ohledem na využívání pro širokou veřejnost včetně turistů a návštěvníků - vybudování pozitivního vztahu ke sportovní činnosti na MŠ, ZŠ a SŠ pomocí kroužků, turnajů a jiných aktivit - pořádání větších regionálních sportovních akcí pro posílení atraktivity regionu - dotační příležitosti	- neřešení chybějící vybavenosti v obcích povede k úpadku života v obci - nezájem a nedostatek prostředků ze strany obcí a společenských organizací zapříčiní havarijný stav zařízení pro trávení volného času - nedostatek mladých členů ve sportovních klubech a spolcích – zastarávání členské základny - nezájem obyvatelstva o sportovní činnost - nedostatečná finanční podpora na sportovní činnost

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin.

8. KRAJINA A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

8.1 Krajina

8.1.1 Geomorfologie, geologie, klimatické podmínky

Území MAS Hrubý Jeseník má podhorský charakter, kromě malé části, která zasahuje do vrcholové části Jeseníků. Na jihovýchodě přechází a snižuje se v náhorní plošinu Nízkého Jeseníku. Krajina je modelována řekou Opavou, která propojuje sídla ležící na jejím toku (Karlova Studánka, Ludvíkov, Vrbno pod Pradědem, Karlovice, Široká Niva, Nové Heřminovy), obtáčí se kolem hřebenu Vysoké hory a stéká pozvolně k obci Nové Heřminovy a oblast Nízkého Jeseníku řekou Moravicí. Reliéf se postupně snižuje k největšímu sídlu Bruntálu a do Nízkého Jeseníku. MAS Hrubý Jeseník se nachází v povodí Odry. Významným krajinným prvkem v oblasti je přehrada Slezská Harta.

8.1.2 Geomorfologické členění

MAS Hrubý Jeseník se nachází na území dvou významných geomorfologických celků: Hrubého a Nízkého Jeseníku a jeho malá část zasahuje i do Zlatohorské vrchoviny na území Vrbna pod Pradědem a Karlovic.

Hrubý Jeseník je geomorfologický celek a dominantní pohoří Slezska a části severní Moravy, které patří ke Krkonošsko-jesenické subprovincii jako jejich nejvýchodnější část. Tvoří tři hornatiny, vzájemně oddělené sedly Vidly a Červenohorské sedlo. Hrubý Jeseník je od okolních geomorfologických jednotek oddělen většinou výraznými sedly a hlubokými údolními řek, od Nízkého Jeseníku na východě zlomem a údolními řek Černá Opava a Moravice.

MAS Hrubý Jeseník leží z části v Pradědské hornatině s nejvyšší horou Praděd (1491 m n. m.) a z části v Medvěděské hornatině s nejvyšším vrcholem Medvědí vrch (1216 m. n. m.).

Nízký Jeseník je geomorfologický celek a plochá vrchovina na severu Moravy a v jižní části Slezska. Nejvyšší vrchol Slunečná dosahuje 800 metrů. Směrem k východu jeho výška klesá, nejnižší místo ve Vítkovské vrchovině leží ve výšce 205 mn. m. Nízký Jeseník navazuje na východní část Hrubého Jeseníku, rozprostírá se mezi severní Slezskou nížinou a jižním Hornomoravským úvalem. Na východě přechází v Moravskou bránu a Ostravskou pánev. Nízký Jeseník se skládá se z geomorfologických podcelků Brantická vrchovina, Bruntálská vrchovina, Domašovská vrchovina, Oderské vrchy, Slunečná vrchovina, Stěbořická vrchovina, Vítkovská vrchovina a Tršická pahorkatina.

Jelikož je území MAS Hrubý Jeseník součástí celků Hrubého a Nízkého Jeseníku, jsme svědky rozmanité krajiny na relativně malém území. Reliéf je určující faktorem sídelní struktury, ekonomických činností i předpokladem dalšího rozvoje území. Jde o ekologicky a esteticky vyváženou krajinu, kde je příznačné prolínání přírody a lidských sídel, které tvoří zdejší podhorský krajinný ráz.

8.1.3 Geologické aspekty

Podle regionálně geologického členění patří Jeseníky do východní části soustavy Českého masivu, oblasti moravskoslezské. Hrubý Jeseník (jeho krystalinické celky) členíme do regionu silesika, které je reprezentováno jednotkami velkovrbenské skupiny, skupiny Červenohorského sedla a Branné, kepnické a desenské klenby, a také masivy - žulovským a šumperským. Oblast Nízkého Jeseníku pak spadá do regionu moravskoslezského paleozoika, kdy na území MAS jsou zastíženy jednotky šternbersko-hornobenešovského pruhu a zejména jeseníckého kulmu. Výrazně se zde projevilo variské (hercynské) vrásnění, které spojilo mimo jiné Český masiv. Mladší horotvorné procesy (alpínské vrásnění) se zde projevily hlavně vznikem četných zlomů (výzdvihy, poklesy). Odezvou na alpínské vrásnění atd. bylo oživení vulkanické činnosti, která se projevila i v Nízkém Jeseníku s centrem na Bruntálsku. Největšími vulkány jsou Velký a Malý Roudný, dalšími typickými stratovulkány jsou Uhlířský vrch, Venušina sopka, Červená hora.

Geologická stavba Hrubého a Nízkého Jeseníku je velmi pestrá. Zastoupeny jsou zde horniny vyvřelé, usazené i přeměněné. Všechny geologické doby od starohor až po čtvrtohory v ní zanechaly své stopy (např. největší mocnost devonských uloženin v Hrubém Jeseníku, spodnokarbonských hornin v Nízkém Jeseníku...).

Geologie zanechává jasnou stopu i v lidských činnostech – na stavbách z místně těženého materiálu (břidlice, tufit, železo), dochovaných důlních dílech jako svědčích činnosti lidí apod. Území Místní akční skupiny Hrubý Jeseník je součástí Geoparku Jeseníky.

Významné geologické lokality

Lokality s výskytem minerálů, paleontologických nálezů a geologických a geomorfologických útvarů (skály, výchozy a odkryvy) jsou významnými prvky v krajině. Zajímavé lokality představují také pozůstatky historické hornické činnosti. Některé z těchto lokalit jsou ohroženy postupným zarůstáním nelegálním sběrem, v extrémních případech rabováním. Podrobný přehled je uveden v **Příloze 7 Geologické lokality**.

8.1.4 Klimatické podmínky

Podle klimatického členění ČR, období 1961-2000 jsou Jeseníky na území MAS řazeny převážně do chladných oblastí, v jihovýchodní části do mírně teplé oblasti. Chladná oblast s červencovou teplotou nepřesahující 15°C zahrnuje největší část Hrubého Jeseníku. Ostatní území patří k mírně teplé oblasti a to k jejímu mírně až velmi vlhkému okrsku. Roční úhrn srážek se pohybuje mezi 600 mm a 1500 mm (Praděd). Ve sledovaném území je nízký počet slunečných dnů. Pro Hrubý Jeseník, ale také pro jeho jižní předhůří a Nízký Jeseník jsou typické dlouhé a tuhé zimy.

8.1.5 Hodnoty krajiny

Významnou krajinnou hodnotou území je pohoří Hrubého a Nízkého Jeseníku. Hrubý Jeseník je významný vysokými horskými masivy, které jsou součástí Chráněné krajinné oblasti Jeseníky (CHKOJ), Nízký Jeseník je unikátní množstvím sopek, na nichž jsou vyhlášena maloplošná chráněná území.

Na území CHKO Jeseníky se nachází velké množství specifických společenství: lesní společenství jako suťové lesy, blatkové bory, rašelinné smrčiny, horské smrčiny, bučiny, olšiny. Více se přírodním krajinným hodnotám věnují podkapitoly zaměřené na zvláště chráněná území a biodiverzitu. CHKOJ leží na území Vrbna pod Pradědem, Světlé Hory, Ludvíkova, Karlové Studánky, Andělské Hory a Rudné pod Pradědem.

8.1.6 Koeficient ekologické stability

Příroda a krajina Nízkého a Hrubého Jeseníku je velmi ceněna nejen turisty, ale i ochránci přírody, a to hned z několika pohledů, které podtrhují její ojedinělou hodnotu. Na území MAS se nachází lokality ceněné pro svou vysokou přírodní a geologickou hodnotu, přírodě blízké biotopy s vysokou biodiverzitou, tak typická podhorská zemědělská krajina s mozaikou lesních a nelesních dřevin.

Odráží to také nadprůměrné hodnoty Koeficientu ekologické stability, který vyjadřuje podíl ekologicky významnějších ploch (lesy, pastviny, mokřady, rybníky, sady, louky atd.) k plochám s nízkou ekologickou stabilitou (zastavěná plocha, orná půda, chmelnice, vinice atp.). Dle koeficientu ekologické stability rozdělujeme území na:

- KES do 0,39: území nestabilní
- KES 0,40 – 0,89: území málo stabilní
- KES 0,90 – 2,99: území mírně stabilní
- KES 3,00 – 6,19: území stabilní
- KES 6,20 a výše: území relativně přírodní

Zejména katastry obcí v podhůří Hrubého Jeseníku dosahují vysokých hodnot a lze je dle koeficientu označit za území stabilní či za území relativně přírodní. Velká část obcí tak dokonce několikrát překračuje průměr Moravskoslezského kraje (1,32), sousedního Olomouckého kraje (0,99) i České republiky (1,1). Z Okolních MAS má vyšší hodnotu koeficientu pouze MAS Rýmařovsko a Šumperský venkov.

Naopak katastry obcí ve východní části území s nižším podílem lesní a roztroušené zeleně jako např. Dvorce, Horní Benešov, Horní Životice, Leskovec nad Moravicí, Staré Heřminovy, Svobodné Heřmanice a patří mezi území málo stabilní.

Tabulka 41 Koeficient ekologické stability v obcích

Obec	Koeficient ekologické stability k 30. 6. 2012	Obec	Koeficient ekologické stability k 30. 6. 2012	Obec	Koeficient ekologické stability k 30. 6. 2012
Andělská Hora	23,70	Leskovec nad Moravicí	0,56	Rudná pod Pradědem	2,46
Bílčice	2,45	Ludvíkov	33,74	Staré Heřminovy	0,49
Bruntál	1,85	Mezina	5,70	Staré Město	1,85
Dlouhá Stráň	1,40	Milotice nad Opavou	2,39	Světlá Hora	5,94
Dvorce	0,97	Moravskoslezský Kočov	6,15	Svobodné Heřmanice	0,34
Horní Benešov	0,49	Nová Pláň	5,98	Široká Niva	8,61
Horní Životice	0,54	Nové Heřminovy	4,32	Valšov	5,89
Karlova Studánka	3,11	Oborná	4,83	Vrbno pod Pradědem	15,04
Karlovice	11,70	Razová	2,16	MAS Hrubý Jeseník	7,04
Křišťanovice	1,78	Roudno	8,24	MSK	1,32

Zdroj: EKOTOXA

8.1.7 Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy jsou jedním z důležitých nástrojů pro udržitelný rozvoj venkovského prostoru. Jsou chápány jako nástroj vytváření podmínek pro racionální uspořádání vlastnických vztahů k zemědělským a lesním pozemkům s ohledem na hospodaření a na potřeby krajiny. Podle potřeby taktéž dochází vytyčení dotčených pozemků v terénu.

Realizací v rámci těchto úprav vznikají nové polní cesty, rybníky, dále dochází k neškodnému odvedení vody mimo zastavěná území, doplnění zeleně v krajině a omezení eroze. Současně se pomocí pozemkových úprav zajišťují podmínky pro zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění půdního fondu, funkční vodní hospodářství a zvýšení ekologické stability krajiny. Cestou pozemkových úprav se též obnovuje katastr nemovitostí. Všechny tyto úpravy mají pak důležitý význam v oblasti udržitelného rozvoje a zároveň napomáhají k rozvoji podnikání.

Cílem pozemkových úprav je obnovení osobního vztahu lidí k zemědělské půdě a krajině, vytvoření podmínek pro racionální hospodaření na zemědělských pozemcích, rozvoj trhu s půdou především směrem k zemědělství, ochrana zemědělské půdy jako výrobního prostředku, ochrana kvality vody, zvýšení její retence v krajině a minimalizace povodňových škod a obnovení struktury krajiny, zvýšení její biodiverzity a celkové ekologické stability.

Na území MAS zatím proběhlo pouze několik jednoduchých a jedna komplexní pozemková úprava. Další jsou v plánu v nejbližším období. Nejčastějšími důvody těchto úprav je scelení, směna či zpřístupnění pozemku a realizace protipovodňových řešení.

Tabulka 42 Přehled pozemkových úprav v území

Katastrální území	Druh pozemkové úpravy	Stav
Bruntál – město	JPÚ s výměnou vlastnických práv	ukončená
Dvorce u Bruntálu	JPÚ s výměnou vlastnických práv	ukončená

Horní Benešov	KPÚ	před zahájením
Jelení u Bruntálu	JPÚ s výměnou vlastnických práv	ukončená
Majůvka	JPÚ s výměnou vlastnických práv	ukončená
Malá Véska	JPÚ s výměnou vlastnických práv	ukončená
Milotice nad Opavou	KPÚ	před zahájením
Moravský Kočov	JPÚ s výměnou vlastnických práv	neukončená
Moravský Kočov	KPÚ	ukončená
Nové Heřminovy	KPÚ	před zahájením
Oborná	JPÚ s výměnou vlastnických práv	před zahájením
Oborná	KPÚ	před zahájením
Podlesí pod Pradědem	JPÚ s výměnou vlastnických práv	ukončená
Slezský Kočov	JPÚ s výměnou vlastnických práv	ukončená
Stará Rudná	JPÚ s výměnou vlastnických práv	ukončená
Svobodné Heřmanice	KPÚ	před zahájením

Zdroj: eAGRI.cz

8.1.8 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
– vysoká krajinářská hodnota území – vysoký koeficient ekologické stability ve většině obcí – vyšší podíl ekologicky stabilních ploch. – vysoký podíl lesních ekosystémů, zejm. v podhůří Hrubého Jeseníku. – zachovalá struktura tradiční kulturní krajiny ve velké části území, dochované historické struktury hospodaření (meze, kamenice apod.).	– vysoký podíl smrkových monokultur v lesních porostech. – neudržovaná a mizející cestní síť, pěšiny, stezky – absence péče o artefakty technické činnosti, relikty hospodářské činnosti, lovecké chodníky, geologické lokality, dominanty krajiny, vyhlídky apod.
Příležitosti	Ohrožení
– podpora zemědělství orientovaného i na tvorbu a ochranu krajiny – realizace komplexních pozemkových úprav –ÚSES, protierozních opatření – podpora MŽP a využití pro krajinu MAS	– negativní projevy klimatických změn – extrémní změny teplot, povodně, sucha, silné větry, kalamity – snižování druhové diversity rostlin a živočichů – záměry na umístění větrných elektráren

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin.

8.2 Životní prostředí

8.2.1 Půdní fond

Z hlediska struktury ploch převažují v území zemědělská půda na 46% území, následovaná půdou lesní na 42% území. Nejvyšší podíl zemědělské půdy se nachází v obcích Rudná pod Pradědem (78%), Svobodné Heřmanice (74%), Dvorce (72%), Staré Heřminovy (68%) a Horní Životice (68%). Nejnižší podíl zemědělské půdy se nachází v obcích s velkým zastoupením lesa – v Karlově Studánce je zastoupení zemědělské půdy 2% (72% lesa), v Ludvíkově je zastoupení zemědělské půdy 3% (93% lesa), Ve Vrbně pod Pradědem je zastoupení zemědělské půdy 10% (84% lesa).

Tabulka 43 Struktury ploch podle obcí

Obec	Celková výměra (ha)	Zemědělská půda (ha)	z toho				Lesní půda (ha)	Vodní plochy (ha)	Zastavěné plochy (ha)	Ostatní plochy (ha)
			Orná půda (ha)	Zahrady (ha)	Ovocné sady (ha)	Trvalé travní porosty (ha)				
Andělská Hora	1588	363	6	10	-	347	1163	4	8	51
Bílčice	2 433	1 360	519	8	-	832	803	86	20	164
Bruntál	2935	1589	467	42	-	1080	490	176	112	566
Dlouhá Stráň	222	137	74	2	-	62	38	28	2	16
Dvorce	2 421	1 744	1 035	18	-	691	464	16	27	169
Horní Benešov	2 040	1 379	1 044	42	1	293	328	12	37	284
Horní Životice	1 140	772	658	19	9	85	286	2	12	68
Karlova Studánka	155	3	-	1	-	3	112	2	3	34
Karlovice	2162	443	41	33	1	368	1569	20	21	109
Křišťanovice	1 622	961	461	4	-	496	529	9	11	111
Leskovec nad Moravicí	1 560	993	905	9	3	76	245	225	16	81
Ludvíkov	2112	70	11	14	-	46	1980	11	7	43
Mezina	1 138	540	119	18	0	404	448	99	7	43
Milotice nad Opavou	1 918	812	468	15	1	328	997	11	13	85
Moravskoslezský Kočov	1 498	833	43	8	-	782	493	5	11	156
Nová Pláň	171	30	11	1	-	18	95	32	2	12
Nové Heřminovy	1104	314	120	17	-	176	680	21	15	73
Oborná	533	344	45	11	-	288	141	2	6	41
Razová	3 188	1 480	894	26	-	561	1 359	232	19	97
Roudno	2 214	940	111	15	-	815	1 014	131	11	117
Rudná pod Pradědem	2182	1707	520	14	-	1172	355	11	16	94
Staré Heřminovy	1 018	697	636	13	-	48	270	4	10	37
Staré Město	2425	1401	565	19	-	817	549	11	20	444
Světlá Hora	4301	1909	365	34	-	1510	2127	11	30	224
Svobodné Heřmanice	1 147	852	762	15	-	76	197	3	14	82
Široká Niva	3716	877	242	33	1	601	2667	29	18	127
Valšov	982	385	50	5	-	329	496	10	5	87
Vrbno pod Pradědem	6891	687	77	59	3	547	5811	42	55	296
Celkem	31 479	17 659	8 170	505	19	12 851	23 333	1 245	528	3 711

Zdroj: ČSÚ 2013

Zornění půdy je nejvyšší v obcích na jihovýchodě území – Svobodné Heřmanice (66%), Staré Heřminovy (62%) a Leskovec nad Moravicí (58%). Nejnižší zornění půdy je naopak v podhorských obcích s nízkým zastoupením zemědělské půdy a její nízkou bonitou, jako Karlova Studánka, Andělská Hora a Ludvíkov, kde je podíl zorněné půdy do 1% plochy, naprosto dominují trvalé travní porosty.

Podíl vodních ploch je nejvyšší v obcích, jejichž katastrální území leží z části ve vodní nádrži Slezské Hartě, jedná se o Novou Pláň (19%), Leskovec nad Moravicí (14%) a Dlouhou Stráň (13%).

Podíl zastavěných ploch je nejvyšší v urbanizovaném prostředí (Bruntál), ale například i v oblastech s vysokým rekreačním potenciálem jako je Karlova Studánka.

Průměrná velikost půdních bloků je důležitým ukazatelem pro hodnocení stability prostředí, narušení krajinného rázu a intenzity zemědělské velkovýroby. V pozitivním hodnocení jsou především obce Nová Pláň, Dlouhá Stráň nebo Nové Heřminovy. Značná velikost půdních bloků je v zemědělských oblastech MAS jako jsou Staré Heřminovy, Bílčice, Leskovec nad Moravicí a Staré Město.

Důležité pro udržitelnost je šetrnost hospodaření, např. **ekologické zemědělství** je využíváno na 100% ploch v Nové Pláni a Valšově. Oproti tomu v Horním Benešově, v Karlově Studánce, Starých Heřminovech a Svobodných Heřmanicích je v režimu ekologického zemědělství obhospodařováno 0% ploch. Průměr na MAS je 61%, což mnohonásobně převyšuje průměr ČR (12% ploch).

Zemědělství, lesnictví a životní prostředí – problémy:

- Vliv hospodaření na odtokové poměry vod (např. splachy, drobné sesuvy, zaplavování území, atd.).
- Neudržované meliorační systémy – vznik mokřin, vliv hospodaření na podzemní vody (neudržované silážní jámy).
- Vlivy těžby dřeva a kácení lesů – významné vytěžování lesů a lesních porostů.

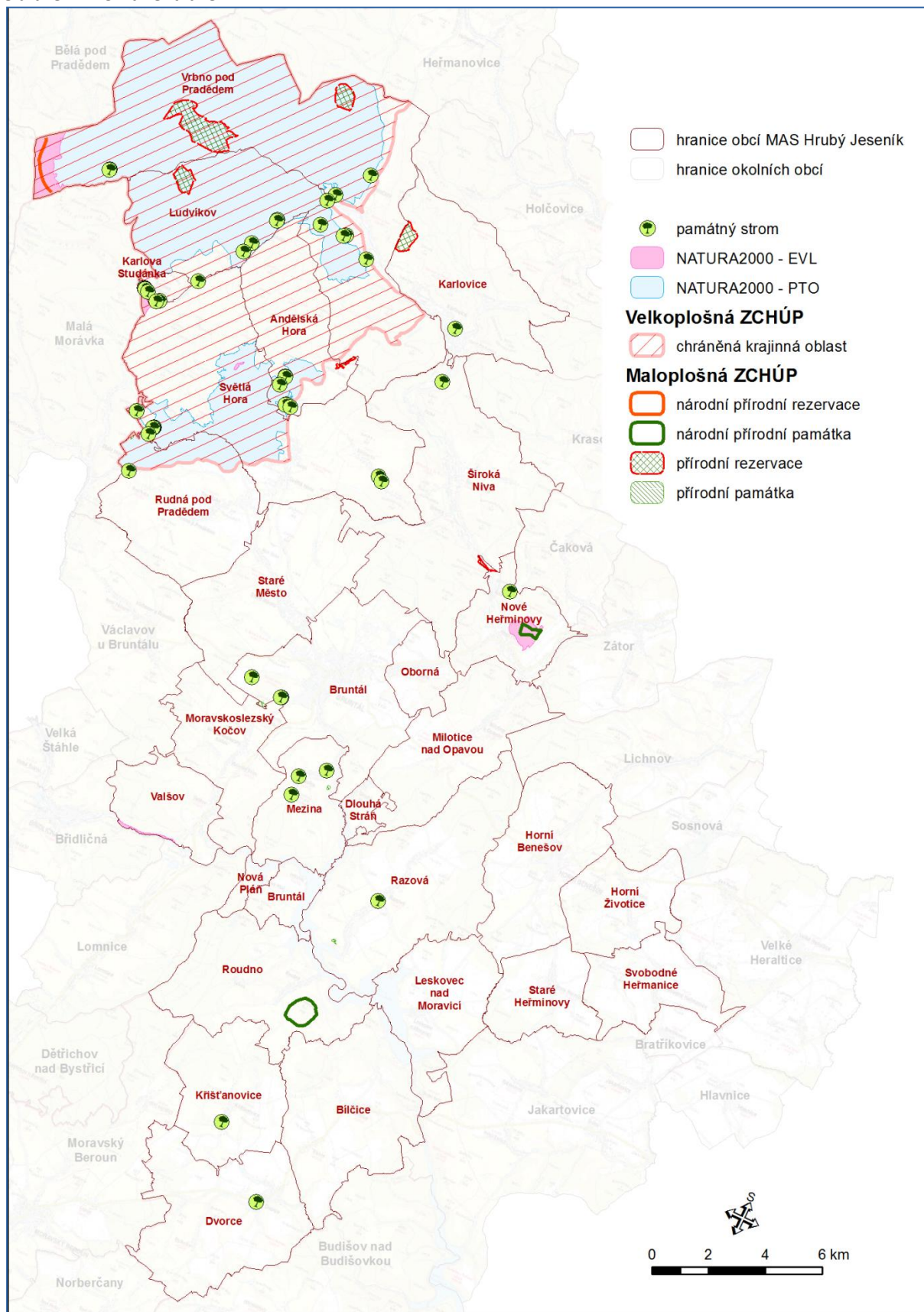
V současném poznání přírodních cyklů a procesů narůstá potřeba hodnotit půdu jako jednu ze složek životního prostředí. Mimoprodukční funkce půdního fondu přispívají k vytváření vhodného prostředí pro živé organismy a k udržování kulturního charakteru krajiny. Základní a plošně nejnáročnější mimoprodukční funkce půdního fondu lze charakterizovat následovně:

- **Přírodní funkce** - mimo jiné zajištění dlouhodobé existence potřebného spektra a rozsahu biotopů, které odpovídají dotčeným biogeografickým jednotkám (koncepte územního systému ekologické stability – ÚSES).
- **Vodohospodářská funkce** - způsob využití území a z něho vyplývající struktura půdního fondu, ovlivňuje vodní režim území. Vodní retence území mimo jiné závisí i na rozsahu a množství zastavěných či zpevněných ploch.
- **Rekreační funkce** - potenciál krajiny pro její rekreační využití souvisí mimo jiné se strukturou půdního fondu, s jeho organizací (například velikost pozemků, možnost průchodnosti územím po účelových cestách, zastoupení a rozmístění vegetace), se způsobem využití území a jeho obhospodařováním. Zemědělské a lesní hospodářství může poskytovat část spektra služeb souvisejících s rekreačním využitím území (např. agroturistika).

8.2.2 Velkoplošná ochrana přírody, chráněná území

Na území MAS se nachází velkoplošné chráněné území Chráněná krajinná oblast Jeseníky a množství maloplošných chráněných území: přírodní rezervace, přírodní památky. Podíl zvláštní druhové ochrany je nejvyšší na území vyhlášeného CHKO Jeseníky, především v obcích Ludvíkov, Karlova Studánka, Andělská Hora a Vrbno pod Pradědem. Poloha chráněných lokalit je zobrazena na následující mapě.

Obrázek 21 Chráněná území

Zdroj: Vlastní zpracování

Velkoplošná chráněná území

Chráněná krajinná oblast Jeseníky

Katastrální území v MAS: Světlá ve Slezsku, Andělská Hora ve Slezsku, Vrbno pod Pradědem, Rudná pod Pradědem, Železná pod Pradědem, Ludvíkov pod Pradědem a Karlova Studánka.

Výměra: 74 000 ha

Chráněná krajinná oblast Jeseníky byla vyhlášena v roce 1969 na rozloze 740 km². Území je z 80% pokryto lesy, převážně druhotnými smrčinami nebo bučinami s mozaikovitě zachovalými zbytky přírodních lesů. Nejcenější území chráněné krajinné oblasti jsou chráněna ve 4 národních přírodních rezervacích (Praděd, Šerák-Keprník, Rejvíz, Rašeliniště Skřítek), v 19 přírodních rezervacích a 6 přírodních památkách. Rozdělení CHKO Jeseníky je následující: I. zóna (nejpřísnější ochrana) zabírá 7%, II. zóna 23%, III. zóna 66% a IV. zóna 4% rozlohy parku.

CHKO Jeseníky představuje kombinaci velmi dobře dochovaných ryze či převážně přírodních prvků (horské smrčiny, subalpínské bezlesí, rašeliniště, skalní biotopy), vysoké lesnatosti a charakteristicky utvářené kulturní krajiny (včetně rozsáhlých historických dobývacích prostor) území výjimečné v národním i středoevropském kontextu.

Kromě specificky utvářené harmonické kulturní krajiny lze za hlavní předměty ochrany CHKO Jeseníky, které ji odlišují od ostatních velkoplošných zvláště chráněných území, označit primární alpské bezlesí (bez přirozené účasti borovice kleče), klimaxové horské a rašelinné smrčiny a otevřená rašeliniště.

Předmětem ochrany krajinného rázu jsou všechny přírodní, kulturní, historické a estetické charakteristiky a hodnoty krajiny.

Maloplošná zvláště chráněná území

Národní přírodní rezervace

Praděd Katastrální území: Železná pod Pradědem Výměra: 2031,4 ha

NPR Praděd jako jedna z největších rezervací v České republice vznikla v roce 1991 spojením šesti státních přírodních rezervací Petrovy kameny, Velká kotlina, Malá kotlina, vrchol Pradědu, Divoký důl a Bílá Opava. Předmětem ochrany zde jsou především subalpínské a supramontánní biotopy hlavního jesenického hřebene s výskytem celé řady významných druhů rostlin a živočichů.

Národní přírodní památka

Velký Roudný Katastrální území: Roudno Výměra: 81,00 ha

Sopečný kužel je cenný zejména svou zachovalostí a jedná se o nejvyšší sopku Nízkého Jeseníku. Na vrcholu je dosud patrná kráterová prohlubeň kuželovitého tvaru. Na stavbě masivu sopky se podílí jak sypký vulkanický materiál, tak i čedičová láva. Ta tvoří na úbočí Velkého Roudného i čtyři lávové proudy, z nichž nejdelší dosahuje 5 km délky a přelévá se přes štěrkovou terasu řeky Moravice. Pokryv hornin vulkanického původu zaujímá plochu téměř 9 km². Krajinný celek dotvářejí zachovalé agrární antropogenní útvary – množství kamenných valů, agrárních hald a mezí. Na vrcholu stojí rozhledna.

Ptačí hora Katastrální území: Nové Heřminovy Výměra: 17,46 ha

Lokalita je cenným souborem lesních porostů s přirozenou druhovou skladbou, především podhorských bučin a jedlobučin a významným refugiem původního jesenického modřínu.

Přírodní rezervace

Jelení bučina Katastrální území: Ludvíkov pod Pradědem Výměra: 45,84 ha

Nezachovalejší lesní porost v Jeseníkách v pásmu listnatého a smíšeného lesa. Rezervace chrání pralesovitý zbytek lesního porostu na blokové suti tvořený převážně bukem a javorem klenem, přimíšeny jsou javor mléč a jilm horský, přezívá posledních několik exemplářů původního ekotypu smrku.

Karlovice – sever	Katastrální území: Karlovice ve Slezsku	Výměra: 42,35
Zachovalá přirozená jedlobučina s autochtonním jesenickým modřínem, hojnou jedlí, vtroušeným klenem a jilmem horským.		
Kunov	Katastrální území: Skrbovice (Široká Niva)	Výměra: 4,16 ha
Zbytek lužního lesa na břehu mrtvého ramene řeky Opavy s bohatou populací kapradiny pérovníku pštrosího.		
Skalní potok	Katastrální území: Železná pod Pradědem (Vrbno pod Pradědem)	Výměra: 197,63 ha
Rezervace zaujímá spodní část údolí stejnojmenného potoka, který je levostranným přítokem Střední Opavy mezi osadami Vidly a Bílý potok. Předmětem ochrany jsou květnaté bučiny s kyčelníci devílistou a skalní biotopy s řadou vzácných druhů rostlin jako měsíčnice vytrvalá, jednokvítka velkokvětá, nezelená orchidej hlístník hnězdák nebo krtičník jarní. Na tzv. Skalních schodech roste poslední volně rostoucí exemplář tisu červeného v CHKO Jeseníky. Zalétá sem lovit celá řada druhů ptáků.		
Suchý vrch	Katastrální území: Mnichov pod Pradědem	Výměra: 49,56 ha
Reliktní bor na sutí devonského křemence a kamenné moře, významná geologická, geomorfologická a paleontologická lokalita.		
Pustá Rudná	Katastrální území: Andělská Hora ve Slezsku	Výměra: 1,92 ha
Pestré suchomilné i vlhkomilné louky na úbočí Kamenné hůrky, členěné remízy na kamenitých mezích.		

Přírodní památka

Lávový proud u Meziny	Katastrální území: Mezina	Výměra: 1,22 ha
Součást reliktu vulkanického kužele Venušiny sopky. Odkrytý lávový proud, v němž se nachází lom, vykazuje dobře vyvinutou sloupcovitou a kulovitou odlučností plagioklastického čediče, s hojnými vyrostlicemi olivínu.		
Morgenland (část)	Katastrální území: Nová Rudná	Výměra: 1,83 ha
Z části slatinná louka s výskytem ohrožených druhů rostlin jako je vstavač mužský, prstnatec májový, bradáček vejčitý, kozlík dvoudomý, violka bahenní, atd., výše položená část louky je sušší, na části území se smíšeným lesním porostem. Rostou zde druhy jako pětiprstka žežulník, vemeník dvoulistý, pohánka hřebenitá, pupava bezlodyžná, mateřídouška obecná.		
Razovské tufity	Katastrální území: Razová	Výměra: 1,06 ha
Chráněné území je vyhlášeno v části opuštěného lomu, který byl založen v tělese tzv. razovského pyroklastického komplexu. Jedná se o zcela ojedinělý zbytek nejmladších vulkanosedimentárních hornin – vychrlený materiál během erupcí dopadal do vodního klidného prostředí (dočasné jezero, které vzniklo přehrazením řeky Moravice lávovým proudem) nebo byl do vody splaven. Těžba v tomto místě probíhala již od středověku, což dokládá použití tufitových stavebních prvků na historických budovách v Razové i v širokém okolí.		
Uhlířský vrch	Katastrální území: Bruntál – město	Výměra: 3,7 ha
Jedna z nejmladších sopek v ČR, severovýchodní svah je obnažen lomovou stěnou s profilem pyroklastickým materiálem původního vulkanického tělesa. Pyroklastika jsou zde reprezentována nevytříděnými struskami s podpůrnou strukturou zrn bez popelové frakce, která obsahují četné bomby kapkovitého až větvenitého tvaru. Strusky nevykazují žádné známky spékání a jsou tedy produktem strombolského typu erupce.		

Natura 2000

Ptačí oblasti

Ptačí oblast Jeseníky	Dotčená katastrální území v MAS: Světlá ve Slezsku, Andělská Hora ve Slezsku, Mnichov pod Pradědem, Nová Rudná, Podlesí pod Pradědem, Stará Rudná, Stará Voda v Jeseníkách, Suchá Rudná, Světlá ve Slezsku, Vrbno pod Pradědem, Železná pod Pradědem, Ludvíkov pod Pradědem a Karlova Studánka.
Výměra: 52 165 ha	

Předmětem ochrany jsou ptačí druhy jeřábek lesní a chřástal polní.

Evropsky významné lokality

Ptačí hora	Katastrální území: Nové Heřminovy	Výměra: 76 ha
Jde o cenný soubor lesních porostů s přirozenou druhovou skladbou, především podhorských bučin a jedlobučin. Území je rovněž významným refugiem původního jesenického modřínu. V lesních porostech převažují květnaté bučiny, na minerálně chudších substrátech jsou místy vystřídány acidofilními bučinami.		
Karlova Studánka	Katastrální území: Karlova Studánka, Suchá Rudná	Výměra: 24,3 ha
Zanedbaná požární nádrž a mokřina v údolí střední Opavy na jižním okraji obce Karlova Studánka. Jedna ze tří nejbohatších lokalit čolka karpatského v Sudetech.		
Moravice	Katastrální území: Valšov	Výměra: 13,5 ha
Přirozený meandrující tok řeky Moravice s kamenitým až štěrkovitým dnem, charakteristickými břehovými porosty a doprovodnými podmáčenými loukami, vrbinami, olšinami a mokřady. Část lokality leží v zastavěném území. Významná lokalita vydry říční.		
Praděd (část)	Katastrální území: Karlova Studánka, Ludvíkov pod Pradědem, Železná pod Pradědem	Výměra: 175 ha
Centrální část Hrubého Jeseníku od údolí Studeného potoka u Bělé pod Pradědem po motorest Skřítek nad Klepáčovem včetně závěru údolí Divoké Desné, Bílé Opavy a masívu Mravenečníku. Dále zahrnuje mj. Petrovy kameny, vrcholy Malý Děd, Praděd, Vysoká hole, Kamzičník, Máj, Břidličná a Pecný.		
Suchá Rudná – Zlatý lom	Katastrální území: Suchá Rudná	Výměra: 3,3 ha
Tůň na severním okraji obce Suchá Rudná; cca 10 km J od Vrbna pod Pradědem. Jedna ze dvou nejbohatších lokalit čolka velkého v ČR.		

Významné krajinné prvky

Břidlicový lom	Katastrální území: Dětrichovice
Opuštěný břidlicový lom a haldy v okolí. V lomu je jezírko s vodními živočichy. V okolí lomu se nacházejí haldy s hojným výskytem <i>Sempervivum soboliferum</i> . Na haldách subtermofilní byliny.	
Park Kunov	Katastrální území: Nové Heřminovy
Významná část krajiny, která je cenným zbytkem parku, založen asi v 19.století.	
Upolínová louka	Katastrální území: Valšov
Louka, která je cenným a významným pozemkem. Roste zde rostlina upolín nejvyšší (<i>Trollius altissimus</i>). Je to okrasná chráněná rostlina, výskyt na mokřích, slabě kyselých jílovitých půdách.	
Park u kostela	Katastrální území: Stará Rudná
Významná skupina 21 dřevin na ploše bývalého hřbitova.	
Venušina sopka	Katastrální území: Mezina
Venušina sopka, geologická a krajinářská lokalita rozsáhlý komplex mokřadních luk v mělkém záhlaví údolí levobřežního přítoku Černého potoka s fragmenty slatinné louky s výskytem ostřice odchylné a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.	
Slatina u Bruntálu	Katastrální území: Bruntál-město
Rozsáhlý komplex mokřadních luk v mělkém záhlaví údolí levobřežního přítoku Černého potoka s fragmenty slatinné louky s výskytem ostřice odchylné a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.	

Mokřad "Na kočkách" v Mezině Katastrální území: Mezina

Mokřadní biotop, jehož nejceněnější část představují fragmenty slatinné louky v zemědělsky využívané krajině, jedná se o jeden z nejohroženějších přírodních biotopů vůbec.

(Zdroj: MěÚ Bruntál: <http://www.mu-bruntal.cz/chronena-uzemi-a-vyznamne-krajinne-prvky-vkp/d-943937/p1=56660>)

8.2.3 Biodiverzita

Stejně tak jako hospodářství poznamenal socialismus i stav krajiny v obcích a v jejich okolí. Jakmile zemědělství přešlo do rukou družstev a později státních statků, byly utvořeny velké celky a došlo k necitlivým zásahům do přírody scelováním pozemků a rušením remízků, mezí a menších lesnatých porostů. Tato opatření mají dodnes za následek značně narušené odtokové poměry a vodní režim v krajině, znečištění vod a degradaci půdy. Těmito kroky byl postupně nastartován proces ztráty přirozené úrodnosti půdy, výrazné snížení schopnosti retence vody v krajině, snížení biologické rozmanitosti a snížení početnosti druhů vázaných na zemědělskou krajinu.

Na území CHKO Jeseníky a v přilehlých oblastech se vyskytuje **vzácná fauna i flora**. Vyskytují se zde druhy ptáků, které jsou ohroženy v celoevropském měřítku, v Ptačí oblasti Jeseníky se jedná o jeřábka lesního a chřástala polního. Dalšími druhy ohrožených ptáků jsou: čáp černý, sýc rousný, včelojed lesní, sokol stěhovavý, tetřev obecný, tetřev hlušec, kulíšek nejmenší, žluna šedá, datel černý, lejsek malý, ťuhák obecný. Bohatá biodiverzita je dána specifickými stanovišti, jako jsou přirozené lesy a horské louky, které nalezneme i na území MAS, dále horské hole a rašeliniště, které se v CHKO vyskytují mimo území MAS.

V Jeseníkách se můžeme setkat s několika typy lučních porostů. Mezi typické druhy těchto luk patří kozlík dvoudomý, zábělník bahenní, violka bahenní, tolije bahenní, orchideje prstnatec májový a Fuchsův. Vlhké louky poskytují útočiště skupině ptáků, obojživelníků, motýlů, pavouků a jiných živočichů. Naproti tomu tradičně obhospodařované louky na výslunných stráních hostí řadu zcela odlišných druhů jako orchideje prstnatec bezový a pětiprstku žežulník, vítod obecný, mateřídouška, hvozdík kropenatý, pryšec chvojka a jiné.

V Jeseníkách se dochovaly některé druhy rostlin a živočichů, které jsou ohroženy v celoevropském měřítku. Proto, aby se dochovaly i dalším generacím, budou zahrnuty do tzv. evropsky významných lokalit soustavy Natura 2000 a těm bude nutné zajistit zákonnou ochranu: Z rostlin jsou to, kromě výše jmenovaných, mechorost mozolka skalní, z živočichů pak vrápenec malý, netopýr brvitý, netopýr černý, čolek velký, čolek karpatský.

Ekologická fragmentace

Ekologická fragmentace je ukazatelem stability biodiverzity, narušení stanovišť a kvality urbanizovaného prostředí. Při zvýšené fragmentaci dochází k dělení přírodních lokalit s výskytem specifických druhů rostlin a živočichů, následná genetická izolace a segmentace stanovišť ohrožuje přežití citlivějších druhů. Pro migrující živočichy znamená vysoká fragmentace území existenci bariér jejich migrace.

Nejnižší ekologická fragmentace v nulových hodnotách je v katastrech obcí Křišťanovice, Nová Pláň, Roudno a Svobodné Heřmanice. Nejvyšší ekologická fragmentace je v Nových Heřminovech (1,44), Oborné (1,3), Valšově (1,0) a Karlově Studánce (0,96). Vzhledem k neexistenci důležitých dopravních tepen v území MAS je ekologická fragmentace nízká a přispívá biodiverzitě v území.

Územní systém ekologické stability (ÚSES)

ÚSES je podle zákona definován vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu.

Cílem tvorby ÚSES je především

- vytvoření sítě relativně ekologicky stabilních území, ovlivňujících příznivě okolní ekologicky méně stabilní krajinu
- zachování či znovuoobnovení přirozeného genofundu krajiny

- zachování či podpoření rozmanitosti původních biologických druhů a jejich společenstev (biodiverzity).
- ÚSES se skládá z těchto částí
- Biocentrum - jsou biotopy nebo soubory biotopů v krajině, které svým stavem a velikostí umožňují trvalou existenci přirozených nebo pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů.
 - Biokoridor - je území, které umožňuje migraci organismů a propojuje mezi sebou biocentra a tak vytváří z oddělených biocenter síť.

Na území MAS Hrubý Jeseník je vymezeno několik biocenter regionálního významu:

- **Solná** – biocentrum zasahuje do katastrů Vrbna pod Pradědem a Ludvíkova
- **Karlovice**
- **Liščí bouda** – Široká Niva, Vrbno pod Pradědem
- **Velký Tetřev** – Milotice nad Opavou
- **Mokřina** – částečně zasahuje do katastrů obcí Valšov a Moravskoslezský Kočov
- **Velký Roudný** – Roudno
- **Zadní vrch** – Milotice nad Opavou, Razová
- **Zlodějský chodník** – částečně Bílčice

Dále jsou vymezena dvě biocentra nadregionálního významu:

- **Ptačí hora – údolí Opavy**, biocentrum zasahuje do katastrů obcí Nové Heřminovy, Milotice nad Opavou, Oborná, Bruntál (místní část Kunov) a Široká Niva.
- **Praděd** – zasahuje do části katastru města Vrbno pod Pradědem (místní část Vidly)

Biocentra jsou většinou navzájem propojena biokoridory. Kromě těchto vyjmenovaných má většina obcí ve svých územních plánech zakresleny lokální ÚSESy a podle dotazníkového šetření Bruntál a Moravskoslezský Kočov plánují realizaci dalšího ÚSESu.

8.2.4 Lesní ekosystémy

Lesní celky zabírají 42,2 % plochy území, nejvíce v katastrech obcí Ludvíkov (93,8%), Vrbno pod Pradědem (84,3%), Andělská Hora (73,2%), Karlovice (72,6%) a Karlova Studánka (72,6%). Naopak nejnižší zastoupení lesa vykazují katastry obcí Leskovec nad Moravicí (15,7%), Horní Benešov (16,1%), Rudná pod Pradědem (16,2%), Bruntál (16,7%) a Svobodné Heřmanice (17,1%). Procentuální vyjádření však často ovlivňuje velikost katastru, jehož hranice je velmi často tvořena hranicí bezlesí a lesa (který již náleží ke katastru sousední obce).

Přirozená lesní společenstva se nachází především v chráněných územích. Přirozené lesy v Jeseníkách značně ovlivnil člověk (žďářením lesů, těžbou kovů, vysazováním stromů cizího původu, mýtními těžbami většího rozsahu). Lesy s přirozenou druhovou skladbou jsou dnes z větší části chráněny jako rezervace.

Řada lesních ploch byla v minulosti osázena smrkovou monokulturou, což vede k nižší biodiverzitě území. Smrkové monokultury, především ty, které jsou pěstované na rozsáhlých plochách, vykazují nízkou rezistenci proti rozvratu způsobenému rušivými vlivy (přemnožování škůdců a rozvoj chorob, klimatické extrémy) a při ponechání přirozenému vývoji směřují díky rychle probíhající sukcesi relativně rychle k návratu původní vegetace a následně ke stádiu klimaxu.

V posledních cca 20 letech dochází k dílčímu zlepšení stavu lesů, zejména využitím většího podílu přirozené obnovy (hlavně buku) při obnově lesa, zvyšováním podílu melioračních a zpevňujících dřevin. Začínají se více uplatňovat šetrnější způsoby hospodaření.

Nadále však zůstává úkol snížit zastoupení smrku ve prospěch dalších dřevin přirozené druhové skladby, zejména na stanovištích pro smrk nevhodných, dále rozrůznit zjednodušenou věkovou a prostorovou strukturu lesních porostů za účelem zvýšení jejich stability a druhové rozmanitosti a zvýšení krajinné hodnoty lesních porostů.

Neuspokojivá je situace při přibližování a odvozu dřevní hmoty z lesních porostů, často je využívána těžká technika za nevhodných klimatických podmínek v místech, kde výrazně narušuje půdní povrch. Realizací nových

přibližovacích linek nezřídka dochází k ničení starých loveckých chodníků, které patří k historickému dědictví území.

8.2.5 Dřeviny ve volné krajině a v sídlech

Význam zeleně podhorské krajiny na zemědělské pozemky a v zastavěných částech obcí a měst – ve formě solitérů, linií nebo skupin – je nezastupitelný. Oživují krajinu, vytvářejí prostředí a podmínky pro život dalších organismů, řada dnes mohutných staletých stromů, byla našimi předky uchovávána a chráněna jako rodové stromy, nebo od nepaměti označovaly tradiční hranice pozemků, lemovaly a označovaly trasy cest, či jen poskytovaly stín a ochranu obytným a hospodářským budovám před blesky a větrem.

Zeleň v zastavěných územích

Zeleň v sídelních útvech – parky, zeleň na náměstích a návších, sídlištní zeleň, hřbitovy. Zeleň tohoto typu různé kvality a stáří najdeme v každé obci MAS.

Řada veřejných prostor prochází v posledních letech rekonstrukcí, jejíž součástí je často i revitalizace zeleně. Je na místě, aby se při tom dbalo na takovou skladbu vysazovaných stromů a keřů, která bude respektovat tradiční venkovský charakter těchto prostor. Pozitivním příkladem tradičního propojení sídla se zelení je obec Roudno.

Zeleň v podhorské roztroušené zástavbě – jednoznačně převažují původní domácí dřeviny, nejčastěji lípa, z nepůvodních dřevin je nejčastější jírovec maďal, vyskytují se i kultivarů výše zmíněných stálezelených nepůvodních dřevin. Mezi obce s nejvýznačněji zastoupenou zelení (skupinovou i solitérní), doprovázející a doplňující rozvolněnou podhorskou zástavbu, patří např. Suchá Rudná a Železná.

Významné stromy a jejich skupiny – dotvářející drobné stavby, sakrální objekty a malé hřbitovy. Najdeme je například v Andělské Hoře, Podlesí, Razové, Roudně, ve Starém Městě a v dalších obcích. Většinou se jedná staré impozantní stromy původních druhů.

Zeleň, která vznikla pro speciální funkce – byla původně komponována především jako estetický prvek, dnes je často její význam polyfunkční. Jedná se zejména o zeleň zámeckých a lázeňských parků – park u „zámečku“ Gröhmanna ve Vrbně pod Pradědem, zámecký park v Bruntále, park v lázních Karlově Studánce.

Zeleň ve volné krajině

Solitérní stromy a drobné skupiny – obvykle naznačují třeba již dávno zaniklou funkci, např. hraniční mezník, orientační bod, starý zbor, místo kdy kdysi stával pomník, či kříž, místo někdejší těžby atd. Tyto typy zeleně můžeme nalézt v katastrech mnoha obcí MAS.

Zarůstání zemědělské krajiny – ke spontánnímu zarůstání luk dochází v důsledku nedostatečné péče většinou podél neudržovaných mezí, nebo v hůře dostupných cípech zakusujících se do lesů, či na někdejších kamenicích.

Liniová zeleň – doprovázející komunikace, odedávna patří k nejvýznamnějším prvkům krajinného rázu. K nejvýznamnějším a nejhodnotnějším v Jeseníkách pak patří aleje a stromořadí podél místních a účelových komunikací. Dvě z alejí podél místních komunikací jsou vyhlášeny za **památné**, a to v Alej na Uhlířský vrch a alej na Anenský vrch v Andělské Hoře. Mnoho ze stromů ve zdejších alejích nutně potřebuje náležitě ošetření, což zpravidla vyžaduje nemalé finanční prostředky. Často pak dochází k postupnému odstraňování stromů, které se staly nebezpečnými, a není provedena náležitá náhrada. Vhodné by bylo doplňování liniové zeleně ovocnými stromy, zejména původními odrůdami.

Zeleň rostoucí na mezích – horizontální meze dělící táhlé svahy na jednotlivé terasy mají výraznou protierozní funkci, vertikální meze, dělící pozemky po svahu, tvořily v minulosti hranice mezi jednotlivými hospodářstvími. Jsou porostlé vesměs místně původními dřevinami a jsou často nositeli genofondu původních druhů, jsou krajinářsky z daleka viditelným výrazným prvkem. Významně se zachovaly např. na svazích ve Vrbně pod Pradědem a v Roudně.

Břehové porosty a doprovodná zeleň vodotečí – podporují nejen funkce ekologické a rekreační, ale obvykle i vodohospodářské funkce vodních toků. Mnoho toků ale v souvislosti s jejich úpravami (zejména po povodních v r.

1997) ztratilo svůj přírodní charakter, kdežto břehové a doprovodné porosty se postupně samovolně obnovují. I zde je však nutná údržba, dochází k nekontrolovanému zarůstání břehů.

8.2.6 Kvalita ovzduší

Kvalita ovzduší je úzce spojena s průmyslovou výrobou, dopravou a lokálními topeništi. Oblast MAS nepatří k průmyslovým oblastem, intenzivní dopravní tahy zde také nejsou, proto jediným významným zdrojem znečištění jsou právě lokální topeniště. Ke znečištění ovzduší způsobené lokálními topeništi dochází tedy zejména v zimní sezóně z důvodů nedokonalého spalování a spoluspalování komunálního odpadu.

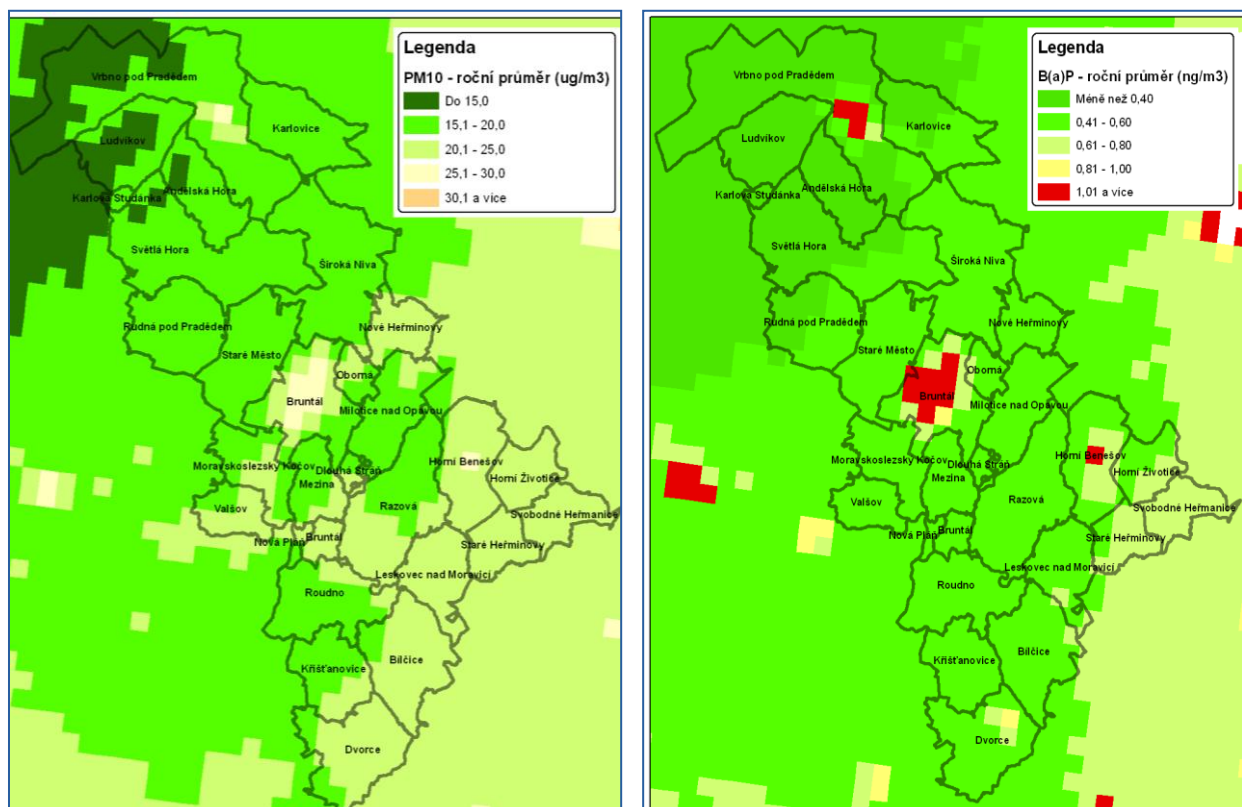
Tomu odpovídá i vymezení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší, kdy v roce 2010 bylo zjištěno lokální překračování imisních limitů jak pro prach (PM₁₀), tak i pro benzo(a)pyren (Věstník MŽP, únor 2012). Konkrétně se jednalo o **překročení denního imisního limitu pro prach na 12% území Horního Benešova, benzo(a)pyren překračoval imisní limity vždy na malé části území Horního Benešova a Dvorců**. Celoplošně jsou zde překročeny imisní limity pro přízemní ozon, což je ovšem dlouhodobě celorepublikový problém. I přes lokální překročení imisních limitů lze ovšem oblast jako celek řadit v rámci republiky k lokalitám s relativně kvalitním ovzduším.

Lokální charakter znečištění dává prostor pro zlepšení, kdy jednotlivé obce mohou podporou ekologických způsobů vytápění výrazně přispět ke zlepšení kvality ovzduší.

Ve znečištění ovzduší se projevují především prachové částice PM₁₀, prachové částice PM_{2,5} a zvýšená koncentrace oxidu dusíku NO₂. Nejméně těchto znečišťujících látek koreluje s ochranou území: Nejnižší koncentrace těchto látek jsou v Karlově Studánce, Ludvíkově a Andělské Hoře, které leží v území CHKO Jeseníky.

Nejvyšší koncentrace těchto látek jsou v Bruntále, Horních Životicích, Starých Heřminovech a Svobodných Heřmanicích. Horší kvalita ovzduší je v katastrech obcí se silnicí 1. třídy jako je Staré Město, Bruntál, Oborná nebo Nové Heřminovy.

Obrázek 22 Průměrné roční koncentrace PM₁₀ a benzoapyrenu

Zdroj: ČHMÚ

Roční imisní limit pro imisní koncentrace **polétavého prachu** je $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Obrázek znázorňuje roční průměry imisních koncentrací v čtvercové síti $1 \times 1 \text{ km}$ za období 2008-2012. Je patrné, že dlouhodobě **nedochází k překračování tohoto imisního limitu** na území MAS (překračování limitu symbolizuje červená a oranžová barva).

Roční imisní limit pro imisní koncentrace **benzo(a)pyrenu** je $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Obrázek znázorňuje roční průměry imisních koncentrací v čtvercové síti 1 km za období 2008-2012. Z přehledky je patrné, že dlouhodobě **dochází k překračování tohoto imisního limitu ve městech Bruntále a Vrbně pod Pradědem**. Na ostatních místech jsou naměřené hodnoty pod limitem.

8.2.7 Vodní režim

Vodstvo výrazně určilo celkový ráz krajiny nejen svým přímým působením, ale i nepřímo určilo charakter osídlení. Z hlediska vlivu na krajinný ráz území lze za nejvýznamnější pozitivní hodnoty přírodního charakteru považovat horské bystřinné toky (Bílá a Střední Opava) a meandrující úseky vodních toků (Opava mezi Šírokou Nivou a Novými Heřminovými).

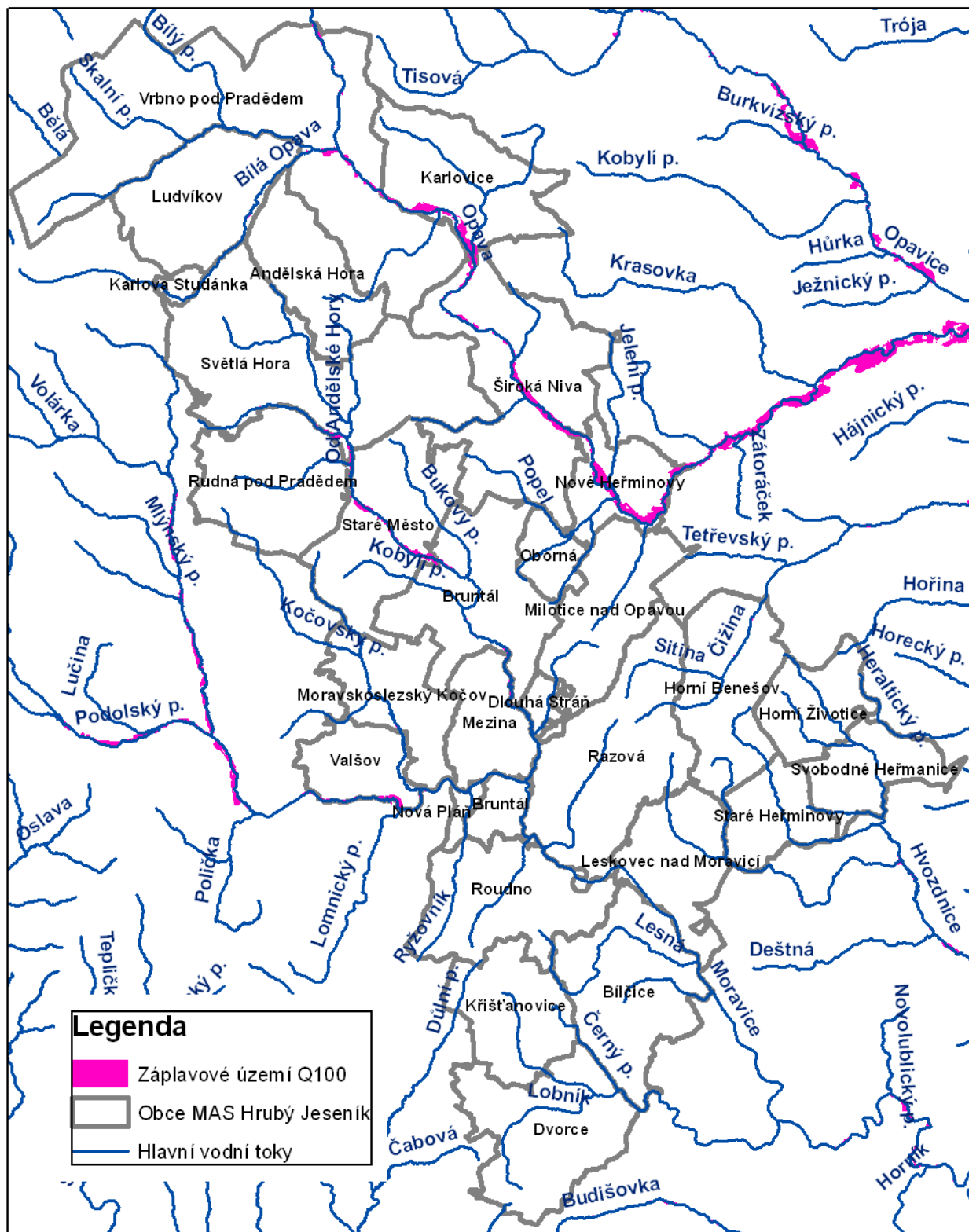
Zcela specifické krajinné prostředí vzniklo v okolí vodní nádrže Slezská Harta. Přesto, že se jedná o vodní dílo vytvořené člověkem, je řazeno mezi přírodní charakteristiky utvářející krajinný ráz a v daném území je hlavním krajinnotvorným činitelem s funkcí vodárenskou a rekreační. Jiný charakter má zatopený lom ve Svobodných Heřmanicích, který je využíván i pro rekreaci a potápění.

Území náleží řekami k povodí Odry. Přirozený vodní režim odtoku se na vodních tocích projevuje v dlouhodobém průměru vysokou vodností v jarních měsících (v době tání sněhu ve výše položených oblastech povodí) a značným kolísáním průtoků v průběhu léta. Zbytek roku je charakteristický nízkým odtokem.

Mezi významné toky na území MAS patří řeka Moravice, která je čtvrtým největším tokem v povodí Odry. Pramení v Hrubém Jeseníku v nadmořské výšce 1134,8 m, ve Velkém kotli. V letech 1987 – 1997 byla na jejím toku postavena přehradní nádrž Slezská Harta, která zaplavila části katastrů obcí Leskovec nad Moravicí, Razová, Roudno, Dlouhá stráž a Nová Pláň, kde musely být vystěhovány a následně zbourány domy, a zcela zaplavila a ukončila existenci obce Karlovec, z níž zbyl pouze kostel. Údolní nádrž Slezská Harta byla původně postavena z důvodu posílení níže ležícího vodárenského zdroje Kružberk, později se důvodem stalo i příznivé ovlivnění jakosti surové vody pro vodárenské účely, nadlepšení průtoků na Moravici, Opavě i Odře, umožnění odběrů vody pro průmysl a využití vodní energie. Délka zaplaveného území je 9,0 km, šířka 1,7 km, zatopená plocha 870 ha.

Dalším významným tokem je řeka Opava, která vzniká soutokem Bílé, Střední a Černé Opavy ve Vrbně pod Pradědem. Střední Opava (s délkou 12,9 km) pramení na severovýchodních svazích Pradědu a Černá Opava (18,4 km) při severozápadních svazích Orlíku. Bílá Opava pramení na jižních svazích Pradědu ve výšce 1280 m n.m.

Obrázek 23 Mapa toků

Zdroj: vlastní zpracování

Na území MAS HJ se nachází lokality uhličitých vod – kyselek. Nejvýznamnější z nich jsou uhličitě minerální vody v Karlově Studánce, jež představují kyselku typickou pro jesenickou oblast a jež jsou využívány jako přírodní léčivé zdroje. Pochází z uhličitých minerálních vod bělského zlomu, jehož průběh jde z Bruntálu, přes Karlovu Studánku, Vidly, obec Bělou k Lázním Lipová do polského Ladek Zdróju. Lokalita je vymezena ochranným pásmem minerálních vod.

Další významné prameny se nachází v Suché Rudné a Nové Pláni, kde byla zřízena stáčírna nízkomineralizované vody značky Horský pramen.

Ztracené minerální prameny po povodni v roce 1997 jsou v Ludvíkově a mezi osadami Bílý potok a Vidly – tento pramen měl název Živá voda. Další zaniklé jsou evidovány v obcích Bruntál, Karlova Pláň, Razová a Staré Heřminovy. Jejich obnova by měla být v budoucnu předmětem zájmu obcí a občanských sdružení.

Stav povrchových a podzemních vod

Moravice - co do kvality vody je řeka Moravice sledována celkem v 5 profilech. Podle vybraných ukazatelů je voda klasifikována výslednou II. třídou jakosti jako voda mírně znečištěná, a to s výjimkou profilu Valšov, kde je hodnocena III. třídou (voda znečištěná) kvůli mírně vyšší koncentraci celkového fosforu. Po stránce organického znečištění je ve všech sledovaných profilech relativně čistá, nevykazuje žádné zatížení amoniakálním ani dusičnanovým dusíkem a obsah celkového fosforu ve vodě je rovněž nízký. Dvě horní třetiny zátopy Slezské Harty jsou rekreačně využitelné (zóny Leskovec nad Moravicí, Nová Pláň a Roudno). Řeka Moravice má velký vliv na stav vody v přehradě Slezská Harta a je třeba minimalizovat její znečištění z důvodu výskytu sinic v přehradě.

Opava - Jakost vody je na samotném toku sledována a vyhodnocována na celkem 7 profilech, přičemž podle vybraných ukazatelů je klasifikována ve 4 profilech II. třídou a ve 3 profilech III. třídou jakosti. Od pramene po město Opavu vykazuje voda částečné organické znečištění a zatížení fosforem, čímž je řazena do II. tř. jakosti (mírně znečištěná voda). K soustředěnému vypouštění vod, které jakost vody ovlivňuje, přispívají ve Vrbně p/P čistírna odpadních vod (ČOV) - 22 l/s, a Advanced Plastics (19 l/s).

Nevyhovující stav podzemních i povrchových vod je v Bruntále, Mezině, Moravskoslezském Kočově, Starém Městě, Široké Nivě a Valšově. Nejlepší kvalita vod je v Ludvíkově a Karlově Studánce. K výraznému zhoršování kvality povrchových vod drobných toků dochází v důsledku dlouhodobého trendu snižování průtoků a zvyšování množství vypouštěných odpadních vod z domovních ČOV.

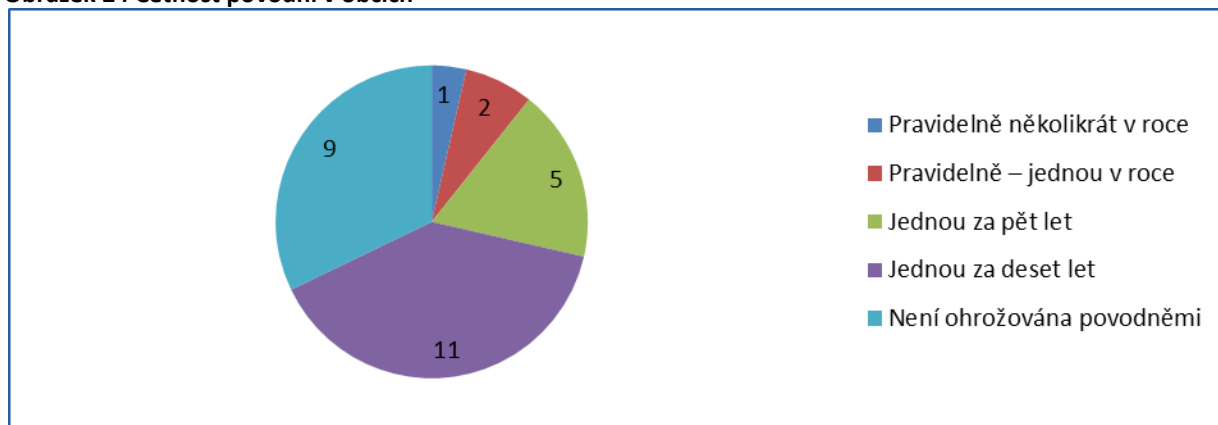
Významné zhoršování stavu podzemních vod také důsledkem propojování rozdílných kolektorů (např. v kvartérních sedimentech a paleozoických horninách), tzn. propojení mělké zvodně s hlubinnou, děje se tak vrtanými studnami při nedodržování a neznalosti legislativy atd.

Povodně

Povodně byly pro území v okolí vodních toků vždy problémem. Nejinak je tomu i v případě řeky Moravice, která protéká velkou částí území MAS. Poslední velká povodeň zasáhla tento tok v roce 1997. V posledních letech se navíc přidaly tzv. bleskové povodně, které ohrožují i ty obce, které neleží na toku řeky, ale ohrožují je splachy z okolních pozemků. Povodeň z roku 1997 poukázala na přetrvávající problémy v území, a to nedostatečné zachycování vody v lesích (smrkové monokultury, naddimenzovaná síť lesních cest), sídlech (zpevněné plochy) i korytě řeky (nedostatečná údržba koryta, narovnávání a úpravy toku). V roce 1997 byly významné povodně i na řece Opavě.

Nejnovější úpravní zásahy si na řece Opavě vyžádalo odstranění škod na jejím korytě, které byly způsobeny povodní z roku 1997. Ta měla katastrofální průběh zejména na horním toku, kde její kulminační hodnoty přetvářely celou údolní nivu. Hydrologicky bylo tehdy vyhodnoceno, že v nejvyšších úsecích Opavy povodeň dosahovala četnosti výskytu sedmisetleté (Q700) vody (ve Vrbně pod Pradědem), směrem po toku se snižovala. Destrukce koryta si v řadě úseků mezi Vrbnem pod Pradědem a Novými Heřminovými vyžádala jeho úplnou obnovu. Obnovnými regulačními zásahy po povodni roku 1997 a jejich doplněním (zkapacitnění průtočného profilu a ohrázení) je dosaženo potřebného stupně povodňové ochrany (pro zástavbu vesměs alespoň na dvacetiletou vodu) v horních tratích mezi Širokou Nivou a Karlovicemi.

Obrázek 24 Četnost povodní v obcích

Zdroj: Dotazníkové šetření 2012, 2014

Zkušenosti s povodněmi má více než polovina obcí MAS – konkrétně 19 obcí. Přitom jednou nebo vícekrát za rok se objeví povodeň v Bílčicích, Dvorcích a ve Světlé Hoře. Jednou za pět let v obcích Horní Benešov, Horní Životice, Rudná pod Pradědem, Svobodné Heřmanice, Široká Niva a jednou za deset let v Bruntále, Karlově Studánce, Karlovicích, Ludvíkově, Křišťanovicích, Nových Heřminovech, Oborné, Razové, Starém Městě, Starých Heřminovech a ve Vrbně pod Pradědem. Záplavové území Q100 bylo znázorněno na předešlém obrázku mapy toků.

Z postižených obcí mají kompletní protipovodňovou ochranu pouze obce Mezina, Razová, Vrbno pod Pradědem. Částečnou protipovodňovou ochranu mají v Karlovicích, Široké Nivě a Nových Heřminovech. Záměry na zřízení protipovodňové ochrany mají Svobodné Heřmanice, jež dosud žádnou stavbu tohoto charakteru nerealizovaly. V Nových Heřminovech mají záměr na tvorbu studie přírodě blízkých protipovodňových opatření a v Karlovicích řeší protipovodňovou ochranu Povodí Odry a Lesy ČR. V Široké Nivě je v plánu vybudování kompletní protipovodňové ochrany do 5 let. Ostatní obce, z nichž mnohé patří do skupiny často zaplavovaných, nemají realizaci protipovodňové ochrany v plánu.

Z hlediska bezpečnostního a environmentálního jsou podobnou hrozbou jako povodně i vodní a větrná eroze. Tyto problémy jsou v současnosti registrovány v obcích Bílčice, Dlouhá Stráň (10 ha), Dvorce, Staré Heřminovy (10 ha) a Valšov, Vrbno pod Pradědem (vodou vymílány příkop v lese u Mnichova v řádu několika m²), Starém Městě (Černý Potok vymílá břehy – nutné vyčištění).

V těchto obcích i obcích s vyšším podílem zemědělské půdy náchylné k vodní a větrné erozi je důležité věnovat zvýšenou pozornost protierozním opatřením, dále se věnovat novým výsadbám a dbát o údržbu zbývající krajinné zeleně.

V oblasti Nových Heřminov je dle Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje navržena přehrada, nicméně proti ZÚR podala obec žalobu, které nebylo vyhověno. Dle Povodí Odry, je v zátopné oblasti celkem 12 obytných domů, 21 rekreačních a 4 firemní objekty. Nádrž by ale podle argumentů zástupců Krnova a Opavy před povodněmi mohla uchránit až šest tisíc místních lidí. Vládou schválený harmonogram počítá s tím, že do roku 2016 by měly být vykoupeny všechny dotčené pozemky a vydáno územní rozhodnutí.

8.2.8 Ekologické zátěže

Ekologické zátěže patří často k dlouhodobým problémům. V nemálo případech jsou dědictvím hospodaření v minulosti, jejich řešení znesnadňují vlastnické spory nebo nedostatek financí na jejich likvidaci či rekultivaci.

Tabulka 44 Ekologické zátěže

obec	kontaminované místo
Bruntál	býv. městská skládka TKO býv. střešnice Skrbovice

	býv. obalovna- Krnovská ulice Alfa Plastik a.s. býv. kasárna sovětských vojsk
Staré Město	býv. vojenské cvičiště Velký Jankov býv. muniční sklad Malý Jankov
Milotice nad Opavou	Jelení – skládka toxického odpadu
Horní Benešov	býv. areál cihelny
Vrbno pod Pradědem	skládka Dřevokombinátu, skládka v Mnichově pod zahradami městská skládka - lom
Křišťanovice	Za kostelem, skládka TKO
Dvorce	areál MORA Rejchartice – stará skládka

Zdroj: Systém evidence kontaminovaných míst, 2014

V dalších obcích jako Andělská Hora, Dvorce, Karlova Studánka, Ludvíkov, Moravskoslezský Kočov, Valšov a Široká Niva se nacházejí lokality s nízkou úrovní kontaminace pocházející z látek dříve používaných v trafostanicích. Tyto lokality nepředstavují žádné riziko a čekají na schválení do zařazení evidence kontaminovaných míst.

8.2.9 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
– zdroje přírodních léčivých vod – vymezení a ochrana hodnotných přírodních lokalit – CHKO, maloplošná chráněná území, Natura 2000. – čisté ovzduší – nedotčené části přírody – pestrost přírodních biotopů (vysoká druhová a ekosystémová různorodost). – vysoké zastoupení trvalých travních porostů na zemědělské půdě, vysoká lesnatost území – převaha ekologických způsobů zemědělského hospodaření (pastvinářství) – tradice zemědělského obhospodařování pozemků i v méně příznivých podmínkách – výskyt chráněných živočichů a rostlin ohrožených v celoevropském	– stanoveny aktivní zóny záplavového území – zaniklé prameny a studánky, malá péče – znečištění ovzduší vlivem lokálních topenišť – častý výskyt inverzních situací v souvislé zástavbě většiny obcí – vysoké hladiny hluku a imisí podél průjezdných úseků – nevhodné výsadby na některých veřejných prostranstvích, nízká úroveň péče o zeleň – nízká úroveň péče o zeleň mimo sídla – malá angažovanost občanů v otázkách ochrany životního prostředí – poměrně nízký počet realizovaných energeticky šetrných opatření – zateplení, nízkoemisní vytápění atd.
Příležitosti	Ohrožení
– realizace komplexního systému protipovodňových opatření v krajině i na tocích. – přeložení úseků silnice I/45, I/46 mimo území souvislé zástavby (obchvaty Bruntál, Valšov, dvorce, Bílčice). – dotační politika v oblasti ŽP realizace čistíren komunálních odpadních vod malých sídel – územní stabilizace a realizace chybějících částí jednoznačně vymezeného ÚSES – postupná přeměna velkých lesů směrem k přirozené druhové skladbě – sanace starých ekologických zátěží, identifikace	– zatopení části území obce Nové Heřminovy připravovanou vodní nádrží Nové Heřminovy – zhoršování životního prostředí v územích podél pozemních komunikací a z lokálních topenišť – degradace zemědělské půdy jen pěstováním technických a energetických plodin – omezení využití území vlivem neřešení problematiky starých ekologických zátěží a brownfieldů – časté povodně a erozní smyvy v ohrožených územích s absencí protierozních a protipovodňových opatření

a odstranění černých skládek za podpory programů MŽP – udržení a zvýšení kvalitních zdrojů pitné vody, obnova starých minerálních pramenů – využití dotací zaměřených na podporu environmentálního vzdělávání. – zapojování a informovanost občanů do péče o ŽP – podpora ekologického způsobu vytápění	
--	--

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin

9. SPRÁVA ÚZEMÍ, ÚZEMNÍ ROZVOJ A SPOLUPRÁCE

9.1 Správa území

9.1.1 Řízení obcí

Řešené území se nachází v Moravskoslezském kraji a tvoří tzv. celek NUTS II Moravskoslezsko. Dále obce na území patří pod správu obce s rozšířenou působností (ORP) Bruntál a dva pověřené obecní úřady (POU) Vrbno pod Pradědem a Horní Benešov. Stavební úřady mají obce Bruntál, Vrbno pod Pradědem a Horní Benešov, ostatní obce k nim správně přináležejí. V území se nacházejí dva funkční mikroregiony. Mikroregiony sdružují obce, které hodlají spolupracovat v určité oblasti, ne které se dohodnou.

Tabulka 45 Přehled funkčních mikroregionů a jejich členských obcí

Mikroregion	Obce
Mikroregion Slezská Harta	Bruntál, Bílčice, Dlouhá Stráň, Horní Benešov, Leskovec nad Moravicí, Mezina, Milotice nad Opavou, Moravskoslezský Kočov, Nová Pláň, Razová, Roudno, Staré Heřminovy, Valšov
Sdružení obcí Vrbenska	Karlova Studánka, Karlovice, Ludvíkov, Široká Niva, Vrbno pod Pradědem

Zdroj: ČSÚ, data k 30. 6. 2015

Pouze 6 z celkového počtu 28 obcí vykazuje více než 1000 obyvatel a můžeme je z místního pohledu zařadit mezi velké obce, 4 obce mají 500 – 1000 obyvatel, zbytek obcí (18) jsou obce malé do 500 obyvatel. Největšími jsou města Bruntál s 16 913 obyvateli a Vrbno pod Pradědem s 5 502 obyvateli, kde žijí dvě třetiny všech obyvatel MAS.

V současné době je zákonem o obcích (ustanovení § 35 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů) do samostatné působnosti obcí svěřeno ve svém územním obvodu **pečovat „v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeb bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, vzdělávání a výchovy, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.“** Současné legislativní vymezení je formulováno obecně a neukládá konkrétní povinnosti obcím, jak musí postupovat při uspokojování potřeb svých občanů. Tento stav se projevil ve velmi rozdílných přístupech obcí. Obce při uspokojování potřeb občanů nejvíce ohrožených sociálním vyloučením v mnoha případech svoji roli neplní s poukazem na své ekonomické možnosti.¹⁷

Pro dobrou správu a řízení obcí je nezbytné vzdělávání úředníků i zastupitelů, proto je této problematice potřeba věnovat náležitou pozornost. Zastupitelstva obcí rozhodují o hospodaření obcí a mají v tomto směru velkou zodpovědnost, proto by členové zastupitelstev měli po každých volbách projít odborným vzdělávacím kurzem a zvyšovat si odbornost v řízení obcí i průběžně po celé funkční období. Totéž platí pro úředníky, kde kromě odbornosti v dané oblasti je potřeba budovat pozitivní vztah k veřejnosti, komunikační dovednosti, práce s IT a další potřebné kompetence.

Česká republika nemá ucelený vzdělávací systém pro volené představitele obecní. Jejich účast na vzdělávacích kurzech a dalších akcích je tedy ryze dobrovolná. Kurzy zaměřené na zastupitele obcí jsou spíše výjimkou. Zde by obce měly působit na volené zástupce, aby se vzdělávání účastnili, pokud však takovéto vzdělávání bude dostupné. Zde je i prostor pro vzdělávací organizace, aby takové vzdělávání připravily.

¹⁷ Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020

Hospodaření obcí

Hospodařením obce rozumíme soubor ekonomicko-správních činností zabezpečujících provoz, mezi které patří správa majetku, získávání finančních zdrojů a nakládání s nimi, tvorba, čerpání a kontrola rozpočtu, vedení výkazů a další. Základními součástmi hospodaření obcí je každoroční rozpočtové hospodaření a majetkové hospodaření. To, jak obec přistupuje k hospodaření, závisí zejména na její velikosti a množství zajišťovaných veřejných služeb, od nichž se odvíjí množství prostředků a rozsah spravovaného souboru majetku.

Celkové příjmy obcí od roku 2010 postupně klesají, v roce 2013 došlo k mírnému navýšení. Pro ilustraci uvádíme celkový příjem všech obcí v roce 2010, kdy hodnota činila 897 385 tis. Kč, v roce 2013 to bylo o 150 681 tis. Kč méně. Jednou z důležitých položek příjmů obcí jsou i příjmy daňové, které od roku 2012 mají vzrůstající tendenci. Zatímco v roce 2012 došlo k navýšení této příjmové položky u 17 obcí, v roce následujícím si polepšily všechny obce.

Na stránce výdajové je možné sledovat podobný vývoj jako u příjmů. Nejvyšších celkových výdajů bylo dosaženo v roce 2010, kdy byl jejich objem ve výši 961 137 tis. Kč, v roce 2013 finanční objem poklesl o 268 708 tis. Kč. S tímto snížením celkových výdajů souvisí pokles investic, které byly právě v roce 2010 nejvyšší a to v hodnotě 327 837 tis. Kč. V roce 2013 činil objem investic jen 132 187 tis. Kč, což odpovídá necelým 19 % všem výdajům.

Jedním ze zásadních atributů rozvoje území je schopnost obcí využít vlastní prostředky pro rozvoj obce. Jednotlivé obecní rozpočty se vyznačují velkými rozdíly v podílu investic na celkových rozpočtových výdajích. Tento ukazatel je do značné míry závislý na realizaci jednotlivých investičních akcí. V době realizace takové investice pořizované často s dotační podporou dochází ke skokovému nárůstu výdajů na investice a podílu těchto výdajů na celkových výdajích. Např. obec Milotice nad Opavou měla v letech 2012 podíl investic na celkových výdajích 22,4 %, ale v roce 2013 byly investice nulové. Velké rozdíly jsou například v Razové, Široké Nivě, Moravskoslezském Kočově, Karlovicích a dalších obcích. Nelze říci, že by menší obce do 500 investovaly méně nežli střední nebo velké, např. Světlá Hora, středně velká obec, mezi lety 2008 až 2018 vydala na investice v rozmezí 4,5 až 19 % svých výdajů, ale například malá obec Ludvíkov vydala na investice 28 až 66,1 % z výdajů. Největší sídlo Bruntál, vydávalo na investice v rozmezí 8 až 30 % svých výdajů. Dlouhodobě vysokého podílu investic na celkových výdajích dosahuje Horní Benešov, kde vyjma roku 2008 a 2011, neklesl pod úroveň 50 %.

Co se týče přebytků či schodků rozpočtů mezi lety 2000 až 2013, pouze 9 obcí se ocitlo v záporných hodnotách, často jsou to ovšem obce, které v posledních 6 letech výrazněji investovaly.

9.1.2 Efektivita, transparentnost, informovanost, práce s veřejností

Pro rozvoj obce je klíčové zapojení místních aktérů rozvoje. Pro toto zapojení a také pro celkovou atmosféru v obci je zásadní způsob informování občanů, podnikatelů i organizací v obci působících o dění v obci, o činnosti a plánech obecní samosprávy. Zákonnými (tedy povinnými) informačními zdroji obce jsou: Jednání zastupitelstva obce, Úřední deska, Internetové stránky obce.

Dalšími způsoby informování využívané v území jsou: Obecní zpravodaj, obecní rozhlas, setkání se zástupci obce, přednášky, diskuse, letáky, brožurky, články v místním či regionálním tisku, příp. v regionální televizi, zaslání připomínek, podnětů a dotazů přes webové stránky obce, ankety/průzkumy/dotazníky k různým tématům.

Využití jednotlivých způsobů informování a komunikace je v kompetenci samotných obcí. Všechny obce mají **internetové stránky**, které pravidelně aktualizují. Některé obce vydávají **informační zpravodaj**. Četnost jeho vydávání se odvíjí od velikosti obce. Chybí však regionální stránky i zpravodaj, který by obyvatelům přinesl komplexní informace z dění v regionu. Dle názoru členů pracovních skupin je také třeba se více orientovat na propagaci dosažených výsledků a úspěchů.

V dotazníkovém šetření mezi představiteli obcí, byla zjišťována forma komunitního plánování. V 10 případech, starostové uváděli zapojování obyvatel, ovšem formy jsou rozličné, zatímco např. v Leskovci nad Moravicí se občané zapojují do komunitního plánování, v jiných obcích je zapojení komunity velmi slabé např. ve formě anket či dotazníků, možnosti se vyjádřit k tvorbě nového územního plánu či tvorbě komunitního plánu soc. služeb. Z tohoto pohledu je zapojování obyvatel do plánování a rozvoje obcí zatím velmi omezené. To svědčí o velké nedůvěře obyvatel k obecní správě a k veřejné správě obecně.

Všechny obce postupují při svých činnostech dle zákona o obcích a dle zákona o zadávání veřejných zakázek. V každém případě jsou i v této oblasti možnosti ke zlepšení. Žádná z obcí například neprovádí **veřejně prospěšné zadávání veřejných zakázek**, které by přineslo nejen snížení nákladů na investice a pořízování majetku a materiálu, ale i přínosy v podobě povinného zapojení místních firem u vybraných dodavatelů prací či odkupu jejich zboží nebo zaměstnávání místních osob, tedy přínosy ke zvýšení zaměstnanosti v regionu. Jedním z cílů strategie tedy bude orientace na tento způsob zadávání veřejných zakázek a využívání i dalších kritérií výběru, než jen nabídnutá cena. Je třeba se orientovat zejména na kvalitu dodávek a prací.

9.1.3 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
	– absence jednotného regionálního portálu informující občany – nízká úroveň komunitního zapojení obyvatel – nedůvěra ve veřejnou správu – absence vzdělávání zastupitelů obcí – chybí dostatečná propagace dosažených výsledků a úspěchů
Příležitosti	Ohrožení
– zvyšování vzdělanosti a odbornosti úředníků a zastupitelů obcí – vytvoření jednotného informačního portálu informujícího o kulturním, společenském a sportovním dění v regionu. – veřejně prospěšné zadávání veřejných zakázek. – „naše obec“ - propagace dosažených výsledků a úspěchů – zvyšování důvěry ve veřejnou správu	– delegování dalších činností ze státu na obce bez náležitého přísunu odpovídajících financí

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin

9.1.4 Bezpečnost v obcích

Bezpečnostní složky - Policie ČR

Území MAS je spravováno dvěma obvodními odděleními Policie ČR v Bruntále a Vrbně pod Pradědem. Do správy obvodního oddělení v Bruntále spadá i obec Václavov, která však náleží do působnosti MAS Rýmařovska. Policie ČR zveřejňuje údaje o trestných činech za jednotlivé oblasti, nejzajímavější je tzv. index kriminality, který přepočítává počet trestných činů na 10 000 obyvatel. Pro porovnání uvádíme i údaje za sousedící správní obvody. Pořadí indexu je počítáno od nejvyššího indexu po nejnižší – celkový počet obvodů je 522.

Tabulka 46 Úroveň kriminality v obvodech Policie ČR

Obvodní oddělení	Index kriminality	Pořadí	Počet trestných činů	objasněnost v %
Bruntál	291	150	859	62
Vrbno pod Pradědem	199,8	310	156	64
Rýmařov	256,2	202	443	60
Jeseník	307,1	134	653	65
Krnov	283,3	156	870	60
Město Albrechtice	215,9	281	243	60
Velké Heraltice	162	395	188	51
Vítkov	281,2	158	359	55

Moravský Beroun	214	283	121	65
Moravskoslezský kraj	315,7	3/14	40 285	41
Česká republika	293,9		312 012	41

Zdroj: www.mapakriminality.cz, údaje od 7/2013 do 6/2014

Z uvedených trestných činů na území MAS jich nejvíce spadá do kategorie majetkových trestných činů (podvody, poškození cizí věci apod.), dále jsou to prosté krádeže, krádeže vloupáním, hospodářské činy a také zanedbání povinné výživy apod.

Z tabulky je zřejmé, že při porovnání s krajem jsou oba indexy nižší, v celorepublikovém měřítku je index kriminality za obvod Bruntál téměř stejný. Objasněnost případů je v obou obvodech o 20 % vyšší, než je tomu u kraje a ČR. Údaje se při srovnání jeví jako příznivé, v pořadí trestných činů na 10 000 obyvatel je obvod Bruntál na 150. místě z 522 obvodů v ČR. Zvýšený počet trestných činů se dá částečně připočíst k úsporným opatřením u policie a taktéž k většímu výskytu amnestovaných recidivistů. Nutné zmínit, že některou závažnější trestnou činnost páchají i pachatelé z jiných regionů.

Policie ČR má stále služebny v Bruntále a Vrbně pod Pradědem, v Horním Benešově se též nachází služebna, ale ta není stále obsazena. Okolní obce mají své přidělené strážníky, kteří sem pravidelně dojíždějí, jsou ve spojení se starosty a mapují zdejší činnost.

Městská policie

Kromě Policie ČR, jakožto instituce zřizované státem, město Bruntál zřizuje městskou policii. V současné době u ní slouží 19 strážníků.

Nejčastěji městská policie řeší různé přestupky, zjištěné trestné činy pak hlásí Policii ČR. Mezi nejčastější přestupky patří vandalismus (ničení dopravních značek, vysypávání kontejnerů na odpad, ničení laviček,...) nedodržování městských vyhlášek (konzumace alkoholu na veřejných prostranstvích, vybírání odpadů z popelnice >znečišťování veřejného prostranství > vytváření černých skládek), krádeže, rušení nočního klidu atd. Policie musí též řešit větší množství dopravních přestupků. Mezi problémové lokality se zvýšeným počtem případů byla zařazena ulice Dlouhá (v západní sociálně vyloučené lokalitě) a ulice U potoka, kde se nachází ubytovna A+H s taktéž sociálně vyloučenými osobami. Zde často musí řešit nepořádek a tvorbu černých skládek, krádeže, potíže s alkoholem. Někdy dochází k různým potyčkám a fyzickým napadením uvnitř vyloučené komunity a občas i mezi majoritní a minoritní společností, kde se z obou stran objevuje jistá nevraživost. Ovšem k závažnějším napadením s rasovým podtextem nedochází. V těchto lokalitách se často vyskytují i další nebezpečné jevy, z kterých často pramení další trestná činnost, jako je lichva, alkoholismus, gamblerství, zadluženost atd.

V oblastech sociálně vyloučených lokalit se pohybují 4 asistenti prevence kriminality, kteří znají dobře poměry v místní komunitě a slouží jako varování a prevence před konáním přestupků a trestné činnosti. Činností těchto asistentů stabilizovala situaci v této lokalitě a nedochází k nárůstu případů.

Dobрым pomocníkem strážcům pořádku je i kamerový systém, který se skládá z 6 kamer, jež snímají veřejné prostranství a ulehčují tak odhalování pachatele přestupků nebo trestných činů. Policie dále disponuje mobilními kamerami, fotopastmi a vlastní přenosné kamery mají i strážníci. Nevýhodou je technické zastarávání tohoto systému a nutnost investic do jejich modernizace, které je nutné uvolňovat z prostředků města. V současné době se plánuje výměna dvou kamer a pořízení tří nových. Taktéž je nutná investice do pořízení nového služebního vozu. Městská policie u mnoha zásahů a případů úzce spolupracuje s Policií ČR. K větší bezpečnosti by kromě rozšíření kamerového systému přispělo zvýšení počtu městských strážníků a také menší lhostejnost obyvatel k páchaným pokleskům.

Tabulka 47 Vývoj činnosti Městské policie v Bruntále v letech 2008 až 2013

Rok	Počet případů -celkem	Počet případů řešených v blokovém řízení	Částka vybraná na pokutách v Kč
2008	2 717	1 186	346 200
2009	2 495	1 499	439 000
2010	2 380	1 427	424 500
2011	2 452	1 522	450 200

2012	3 186	1 812	491 000
2013	2 935	1 650	456 600

Zdroj: Městská policie Bruntál

Z tabulky je zřejmé, že v období let 2008 až 2011 byl počet případů víceméně rovnoměrný, k výraznějšímu nárůstu došlo v roce 2012, v roce následujícím došlo k poklesu. Následující dva sloupce též víceméně sledují trend v počtu případů.

Integrovaný záchranný systém

Integrovaný záchranný systém (IZS) je efektivní systém vazeb, pravidel spolupráce a koordinace záchranných a bezpečnostních složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při společném provádění záchranných a likvidačních prací a přípravě na mimořádné události. Základní složky IZS:

- Hasičský záchranný sbor České republiky,
- Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany,
- poskytovatelé zdravotnické záchranné služby,
- Policie České republiky.

Hlavním koordinátorem všech zásahů je Hasičský záchranný sbor ČR.

Území MAS Hrubý Jeseník bylo vyhodnoceno jako oblast s výskytem nebezpečných jevů, které jsou způsobeny změnou klimatu. V území byly identifikovány následující projevy klimatických změn, jako jsou větrné smrště /orkány a námrazy/silné přivaly sněhu. Aby byly důsledky těchto mimořádností odstraněny co nejdříve s ohledem na lidské zdraví a majetek, je potřebné, aby jednotky hasičských sborů byly adekvátně vybaveny a připraveny čelit těmto mimořádným událostem.

Výskyt orkánů a větrných smrští je spíše nahodilý úkaz, který má však dopad na celé území, na území MAS se například tento jev projevil v roce 2013. Důsledkem těchto extrémních jevů jsou polomy v lesích, neprůjezdné dopravní komunikace – silnice a železnice, poškozené střechy, rozvodné sítě a zásobování. Hasičské sbory pak musí řešit zajištění poškozených staveb, záchranné práce na střeších budov včetně jejich provizorních oprav, zprůjezdnění komunikací, pomoc s náhradními zdroji energie a další.

Výskyt nadprůměrných sněhových srážek a masivních námraz je v ČR výjimečný svou neočekávanou existencí. V horských oblastech MAS jsou pak tyto projevy častější než v níže položených oblastech. Dopad těchto jevů je především na zásobování elektrickou energií vlivem poškozených přenosových cest a dále pak na budovy, kdy hrozí propad střech. Obdobně jak u větrných smrští jednotky hasičských sborů provádějí zajištění poškozených budov včetně odstranění sněhu ze střech, zprůjezdnění komunikací, pomoc s odstraněním sněhu v oblastech, kde nestačí komunální služby atd.

Hasičský záchranný sbor ČR (dále jen HZS ČR) a jednotky požární ochrany zabezpečující tzv. plošné pokrytí území ČR, mezi něž zejména patří jednotky HZS ČR a jednotky sboru dobrovolných hasičů (dále jen JSDH) vybraných obcí s tzv. územní působností mimo území svého zřizovatele, zákonem o požární ochraně označované jako kategorie jednotek požární ochrany (dále jen JPO) II a III. stupně.

Mezi JPO I. stupně patří profesionální jednotka HZS v Bruntále. Do kategorie JPO II. patří JSDH v městech Bruntál, Horní Benešov, Vrbno pod Pradědem (zdvojená jednotka) a v obcích Světlá Hora, Karlova Studánka a Dvorce. Do kategorie JPO III. stupně spadá pouze jednotka v Andělské Hoře.

V území se pak nenachází žádná jednotka spadající do kategorie IV. stupně. Do kategorie JPO V. stupně pak spadají JSDH v Karlovicích, Moravskoslezském Kočově, Leskovci nad Moravicí, Roudně, Miloticích nad Opavou a Široké Nivě.

Ve Vrbně pod Pradědem a v Horním Benešově jsou záměry na výstavbu nových hasičských zbrojnic z důvodů nevyhovujícího stavu těch současných. Další jednotky pak požadují úpravy prostor hasičských zbrojnic a vybavení potřebným vybavením.

Varování obyvatel

Obyvatelstvo je v případě nebezpečí (přírodní katastrofy, havárie spojené s únikem nebezpečných látek apod.) upozorněno pomocí jednotného systému varování a informování. Tento systém je zjednodušeně tvořen soustavou varovných sirén, které jsou doplněny o moduly umožňující vysílání hlasové informace. K předání

informací obyvatelstvu jsou zapojeny i obecní rozhlas, televize a rozhlas. Mnohé obce, v kterých v minulosti byla povodeň, a jsou potenciálně ohroženy další, mají nebo budují protipovodňový informační systém varující obyvatele před živelnou katastrofou. Na ochranu obyvatelstva před povodněmi jsou budovány i další vodoměrné stanice, které v případě zvýšení hladiny vodního toku vysílají okamžitě informace a ty informují obyvatele v obcích ležících dále na toku. Tato opatření jsou budována hlavně na horním toku řeky Opavy a jejích přítocích.

9.1.5 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
– velmi nízká míra nebezpečných kriminálních jevů (vraždy, znásilnění, loupežná přepadení,...) – podprůměrný index kriminality na území ve správě obvodního oddělení Bruntál – zřízení asistentů prevence kriminality v sociálně vyloučených lokalitách v Bruntále – stabilizace situace v těchto lokalitách – budování protipovodňového informačního systému – aktivity vedoucí k prevenci kriminality	– zvýšený výskyt trestné činnosti v sociálně vyloučených lokalitách – rozmáhání nebezpečných jevů předcházející trestnou činností (zadlužování, lichva, gamblerství) – nedostatečné pokrytí kamerovým systémem – nedostatečné zázemí a vybavení jednotek dobrovolných hasičů – nedostatek financí na kvalitní provoz městské policie – nedostatečná vybavenost IZS pro zásahy při výskytech nebezpečných jevů
Příležitost	Ohrožení
– zlepšení ochrany proti kriminalitě, vandalismu a sociálně patologickým jevům, např. kvalitním pokrytím území kamerovým systémem – aktivity proti sociálně patologickým jevům – budování zázemí a vybavenosti hasičských záchranných sborů	– omezování počtu hlídek Policie ČR – nárůst kriminality vlivem zhoršené ekonomické situace obyvatel

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin

9.2 Územní rozvoj

Územní rozvoj zahrnuje rozvoj všech hmotných složek, aktivit a procesů vztahujících se k území a jejich vzájemné vztahy. Je to tedy trvalý proces vývoje a změn využití ploch, pozemků, staveb (urbanistických struktur) a krajiny (přírodních struktur), včetně jejich údržby a ochrany hodnot. Cílem je udržitelný a vyvážený rozvoj všech těchto složek v území. Nástroji usměrňování územního rozvoje jsou zejména územní plánování, regionální politika, péče o životní prostředí a péče o kulturní a přírodní dědictví.

9.2.1 Územní a strategické plánování

Územní plánování

Dokumenty územního rozvoje vytváří předpoklady pro výstavbu a zajišťují udržitelný rozvoj území a koordinaci veřejných a soukromých zájmů. Dokumenty územního rozvoje určují pravidla pro využití území, zvyšují transparentnost, kvalitu, rychlost rozhodování o území a zefektivňují výkon veřejné správy.

Územní plány obcí vycházejí ze **Zásad územního rozvoje MSK**, který území MAS zařadil do Specifické oblasti 3 - Jeseníky – Kralický Sněžník a vymezil tyto **požadavky na využití území, kritéria a podmínky pro rozhodování o změnách v území**:

- **Nové ekonomické aktivity** v rámci vymezené oblasti umisťovat podle těchto hlavních kritérií:
 - **vazba na hlavní dopravní tahy** území (silnice I/45 a navazující síť silnic II. třídy);
 - **vazba na sídla s rozvojovým potenciálem** (Bruntál, Vrbno pod Pradědem);
 - preference lokalit **mimo stanovená záplavová území**.
- **Zkvalitnění a rozvoj technické infrastruktury, občanského vybavení a podpora dalších opatření k posílení stability osídlení**, zejména Bruntál, Horní Benešov, Vrbno pod Pradědem.
 - **Rozvoj rekreační funkce**: v prostoru vodní nádrže Slezská Harta, rozvoj řešit současně s odpovídající veřejnou infrastrukturou.
- Za rozvojové areály pro sjezdové lyžování považovat areál Vrbno pod Pradědem – Pod Vysokou horou.
- Při rozšiřování a umisťování nových sportovních a rekreačních zařízení zohledňovat jejich dopravní dostupnost, pohledovou exponovanost a další podmínky ochrany přírodních a kulturních hodnot krajiny.
- Podporovat rozvoj občanského vybavení a doprovodných služeb pro sport, rekreaci a cestovní ruch s rozšířením možností **celoročního rekreačního využití** i mimo hlavní centra.
- Podpora rozvoje turistických pěších a cyklistických tras zejména nadregionálního a mezinárodního významu. Podpora rozvoje lázeňství (Karlova Studánka).
- Podpora zajištění odpovídajícího stupně protipovodňové ochrany území.
- **Ochrana kulturně historických hodnot sídel a vysokých přírodních hodnot krajiny včetně významných krajinných horizontů.**

ZÚR MSK také vymezují nejvýznamnější přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území Moravskoslezského kraje a stanovují zásady pro upřesnění územních podmínek koncepce jejich ochrany a rozvoje.

- **Pro bydlení a občanskou vybavenost přednostně využívat rezervy v rámci zastavěného území, zohlednění pohledové exponovanosti lokality a dalších podmínek ochrany přírodních a estetických hodnot krajiny.**
- **Pro nové ekonomické aktivity přednostně využívat ploch a areálů brownfields.**

Jako **nejvýznamnější kulturní hodnoty území** Moravskoslezského kraje se vymezují následující významné prvky kulturního a historického dědictví:

- Městské a vesnické památkové rezervace, městské a vesnické památkové zóny (Karlova Studánka, Bruntál)
- Kulturně historické dominanty nadregionálního významu (Uhlířský vrch u Bruntálu)
- Významné sakrální stavby a poutní místa (dřevěné kostelíky); hrady a zámky včetně zřícenin; historické parky a zahrady; areály lidové architektury; historické krajinné struktury (plužiny, kamenice, kamenné zídky); areály technických památek.

Základními dokumenty územního plánování jsou zejména územní plán a regulační plán, které určují zásady organizace území, stanovují, kde lze stavět, podmínky pro výstavbu a jiné využití území, koordinují výstavbu apod.

Z 28 obcí MAS Hrubý Jeseník 2 obce nemají platný územní plán a 12 obcí v současnosti pořizuje nový. Územní plány obcí jsou zpracovávány s návazností na sousední obce a propojenost navržených řešení, je však otázkou, nakolik spolu obce komunikují a společně části řeší.

Tabulka 48 Stav zpracování územních plánů a jejich změn v obcích

Obec	platný územní plán	počet platných změn	pořizování změny	pořizuje se nový ÚP
Andělská Hora	A	4	N	A
Bílčice	A	1	A	N
Bruntál	A		A	N
Dlouhá Stráň	A	1	N	N
Dvorce	A	4	N	A
Horní Benešov	A	3	N	A
Horní Životice	N		N	N
Karlova Studánka	A		N	N

Karlovice	A	1	A	N
Křišťanovice	A	2	N	N
Leskovec nad Moravicí	A		A	A
Ludvíkov	A		N	N
Mezina	A		N	A
Milotice nad Opavou	A	2	N	N
Moravskoslezský Kočov	A		N	N
Nová Pláň	A	1	N	N
Nové Heřminovy	A	1	N	N
Oborná	A	2	N	A
Razová	A	1	N	A
Roudno	A	4	N	A
Rudná pod Pradědem	N		N	A
Staré Heřminovy	A		N	A
Staré Město	A	6?	N	N
Světlá Hora	A	6	N	A
Svobodné Heřmanice	A		N	N
Široká Niva	A		N	N
Valšov	A		N	N
Vrbno pod Pradědem	A	2	N	A

Zdroj: MěÚ Bruntál 2014

Vysvětlivky: A – ano, N-ne

Kromě územních plánů nejsou další koncepce, jako jsou územní studie a regulační plány, obcemi využívány. Územní studie se zaměřují na řešení veřejných prostranství, veřejné infrastruktury nadmístního významu a na komplexní řešení krajiny. Pořízením územních studií lze předcházet konfliktům mezi protichůdnými zájmy a zkrátit lhůtu pro rozhodování o významných záměrech.

Regulační plány mohou kromě jiného vymezovat architektonické zásady a zásady výstavby v území. Absence těchto zásad se pak projevuje zejména v existenci zřejmých urbanistických a architektonických prohřešků v sídlech. Zde by byla vhodná spolupráce s některou vysokou školou i zajištění tzv. městského architekta pro širší území MAS nejen pro obce, ale i pro občany.

Strategické plánování

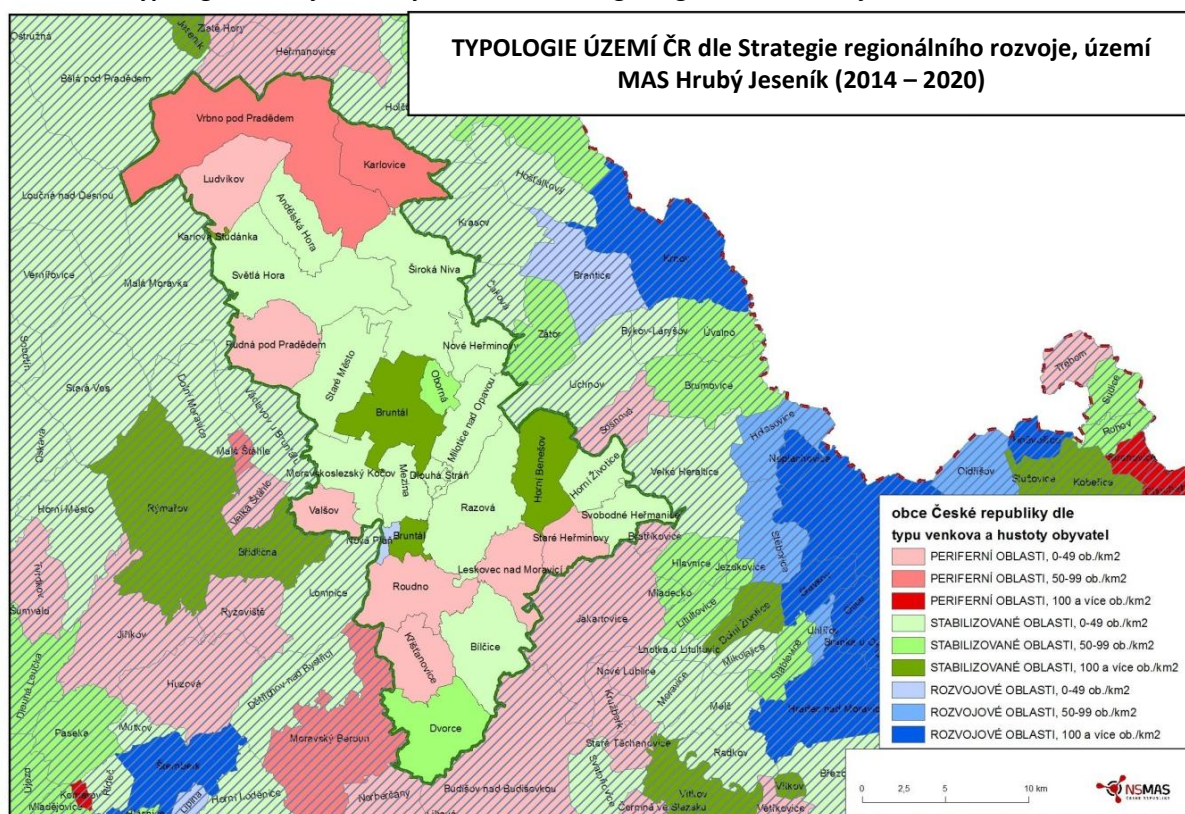
Strategické plánování je považováno za proces promyšleného a dlouhodobého usměrňování nějaké oblasti, má významnou koordinační, aktivizační a synergickou roli – stanovuje směřování rozvoje a formuluje a provazuje všechny kategorie rozvojových aktivit. U procesu strategického plánování je klíčové, že cílem tohoto procesu není pouze vytvoření strategického dokumentu, ale naplňování a uskutečnění změn v daném území.

Strategickému plánování se obce věnují minimálně. Povinnost pořizovat strategické dokumenty na úrovni obecní totiž ze zákona (č. 248/2000 Sb.) nevyplývá. V současnosti mají strategický plán zpracovány pouze obec Karlovice, Roudno a město Bruntál a Horní Benešov. Obce Dvorce, Valšov, Staré Heřminovy mají zpracované Místní programy obnovy venkova.

9.2.2 Regionální politika

Návrhová část Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014–2020 (SRR) dělí území ČR na tři základní typy území: aglomerace a regionální centra, stabilizovaná území a periferní území (charakterizuje je nedostatečná vybavenost, špatná dopravní dostupnost, vysoká nezaměstnanost, většinová vyjíždka místních obyvatel za prací a do škol).

Obrázek 25 Typologie území jednotlivých obcí dle Strategie regionálního rozvoje ČR

Tabulka 49 Typologie území jednotlivých obcí MAS dle Strategie regionálního rozvoje ČR

Typologie území	Počet obcí	Obec
Periferní oblast	9	Karlovice, Křišťanovice, Leskovec nad Moravicí, Ludvíkov, Roudno, Rudná pod Pradědem, Staré Heřminovy, Valšov, Vrbno pod Pradědem
Stabilizovaná oblast	18	Andělská Hora, Bílčice, Bruntál, Dlouhá Stráň, Dvorce, Horní Benešov, Horní Životice, Karlova Studánka, Mezina, Milotice nad Opavou, Moravskoslezský Kočov, Nové Heřminovy, Oborná, Razová, Široká Niva, Staré Město, Světlá Hora, Svobodné Heřmanice,
Rozvojové oblasti	1	Nová Pláň

Zdroj: SRR

ORP Bruntál byl v SRR také vymezen jako:

- **hospodářský problémový region:** regiony jsou charakterizované nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti, nízkou životní úrovní, nízkým stupněm ekonomické výkonnosti, nízkým průměrným příjmem obyvatel a nepříznivým demografickým vývojem.
- **sociálně znevýhodněná oblast:** dlouhodobá nezaměstnanost a výskyt sociálně vyloučených lokalit a lokalit ohrožených sociálním vyloučením. To je spojeno s potenciálním sociálním napětím a s vyšším výskytem sociálně-patologických jevů (drogy, lichva, gamblerství).

Úlohou obecní úrovně je koncepční a výkonná činnost samosprávných orgánů obcí v oblasti místního rozvoje, jejich iniciační činnost v oblasti řešení nadmístních problémů a participace na přípravě a realizaci regionálních programů či programu územního obvodu kraje. Obec rovněž podporuje rozvoj například podnikatelských

aktivit (technická a investiční příprava pro investory) a spolu se sousedními obcemi a jinými právníky osobami se podílí na realizaci rozvojových programů, společných více obcím¹⁸.

Iniciační činnost obcí v oblasti řešení nadmístních problémů a participace na přípravě a realizaci regionálních programů či programu územního obvodu kraje nebo realizace rozvojových programů společných více obcím vyžaduje vytvoření určitého uskupení obcí a dalších partnerů z území (svazky obcí, MAS), které by plnilo tyto úlohy. Přitom je nutné jasné určení, kdo bude toto uskupení zastupovat na regionální a krajské úrovni.

Regionální rozvoj totiž je v současné době řešen pouze na úrovni jednotlivých obcí, na regionální úrovni není řešen a koordinován žádnou institucí. V minulosti byl na MěÚ Bruntál odbor regionálního rozvoje, který však byl zrušen spolu se zrušením okresních úřadů. O regionálním rozvoji území se tedy nedá hovořit.

Ze všech analýz a jednání s místními partnery však vyplývá, že je velmi silně pociťován nedostatek koordinovaného přístupu a nespolečné práce obcí a měst ve všech oblastech rozvoje, což bylo zmíněno i v předchozích kapitolách analýzy území. Tato situace se odráží na celkovém stavu regionu.

9.2.3 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
většina obcí má platný územní plán nebo připravuje nový	- vymezení regionu jako hospodářsky problémového a sociálně znevýhodněného většina obcí nevytváří strategické plány absence komunikace obcí při územním plánování rozvoj území je řešen pouze na úrovni obcí, na regionální úrovni není řešen a koordinován žádnou institucí region nikdo nezastupuje na krajské ani národní úrovni existence zřejmých urbanistických a architektonických prohřešků v sídlech
Příležitosti	Ohrožení
iniciační činnost obcí v oblasti řešení nadmístních problémů a participace na přípravě a realizaci regionálních programů vytvoření centra regionu – delegování zástupce k prosazování zájmů regionu na vyšších úrovních, koordinovaný přístup obcí k rozvoji celého území, konstruktivní spolupráce na směřování rozvoje regionu - spolupráce s některou vysokou školou i zajištění tzv. městského architekta pro širší území MAS nejen pro obce, ale i pro občany společná koordinace strategického a územního plánování aktivní role Města Bruntál jako tahouna regionu	pokračující nekoordinovaný přístup k regionálnímu rozvoji na úrovni ORP

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin

¹⁸ Svazky obcí a MAS představují významnou součást spolupráce obcí při výkonu samostatné působnosti. Zdroj: SRR

9.3 Spolupráce území

9.3.1 Regionální spolupráce

Meziobecní spolupráce

Území MAS Hrubý Jeseník je tvořeno 28 obcemi, část z nich je součástí dvou mikroregionů, a to Mikroregionu Slezská Harta a Sdružení obcí Vrbenska. Obce sdružené v mikroregionech spolupracují a řeší záležitosti především v oblastech cestovního ruchu a kulturních, společenských a sportovních akcí. Zejména obce Mikroregionu Slezská Harta v tomto směru spolupracují velmi dobře a v území je to vidět. Tahounem mikroregionu je zástupce členského města Bruntál. Obce však spolupracují i samostatně v oblastech, kde cítí potřebu, jde zejména o oblast školství (např. Andělská Hora-Světlá Hora).

Příklady meziobecní spolupráce

Mikroregion Slezská Harta - obce u vodní nádrže Slezská Harta se pustily do obnovy společenského a kulturního života. Pořádají totiž po celý rok aktivity pro děti, mládež a obyvatele, nezapomínají také na turisty a návštěvníky Slezské Harty. Během roku je v území pořádáno přes dvacet společenských akcí, které stmelují obyvatele regionu a vytvářejí nové společenské tradice.

Tabulka 50 Příklady spolupráce obcí - Mikroregion Slezská Harta

2007 - Kulturní a společenský život a osvětová činnost v Mikroregionu Slezská Harta
2008 – Setkání v území vodní plochy Slezská Harta
2009 – Obnovení tradic a rozvoj komunitního života v Mikroregionu Slezská Harta
2010 – Souznění – společenská, kulturní a jiná setkání v území okolo Slezské Harty
2012 - Harmonie na Slezské Hartě – kulturní, společenská a jiná setkání
Od 2010 - Cyklozávod horských kol „Cross Boar“ kolem Slezské Harty
Od 2011 - Vodnické slavnosti neboli hudebně-divadelní festival

Zdroj: Mikroregion Slezská Harta

Společné kulturní akce jsou zaměřeny na podporu společenské a kulturní spolupráce a osvětovou činnost mezi obcemi. Akce probíhají během celého roku a končí v prosinci adventními koncerty. Tradiční venkovské akce kladou důraz na specifickou podhorskou území, tak aby přitáhly pozornost turistů a návštěvníků z širokého okolí a tím se zvýšila návštěvnost území.

Tyto akce mikroregionu na Slezské Hartě inspirují místní podnikatele i obyvatele ke konání dalších aktivit (jachtařský závod Bermuda Cup, Den otevřených dveří Povodí Odry, soutěž ve vodním záchranářství Slezská Harta apod.) a společně tak vytvářejí předpoklad rozvoje tohoto z pohledu obyvatele i návštěvníka velmi atraktivního území.

Obce ORP Bruntál - prostřednictvím Mikroregionu Slezská Harta se obce ORP Bruntál zapojily do projektu Svazu měst a obcí, který je zaměřen na rozvoj meziobecní spolupráce a zde společně také řeší oblast sociální, oblast odpadového hospodářství, školství a zaměstnanosti a rozvoje podnikání. Obdobně se rozvíjí projekt Svazu místních samospráv, kde je tato meziobecní spolupráce rozšířena o spolupráci s MAS Hrubý Jeseník, kde se zájmy obcí potkávají i v dalších řešených oblastech a došlo k propojení připravované strategie meziobecní spolupráce a strategie CLLD MAS.

Spolupráce obcí a MAS na celém území ORP je v počátku a jen čas ukáže, zda se jí podaří rozvinout tak, aby byla přínosem pro celý region Bruntálska, což bude jedním z cílů této strategie.

Další spolupráce v území

Obecně je v území spolupráce rozvinutá poměrně omezeně. Vyplývá to i z výstupů pracovních skupin, kde bylo poukazováno zejména na nespolečnou spolupráci podnikatelů, která by mohla vzájemně přinést území významné přínosy a propojit podnikatelské aktivity ve všech oborech, ale zejména v cestovním ruchu. Dále bylo hodně poukazováno na nespolečnou spolupráci obcí a podnikatelů, podnikatelé si obecně stěžují na nízkou podporu obcí a zejména Úřadu práce, obce zase neví, jakým způsobem by podnikatelům mohly pomoci. Prostor pro spolupráci je i mezi školami či

neziskovými organizacemi a dalšími institucemi a osobami. Spolupráce v území je tedy oblastí, kterou by měla MAS v budoucnu hodně podporovat a rozvíjet.

9.3.2 Nadregionální spolupráce

Nadregionální spolupráce probíhá zejména prostřednictvím místních akčních skupin v rámci realizace projektů spolupráce a mezinárodních projektů spolupráce. V minulém období bylo těchto projektů realizováno několik, z nich např. uvádíme:

REGTIM	Inovativní projekt pro podporu turistického ruchu na území Jesenicka. Jde o Regionální Turistický Informační Manažer a jedná se o softwarovou aplikaci pro mobilní telefony s podporou webového mapového serveru.	Spolupráce MAS: MAS Rýmařovsko MAS Sdružení pro Jesenicko MAS Hrubý Jeseník MAS Nízký Jeseník
Muzeum Wide Web	Vybudování pěší naučné stezky Malá Morávka Karlovice, včetně vydání mapy a brožury o zajímavostech na trase.	MAS Hrubý Jeseník MAS Rýmařovsko
Oživlý svět technických památek	Popularizace zajímavých lokalit a objektů technických památek v území.	MAS Opavsko MAS Nízký Jeseník http://www.technicke-pamatky.cz/
Jedeme všichni	Spojení území jednou společnou cyklotrasou z Opavska až do Orlických hor za účelem podpory rozvoje cykloturistiky formou podpory elektrokol.	MAS ORLICKO MAS Šumperský venkov MAS Horní Pomoraví o.p.s. MAS Rýmařovsko MAS Nízký Jeseník MAS Opavsko
Venkov má co nabídnout	Zavedení a certifikace místních produktů regionální značkou JESENÍKY originální produkt, marketingová podpora, propagace tradičních a místních výrobků a služeb, seznámení veřejnosti s regionálními produkty a podpora místních kulturních a řemeslných tradic.	MAS Nízký Jeseník MAS Opavsko MAS Turkowska Unia Rozwoju

Zdroj: Vlastní zpracování

Kromě spolupráce místních akčních skupin se také nabízí spolupráce ORP ve společných tématech, které jednotlivé ORP řeší.

Přeshraniční spolupráce

Přeshraniční spolupráce probíhá aktivně zejména mezi ČR-PR, omezeně pak mezi ČR - SR, a to zejména v rámci realizace projektů spolupráce financovaných z OPPS ČR – PR a OPPS ČR – SROV. Mimo tyto programy spolupráce prakticky neexistuje, snad pouze na úrovni partnerských měst a obcí.

9.3.3 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
– dva založené dobrovolné svazky obcí – aktivní činnost mikroregionu Slezská Harta –rozvoj společenské a kulturní spolupráce, vytváření nových tradic, atd. – zapojení obcí do projektu Meziobecní spolupráce – realizované projekty nadregionální spolupráce	– velmi omezená spolupráce v území všech partnerů, zejména s podnikateli – slabá přeshraniční spolupráce – pasivní přístup představitelů obcí k vzájemné spolupráci – žádná spolupráce se sousedními ORP a dalšími územními celky

Příležitosti	Ohrožení
– funkční propojení strategií MOS, CLLD, SMS a jejich realizace – spolupráce sousedních ORP ve společných tématech, zejména zaměstnanost – přeshraniční projekty	– nezájem subjektů spolupracovat

Zdroj: Zpracováno na základě analyzovaných dat, dotazníků, pracovních skupin

10. SWOT ANALÝZA (SOUHRNNÁ)

SWOT analýza je identifikací hlavních rozvojových faktorů působících na rozvoj oblasti v každém problémovém okruhu (S – silných stránek, W – slabých stránek, O – příležitostí, T - případných hrozeb). Příležitosti a hrozby jsou definovány jako parametry prostředí, které nejsou pod přímou kontrolou místní správy a mají významné dopady na socio-ekonomický rozvoj regionu. SWOT analýza vychází z analytické části strategie a komunitního projednávání potřeb území a je jedním ze vstupů pro strategickou část.

Tabulka 51Souhrnná SWOT analýza

Silné	Slabé
OBYVATELSTVO	
zatím vyhovující věková struktura obyvatel.	dlouhodobý setrvalý pokles počtu obyvatel
	stárnutí obyvatel, nízká natalita
	snižování podílu obyvatel v produktivním věku, odliv mladých lidí
SOCIÁLNÍ OBLAST	
plánování Bruntál, vrbensko, Horní Benešov	nekoncepční (chybějící) plánování sociálních služeb pro celé území, nekoncepční financování sociálních služeb
existující poskytovatelé služeb, existence řady organizací věnujících se sociální oblasti	nedostatečné pokrytí území sociálními a pod službami, zejména v menších obcích
existující vhodné prostory v obcích	chybějící služby komunitního typu, absence komunitních center v obcích
	absence dobrovolnictví a center dobrovolnictví
	absence sociálních bytů a startovacích bytů pro mladé, nadprůměrný podíl trvale neobydlených bytů
SPRÁVA ÚZEMÍ A ÚZEMNÍ ROZVOJ	
	zastaralá správa území - nedostatečné využití nových možností při správě území (e-guverment, open data, cloudová řešení apod.).
	velmi nízká míra zapojování veřejnosti a otevřenosti veřejné správy a informovanosti obyvatel
	nekoncepční a chybějící vzdělávání úředníků a zastupitelů, neochota
úspěšné projekty, lidi, firmy, ...	negativní image regionu, nedůvěra ve veřejnou správu
	většina obcí nevytváří strategické plány absence komunikace obcí při územním plánování rozvoj území je řešen pouze na úrovni obcí
	nízká míra spolupráce obcí na koordinovaném rozvoji území a společných systémových řešeních, – region nikdo nezastupuje na krajské ani národní úrovni
	nízká míra spolupráce obcí a dalších partnerů v území
	nevyužívání konceptu společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek
dochovaná krajina	absence komplexní péče o krajinu a plánování dalšího rozvoje území

	absence koncepčního plánování veřejných prostranství v obcích, existence zřejmých urbanistických a architektonických prohřešků v sídlech
	minimální řešení extravilánů v ÚP obcí
památková zóna Bruntál, vesnická památková zóna Karlova Studánka	chybějící regulační plán městské památkové zóny Bruntál
blízkost hranic s PL	nízká míra efektivní spolupráce veřejné správy ČR-PL na konkrétních tématech
	nevyužitý potenciál MAS
existující síť partnerů	komunikace partnerů na nízké úrovni
	aktivita místní komunity je nízká
potenciál dalšího rozvoje spolupráce	nedostatečná spolupráce
ŠKOLSTVÍ, VZDĚLÁVÁNÍ	
fungující střediska volného času v Bruntále a Vrbně pod Pradědem	chybějící koncepce vzdělávání na celém území, obce nespolupracují na systémovém rozvoji školství a naplno nevyužívají roli zřizovatele školy
zkušenosti s dalším vzděláváním – Střecha, SPŠ a OA Bruntál	nízká míra směřování dětí pro jejich budoucí uplatnění - kreativita, manuální zručnost, vztah k přírodě a technice
dostatečná kapacita zařízení (i v případě demografického vývoje do roku 2018)	chybějící spolupráce MŠ a ZŠ - obtížný přechod dětí
	potřeba vzdělávání pedagogů - držet krok s dobou
	nízká míra vybavenosti škol pro vzdělávání sociálně vyloučených osob.
	nízká míra směřování dovedností dětí vhodných pro uplatnění v regionu - technické vzdělávání, řemesla, IT, apod., ubývání dětí
	chybějící nabídka škol pro potřebné vzdělávání dospělých
	nízká míra vybavenosti škol pro vzdělávání sociálně vyloučených osob.
	chybějící kariérové poradenství na školách
	chybějící odborné vzdělávání dospělých odpovídající požadavkům trhu, nízká úroveň vzdělání obyvatel
	potřeba vzdělávání pedagogů nové technologie, metody výuky, jazyky
	potřeba vzdělávání řídicích pracovníků škol
	chybějící zájmové a neformální vzdělávání orientované na budoucí uplatnění dětí
	chybějící spolupráce škol i dalších partnerů vč. komerční sféry
	chybějící vzdělávání obyvatel v oblastech venkovských témat - tradičních řemesel, zemědělství, zahrádkaření, sadaření, včelaření apod.
	nízká míra směřování dovedností dětí vhodných pro uplatnění v regionu - technické vzdělávání, řemesla, IT, apod.
	chybějící spolupráce škol i dalších partnerů vč. komerční sféry
	nevyužitý potenciál blízkosti PL hranic, pracovního trhu

	chybějící nabídka výuky polského jazyka
	malá orientace škol na znalost regionu a budování vztahu dětí k obci
	malé zapojení dětí a škol do činnosti obce
ZDRAVOTNICTVÍ	
fungující základní a specializovaná lékařská péče v Bruntále a Vrbně pod Pradědem	špatná dostupnost lékařské péče v mnoha obcích
na vodní nádrži Slezská Harta funguje vodní záchranná služba	nedostatečná nabídka specializovaných oddělení v bruntálské nemocnici
	absence služeb v území pro cílovou skupinu osob s psychickým onemocněním
	vodní záchranná služba nemá dostatek financí na provoz i potřebné vybavení pro záchranu života rekreačních se obyvatel a návštěvníků
	chybějící nebo špatně dostupní specializovaní lékaři
KULTURA, HODNOTY, IDENTITA A TRADICE	
existence národních kulturních památek	chybějící smysluplné využití památek, stav památek
pestrá spolková rozvíjející se péče o místní dědictví (oprava a údržba péče o krajinu, naučné stezky, publikace atd.).	absence péče o artefakty technické činnosti, relikty hospodářské činnosti, lovecké chodníky, geologické lokality, dominanty krajiny, vyhlídky apod.
SPORT A VOLNOČASOVÉ AKTIVITY	
rozvinutá sportovní vybavenost ve větších obcích	nekoncepční rozvoj sportu a volnočasových aktivit
existující sportovní kluby a spolky	zastaralost a vysoká provozní náročnost mnohých zařízení
	nevyhovující technický stav či zcela chybějící sportovní vybavenost zejména v menších obcích, především dětská hřiště, hřiště, tělocvičny
DOPRAVA A CYKLODOPRAVA	
dostatečná síť silnic	špatný technický stav silnic a dopravních staveb
	špatný stav místních komunikací, chodníků, lesních cest
	omezená dopravní dostupnost
	nejsou vytvořeny bezpečné podmínky pro chodce (chybějící chodníky, přechody atd.)
	nízká míra využití alternativní dopravy
	absence cyklostezek, špatný stav cyklotras, chybí propracovaný systém pěšin a nebezpečných cest pro MTB
BEZPEČNOST	
	nutnost adaptace na nová rizika, zajištění akceschopnosti, nedostatečné zázemí a vybavení jednotek dobrovolných hasičů
ENERGETIKA	
	starší bytový fond s vyššími provozními a energetickými nároky, vysoká energetická náročnost veřejných budov
INFRASTRUKTURA OBČÍ	
	podinvestovaná infrastruktura obcí
SPOLUPRÁCE PRO ZVÝŠENÍ ZAMĚSTNANOSTI	

	chybějící spolupráce venkovských podnikatelů - potenciál
	mizivá spolupráce lokálních partnerů v oblasti zaměstnanosti, chybí koordinovaný přístup k řešení nezaměstnanosti
	chybějící praxe a stáže pro mladé
	chybějící pomoc k zahájení podnikatelské činnosti
SOCIÁLNÍ PODNIKÁNÍ	
rozvinuté sociální podnikání v území	množství sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob
existence řady organizací věnujících se sociální oblasti	nadprůměrná míra nezaměstnanosti i dlouhodobé
	nízká míra informovanosti o sociálním podnikání, chybějící poradenství
HOSPODÁŘSTVÍ	
volné objekty a plochy pro podnikání	nezaměstnanost
regionální značka JESENÍKY originální produkt	nízká míra inovací, kreativity, aktivity v území, resp. potenciál jejich využití
potenciál rozvoje zemědělství (ovocnářství, pastevní odchov) a další zpracování jeho produkce	
	zastaralá správa území - nedostatečné využití nových možností a metod podporujících zaměstnanost
	chybějící infrastruktura a služby pro podnikatele, chybějící průmyslová zóna, start-upy, služby pro podnikatele
	pomalý internet, chybějící IT řešení
	chybějící podpora (služby) podnikatelů
	útlum tradičních venkovských odvětví
	špatný stav zemědělských staveb
	nízká míra místní produkce zemědělců
	nešetrné hospodaření v lesích i na polích
	stárnutí pracovníků v zemědělství
	chybějící infrastruktura pro podnikatele
	chybějící služby pro podnikatele
	nízká míra výroby energie z OZE, energetická náročnost podnikatelského sektoru.
CESTOVNÍ RUCH	
vhodné podmínky pro rozvoj venkovské turistiky, geoturistiky a agroturistiky	nevyužitý potenciál k rozvoji agroturistiky a geoturistiky,
	zemědělské brownfields
	nevyužitý potenciál rekreační funkce lesa
	chybějící návštěvnická infrastruktura v lesích
přetrvávající zájem o cykloturistiku, turistiku, MTB, běžecké lyžování, vodní sporty, rybářství, lázeňství, a dalších formy CR	nedostatečné využití potenciálu území
rozvoj regionální značky, zahrnutí do prezentace regionu	chybějící koncepce rozvoje CR
	nízká kvalita služeb

geografická blízkost polského trhu dovolující vytvoření společného trhu práce bez potřeby migrace obyvatel.	nedostatečné využití potenciálu území
	chybějící koncepce rozvoje CR, studie
	chybějící infrastruktura CR
	nízká informovanost návštěvníků, chybějící společná propagace území
VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ	
kvalita vody	problémy s odkanalizováním okrajových částí obcí a obcí s roztroušenou zástavbou
	zastaralá nebo chybějící kanalizační síť
	v území nejsou žádná opatření na využití srážkových vod
	nedostatečné čištění vod u přehrady Slezská Harta
	nápojení domů k pitné vodě na území obcí neúplné
	nutnost péče o vodní zdroje a vyhledávání nových - klimatické změny
	rizika povodní
	chybějící vodní prvky v krajině, malá péče
OVZDUŠÍ	
	znečišťování ovzduší zejména lokálními topeništi, častý výskyt inverzních situací
	nízká míra využití alternativních zdrojů vytápění
ODPADY	
inteligentní systém nakládání s odpady v některých obcích	vysoké náklady na likvidaci odpadů
	vysoké množství produkovaného odpadu
	rezervy v efektivitě sběru a třídění odpadů
	chybějící sběrné dvory či místa pro sběr nebezpečného odpadu, bioodpadu a dalších surovin
PŘÍRODNÍ HODNOTY ÚZEMÍ	
zdroje přírodních léčivých pramenů	potřeba trvalé péče o chráněná území
vymezení a ochrana hodnotných přírodních lokalit	existence invazivních druhů - křídlatka
vysoká krajinařská hodnota území	snižující se biodiverzita
vysoký koeficient ekologické stability	malá péče o zeleň a krajinné prvky
	neudržovaná a mizející historická cestní síť, pěšiny, stezky
	chybějící vodní prvky v krajině, studánky, prameny
zachovalá struktura tradiční kulturní krajiny ve velké části území, dochované historické struktury hospodaření (meze, kamenice apod.).	omezená průchodnosti krajiny a průchodů kolem řek
	chybějící opatření k podpoře včelstev
	rizika vyvolaná změnou klimatu
	přetrvávající nevhodná druhová, věková a prostorová struktura lesů
	eroze půdy na polích, ale i v lesích
	nevhodné výsadby na některých veřejných prostranstvích, nízká úroveň péče o zeleň

chybějící vodní prvky	
Příležitosti	Ohrožení
koncepční podpora podnikání a vzdělávání z národní a krajské úrovně polský trh koncepční podpora domácí produkce a drobného podnikání zájem obyvatel o kvalitní služby a zdravé potraviny zvyšování vzdělanosti motivace obyvatel k podnikání zlepšení služeb cestovního ruchu spolupráce napříč sektory koordinace rozvoje regionu a zastupující subjekt na regionální úrovni péče o přírodu a krajinu, využití přírodních a kulturních zdrojů území	odliv zejména mladých a vzdělaných obyvatel odmítavý postoj ke spolupráci napříč územím a sektory další růst nezaměstnanosti a sociálních problémů pokračující opomíjení území z krajské i národní úrovně politické a legislativní změny vliv makroekonomiky

11. ANALÝZA PROBLÉMŮ A POTŘEB

Analýza představuje posouzení trendů spojených s problémovými, resp. rozvojovými oblastmi hospodářského a sociálního vývoje území v relevantním časovém období. Je zde uvedeno, které identifikované problémy a potřeby budou řešeny prostřednictvím ESI fondů s ohledem na možnosti financování v rámci integrovaného nástroje.

Podrobná analýza problémů viz **Příloha 9 Analýza problémů**.

11.1. Hlavní problémy území

Hlavním problémem území je **trvalý úbytek obyvatel**, kdy v území zůstávají osoby s nižším vzděláním, obyvatelstvo stárne. Aktuálně klesá počet obyvatel jak vlivem záporného přirozeného přírůstku, tak vlivem migrace, kdy zejména mladí a vzdělaní území opouštějí z důvodu nedostatku pracovních příležitostí a nedostupnosti některých služeb. Projevují se i další problémy:

11.2. Hlavní potřeby území

Nejvýraznější potřebou území je **zastavení přetrvávajícího trendu odchodu obyvatel**, a to zejména mladých a vzdělaných, v produktivním věku.

11.2.1. Lidé

Analyzovaná hlavní potřeba v této oblasti: **Zkvalitnění podmínek pro život v území** (hl. mladých rodin a kvalifikovaných obyvatel v produktivním věku), která obsahuje tyto oblasti potřeb:

- **Zlepšení služeb pro obyvatele:** zlepšení plánování, pokrytí a koordinaci služeb pro obyvatele (sociální a vzdělávací služby, různé služby pro komunitu včetně volnočasových aktivit, služby veřejné správy apod.) na celém území MAS.
- **Budování a upevňování kultury, hodnot, identity a tradic:** posilování místní identity zejména dětí a mládeže prostřednictvím rozvoje společenských aktivit a tradic a zatraktivnění kulturního dědictví regionu.
- **Zlepšení vybavenosti území:** zlepšení kvality dopravní infrastruktury včetně rozvoje cyklodopravy, snižování energetické náročnosti veřejných budov a budov k bydlení, zkvalitnění infrastruktury obcí na celém území MAS.

11.2.2. Výkonnost

Zásadním problémem území je vnímání oblasti jako okrajové a tím i sociálně a ekonomicky znevýhodněné. Nejvýraznější potřebou území je **rozvoj výkonnosti místní ekonomiky**, podpořený dalšími potřebami:

- **Rozvoj spolupráce pro rozvoj výkonnosti regionu:** rozvoj spolupráce napříč sektory, rozvoj spolupráce obcí v oblasti řešení nezaměstnanosti a podpory investorů.
- **Vytvoření podmínek pro nové i stávající investory:** rozvoj podnikatelské infrastruktury a služeb pro podnikatele, pobídky pro investory.
- **Vytvoření nových pracovních míst:** pro vysokoškolsky vzdělané, či jinak specializované obyvatelstvo a pro obyvatele s nižším vzděláním (rozvoj sociálního podnikání apod.)

- **Zvýšení odbornosti obyvatel dle požadavků trhu práce**, především v poptávaných technických a řemeslných oborech, v podnikavosti a kreativitě.
- **Investice do podnikání:** Podpora podnikání v oblasti zemědělství a lesnictví, která podpoří celkové atraktivnější oboru (hl. pro nastupující generaci), zvýšení místní produkce a místních potravin či rozvoj agroturistiky. Rozvoj drobného podnikání a řemesel.
- **Využití potenciálu přírodních a kulturních zdrojů území** pro podporu zaměstnanosti a orientace na sousední trhy v oblasti zemědělství a lesnictví, cestovního ruchu a přeshraniční spolupráce, s orientací na místní produkci a zdravé potraviny, přírodní a kulturní podmínky a v neposlední řadě koncepční řešení turistického ruchu.

11.2.3. Prostředí

Hlavní potřebou území je **zachování kvalitního prostředí** pro život obyvatel. Životní prostředí představuje hlavní důvod pro setrvání obyvatel v území, i když ostatní důvody nejsou naplněny. V této oblasti byly identifikovány následující potřeby:

- **Zkvalitnění vodního hospodářství v obcích:** kanalizací, ČOV, vodovodů a zdrojů vody, protipovodňová ochrana obcí.
- **Zlepšení kvality ovzduší v sídlech:** Výměna kotlů a technologií a alternativní zdroje energie.
- **Předcházení vzniku a snižování množství odpadů:** předcházení vzniku odpadů a optimalizace systému sběru a třídění odpadu a jeho materiálové využití.
- **Péče a obnova veřejné zeleně:** na území většiny obcí (výsadba a údržba veřejné zeleně v sídlech),
- **Ochrana přírodních hodnot venkovského území:** péče o chráněná území, venkovskou krajinu a prostředí v sídlech: obnova krajinných struktur: alejí, remízků, mezí, biokoridorů, vodních ploch, obnova původní struktury lesů, polních a lesních cest, péče o dominanty krajiny, opatření k zadržení vody v krajině a k jejímu využití v sídlech, realizace protipovodňových a protierozních opatření.

11.3. Strom problémů

Území MAS Hrubý Jeseník je tvořeno 28 obcemi, ležící na území Jeseníků v blízkosti polských hranic. Stav území je ovlivněn poválečným historickým vývojem, kdy došlo k odsunu původních německých obyvatel, kteří tvořili převážnou část obyvatelstva, následně pak k přechodu na centrálně plánovanou ekonomiku. Podnikatelské prostředí tak bylo výrazně potlačeno, **obyvatelstvo ztratilo**, tak jako i jinde, **vztah k půdě, majetku a hospodaření**.

Po roce 1989 došlo k transformaci a restrukturalizaci místních tradičních odvětví, řada podniků byla uzavřena. V území zůstala **řada nevyužitých průmyslových i zemědělských objektů**. **Obyvatelé velmi často území z důvodu nedostatku pracovních příležitostí opouštějí, zejména mladí a vzdělání.**

Dnes je proto území MAS Hrubý Jeseník charakteristické **vysokou nezaměstnaností**, způsobenou **nedostatkem pracovních příležitostí, nízkou vzdělanostní strukturou** (cca 2/3 obyvatel mají pouze vzdělání základní či bez maturity) i **nízkou ochotou k práci části obyvatel**. Zástavba území je roztroušená, což způsobuje **finanční náročnost** zajištění potřebné infrastruktury a služeb pro obyvatele.

Spolupráce v území je na velmi nízké úrovni ve všech oblastech, chybí zastřešující subjekt prosazující zájmy území na vyšší úrovni a koordinující celkový rozvoj území.

Vzhledem k **okrajovému umístění** území v rámci kraje a **ztížené dopravní dostupnosti** není tato oblast zajímavá pro investory, to i přes to, že díky změnám struktury ekonomiky zde existuje celá řada prázdných dlouhodobě

nevyužívaných areálů a volných ploch k podnikání. Jejich využití však často brání nejasná vlastnická struktura a jejich nepřipravenost pro podnikání.

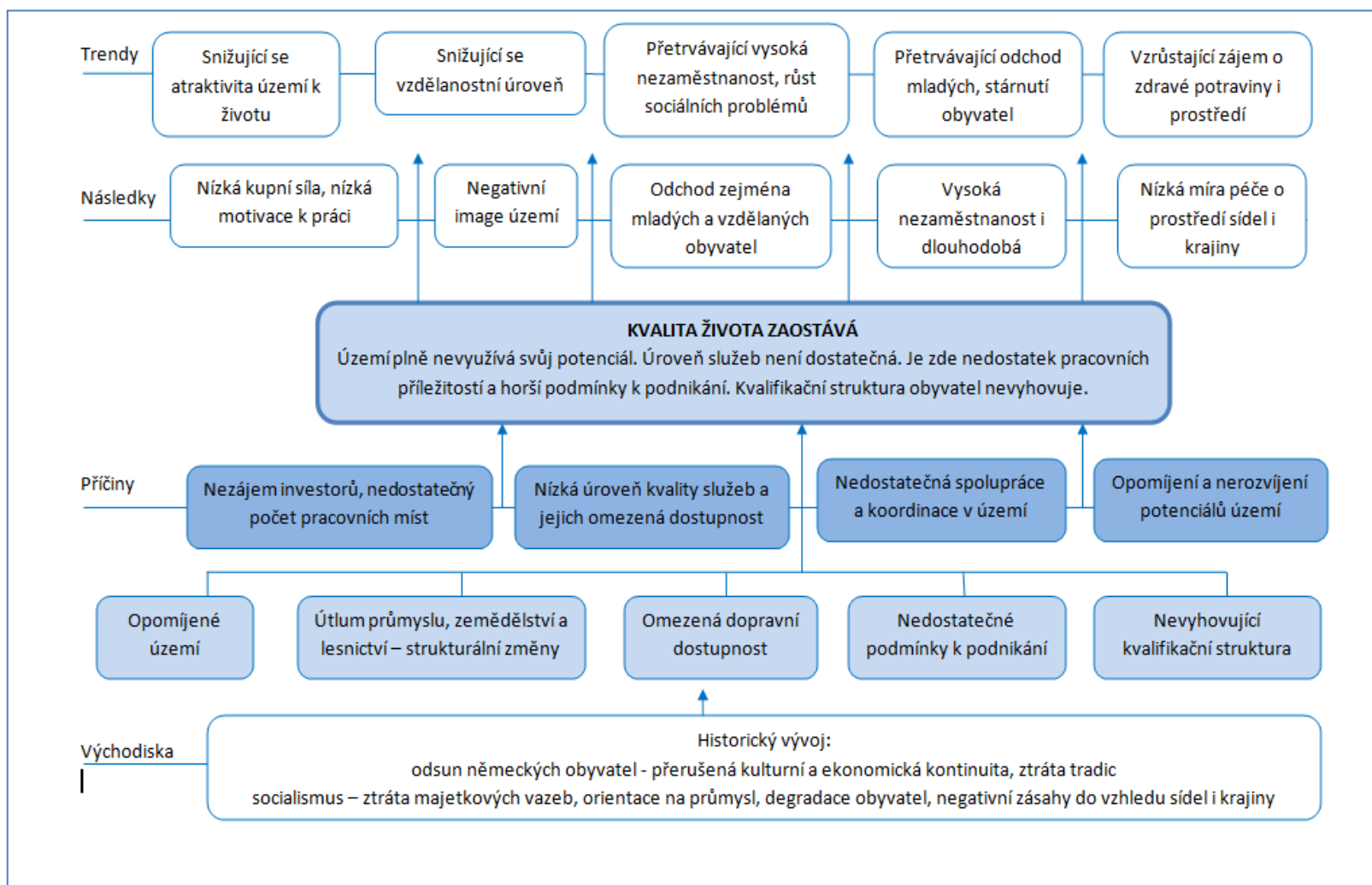
Území MAS je z pohledu ekonomických činností charakteristické **významným podílem stavebnictví, velkoobchodu a maloobchodu, které jsou následovány průmyslem.** Za zmínku stojí také zemědělství a lesnictví a služby v oblasti cestovního ruchu. Ubytovací kapacita je v území dostatečná, pro rozvoj cestovního ruchu je důležité zlepšovat kvalitu služeb. Území MAS je z hlediska rozvoje podnikání a cestovního ruchu zajímavé i vzhledem k blízkosti polského trhu.

Životní prostředí a přírodní podmínky jsou hlavní devizou území s významným potenciálem pro rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů území pro podporu zaměstnanosti a orientace na sousední trhy, tyto zdroje území nejsou dostatečně rozvíjené. V posledních letech je zejména ovzduší výrazně znečišťováno lokálními topeništi, energetická náročnost veřejných i soukromých objektů je vzhledem k jejich stáří vysoká. **Péče o prostředí sídel i krajiny** je na nedostatečné úrovni.

Na základě výstupů analytické části byl aktéry v území rozpracován strom problémů a potřeb, který analyzuje příčiny a důsledky hlavního problému, kterým je fakt, že **kvalita života zaostává** a potřeby, které se objevují v současných trendech. Níže uvedený obrázek znázorňuje příčinné souvislosti, jejichž poznání je následným vstupem pro strategickou část a návrh intervencí.

Podrobná analýza problémů viz Příloha 9 Analýza problémů.

Obrázek 26 Schéma stromu problémů a potřeb

III. STRATEGICKÁ ČÁST

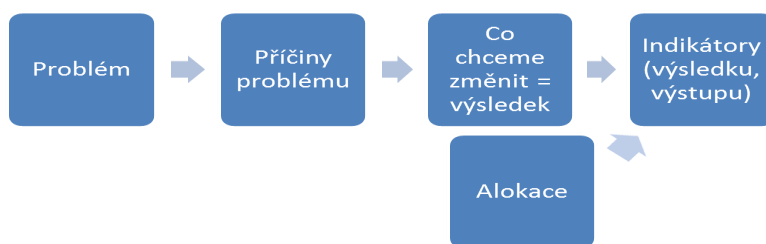
12. Stanovení vize, strategických cílů, specifických cílů a opatření

12.1. Základní strategická vize

Na základě výstupů z analytické části dokumentu (SWOT analýza, analýza problémů a potřeb) byla definována potřeba navrhnout opatření, která přispějí ke zlepšení stavu regionu v dlouhodobém měřítku.

Při zpracovávání strategie byla zvolena níže uvedená metodika postupu, vyplývající z definice problémů, jeho analýzy a hledání příčin a dopadů. Na základě této analýzy byl definován výsledný stav, tedy změna, které chceme dosáhnout, soubor aktivit, které pro dosažení změny musíme realizovat včetně definování nákladnosti a následně alokace požadované z dotačních zdrojů.

Obrázek 27 Schéma metodický přístup

12.2. Principy rozvoje, které jsou uplatňované na území MAS

7 principů LEADER a dalších principů, kterými se aktéři budou řídit při rozvoji území:

Principy Leader:

1. Existence místní rozvojové strategie.
2. Přístup zdola nahoru – o budoucnosti regionu rozhodují lidé z území.
3. Partnerství veřejných a soukromých subjektů.
4. Integrované a více sektorové akce.
5. Inovativnost – nalézání nových řešení problémů venkovských regionů.
6. Síťování – výměna zkušeností mezi skupinami LEADER.
7. Spolupráce – společné projekty MAS v rámci státu, EU a dalších zemí.

Další principy:

8. Trvale udržitelný rozvoj ve všech aspektech – ekonomickém, sociálním a environmentálním.
9. Systém, koncepce, otevřenost, transparentnost, pozitivní přístup.
10. Podpora dětí a mládeže, orientace na nové trendy a kreativitu.

12.3. Definování dlouhodobé vize regionu

Vize: **MAS Hrubý Jeseník – spokojení lidé, výkonný region a bohatá příroda.**

Popis: Při naplňování strategie využijeme existující potenciál území, který je až doposud objevený pouze z části. Soustředíme se na to, aby se lidem v území dobře žilo, aby měli zajištěny kvalitní potřebné služby, dostatek možností k obživě a mohli žít v kvalitním prostředí daném bohatou

Jesenickou přírodou, která zve k návštěvě či životu také lidi z jiných regionů. Budoucnost stavíme na úctě k vlastní kulturní historii, místních zdrojích a na kvalitním životním prostředí, které vytváří specifickou konkurenční výhodu území.

K naplnění vize by mělo dojít ve střednědobém či dlouhodobém horizontu (což nemusí být bezprostředně po ukončení realizace strategie).

Poslání: Motivujeme vnitřní síly regionu a vzájemné spolupráce pro budoucnost území.

Popis: Naše území vnímáme jako celek a my všichni můžeme být jeho aktivní součástí. Soudržnost, spolupráce, nadhled, velkorysost, pracovitost a schopnost přijímat nová řešení, jsou naší hlavní devizou.

Posláním (misí) této strategie je přispět ke komplexnímu rozvoji MAS Hrubý Jeseník, který je možný pouze díky aktivní a úzké spolupráci veřejného, soukromého a neziskového sektoru, vzájemné provázanosti realizovaných aktivit a dosažení maximální synergie působení. Strategie navazuje na dosavadní spolupráci v území, při realizaci rozvojových projektů, na účast místní akční skupiny v předchozích programech typu LEADER a hlásí se tak k principům komunitně vedeného místního rozvoje.

Slogan: BRUNTÁLSKO umí!

Popis: Slogan představuje pochopení toho, že region musí stát na vlastních nohou, že naše budoucnost závisí pouze na nás, na naší síle, schopnostech a spolupráci. Zároveň slogan představuje pozitivní výsledek tohoto snažení.

12.4. Globální cíl

Venkov již dávno neznamena pouze zemědělství. Vztah člověka k zemědělské půdě je zpřetrhán a návrat není v dohledu. Působením industrializace a urbanizace došlo k postupnému vylidnění venkova a tento trend přetrvává i dnes, kdy odcházejí především mladí a vzdělaní lidé.

Globální cíl: Zastavit trvalý trend odchodu obyvatel z území.

Popis: Co motivuje lidi k životu na venkově? Na prvním místě bude asi zdravá a krásná příroda, čisté prostředí, mnohotvárná krajina, klid a komunita lidí, kteří se dobře znají. Co však lidé na venkově také potřebují, je možnost obživy, dobrá dostupnost za nákupy, službami i do škol apod. Globální cíl představuje souhrn žádoucích výsledků a dopadů strategických cílů, které dohromady vytvoří předpoklady pro to, aby obyvatelé nemuseli z území odcházet. Motivací k životu v území bude i udržovaná kulturní krajina a estetické a funkční prostředí sídel.

Podobně jako u vize by mělo dojít k naplnění globálního cíle ve střednědobém či dlouhodobém horizontu (což nemusí být bezprostředně po ukončení realizace strategie).

12.5. Strategické oblasti a cíle, průřezová témata

K naplnění vize strategie jsme zvolili tři strategické oblasti a cíle, v každé oblasti jsme definovali hlavní směry posilující přirozený potenciál území:

- **Strategická oblast I. Kvalitní podmínky života obyvatel – LIDÉ**

Strategický cíl 1: Přizpůsobit služby potřebám regionu a novým trendům ve světě

- **Strategická oblast II. Udržitelná regionální ekonomika – VÝKONNOST**

Strategický cíl 2 Rozvoj výkonnosti místní ekonomiky

- **Strategická oblast III. Přírodní prostředí a prostředí sídel – PROSTŘEDÍ**

Strategický cíl 3: Zachovat přírodní prostředí a zlepšit prostředí sídel

Tyto strategické oblasti a cíle doplňují **témata**, která byla definována jako **průřezová**:

- **Zaměstnanost**

Cíl: Zohledňování pohledu zaměstnanosti ve všech oblastech života.

- **Spolupráce**

Cíl: Rozvíjet spolupráci napříč sektory.

- **Udržitelnost** (environmentální, sociální, ekonomická)

Cíl: Zohledňování principů udržitelného rozvoje ve všech oblastech života.

- **Orientace na mladé**

Cíl: Udržený mladých v regionu.

- **Otevřenost** (transparentnost, participace)

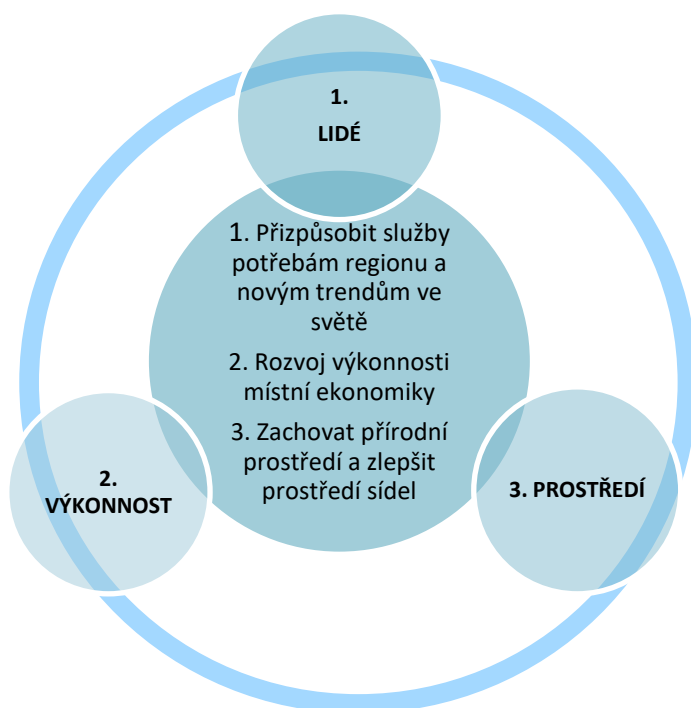
Cíl: Zapojení veřejnosti do rozvoje regionu.

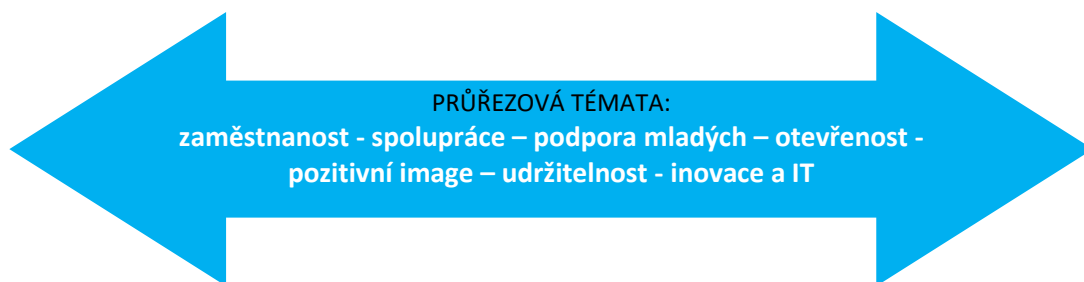
- **Inovace a IT**

Cíl: Podnítit rozvoj inovací a informačních technologií.

Průřezová témata budou relevantně zohledňována ve všech specifických cílech a opatřeních a při realizaci strategie, spolu s deklarovanými principy rozvoje.

Obrázek 28 Schéma strategických oblastí a cílů a průřezových témat strategie MAS Hrubý Jeseník

Základním předpokladem spokojeného života je podle místních aktérů **existence dostatečného množství různorodých pracovních příležitostí** pro všechny typy obyvatel. Nezbytnou podmínkou pro spokojený život, jsou hned po zajištění obživy **kvalitní veřejné služby** a zejména **zdravé a krásné přírodní prostředí**. Dostatečný počet pracovních míst a dobrých podmínek pro podnikání, udržitelný rozvoj území a spolupráce na všech úrovních jsou pak průřezovými tématy všech navržených cílů a opatření strategie.

Zdůvodnění oblastí a jejich výchozí stav je popsán níže. Obecně navržené oblasti jsou součástí intervenční logiky s cílem zaměřením se na takové činnosti, které pomohou dosáhnout cílového stavu a očekávané změny. Protože strategické cíle naplňují celkový globální cíl strategie, byly zvoleny souhrnné indikátory, které budou sloužit k posouzení naplňování celkového globálního cíle strategie.

Tabulka 52 Souhrnné indikátory plnění globálního cíle resp. strategických cílů

Globální cíl	Strategická oblast	Strategický cíl	Indikátor	Výchozí stav	Cílový stav
Zastavit trvalý trend odchodu obyvatel z území	Strategická oblast I. Kvalitní podmínky života obyvatel – LIDÉ	Strategický cíl 1. Přizpůsobit služby potřebám regionu a novým trendům ve světě	Migrační saldo	-250 (2014)	-120 (2020)
	Strategická oblast II. Udržitelná regionální ekonomika – VÝKONNOST	Strategický cíl 2 Rozvoj výkonnosti místní ekonomiky	Podíl nezaměstnaných	15,10 % (2014)	11,0 % (2020)
			Počet aktivních podnikatelských subjektů	3 755 (2014)	3 900 (2020)
	Strategická oblast III. Přírodní prostředí a prostředí sídel – PROSTŘEDÍ	Strategický cíl 3 Zachovat přírodní prostředí a zlepšit prostředí sídel	Index ekologické stability	7,04 (2012)	7,05 (2020)

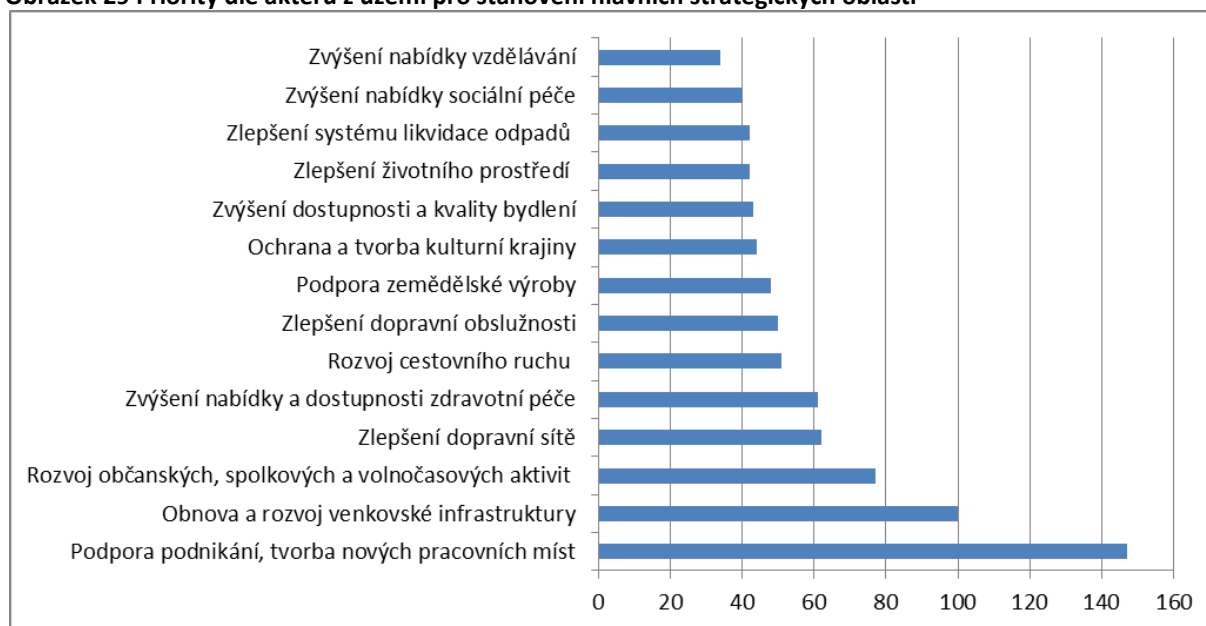
Dosažení definovaných cílů nezáleží pouze na vůli a schopnostech garantů strategie, ale také na příznivých okolnostech, jejichž naplnění nelze nejen ovlivnit, ale ani seriózně předpovědět. Další soubor problémů souvisí s problematikou měřitelnosti těchto cílů. S vědomím těchto zásadních problémů byly pro monitoring zvoleny tzv. zejména tvrdé indikátory, které mají sice charakter objektivních a snadno dostupných statistických dat, ale neodráží ani zdaleka komplexitu stanovených cílů.

K naplnění strategických cílů by optimálně mělo dojít na konci realizace strategie, vzhledem k současným trendům v území předpokládáme ale spíše ve střednědobém horizontu. Cílové hodnoty indikátorů reálně představují zmírnění negativních trendů, resp. min. zachování stávajícího stavu popř. mírné zlepšení.

12.6. Hierarchie specifických cílů a opatření

Při řešení a stanovení problémů, potenciálů a potřeb, ze kterých byly definovány jednotlivé oblasti, bylo využito možnosti vyjádření se samotnými aktéry území, občany, představiteli obcí, zástupci neziskových a podnikatelských subjektů. Pomocí dotazníkového šetření, rozhovorů a komunitního plánování byly vymezeny strategické oblasti, které mají pro tyto skupiny určitou míru důležitosti. Samotné šetření probíhalo průběžně během zpracování strategie, a proto se přesně neztotožňují s navrženými cíli, ale s oblastmi rozvoje území. Tyto strategické cíle odpovídají jednomu nebo i více specifickým cílům a opatřením, které tyto cíle naplňují. Tento fakt ukazuje na vzájemnou provázanost pilířů, strategických a specifických cílů a dále navržených opatření.

Obrázek 29 Priority dle aktérů z území pro stanovení hlavních strategických oblastí

Zdroj: dotazníkové šetření 2013 - 2014

Dle výše uvedených pilířů a strategických cílů byly nadefinovány specifické cíle a konkrétní opatření (která budou naplňována jednotlivými projekty).

Obrázek 30 Soulad mezi specifickými cíli

	SC 1.1. Zlepšení koordinace a fungování sociálních apod. služeb na celém území	SC 1.2. Zlepšit správu území a územní rozvoj	SC 1.3. Zlepšit plánování území v oblasti vzdělávání	SC 1.4. Budovat vztah lidí k regionu, místnímu a přeshraničnímu trhu	SC 1.5. Budování a upevňování kultury, hodnot, identity a tradic	SC 1.6. Zlepšit vybavenost území	SC 2.1. Využit spolupráci pro rozvoj výkonnosti regionu	SC 2.2. Rozvíjet sociální podnikání v území	SC 2.3. Zlepšit řešení nezaměstnanosti a sociálního začleňování v území	SC 2.4. Zlepšit nabídku infrastruktury a služeb pro podnikání	přirodních a kulturních zdrojů území pro podporu zaměstnanosti a orientace na sousední trhy	SC 3.1. Zkvalitnit vodní hospodářství	SC 3.2. Zlepšit kvalitu ovzduší v sídlech	SC 3.3. Předcházení vzniku a snižování množství odpadů	SC 3.4. Ochrana přírodních hodnot venkovského území
SC 1.1. Zlepšení koordinace a fungování sociálních apod. služeb na celém území															
SC 1.2. Zlepšit správu území a územní rozvoj															
SC 1.3. Zlepšit plánování území v oblasti vzdělávání															
SC 1.4. Budovat vztah lidí k regionu, místnímu a přeshraničnímu trhu															
SC 1.5. Budování a upevňování kultury, hodnot, identity a tradic															
SC 1.6. Zlepšit vybavenost území															
SC 2.1. Využit spolupráci pro rozvoj výkonnosti regionu															

SC 2.2.Rozvíjet sociální podnikání v území															
SC 2.3.Zlepšit řešení nezaměstnanosti a sociálního začleňování v území															
SC 2.4.Zlepšit nabídku infrastruktury a služeb pro podnikání															
SC 2.5.Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů území pro podporu zaměstnanosti a orientace na sousední trhy															
SC 3.1.Zkvalitnit vodní hospodářství															
SC 3.2 Zlepšit kvalitu ovzduší v sídlech															
SC .3.Předcházení vzniku a snižování množství odpadů															
SC 3.4.Ochrana přírodních hodnot venkovského území															

Provázanost strategie s koordinovaným přístupem k sociálně vyloučeným lokalitám

V území MAS se nachází sociálně vyloučené lokality Bruntál a Vrbno pod Pradědem¹⁹, kde působí Agentura pro sociální začleňování v rámci tzv. koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL - investiční priorita 2.1 OPZ).

V rámci území je po dohodě s Agenturou pro sociální začleňování při Úřadu vlády ČR možné realizovat opatření a projekty jak prostřednictvím Investiční priority 2.3 OPZ Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD), tak prostřednictvím investiční priority 2.1 OPZ, vždy však musí být zajištěný soulad mezi KPSVL a CLLD a zabránění překryvů jednotlivých opatření a projektových záměrů v daném území.

Mezi KPSVL a CLLD nebude docházet k překryvům, a to z hlediska: cílové skupiny, podporovaných aktivit a území realizace podpory. Přitom však nemusí být vždy splněny všechny tři podmínky současně. Například obec je zapojená do KPSVL, ale současně může realizovat projekt environmentálního sociálního podniku z Investiční priority 2.3 OPZ (tzn., že může dojít k překryvu, co se týče území).

Z koordinovaného přístupu je třeba prosazovat taková řešení regionálního rozvoje, která povedou ke zvyšování celkové kvality života. Zejména je třeba zavádět komplex opatření zaměřených zároveň na kvalitu bydlení, vzdělávání i posilování sociálního a hospodářského růstu území.

¹⁹ <http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz/analyza-socialne-vyloucenych-lokalit-v-cr-1?highlightWords=anal%C3%BDza+soci%C3%A1ln%C4%9B+vylou%C4%8Den%C3%BDch+lokalit>

13. Zdůvodnění strategických oblastí a popis specifických cílů a opatření

Dle výše uvedených strategických oblastí a cílů byly nadefinovány specifické cíle a konkrétní opatření, která budou naplňována jednotlivými projekty. Specifické cíle obsahují popis výstupů konkrétních opatření a aktivit, případně popis žádoucího cílového stavu. Každý specifický cíl se vztahuje k danému strategickému cíli.

Uváděné příklady aktivit nemusí být financovatelné pouze s využitím alokace na strategii SCLLD. Nositelé těchto projektů mohou být i jednotliví aktéři z území v rámci svých individuálních žádostí z evropských, státních, krajských aj. zdrojů včetně vlastních zdrojů nositele.

K naplnění specifických cílů dochází v návaznosti na realizaci konkrétních aktivit v průběhu realizace strategie. Na konci realizace strategie budou optimálně naplněny všechny specifické cíle.

13.1. Strategická oblast I. Kvalitní podmínky života obyvatel – LIDÉ

13.1.1. Strategický cíl 1. Přizpůsobit služby potřebám regionu a novým trendům ve světě

Výchozí stav

Území je charakteristické poddimenzovanými investicemi do infrastruktury a majetku obcí. Úroveň veřejné správy není, co se týče využití moderních technologií, otevřenosti vůči obyvatelům a koordinace rozvoje regionu na dostatečné úrovni. Lidé z území odcházejí a tím populace stárne a zvyšují se její nároky na dostupnost sociálních služeb. Vzdělávání v území není koordinované a neodpovídá současným požadavkům trhu práce. Území má složitou historii, s čímž souvisí nesourodé a zprerhané tradice a kulturní vazby.

Zdůvodnění oblasti a strategického cíle

Nezbytnou podmínkou pro kvalitní život obyvatel jsou podle místních aktérů kvalitní a dostupné veřejné služby a veřejná infrastruktura pro všechny obyvatele území a koordinovaný přístup k rozvoji území. Jen tak je možné zajistit udržení obyvatel v území, popř. přilákání nových a celkově zvyšovat pozitivní vnímání regionu.

Zaměříme se na zlepšení kvality služeb veřejné správy a územní rozvoj, zajištění služeb pro potřebné a zejména na plánování a následnou realizaci opatření v oblasti vzdělávání obyvatel zaměřené například na chytré technologie, kreativitu, podnikavost a polytechnické vzdělávání. Hodláme se orientovat také na rozšiřování lokálních a přeshraničních společenských aktivit v širokém spektru kulturních, sportovních a jiných činností včetně revitalizace památek pro jejich další využití pro volný čas obyvatel a návštěvníků regionu. Pro kvalitní služby je také nutná kvalitní infrastruktura v obcích, kde budeme například posilovat odolnost region vůči přírodním vlivům a katastrofám apod.

Tento strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických cílů a opatření:

- Specifický cíl 1.1 Zlepšení koordinace a fungování sociálních apod. služeb na celém území
- Specifický cíl 1.2 Zlepšit správu území a územní rozvoj
- Specifický cíl 1.3 Zlepšit plánování území v oblasti vzdělávání
- Specifický cíl 1.4 Budovat vztah dětí k regionu, místnímu a příhraničnímu trhu
- Specifický cíl 1.5 Budování a upevňování kultury, hodnot, identity a tradic
- Specifický cíl 1.6 Zlepšit vybavenost území

13.1.1.1. Specifický cíl 1.1 Zlepšení koordinace a fungování sociálních apod. služeb na celém území

Pro občany je z hlediska zlepšení kvality života důležitá dostupnost a kvalita služeb. V území bude z hlediska fungování služeb podporováno vytvoření systému plánování a efektivní koordinace a realizace služeb na celém území, zejména s ohledem na dostupnost služeb v menších obcích, kde služby v současnosti mnohdy neexistují. Důležitá bude rovněž provázanost služeb a nastavení optimálního systému jejich financování. Podmínkou optimálního fungování služeb bude zajištění evidence, kontroly a hodnocení efektivity a účelnosti služeb a informovanosti o službách, a to veřejné správy i obyvatel.

V návaznosti na plánování služeb dojde k pokrytí území potřebnými terénními, ambulantními a navazujícími službami, dále k rozvoji nových služeb komunitního typu a zajištění návazné péče. Bude vždy uplatňována zásada setrvání osoby v přirozeném prostředí po co možná nejdelší dobu při zajištění pomoci a podpory terénní, příp. ambulantní formou.

Bude podpořeno rovněž zlepšení služeb pro rodiny a děti, jako je podpora další činnosti příměstských táborů o prázdninách v obcích, dále zavedení dopravy dětí a vznik dětských skupin pro podniky i veřejnost.

Optimální bude rovněž pokračovat v aktivitách vedoucích ke zlepšení finanční gramotnosti obyvatel, snížení zadluženosti apod. Nově bude podpořen rozvoj mimosoudního řešení konfliktů, které v území chybí, zrovna tak jako neformální a sdílená péče či domácí paliativní péče. V rámci tohoto cíle také dojde k optimalizaci zajištění činností a výkonu sociální práce na celém území.

Z hlediska komunity bude podporován rozvoj služeb pro komunitu budováním komunitních center a domů a rozvoje komunitní sociální práce v obcích. Podporován bude i rozvoj dobrovolnictví a vznik dobrovolnických center.

Rozšiřování stávajících a vznik nových služeb může mít žádoucí vliv na vznik nových pracovních míst.

Opatření 1.1.1. Plánování, koordinace a informování o službách na celém území

Cíl Opatření: Zlepšit služby pro obyvatele prostřednictvím plánování služeb a informovanosti obyvatel.

Příklady projektů

Typovým projektem je zpracování střednědobého plánu sociálních a návazných služeb pro celé území ORP včetně zavádění, realizace a vyhodnocování procesu, dále vytvoření IS pro evidenci, kontrolu a hodnocení efektivity a účelnosti služeb, vytvoření systému financování sociálních služeb a informování o službách pro obyvatele i veřejnou správu.

Tabulka 53 Vazba Opatření 1.1.1 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	8 05 00	Počet napsaných a zveřejněných analytických a strategických dokumentů (vč. evaluačních)	0	1
Vazba opatření na SC OP	OPZ, SC 2.3.1. Zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech. OPZ SC 2.2.1. Zvýšit kvalitu a udržitelnost systému sociálních služeb, služeb pro rodiny a děti a dalších navazujících služeb podporujících sociální začleňování.			

Opatření 1.1.2. Pokrytí území potřebnými službami a rozvoj služeb pro komunitu

Cíl opatření: Zlepšit dostupnost služeb na celém území.

Příklady projektů

Typovými projekty budou projekty rozvoje sociálních služeb dle zákona o sociálních službách. Podporovány budou terénní a ambulantní formy služeb a odlehčovací služby, služby komunitního typu a návazná péče.

Projekty služeb pro rodiny a děti budou realizovány v projektech zařízení, která doplní chybějící kapacitu stávajících institucionálních forem zařízení (typu školní družiny, kluby), s možností podpory příměstských táborů v době školních prázdnin a v projektech na podporu dětských skupin pro podniky i veřejnost.

Projekty mohou směřovat i k navazujícím službám obecného zájmu, jako je finanční gramotnost, dluhové poradenství, mimosoudní způsob řešení konfliktů v oblasti bydlení, pracovně-právních vztahů, dále do neformální péče (tj. péče poskytovaná v rámci rodin nebo komunit osobami blízkými nebo jinými) a sdílené péče (tj. kombinace péče poskytované profesionálními poskytovateli a neformálními pečovateli), včetně rozvoje domácí paliativní péče (např. terénní mobilní týmy, vzdělávání a poradenství pro osoby pečující atd.), nebo na aktivity místních samospráv při optimalizaci zajištění činností a výkonu sociální práce.

Projekty směřující k sociální práci v obcích, jako aktivity zaměřené na pomoc komunitám ke zlepšení schopnosti sociálního fungování v jejich přirozeném prostředí. Investiční projekty budou směřovat do rozvoje komunitních center a domů²⁰ v území s měkkými aktivitami na rozvoj komunitní sociální práce²¹ a rozvoj dobrovolnictví a dobrovolnická centra.

Projekty služeb pro rodiny a děti budou realizovány v projektech zařízení, která doplní chybějící kapacitu stávajících institucionálních forem zařízení (typu školní družiny, kluby), s možností podpory příměstských táborů v době školních prázdnin a v projektech na podporu dětských skupin pro podniky i veřejnost.

Investice do budov budou směřovat do dobudování infrastruktury pro poskytování sociálních služeb a doprovodných programů. Podpora bude směřovat ke službám terénního a ambulantního charakteru, k deinstitucionalizaci a ke službám pobytového charakteru, které odpovídají současným principům sociálního začleňování. Podpořeny budou i služby primární prevence, které mají komunitní charakter.

Investiční projekty na pořízení bytů, bytových domů, nebytových prostor a jejich adaptace pro potřeby sociálního bydlení včetně pořízení základního vybavení a zeleně v okolí budov a na budovách (např. zelené zdi a střechy, aleje, hřiště a parky).

Tabulka 54 Vazba Opatření 1.1.2 na SC OP

Indikátory	ID	název	Výchozí hodnota	Cílová hodnota
	5 54 01	Počet podpořených zázemí pro služby a sociální práci	0	4
	5 54 02	Počet poskytovaných druhů sociálních služeb	0	4
	67510	Kapacita služeb a sociální práce	688	694
	67001	Kapacita podpořených služeb	0	12
	60000	Celkový počet účastníků	0	70
	67010	Využívání podpořených služeb	0	55
	5 53 01	Počet podpořených bytů pro sociální bydlení	0	4
	5 53 10	Nárůst kapacity sociálních bytů	0	8
	5 53 20	Průměrný počet osob využívajících sociální	0,7	5,6

²⁰ Komunitní centra = centra začleňovaná do běžné komunity. Komunitní centrum musí vždy nabízet aktivity, které mají sociální rozměr (přispívají k sociálnímu začleňování) a jsou realizovány/koordinovány/organizovány minimálně jednou osobou s odbornou způsobilostí sociálního pracovníka, dle zákona č. 108/2006 Sb., popř. dalšími odbornými pracovníky, pokud to vyžaduje daný druh aktivity. Aktivity realizované v komunitních centrech zároveň nejsou definovány jako úkon či činnost v zákoně č. 108/2006 Sb., mohou však být doplňkem registrovaných sociálních služeb. U polyfunkčních komunitních center musí být zajištěna kumulovaná nabídka aktivit.

²¹ Komunitní sociální práce = činnosti nad rámec zákona č. 108/2006 Sb., realizované v přirozené komunitě. Aktivity podporované v rámci komunitní sociální práce musí mít přímou vazbu na sociální začleňování nebo prevenci sociálního vyloučení osob.

	bydlení		
67315	Bývalí účastníci projektů v oblasti sociálních služeb, u nichž služba naplnila svůj účel	0	4
67310	Bývalí účastníci projektů, u nichž intervence formou sociální práce naplnila svůj účel	0	10
60000	Celkový počet účastníků (Prorodinná opatření)	0	150
50001	Kapacita podpořených zařízení péče o děti nebo vzdělávacích zařízení	0	50
50100	Počet podpořených zařízení péče o děti předškolního věku	0	3
50110	Počet osob využívající zařízení péče o děti předškolního věku	0	90
50120	Počet osob využívajících zařízení péče o děti ve věku do 3 let.	0	6
Vazba opatření na SC OP	OPZ, SC 2.2.1 Zvýšit kvalitu a udržitelnost systému sociálních služeb, služeb pro rodiny a děti a dalších navazujících služeb podporujících sociální začleňování. OPZ, SC 2.3.1. Zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech. IROP, SC 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi.		

Tabulka 55 Vazba Specifického cíle 1.1 na specifické cíle OP

Specifický cíl	1.1 Zlepšení koordinace a fungování sociálních apod. služeb na celém území	
Opatření	1.1.1. Plánování, koordinace služeb a informování o službách na celém území	
	1.1.2. Pokrytí území potřebnými službami a rozvoj služeb pro komunitu	
Specifický cíl OP	IROP	OPZ
	IROP/PR SC 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi	OPZ SC 2.2.1 Zvýšit kvalitu a udržitelnost systému sociálních služeb, služeb pro rodiny a děti a dalších navazujících služeb podporujících sociální začleňování
		OPZ/PR SC 2.3.1. Zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech
Indikátory výsledku: - Kapacita služeb a sociální práce - Využívání podpořených služeb - Bývalí účastníci projektů, u nichž intervence formou sociální práce naplnila svůj účel - Bývalí účastníci projektů v oblasti sociálních služeb, u nichž služba naplnila svůj účel - Počet osob využívající zařízení péče o děti předškolního věku - Počet osob využívajících zařízení péče o děti ve věku do 3 let. Indikátory výstupu: - Počet napsaných a zveřejněných analytických a strategických dokumentů (vč. evaluačních) - Počet podpořených zázemí pro služby a sociální práci - Počet poskytovaných druhů sociálních služeb - Kapacita podpořených služeb		

- Celkový počet účastníků
- Počet podpořených bytů pro sociální bydlení
- Nárůst kapacity sociálních bytů
- Průměrný počet osob využívajících sociální bydlení
- Kapacita podpořených zařízení péče o děti nebo vzdělávacích zařízení
- Počet podpořených zařízení péče o děti předškolního věku

Vliv na indikátor globálního cíle:

- migrační saldo
- podíl nezaměstnaných

13.1.1.2. Specifický cíl 1.2. Zlepšit správu území a územní rozvoj

Specifický cíl je zaměřen na posílení výkonnosti a transparentnosti orgánů veřejné správy prostřednictvím rozvoje informačních systémů v souladu s principy digitální agendy EU, prostřednictvím cíleného vzdělávání úředníků a zastupitelů, zajištění informovanosti obyvatel a budování pozitivního image regionu.

Dále budou opatření směřována na zapojování veřejnosti do rozhodování obcí a otevřenosti veřejné správy vůči obyvatelům a do zlepšení koordinovaného rozvoje území posílením spolupráce obcí v území a dalších subjektů veřejné správy včetně příhraničních institucí a využití a zpřístupnění dat veřejné správy pro obyvatele – otevřená data.

Území má značné rezervy v komplexním plánování dalšího rozvoje, spolupráce a společných dohod vedoucích ke komplexnímu řešení, je jedním z důležitých předpokladů dalšího koordinovaného rozvoje, který bude při zapojení širšího území i spektra aktérů efektivnější. Zlepšení přístupu k urbanistickému řešení sídel a krajiny bude posíleno pořizováním územních studií týkajících se veřejných prostranství a řešení krajiny, územních plánů a regulačních plánů s důrazem na spolupráci sousedních obcí a zahrnutí navržených řešení opatření v krajině s aplikací Politiky architektury a stavební kultury ČR²² a Evropské úmluvy o krajině²³.

Spolupráce veřejné správy bude posilována i na úrovni přeshraniční s cílem zabývat se řešením společných otázek prostřednictvím společného plánování, strategií a studií.

Bude posílena role samotné MAS, jako motoru regionu, s cílem využít vnější i vnitřní potenciál MAS a rozvoj spolupráce prostřednictvím MAS na všech úrovních.

Opatření 1.2.1 Zvýšení kvality služeb veřejné správy

Cíl opatření: Zlepšit kvalitu služeb veřejné správy a informovanosti obyvatel.

Příklady projektů

Projekty cílené na rozvoj využívání chytrých řešení při správě území (e-guvernment, open data, cloudová řešení, elektronizace agend, kybernetická bezpečnost, informační a komunikační systémy a infrastruktura).

Projekty zapojování veřejnosti a otevřenost veřejné správy, vzdělávání úředníků a zastupitelů, informovanosti obyvatel a budování pozitivního image regionu.

Tabulka 56 Vazba Opatření 1.2.1 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů a aktivit vedoucích ke zvýšení kvality služeb veřejné správy	0	30
Vazba opatření na SC OP	IROP, SC 3.2 Zvyšování efektivnosti a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím rozvoje využití a kvality systémů IKT			

²² <http://www.mmr.cz/cs/Stavebni-rad-a-bytova-politika/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Koncepcie-Strategie/Politika-architektury-a-stavebni-kultury-Ceske-rep>

²³ http://www.mzp.cz/cz/evropska_umluva_o_krajine_smlouva

Opatření 1.2.2 Koordinovaný rozvoj území

Cíl opatření: Zlepšit koordinaci plánování a rozvoje území prostřednictvím společných aktivit.

Příklady projektů

Projekty na rozvoj meziobecní spolupráce zaměřené na koordinaci aktivit v území, systémová opatření v regionu, společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek a rozvoj spolupráce obcí a dalších subjektů veřejné správy.

Tabulka 57 Vazba Opatření 1.2.2 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů zaměřených na koordinaci aktivit v území	0	2
Vazba opatření na SC OP				

Opatření 1.2.3 Zlepšení přístupu k urbanistickému řešení sídel a krajiny

Cíl opatření: Zlepšit kvalitu sídel a péči o krajinu prostřednictvím dokumentů územního rozvoje.

Příklady projektů

Zlepšení přístupu k řešení sídel a krajiny bude řešeno projekty pořízení územních studií zaměřených na zpracování veřejných prostranství v obcích a krajiny, pořízení územních plánů obsahujících také řešení extravilánů a pořízení regulačních plánů městských památkových zón.

Tabulka 58 Vazba Opatření 1.2.3 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	90200	Počet územních plánů, regulačních plánů a územních studií	0	3
	90210	Plocha území pokrytá územním plánem, regulačním plánem a územní studií	0 km ²	546 km ²
	90203	Počet územních studií - krajina	0	1
	90204	Počet územních studií - veřejná infrastruktura	0	1
	90202	Počet regulačních plánů	0	1
Vazba opatření na SC OP	IROP, SC 3.3 Podpora pořizování a uplatňování dokumentů územního rozvoje			

Opatření 1.2.4 Přeshraniční spolupráce veřejné správy

Cíl opatření: Zlepšit služby veřejné správy prostřednictvím přeshraniční spolupráce.

Příklady projektů

Projekty přeshraniční spolupráce institucí veřejné správy vedoucí k rozvoji činností institucí a veřejné správy zaměřené na společná řešení přeshraničních výzev, společné plánování, strategie a studie nebo vedoucí k rozvoji spolupráce.

Tabulka 59 Vazba Opatření 1.2.4 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů se zahraničním partnerem v oblasti veřejné správy	0	1
Vazba opatření na SC OP	OP ČR-PR, SC 4.1 Zvýšení intenzity spolupráce institucí a komunit v příhraničním regionu			

Opatření 1.2.5 MAS jako motor regionu

Cíl opatření: Posílit vnitřní i vnější působení MAS v území

Příklady projektů

Na úrovni MAS jako neziskové organizace budou projekty MAS zaměřeny na zlepšení fungování vnitřních procesů organizace i procesů ve vazbě na členskou základnu, na vzdělávání zaměstnanců i členů MAS a zlepšení vzájemné komunikace a zapojení členů do činnosti MAS. Součástí projektů bude pozitivní prezentace činnosti a výsledků MAS.

Na úrovni území MAS budou projekty směřovány na posílení spolupráce a komunikace s veřejnou správou, neziskovým i podnikatelským sektorem se zaměřením na zlepšení koordinace a provázání jednotlivých činností všech sektorů, posílení soudržnosti a soběstačnosti území a pozitivním využití jeho potenciálu v oblasti přírodní, kulturní, ale i ekonomické a lidské.

Dále budou tyto projekty zaměřeny na posílení aktivity místní komunity a rozvoj komunitních projektů, dobrovolnictví apod., se zaměřením na aktivizaci obyvatel regionu, rozvoj kulturních, společenských a sportovních aktivit v území realizovaných samotnými obyvateli či neziskovými organizacemi. Tyto projekty budou vycházet z vnitřního potenciálu území, jako je kulturní a historická minulost území a přírodní bohatství a povedou k posílení vnitřní soudržnosti regionu.

Projekty nad úrovní území MAS budou zaměřeny na spolupráci s ostatními MAS, územně samosprávnými celky, vzdělávacími a výzkumnými organizacemi, profesními a sektorovými svazy a asociacemi, zahraničními partnery apod. Tyto projekty včetně investičních budou zaměřeny na posílení využívání nových myšlenek, postupů a inovativních řešení v území, k posílení pozitivního vnímání regionu a jeho obyvatel, k využití a propagaci přírodního, kulturního, ale i ekonomického a lidského potenciálu, které území nabízí.

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	92 501	Celkové veřejné výdaje (O.1)	0	50 700 EUR
Vazba opatření na SC OP	PRV, M19 (19.3.1) Podpora pro místní rozvoj z iniciativy LEADER			

Tabulka 60 Vazba Specifického cíle 1.2 na specifické cíle OP

Specifický cíl	1.2. Zlepšit správu území a územní rozvoj	
Opatření	1.2.1 Zvýšení kvality služeb veřejné správy	
	1.2.2 Koordinovaný rozvoj území	
	1.2.3 Zlepšení přístupu k urbanistickému řešení sídel a krajiny	
	1.2.4. MAS jako motor regionu	
	IROP	OP ČR-PR

Specifický cíl OP	IROP, SC 3.2 Zvyšování efektivity a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím rozvoje využití a kvality systémů IKT	OP ČR-PR, SC 4.1 Zvýšení intenzity spolupráce institucí a komunit v příhraničním regionu
	IROP, SC 3.3 Podpora pořízování a uplatňování dokumentů územního rozvoje	
	PRV	
	PRV, M19 (19.3.1) Podpora pro místní rozvoj z iniciativy LEADER	
Indikátory výsledku: - Plocha území pokrytá územním plánem, regulačním plánem a územní studií v km ² Indikátory výstupu: - Počet napsaných a zveřejněných analytických a strategických dokumentů (vč. evaluačních) - Počet projektů a aktivit vedoucích ke zvýšení kvality služeb veřejné správy - Počet projektů zaměřených na koordinaci aktivit v území - Počet územních plánů, regulačních plánů a územních studií - Počet územních studií – krajina - Počet územních studií - veřejná infrastruktura - Počet regulačních plánů - Celkové veřejné výdaje (O.1) Vliv na indikátor globálního cíle: - migrační saldo - podíl nezaměstnaných		

13.1.1.3. Specifický cíl 1.3 Zlepšit plánování území v oblasti vzdělávání

Cílem je plánovat společné nebo sdílené aktivity v území, které přispějí ke zlepšení kvality vzdělávání ve školách s důrazem na podporu škol se slabšími výsledky a rozvoj potenciálu každého žáka.

Vztah dětí k regionu je kromě prvních fází v rodině rozvíjen od počátečních vztahů k institucím v území. Pokud musí dítě dojíždět již do prvního stupně základní školy či mateřské školy, není možné, aby si vybudovalo pozitivní vztah k obci, kde žije. Proto je velmi důležité zachování škol v malých obcích.

Budou realizovány projekty zaměřené na vytvoření a realizaci Místního akčního plánu (MAP) vzdělávání, kde se budou sledovat potřeby škol v oblastech: čtenářská a matematická gramotnost, inkluze, dostupnost a materiálně technické vybavení.

Ve všech školách (MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ) budou zpracovávány plány aktivit pro rozvoj vzdělávání (PA). V rámci přípravy těchto plánů budou sledovány také potřeby v oblasti polytechnické výchovy (včetně EVVO), motivace ke STEM, podnikavosti a kariérového poradenství. Tyto informace pak budou předávány jako podklady pro zpracování a realizaci daných témat v rámci krajských akčních plánů.

Plánování bude naplňováno např. prostřednictvím organizování tematických setkávání ředitelů škol a zástupců zřizovatelů zaměřené na zlepšení řízení škol, hodnocení kvality vzdělávání a společné plánování strategických kroků vedoucích ke zvýšení kvality vzdělávání žáků ohrožených školním neúspěchem při využití podpory a spolupráce v území (s rodinou, sociál. službami a poskytovateli neformálního vzdělávání).

Opatření 1.3.1 Vytvoření místních plánů vzdělávání (MAP)

Cíl opatření: Vytvořit a realizovat koncepci vzdělávací politiky na celém území na základě partnerství regionu.

Příklady projektů

Projekty založené na místním partnerství subjektů vedoucí ke společnému mapování vzdělávacích potřeb území (PA a MAP) a navrhování společných koordinovaných a provázaných řešení, vedoucích k jejich samotné realizaci. Součástí projektů bude budování vztahů mezi obcí a školou a určení a posilování role zřizovatele škol.

Tabulka 61 Vazba Opatření 1.3.1 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	80500	Počet napsaných a zveřejněných analytických a strategických dokumentů (vč. evaluačních)	0	1
Vazba opatření na SC OP	OPVVV, Specifický cíl 5: Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce			

Tabulka 62 Vazba Specifického cíle 1.3 na specifické cíle OP

Specifický cíl	1.3 Zlepšit plánování území v oblasti vzdělávání	
Opatření	1.3.1 Vytvoření místních akčních plánů vzdělávání (MAP)	
Specifický cíl OP	OPVVV	
	OPVVV, Specifický cíl 5: Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce??	
Indikátory výstupu:		
- Počet napsaných a zveřejněných analytických a strategických dokumentů (vč. evaluačních)		
Vliv na indikátor globálního cíle:		
→ migrační saldo		
→ podíl nezaměstnaných		

13.1.1.4. Specifický cíl 1.4 Budovat vztah lidí k regionu, místnímu a přeshraničnímu trhu

Vztah dětí k regionu je kromě prvních fází v rodině rozvíjen od prvních kontaktů s institucemi ve vazbě na konkrétní území. Proto je velmi důležité věnovat pozornost místní znalosti území a rozvoji dovedností, které mají nebo v budoucnu mohou mít svým způsobem nějaký vztah k regionu.

Zároveň je potřeba daleko větší pozornost věnovat uplatnění dětí v budoucnu, a to v širokém spektru dovedností vhodných pro budoucnost, kterou však v současnosti nikdo nezná. Je tedy potřeba děti připravit na to, že proces změn a jejich schopnost se těmto změnám přizpůsobit, bude v jejich životě hrát zřejmě důležitou roli. K rozvoji dovedností dětí je potřeba přistupovat individuálně, dle jejich přirozených schopností.

Hodláme zlepšovat schopnosti předškolních dětí pro uplatnění v regionu, kdy budeme rozvíjet jejich kreativitu, manuální zručnost a vztah k přírodě a technice. Dále posilovat klíčové kompetence dětí a žáků a jejich motivaci pro studium potřebných oborů včetně jejich budoucí orientace na obrovský a českými podnikateli dost opomíjený polský trh.

Velká pozornost bude věnována zlepšení řízení škol a vzdělávání pedagogů odpovídajícího plánovaným aktivitám a novým trendům a rozvoji jejich schopnosti využívat všechny nové moderní metody výuky a dovednosti rozvíjení osobnosti každého dítěte.

Důležitým krokem rovněž bude rozvoj spolupráce mezi školami, ale i mezi školami, zřizovateli a dalšími subjekty v území a posílení role škol v obci jako komunitních center a center dalšího vzdělávání.

To vše bude zajištěno rovněž odpovídajícím vybavením škol pro výuku klíčových kompetencí, které žáci základních a středních škol využijí v praxi, účelem je odstranění nesouladu nabídky a poptávky na regionálním trhu práce a zohlednění specifik regionální ekonomiky.

Podpora bude cílena na výuku technických a řemeslných dovedností pro zvyšování zájmu o přírodovědné a technické obory, výuku cizích jazyků a oblast digitálních technologií, vybudování zázemí, využitelného pro celoživotní učení a rekvalifikace v souladu s požadavky trhu práce.

Zájmové a neformální vzdělávání bude orientováno na podporu kvalitní infrastruktury pro výuku klíčových kompetencí, které žáci základních a středních škol využijí v praxi. Účelem je odstranění nesouladu nabídky a poptávky na regionálním trhu práce a zohlednění specifik regionální ekonomiky.

Průřezově bude kladen důraz na výuku technických a řemeslných dovedností pro zvyšování zájmu žáků a studentů o přírodovědné a technické obory, výuku cizích jazyků a oblast digitálních technologií, vybudování zázemí, využitelného pro celoživotní učení a rekvalifikace v souladu s požadavky trhu práce.

Opatření 1.4.1 Zlepšení dovedností předškolních dětí pro uplatnění v regionu

Cíl opatření: Zlepšit předpoklady dětí pro budoucí uplatnění v regionu prostřednictvím zlepšení jejich dovedností.

Příklady projektů

Projekty vedoucí k posílení kreativity, manuální zručnosti a vztahu k přírodě a technice předškolních dětí a projekty spolupráce MŠ a 1. st. ZŠ vedoucí k usnadnění přechodu dětí z MŠ na ZŠ. Součástí projektů bude vzdělávání pedagogů v oblasti klíčových kompetencí a realizace potřebných stavební úpravy budov, učeben a venkovních prostor, pořízení vybavení, kompenzačních pomůcek a kompenzačního vybavení, nezbytných pro zajištění rovného přístupu ke vzdělávání sociálně vyloučeným osobám.

Tabulka 63 Vazba Opatření 1.4.1 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet podpořených vzdělávacích zařízení pro předškolní děti	0	10
Vazba opatření na SC OP	OPVVV, SC 1: Zvýšení kvality předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu dětí na ZŠ			

Opatření 1.4.2 Vybavenost škol s ohledem na budoucí uplatnění dětí, žáků i dospělých.

Cíl opatření: Vybavit školy pro zlepšení řízení škol, vzdělávání a dovedností dětí, žáků i dospělých pro jejich uplatnění, posílit roli škol v obcích jako center komunity a vzdělanosti.

Příklady projektů

Investiční projekty zaměřené na stavební úpravy, pořízení vybavení pro zajištění rozvoje klíčových kompetencí v oblastech komunikace v cizích jazycích a v oblasti technických a řemeslných oborů, přírodních věd a schopnosti práce s digitálními technologiemi, za účelem zvýšení kvality vzdělávání ve vazbě na budoucí uplatnění na trhu práce a potřeby sladění nabídky a poptávky na regionálním trhu práce. Zajištění rychlých vnitřních sítí a připojení k internetu.

Investiční projekty zaměřené na stavební úpravy, pořízení vybavení pro účely dalšího vzdělávání ve vazbě na potřeby sladění nabídky a poptávky na regionálním trhu práce.

Stavební úpravy budov a učeben, školních poradenských pracovišť, pořízení vybavení a kompenzačních pomůcek a kompenzačního vybavení pro děti se SVP, nezbytných pro zajištění rovného přístupu ke vzdělávání sociálně vyloučeným osobám.

Projekty směřující k rozvoji inkluzivního vzdělávání, využití ICT technologií a on-line vzdělávání a informálního učení.

Aktivita vedoucí ke zvýšení kapacity i kvality kariérového poradenství na školách, zvýšení relevance ŠVP k potřebám zaměstnavatelů a posilování dlouhodobé uplatnitelnosti absolventů na trhu práce.

Projekty k rozvoji předpokladů odborných škol realizovat vzdělávání dospělých ve vazbě na definované profesní kvalifikace.

Projekty vzdělávání pedagogů v oblasti nových technologií a metod výuky, jazyky – zahraničí a rozvoje kompetencí řídicích pracovníků škol v oblasti vedení škol apod.

Investiční projekty do vybavenosti pro rozvoj klíčových kompetencí (komunikace v cizích jazycích, technické a řemeslné obory, přírodní vědy, práce s digitálními technologiemi)

Investiční projekty zaměřené na rozvoj infrastruktury pro celoživotní vzdělávání v klíčových kompetencích.

Projekty rozvoje klíčových kompetencí žáků i pracovníků v zájmovém a neformálním vzdělávání a spolupráce mezi školami a organizacemi zájmového a neformálního vzdělávání v oblasti klíčových kompetencí.

Projekty vzdělávání obyvatel v oblastech relevantních pro zvýšení lokální zaměstnanosti, výuku tradičních řemesel, zemědělství, zahrádkaření, sadaření, včelaření apod., jazykové vzdělávání, PC kurzy, rozvoj finanční gramotnosti, soft skills, podpora čtenářské a numerické gramotnosti apod.

Tabulka 64 Vazba Opatření 1.4.2 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	50000	Počet podpořených vzdělávacích zařízení	0	7
	50030	Podíl osob předčasně opouštějících vzdělávací systém (výsledkový indikátor, hodnoty převzaté z úrovně programu)	5,4 %	5,0 %
	50001	Kapacita podporovaných zařízení péče o děti nebo vzdělávací zařízení	0	165
Vazba opatření na SC OP	IROP, SC 2.4 Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení OPVVV, SC 1: Zvýšení kvality předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu dětí na ZŠ OP VVV, SC 2: Zlepšení kvality vzdělávání a výsledků žáků v klíčových kompetencích OP VVV, SC 5: Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce OPZ, SC 2.3.1. Zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech			

Opatření 1.4.3 Orientace škol na budoucí uplatnění dětí v regionu

Cíl opatření: Zvýšit uplatnitelnost dětí v regionu prostřednictvím zlepšení jejich dovedností.

Příklady projektů

Projekty zaměřené na motivaci dětí a žáků ke studiu technických a přírodovědných oborů, rozvoj polytechnického vzdělávání na ZŠ, SŠ ve spolupráci s dalšími vzdělávacími zařízeními a místními organizacemi, na spolupráci škol a zaměstnavatelů při realizaci vzdělávání vč. praktického vyučování a stáží, na spolupráci mezi školami a mezi školami a dalšími vzdělávacími zařízeními a organizacemi.

Projekty sdílení dobré praxe a propojení neformálního, zájmového a odborného vzdělávání, které budou zaměřené na inovace technologií a výuku odborných a podnikatelských kompetencí a podporu žáků s vynikajícími výsledky v praktických předmětech.

Projekty na rozvoj spolupráce všech škol s rodinou, různými subjekty v místě i v zahraničí, zapojení žáků i pedagogů při rozvoji klíčových kompetencí, apod.

Tabulka 65 Vazba Opatření 1.4.3 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů zaměřených na spolupráci	0	5

	v oblasti vzdělávání		
Vazba opatření na SC OP	OPVVV, SC 1: Zvýšení kvality předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu dětí na ZŠ OP VVV, SC 2: Zlepšení kvality vzdělávání a výsledků žáků v klíčových kompetencích OP VVV, SC 5: Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce		

Opatření 1.4.4 Vzdělávání pro přeshraniční polský trh práce

Cíl opatření: Zvýšit dovednosti dětí a žáků pro jejich budoucí uplatnění na polském trhu.

Příklady projektů

Příprava a realizace společných kurzů, praktické výuky, vzdělávacích programů a dalších forem společného vzdělávání, přeshraniční výměny učňů, studentů a pedagogických pracovníků, systémová opatření v oblasti vzdělávání směřující ke zvýšení pracovní mobility, spolupráce mezi vzdělávacími institucemi a institucemi na trhu práce včetně realizace pracovních stáží a praxí, rozvoj jazykového vzdělávání ve školách (čeština, polština).

Tabulka 66 Vazba Opatření 1.4.4 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů vedoucích ke vzdělávání a odborné přípravě na přeshraniční podporu zaměstnanosti mládeže, vzdělávacích příležitostí, vysokoškolského vzdělání a odborné přípravy	0	4
Vazba opatření na SC OP	OP ČR – PR, SC 3.1 Zlepšení postavení osob vstupujících na přeshraniční trh práce			

Opatření 1.4.5 Cílené budování vztahu dětí k regionu

Cíl opatření: Rozvíjet pozitivní vztahy dětí k regionu pro jejich budoucí život.

Příklady projektů

Typové projekty mohou být zaměřeny na tvorbu regionálních učebnic - místopis a příběhy, tradice, znalost významných osobností regionu, úspěšných absolventů, sledování stop lidí z regionu ve světě, seznámení s příkladnými místními firmami, řemeslníky, apod.

Projekty směřující k rozvoji aktivit typu venkovský parlament, zapojení dětí a škol do činnosti obce, rozvoj dobrovolnictví, environmentální aktivity apod.

Tabulka 67 Vazba Opatření 1.4.5 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů vedoucích k uvědomování si regionální identity u dětí a mládeže	0	4
Vazba opatření na SC OP	OPVVV, SC 1: Zvýšení kvality předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu dětí na ZŠ OP VVV, SC 2: Zlepšení kvality vzdělávání a výsledků žáků v klíčových kompetencích OP VVV, SC 5: Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce			

Tabulka 68 Vazba Specifického cíle 1.4 na specifické cíle OP

Specifický cíl	1.4 Budovat vztah lidí k regionu, místnímu a přeshraničnímu trhu
Opatření	1.4.2 Vybavenost škol s ohledem na budoucí uplatnění dětí, žáků i dospělých.

	1.4.3 Orientace škol na budoucí uplatnění dětí v regionu	
	1.4.4 Vzdělávání pro přeshraniční polský trh práce	
	1.4.5 Cílené budování vztahu dětí k regionu	
Specifický cíl OP	OPVVV	IROP
	OPVVV, SC 1: Zvýšení kvality předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu dětí na ZŠ OP VVV, SC 2: Zlepšení kvality vzdělávání a výsledků žáků v klíčových kompetencích OP VVV, SC 5: Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce	IROP, SC 2.4 Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení
	OP ČR - PR	OP Z
	OP ČR – PR, SC 3.1 Zlepšení postavení osob vstupujících na přeshraniční trh práce	OPZ, SC 2.3.1. Zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech
Indikátory výsledku:		
- Podíl osob předčasně opouštějících vzdělávací systém		
Indikátory výstupu:		
- Počet projektů vedoucích k uvědomování si regionální identity u dětí a mládeže		
- Počet podpořených vzdělávacích zařízení pro předškolní děti		
- Počet podpořených vzdělávacích zařízení		
- Počet projektů zaměřených na spolupráci v oblasti vzdělávání		
- Počet projektů vedoucích ke vzdělávání a odborné přípravě na přeshraniční podporu zaměstnanosti mládeže, vzdělávacích příležitostí, vysokoškolského vzdělání a odborné přípravy		
- Kapacita podporovaných zařízení péče o děti nebo vzdělávací zařízení		
Vliv na indikátor globálního cíle:		
→ migrační saldo		
→ podíl nezaměstnaných osob		

13.1.1.5. Specifický cíl 1.5 Budování a upevňování kultury, hodnot, identity a tradic

Pro posilování společenského komunitního života je důležitý další rozvoj tradic v území a upevňování těch stávajících, posílení hodnotového rámce lidí i institucí a aktivit vedoucích ke zvýšení místní identity, soudržnosti území a občanské participace.

Zároveň je důležitá příhraniční spolupráce komunit v celém spektru lokálních společenských aktivit, spolupráce institucí, spolupráce NNO a sociálních a hospodářských partnerů.

Kulturní hodnoty území budou také podpořeny obnovou místního kulturního dědictví s důrazem na jeho vhodné využití pro veřejnost a zvyšování povědomí o tomto dědictví pro obyvatele i návštěvníky. Cílem je zachovat, ochránit a rozvíjet potenciál kulturního dědictví a využít ho k vyváženému rozvoji území s pozitivními dopady na místní či regionální zaměstnanost.

Opatření 1.5.1 Rozšiřování lokálních společenských aktivit a tradic

Cíl opatření: Rozvíjet lokální aktivity, hodnoty, tradice a participaci obyvatel.

Příklady projektů

Projekty podpory kulturních a zájmových organizací, současného umění.

Projekty zaměřené na využití veřejného prostoru pro život obyvatel, rozvoj místních komunit, lokálních kulturních aktivit a participace.

Projekty ukázek a výuky tradičních řemesel, zemědělství, zahrádkaření, sadaření, včelaření apod.

Projekty zaměřené na cílenou podporu regionálních sportovních akcí a zdravého životního stylu.

Projekt na vytvoření portálu regionu o nabídce sportovních, kulturních apod. aktivit v obcích.

Tabulka 69 Vazba Opatření 1.5.1 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet podpořených společenských akcí a událostí vedoucích k upevňování lokálních tradic.	0	8
Vazba opatření na SC OP	OP ČR-PR, SC 4.1 Zvýšení intenzity spolupráce institucí a komunit v příhraničním regionu OP SR-ČR, SC 3.1 Zvýšenie kvalitatívnej úrovne cezhraničnej spolupráce miestnych a regionálnych aktérov			

Opatření 1.5.2 Rozšiřování přeshraničních společenských aktivit

Cíl opatření: Zvýšit přeshraniční aktivity území.

Příklady projektů

Projekty zaměřené na rozvoj společenských, kulturních a jiných přeshraničních aktivit, příhraničních kooperačních sítí, včetně spolupráce NNO a sociálních a hospodářských partnerů.

Projekty podporující společné plánování, vytváření společných strategií a studií.

Projekty vedoucí ke zvyšování institucionálních kapacit a zručností organizačních struktur v oblastech efektivní správy, vzdělávání, kulturního a přírodního dědictví.

Tabulka 70 Vazba Opatření 1.5.2 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet podpořených společenských akcí a událostí realizovaných se zahraničními partnery.	0	5
Vazba opatření na SC OP	OP ČR-PR, SC 4.1 Zvýšení intenzity spolupráce institucí a komunit v příhraničním regionu OP SR-ČR, SC 3.1 Zvýšenie kvalitatívnej úrovne cezhraničnej spolupráce miestnych a regionálnych aktérov			

Opatření 1.5.3 Zatraktivnění kulturního dědictví regionu

Cíl opatření: Zvýšit atraktivitu památek ve venkovském prostoru pro obyvatele i návštěvníky.

Příklady projektů

Investiční projekty revitalizace a zatraktivnění Národních kulturních památek vedoucí k jejich lepšímu využití.

Projekty zaměřené na obnovu ostatních památek (drobné sakrální památky, pomníky, sochy, smírčí kříže apod.) včetně obnovy a zachování kulturních, technických a průmyslových památek – náhony, mlýny, důlní díla, lomy, kamenice, lovecké stezky apod. pro jejich využití v rozvoji cestovního ruchu s důrazem na venkovský prostor.

Tabulka 71 Vazba Opatření 1.5.3 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
------------	----	-------	-----------------	----------------

	90501	Počet revitalizovaných památkových objektů	0	1
	vlastní	Počet obnovených památek místního významu	0	5
	91010	Počet návštěv kulturních památek a paměťových institucí zpřístupněných za vstupné	26 553 793	27 500 000
	9 10 05	Zvýšení očekávaného počtu návštěv podporovaných kulturních a přírodních památek a atrakcí	0	6 000
	9 06 01	Počet revitalizací přírodního dědictví	0	1
	9 08 01	Počet realizací rozvoje infrastrukturních opatření	0	1
Vazba opatření na SC OP	IROP, SC 3.1 Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního dědictví			

Tabulka 72 Vazba Specifického cíle 1. 5. na specifické cíle OP

Specifický cíl	1.5. Budování a upevňování kultury, hodnot, identity a tradic	
Opatření	1.5.1 Rozšiřování lokálních společenských aktivit a tradic	
	1.5.2 Rozšiřování přeshraničních společenských aktivit	
	1.5.3 Zatraktivnění kulturního dědictví regionu	
Specifický cíl OP	OP ČR-PR	OP SR-ČR
	OP ČR-PR, SC 4.1 Zvýšení intenzity spolupráce institucí a komunit v příhraničním regionu	OP SR-ČR, SC 3.1 Zvýšenie kvalitatívnej úrovne cezhraničnej spolupráce miestnych a regionálnych aktérov
	IROP	
	IROP/PR, SC 3.1 Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního dědictví	
Indikátory výsledku: - Počet návštěv kulturních památek a paměťových institucí zpřístupněných za vstupné Indikátory výstupu: - Počet revitalizovaných památkových objektů - Počet obnovených památek místního významu - Počet podpořených společenských akcí a událostí realizovaných se zahraničními partnery. - Počet podpořených společenských akcí a událostí vedoucích k upevňování lokálních tradic. - Zvýšení očekávaného počtu návštěv podporovaných kulturních a přírodních památek a atrakcí - Počet revitalizací přírodního dědictví - Počet realizací rozvoje infrastrukturních opatření Vliv na indikátor globálního cíle: → migrační saldo → podíl nezaměstnaných		

13.1.1.6. Specifický cíl 1.6 Zlepšit vybavenost území

Vybavenost území je jedním z předpokladů pro spokojený život obyvatel.

Ve venkovském území je důležitá kvalitní, bezpečná a životní prostředí nezatěžující doprava. Zde bude pozornost věnována kvalitním a lidem přístupným přestupním místům, souvisejícím parkovacím místům a systémům, zvýšení alternativních druhů dopravy, bezpečnosti v dopravě, zlepšení kvality místních komunikací a lesních cest a rozvoji cyklodopravy pro dojížděku lidí do zaměstnání, za vzděláním a za službami.

Pro dosažení vyšší ochrany života, zdraví osob, majetku a hospodářských aktivit budou podpořena opatření ve vazbě na nová rizika a změny klimatu jako jsou nadprůměrné sněhové srážky a masivní námrazy, orkány a větrné smrště. V této oblasti bude posílena vybavenost a odolnost infrastruktury základních složek IZS, její soběstačnost a specializované technické a technologické prostředky.

Pro snížení nároků na bydlení a provoz veřejných budov, energetického zatížení území a snížení emisí bude úkolem snížit energetickou náročnost bytových domů (domů se čtyřmi a více bytovými jednotkami) a veřejných budov na nákladově optimální úroveň²⁴ a zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie.

Péči o majetek (infrastrukturu) obcí je potřeba věnovat mimořádnou péči, protože ta je důležitým znakem kvality veřejné správy a má podstatný vliv jednak na výdaje na služby v území pro obyvatele, tak na vzhled obcí a tím na kvalitu života obyvatel. Pro občany je důležitá základní vybavenost infrastrukturou v obcích, jako je vysokorychlostní internet nebo informovanost pomocí obecního rozhlasu. Vybavenost obcí internetem je v území MAS na stejné úrovni jako v MSK kraji, ale je třeba jej nadále rozvíjet, především zasíťování vysokorychlostními sítěmi. Veřejné osvětlení je většinou zastaralé, z pohledu bezpečnosti v obcích je nutná jeho rekonstrukce a rozšíření.

Protože území nedisponuje dostatkem sociálních bytů, je potřeba zajistit sociální bydlení pro potřebné. Sociální byty slouží hlavně jako infrastruktura pro sociální začleňování.

Opatření 1.6.1 Zlepšení kvality dopravní infrastruktury

Cíl opatření: Zlepšit dostupnost a bezpečnost dopravy pro obyvatele i návštěvníky

Příklady projektů

Investiční projekty zaměřené na přestupní místa (terminály), související záchytná parkoviště a zeleň, projekty zaměřené na rozvoj alternativních druhů dopravy a zavádějící parkovací systémy – P+R, P+G, B+R. Investiční projekty zvyšující bezpečnost v dopravě – chodníky, přechody apod., zlepšující kvalitu místních komunikací, lesních cest a polních cest.

Tabulka 73 Vazba Opatření 1.6.1 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů a aktivit vedoucích ke zvýšení kvality dopravní infrastruktury	0	40
Vazba opatření na SC OP	IROP, SC 1.2 Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy PRV, 4.3.2. Lesnická infrastruktura PRV, 4.3.1 Pozemkové úpravy			

Opatření 1.6.2 Rozvoj cyklodopravy

Cíl opatření: Zlepšit dostupnost služeb a zaměstnání pro obyvatele nemotorovou dopravou.

Příklady projektů

Investiční projekty zaměřené na výstavbu cyklostezek, kde je vyloučená automobilová doprava, zlepšující dostupnost obyvatel za službami, vzděláváním a za prací, včetně výstavby cyklotras - cyklistické pruhy na komunikacích nebo víceúčelové pruhy a doprovodná infrastruktury.

²⁴ viz Směrnice 2010/31/EU, odst. 15, čl. 5; Směrnice 2012/27/EU odst. 16, 21, čl. 3, odst. 1, písmeno a; čl. 4, písmena b, c

Příprava projektů na zkvalitnění cyklistické dopravy, propojení cyklistických tras a oddělení cyklistické dopravy od silniční.

Tabulka 74 Vazba Opatření 1.6.2 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů vedoucích k rekonstrukci nebo vybudování cyklotras a cyklostezek	0	3
Vazba opatření na SC OP	IROP, SC 1.2 Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy OP ČR-PR, IP 2.1., OP SR-ČR IP 3.			

Opatření 1.6.3 Zajištění odolnosti a vybavenosti JPO

Cíl opatření: Adaptovat JPO na nová rizika a změny klimatu.

Příklady projektů

Projekty zaměřené na posílení vybavení složek IZS technikou a věcnými prostředky a zvýšení odolnosti stanic složek JPO ve vazbě na nová rizika a změny klimatu jako jsou nadprůměrné sněhové srážky a masivní námrazy, orkány a větrné smrště.

Tabulka 75 Vazba Opatření 1.6.3 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	57501	Počet nových a modernizovaných objektů sloužících složkám IZS	0	4
	57520	Počet exponovaných území s nedostatečnou připraveností složek IZS	108	48
Vazba opatření na SC OP	IROP, SC 1.3 Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof			

Opatření 1.6.4 Snižování energetické náročnosti budov

Cíl opatření: Snižet energetickou náročnost bytových a veřejných budov.

Příklady projektů

Projekty vedoucí ke snižování energetické náročnosti staveb pro bydlení a veřejných budov.

Tabulka 76 Vazba Opatření 1.6.4 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů vedoucích ke snížení energetické náročnosti staveb pro bydlení a veřejných budov.	0	50
Vazba opatření na SC OP	IROP, SC 2.5: Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení OPŽP, SC 5.1 Snižet energetickou náročnost veřejných budov			

Opatření 1.6.5 Zkvalitnění infrastruktury obcí

Cíl opatření: Zlepšit podmínky života obyvatel prostřednictvím zkvalitnění infrastruktury obcí.

Příklady projektů

Projekty vedoucí k technickému zhodnocení a zkvalitnění infrastruktury obcí, zlepšení služeb pro obyvatele, zlepšení prostředí sídel a vytváření podmínek k nové výstavbě. Projekty se budou týkat technické infrastruktury, občanské vybavenosti, veřejných prostranství, obecních budov a sítování pozemků apod.

Tabulka 77 Vazba Opatření 1.6.5 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů vedoucích k vybudování nové či rekonstrukce stávající veřejné infrastruktury	0	30
Vazba opatření na SC OP				

Tabulka 78 Vazba Specifického cíle 1.6 na specifické cíle OP

Specifický cíl	1.6 Zlepšit vybavenost území	
Opatření	1.6.1 Zlepšení kvality dopravní infrastruktury	
	1.6.2 Rozvoj cyklodopravy	
	1.6.3 Zajištění odolnosti a vybavenosti JPO	
	1.6.4 Snižování energetické náročnosti budov	
	1.6.5 Zkvalitnění infrastruktury obcí	
	1.6.6 Sociální bydlení pro potřebné	
Specifický cíl OP	IROP	OPŽP
	IROP, SC 1.2 Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy IROP, SC 1.3 Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof IROP, SC 2.1: Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi IROP, SC 2.5: Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení	OPŽP, SC 5.1 Snížit energetickou náročnost veřejných budov
	OP ČR-PR	OP SR-ČR
	OP ČR-PR, IP 2.1.	OP SR-ČR, IP 3.
	PRV	
	PRV, 4.3.2. Lesnická infrastruktura PRV, 4.3.1 Pozemkové úpravy	
Indikátory výsledku:		
- Počet exponovaných území s nedostatečnou připraveností složek IZS		
Indikátory výstupu:		
- Počet projektů a aktivit vedoucích ke zvýšení kvality dopravní infrastruktury		
- Počet projektů vedoucích k rekonstrukci nebo vybudování cyklotras a cyklostezek		
- Počet nových a modernizovaných objektů sloužících složkám IZS		
- Počet exponovaných území s nedostatečnou připraveností složek IZS		
- Počet projektů vedoucích ke snížení energetické náročnosti staveb pro bydlení a veřejných budov		

- Počet projektů vedoucích k vybudování nové či rekonstrukce stávající veřejné infrastruktury Vliv na indikátor globálního cíle: → migrační saldo→ podíl nezaměstnaných

13.2. Strategická oblast II. Udržitelná regionální ekonomika – VÝKONNOST

13.2.1. Strategický cíl 2 Rozvoj výkonnosti místní ekonomiky

Více pracovních příležitostí a lepší podmínky k rozvoji podnikání pro ty, kteří chtějí a mohou. Bruntálsko se chce oprostit od nálepky regionu s nejvyšší nezaměstnaností. Vráť lidem k užívání opuštěné průmyslové a zemědělské areály a podpoří jejich inspirativní a inteligentní využití k podnikatelským účelům.

Úspěšné místní firmy, rozvoj lokální produkce, noví investoři, aktivní politika zaměstnanosti – to jsou jen některé z nutných podmínek ke splnění tohoto strategického cíle. K dosažení podstatné změny je potřebné koncentrované a koordinované úsilí všech, kdo zaměstnanost v regionu nejvíce ovlivňují.

Vhodným nástrojem bude například spolupráce místních aktérů v oblasti zaměstnanosti, HUB či podnikatelský inkubátor. Území se zaměří na inovativní partnerství v aktivitách na trhu práce a prosazování zájmů regionu na úrovni kraje a státu, orientaci podnikatelů na sociální podnikání a polský trh a využití všech potenciálů regionu pro podporu zaměstnanosti včetně orientace podnikatelů na polský trh a spolupráce s polskými popř. slovenskými partnery.

Tento strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických cílů:

- Specifický cíl 2.1 Využít spolupráci pro rozvoj výkonnosti regionu
- Specifický cíl 2.2 Rozvíjet sociální podnikání
- Specifický cíl 2.3 Zlepšit společné řešení nezaměstnanosti a sociálního začleňování
- Specifický cíl 2.4 Zlepšit infrastrukturu a služby pro podnikání
- Specifický cíl 2.5 Podpora místních zemědělských, potravinářských a lesnických podniků
- Specifický cíl 2.6. Snižování energetické náročnosti podnikatelského sektoru a výroba energie z OZE
- Specifický cíl 2.7 Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti včetně orientace na sousední trhy

13.2.1.1. Specifický cíl 2.1 Využít spolupráci pro rozvoj výkonnosti regionu

Tento specifický cíl je zaměřen na využití prozatím dostatečně nevyužitého potenciálu spolupráce v území. Trendem doby a ověřeným postupem je v současnosti budování partnerství mezi různými subjekty a sdílení vlastního know-how pro celkový přínos všem partnerům i území.

Spolupráce bude podporována ve všech oblastech, důležitá je motivace a osvětlení přínosu spolupráce pro všechny subjekty v území.

Velmi žádoucí je podpora chybějící spolupráce v území pro podporu soběstačnosti regionu v oblasti zemědělství a zpracování zemědělských produktů či krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů, rozvoj inovací při zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh či spolupráce mezi malými hospodářskými subjekty.

Nezastupitelná role veřejné správy a dalších lokálních partnerů na trhu práce bude podpořena v rámci spolupráce subjektů veřejného, neziskového a soukromého sektoru na úrovni MAS. Bude zejména orientována na budování komunikačních kanálů a propojení mezi veřejnou a podnikatelskou sférou, vytvoření systému pobídek pro podnikatele a dále aktivity spolupráce podniků a vzdělávacích institucí za účelem sladování kvalifikační úrovně a kvalifikační struktury pracovní síly s požadavky trhu práce atd.

Opatření 2.1.1. Spolupráce pro rozvoj venkova

Cíl opatření: Zlepšit spolupráci venkovských podnikatelů pro zvýšení jejich výkonnosti a inovací.

Příklady projektů

Projekty spolupráce operačních skupin a projektů EIP²⁵.

Projekty spolupráce zaměřené na vývoj nových produktů, postupů a technologií v zemědělské prvovýrobě, rozvoj inovací při zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, rozvoj krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů.

Projekty spolupráce mezi malými hospodářskými subjekty při organizování společných pracovních procesů a sdílení zařízení a zdrojů a pro rozvoj služeb cestovního ruchu nebo jejich uvádění na trh.

Projekty spolupráce podnikatelů v cestovním ruchu.

Tabulka 79 Vazba Opatření 2.1.1 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů zaměřených na rozvoj spolupráce pro rozvoj venkova	0	5
Vazba opatření na SC OP	PRV, 16.1.1 Podpora operačních skupin a projektů EIP PRV, 16.2.1 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií v zemědělské prvovýrobě PRV, 16.2.2 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh PRV, 16.3.1 Sdílení zařízení a zdrojů PRV, 16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů			

Opatření 2.1.2. Rozvoj spolupráce lokálních partnerů na trhu práce

Cíl opatření: Zavést koncepční podporu zaměstnanosti v území prostřednictvím spolupráce lokálních partnerů.

Příklady projektů

Projekty založené na spolupráci místních subjektů (spolupráce subjektů veřejného, neziskového a soukromého sektoru pro uplatnění osob na trhu práce s využitím nových a netradičních metod podporujících zaměstnanost), například:

- Vzdělávání venkovského obyvatelstva v oblastech relevantních pro zvýšení lokální zaměstnanosti a poradenství pro získání zaměstnání.
- Spolupráce podniků a vzdělávacích institucí za účelem sladování kvalifikační úrovně a kvalifikační struktury pracovní síly s požadavky trhu práce včetně odborných praxí a stáží v podnicích.
- Podpora zahájení podnikatelské činnosti - aktivity před zahájením podnikání a na ně navazující aktivity po zahájení podnikání, a to především formou vzdělávání a poradenství, podporovány budou osoby, které při zahájení projektu nebyly OSVČ (neměly oprávnění), nevylučuje se ale jejich předchozí zařazení mezi OSVČ, které bylo již ukončeno.
- Projekty zaměřené na budování kapacit sociálních partnerů zejména prostřednictvím vzdělávání, opatření na vytváření sítí a posílení sociálního dialogu a činnosti společně uskutečňované sociálními partnery.

Tabulka 80 Vazba Opatření 2.1.2 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů na zvýšení spolupráce lokálních partnerů na trhu práce	0	1
Vazba	OPZ, SC 2.3.1. Zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního			

²⁵ Evropské inovační partnerství

opatření na SC OP	začleňování ve venkovských oblastech OPZ, SC 1.3.1: Zvýšit odbornou úroveň znalostí, dovedností a kompetencí
-------------------	---

Tabulka 81 Vazba Specifického cíle 2.1 na specifické cíle OP

Specifický cíl	2.1 Využít spolupráci pro rozvoj výkonnosti regionu	
Opatření	2.1.1. Spolupráce pro rozvoj venkova	
	2.1.2. Rozvoj spolupráce lokálních partnerů na trhu práce	
Specifický cíl OP	PRV	OPZ
	PRV, 16.1.1 Podpora operačních skupin a projektů EIP PRV, 16.2.1 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií v zemědělské prvovýrobě PRV, 16.2.2 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh PRV, 16.3.1 Sdílení zařízení a zdrojů PRV, 16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů	OPZ, SC 2.3.1. Zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech OPZ, SC 1.3.1: Zvýšit odbornou úroveň znalostí, dovedností a kompetencí
Indikátor výsledku: Indikátory výstupu: - Počet projektů zaměřených na rozvoj spolupráce pro rozvoj venkova - Počet projektů na zvýšení spolupráce lokálních partnerů na trhu práce Vliv na indikátor globálního cíle: → migrační saldo → podíl nezaměstnaných		

13.2.1.2. Specifický cíl 2.2 Rozvíjet sociální podnikání v území

Sociální ekonomika představuje aktivity, které vznikají a rozvíjejí se na konceptu trojího prospěchu: ekonomického, sociálního a environmentálního. Sociální podniky mohou vytvářet zisk, který přednostně využívají k rozvoji aktivit podniku nebo pro potřeby místní komunity.

Sociální podnikání řeší prostřednictvím samostatné podnikatelské aktivity a účasti na trhu práce otázky nezaměstnanosti, sociální soudržnosti a místního rozvoje a svou činností podporuje solidární chování, sociální začleňování a růst sociálního kapitálu na místní úrovni s maximálním respektováním udržitelného rozvoje.

Sociální podnikání hraje důležitou úlohu v oblasti sociálního začleňování obyvatel regionu z hlediska zvýšení jejich zaměstnanosti. Proto bude sociální podnikání jednou z důležitých aktivit. Vedle vzniku nových podnikatelských aktivit bude podpořen rozvoj, rozšiřování kapacit a inovativní řešení ve stávajících sociálních podnicích.

Přestože v území již sociální podniky fungují, koncept sociálního podnikání není rozvinut na dostatečné úrovni. Budou tedy podporovány aktivity vedoucí ke zlepšení podmínek pro jeho rozvoj včetně zvýšení informovanosti o něm.

Opatření 2.2.1. Rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání

Cíl opatření: Zlepšit situaci sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob prostřednictvím rozvoje sociálního podnikání.

Příklady projektů

Investiční projekty zaměřené na výstavbu, rekonstrukci a vybavení sociálních podniků.

Projekty podporující vznik nového sociálního podniku, rozšíření kapacity podniku či projekty zaměřené na aktivity OSVČ v sociálním podnikání vedoucí k vytvoření a zachování pracovních míst pro cílové skupiny, prostřednictvím vzdělávání zaměstnanců z cílových skupin a vzdělávání ostatních zaměstnanců sociálního podniku financovaných z přímých nákladů projektu, marketing sociálního podniku.

Projekty provozování sociálního podnikání či rozvoje sociálního zemědělství.

Tabulka 82 Vazba Opatření 2.2.1 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	1 04 00	Zvýšení zaměstnanosti v podporovaných podnicích	0	10
	1 00 00	Počet podniků pobírajících podporu	0	2
	1 01 02	Počet podniků pobírajících granty	0	2
	1 04 11	Míra nezaměstnanosti osob s nejnižším vzděláním	28,5	22
	10300	Soukromé investice odpovídající veřejné podpoře podniků (granty)	0	7 655,50
	10105	Počet nových podniků, které dostávají podporu	0	2
	10403	Zvýšení zaměstnanosti v podporovaných podnicích se zaměřením na znevýhodněné skupiny	0	4
Vazba opatření na SC OP	IROP, SC 2.2 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání OPZ, SC 2.3.1. Zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech			

Opatření 2.2.2. Zlepšení podmínek pro rozvoj sociálního podnikání

Cíl opatření: Podpořit vznik a rozvoj sociálního podnikání v území prostřednictvím zlepšení podmínek.

Příklady projektů opatření

Projekty zaměřené na zavedení vzdělávacích programů, vzdělávání a poradenství související s podporou vzniku, založením, provozem a marketingem sociálního podniku.

Projekty zaměřené na vznik a rozvoj existujících sociálních podniků, včetně společensky odpovědného zadávání zakázek; zavedení systému podpory startu, rozvoje a udržitelnosti sociálních podniků;

Projekty zaměřené na zvyšování povědomí a informovanosti o sociálním podnikání a spolupráce všech relevantních aktérů.

Tabulka 83 Vazba Opatření 2.2.2 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	6 00 00	Celkový počet účastníků	0	9
	6 73 00	Počet účastníků, kterým bylo poskytnuto poradenství v oblasti sociálního podnikání	0	30
	1 02 13	Počet sociálních podniků vzniklých díky podpoře	0	3
	1 02 11	Počet sociálních podniků vzniklých díky	0	3

		podpoře, které fungují i po ukončení podpory		
	10212	Počet podpořených již existujících sociálních podniků	0	0
	63200	Zvýhodnění účastníci zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ	0	1
	62800	Znevýhodnění účastníci, kteří po ukončení své účasti hledají zaměstnání, jsou v procesu vzdělávání/ odborné přípravy, rozšiřují si kvalifikaci nebo jsou zaměstnaní, a to i OSVČ	0	7
	50105	Počet zaměstnavatelů, kteří podporují flexibilní formy práce	0	2
	50130	Počet osob pracujících v rámci flexibilních forem práce	0	2
	63100	Účastníci ve věku nad 54 let zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ	0	1
	62900	Účastníci zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ	0	5
	62700	Účastníci zaměstnaní po ukončení své účasti, včetně OSVČ	0	6
	62600	Účastníci, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti	0	9
Vazba opatření na SC OP	OPZ , SC 2.1.2: Rozvoj sektoru sociální ekonomiky			

Tabulka 84 Vazba Specifického cíle 2.2 na specifické cíle OP

Specifický cíl	2.2 Rozvíjet sociální podnikání v území	
Opatření	2.2.1. Rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání	
	2.2.2. Zlepšení podmínek pro rozvoj sociálního podnikání	
Specifický cíl OP	IROP	OPZ
	IROP, SC 2.2 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání	OPZ , SC 2.1.2: Rozvoj sektoru sociální ekonomiky OPZ, SC 2.3.1. Zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech
Indikátory výsledku:		
- Míra nezaměstnanosti osob s nejnižším vzděláním - Počet sociálních podniků vzniklých díky podpoře, které fungují i po ukončení podpory - Počet sociálních podniků vzniklých díky podpoře, které fungují i po ukončení podpory - Znevýhodnění účastníci, kteří po ukončení své účasti hledají zaměstnání, jsou v procesu vzdělávání/ odborné přípravy, rozšiřují si kvalifikaci nebo jsou zaměstnaní, a to i OSVČ - Zvýhodnění účastníci zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ - Účastníci ve věku nad 54 let zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ - Účastníci zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ - Účastníci zaměstnaní po ukončení své účasti, včetně OSVČ - Účastníci, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti		
Indikátory výstupu:		

- Počet zaměstnavatelů, kteří podporují flexibilní formy práce
- Počet osob pracujících v rámci flexibilních forem práce
- Počet účastníků, kterým bylo poskytnuto poradenství v oblasti sociálního podnikání
- Počet sociálních podniků vzniklých díky podpoře
- Počet podniků pobírajících podporu
- Počet podniků pobírajících granty
- Zvýšení zaměstnanosti v podporovaných podnicích
- Celkový počet účastníků
- Soukromé investice odpovídající veřejné podpoře podniků (granty)
- Počet nových podniků, které dostávají podporu
- Zvýšení zaměstnanosti v podporovaných podnicích se zaměřením na znevýhodněné skupiny

Vliv na indikátor globálního cíle:

- migrační saldo
- podíl nezaměstnaných

13.2.1.3. Specifický cíl 2.3 Zlepšit řešení nezaměstnanosti a sociálního začleňování v území

Plánované aktivity přispějí ke snížení lokální nezaměstnanosti, lepšího využití ekonomického potenciálu venkova, zlepšení spolupráce všech místních aktérů při řešení problémů lokální zaměstnanosti a zlepšení situace osob vyloučených a ohrožených sociálním vyloučením žijících na venkově.

V oblasti dalšího vzdělávání bude standardní nabídka kurzů dalšího vzdělávání obohacena o kurzy s obsahovým zaměřením na aktivity typické pro venkovský prostor (např. lokálně pořádané kurzy v řemeslných dovednostech).

Součástí cíle je podpora rozvoje nových myšlenek, inovativních přístupů, kreativity, podnikavosti obyvatel a veřejné správy, a to i v oblasti přebírání příkladů dobré praxe, mezinárodní spolupráce a sociálních inovací.

Opatření 2.3.1. Zvýšení zaměstnatelnosti osob

Cíl opatření: Zlepšit postavení osob na trhu práce.

Příklady projektů

Projekty zvyšování uplatnitelnosti osob ohrožených sociálním vyloučením nebo osob sociálně vyloučených ve společnosti a na trhu práce, rekvalifikace a další profesní vzdělávání, vzdělávání venkovského obyvatelstva v oblastech relevantních pro zvýšení lokální zaměstnanosti.

Projekty podporující flexibilní formy zaměstnání, zahájení podnikatelské činnosti a dalších doprovodných opatření či realizace nových či inovativních nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

Tabulka 85 Vazba Opatření 2.3.1 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	6 00 00	Celkový počet účastníků	0	60
	6 26 00	Účastníci, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti	0	50
	62700	Účastníci zaměstnání po ukončení své účasti, včetně OSVČ	0	27
	62800	Znevýhodnění účastníci, kteří po ukončení své účasti hledají zaměstnání, jsou v procesu vzdělávání/odborné přípravy, rozšiřují si kvalifikaci nebo jsou zaměstnání, a to i OSVČ	0	13
	62900	Účastníci zaměstnání 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ	0	28
	63100	Účastníci ve věku nad 54 let zaměstnání 6	0	5

		měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ		
	63200	Znevýhodnění účastníci ve věku nad 54 let zaměstnání 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ	0	3
	50105	Počet zaměstnavatelů, kteří podporují flexibilní formy práce	0	2
	50130	Počet osob pracujících v rámci flexibilních forem práce	0	4
Vazba opatření na SC OP	OPZ, SC 2.3.1. Zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech			

Opatření 2.3.2. Podpora nových myšlenek, podnikavosti, kreativity a inovací v území

Cíl opatření: Zvýšit intenzitu inovativních a kreativních aktivit v území.

Příklady projektů

Projekt na vytvoření HUBu²⁶ - kapacity pro vývoj a šíření inovací v území.

Projekty zaměřené na sociální experimentování, sběr dobré praxe a fungujících principů a jejich šíření včetně projektů mezinárodní spolupráce v oblasti sociálních inovací.

Projekty zaměřené na rozvoj nových nástrojů veřejné správy a jejich implementace především v oblastech: zvyšování transparentnosti veřejné správy, sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek, sociálně odpovědného zaměstnávání ve veřejné správě, vzdělávání zaměstnanců veřejné správy např. v oblastech environmentálních aspektů, udržitelného rozvoje apod. podpory inovativních přístupů a metod ve veřejné správě.

Tabulka 86 Vazba Opatření 2.3.2 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů zaměřených na vytváření prostoru pro pracovní setkávání, inovace, kreativitu a rozvoj podnikání	0	3
Vazba opatření na SC OP	OPZ, SC 2.3.1. Zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech OPZ, SC 3.1.1 Zvýšit kvalitu a kvantitu využívání sociálních inovací a mezinárodní spolupráce v tematických oblastech OPZ			

Tabulka 87 Vazba Specifického cíle 2.3 na specifické cíle OP

Specifický cíl	2.3 Zlepšit řešení nezaměstnanosti a sociálního začleňování v území	
Opatření	2.3.1. Zvýšení zaměstnatelnosti osob	
	2.3.2. Podpora nových myšlenek, podnikavosti, kreativity a inovací v území	
Specifický cíl OP	OPZ	
	OPZ, SC 2.3.1. Zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech	

²⁶ Jedna z možných definic hubu je např. „pracovní prostor pro setkávání a inovace“ (<http://prague.the-hub.net/>)

	OPZ, SC 3.1.1 Zvýšit kvalitu a kvantitu využívání sociálních inovací a mezinárodní spolupráce v tematických oblastech OPZ	
Indikátor výsledku: - Účastníci, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti - Účastníci zaměstnaní po ukončení své účasti, včetně OSVČ - Znevýhodnění účastníci, kteří po ukončení své účasti hledají zaměstnání, jsou v procesu vzdělávání/odborné přípravy, rozšiřují si kvalifikaci nebo jsou zaměstnaní, a to i OSVČ - Znevýhodnění účastníci zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti včetně OSVČ** - Účastníci zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ - Účastníci ve věku nad 54 let zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ - Počet osob pracujících v rámci flexibilních forem práce Indikátory výstupu: - Celkový počet účastníků - Počet projektů zaměřených na vytváření prostoru pro pracovní setkávání, inovace, kreativitu a rozvoj podnikání - Počet zaměstnavatelů, kteří podporují flexibilní formy práce Vliv na indikátor globálního cíle: → migrační saldo → podíl nezaměstnaných		

13.2.1.4. Specifický cíl 2.4 Zlepšit nabídku infrastruktury a služeb pro podnikání

Území hodlá rozvíjet infrastrukturu pro podnikání (průmyslová zóna, inkubátory, plochy a prostory pro podnikání apod.) a také chybějící služby pro podnikatele. Infrastruktura bude budována na plochách a v objektech dlouhodobě nevyužívaných a chátrajících, opuštěné průmyslové a zemědělské areály a další budovy, které tímto získají nové smysluplné využití.

Investice do zemědělských, lesnických a potravinářských podniků budou zaměřeny na zvýšení místní produkce, zlepšení podmínek zvířat, ekologického zemědělství a šetrných technologií včetně investic pro mladé zemědělce s cílem omladit zemědělskou základnu.

Kromě toho bude rozvíjeno nezemědělské drobné podnikání, výroba tvarovaných biopaliv a technické vybavení dřevozpracujících provozoven a infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů v podnicích včetně poradenství usnadňující zahájení podnikatelské činnosti.

Kromě samotné infrastruktury se budeme zaměřovat na snižování provozních nákladů podnikatelů resp. energetické náročnosti podnikatelského sektoru a zvýšit výrobu energie z OZE.

Opatření 2.4.1 Infrastruktura a služby pro rozvoj podnikání a inovací

Cíl opatření: Zlepšit infrastrukturu a služby pro podnikatele.

Příklady projektů

Projekty zaměřené na vybudování podnikatelské zóny, podnikatelského inkubátoru.

Projekty rekonstrukce brownfields a podnikatelských nemovitostí na podnikatelské objekty a plochy.

Projekty vedoucí k zajištění rychlosti, kapacity a bezpečnosti přístupu k internetu, tvorba ICT řešení a center sdílených služeb.

Projekty zaměřené na poradenství a další služby pro podnikatele vedoucí k rozvoji podnikání a vstupu MSP na mezinárodní trh.

Tabulka 88 Vazba Opatření 2.4.1 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet podpořených zařízení a služeb pro rozvoj podnikání	0	3
Vazba opatření na SC OP	OPPIK SC 2.3: Zvýšit využitelnost infrastruktury pro podnikání SC 1.2: Zvýšit intenzitu a účinnost spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích SC 4.1: Zvětšit pokrytí vysokorychlostním přístupem k internetu SC 4.2: Zvýšit využití potenciálu ICT sektoru pro konkurenceschopnost ekonomiky SC 2.2: Zvýšit internacionalizaci malých a středních podniků			

Opatření 2.4.2 Podpora zemědělských, potravinářských a lesnických podniků

Cíl opatření: Rozvíjet tradiční venkovská odvětví.

Příklady projektů

Projekty budou směřovány do investic do zemědělských staveb a technologií pro živočišnou a rostlinnou výrobu a školkařskou produkci, zpracování/uvádění na trh a/nebo vývoj zemědělských produktů.
 Projekty vedoucí k zahájení podnikatelské činnosti mladých zemědělců.
 Projekty směřující k pořízení šetrnějších technologií a strojů pro hospodaření v lesích a rozvoji ekologického zemědělství.

Tabulka 89 Vazba Opatření 2.4.2 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	93701	Počet podpořených zemědělských podniků/příjemců (O.4)	0	19
	94800	Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader) (R.24/T.23) (výsledek)	0	2
Vazba opatření na SC OP	PRV 4.1.1 Investice do zemědělských podniků 4.2.1 Podpora investic, které se týkají zpracování/uvádění na trh a/nebo vývoje zemědělských produktů 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců 8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství 11.1.1 Přejít na postupy a způsoby ekologického zemědělství 11.2.1 Zachování postupů ekologického zemědělství			

Opatření 2.4.3. Rozvoj drobného podnikání

Cíl opatření: Rozvíjet drobné venkovské podnikání.

Příklady projektů

Projekty nezemědělského podnikání budou směřovat do investic do zpracovatelských provozů, stavebnictví, maloobchodu, osobních služeb, ubytovacích a stravovacích služeb apod. včetně výroby tvarovaných biopaliv.
 Investiční projekty budou směřovat do projektů technického vybavení dřevozpracujících provozů.
 Projekty směřované do investic podporující vznik a rozvoj MSP včetně poradenství usnadňujícího zahájení podnikatelské činnosti a do infrastruktury pro rozvoj lidských zdrojů v podnicích.

Tabulka 90 Vazba Opatření 2.4.3 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
------------	----	-------	-----------------	----------------

	93701	Počet podpořených zemědělských podniků/příjemců (O.4)	0	16
	94800	Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader) (R.24/T.23) (výsledek)	0	3
Vazba opatření na SC OP	PRV 6.4.1 Investice do nezemědělských činností 6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů 8.6.2 Technické vybavení dřevozpracujících provozoven OP PIK SC 2.1: Zvýšit konkurenceschopnost začínajících a rozvojových MSP SC 2.4: Zvýšit kapacitu pro odborné vzdělávání v MSP			

Opatření 2.4.4. Snižování energetické náročnosti podnikatelského sektoru a výroba energie z OZE

Cíl opatření: Snížit provozní náklady podnikatelů a zvýšit výrobu energie z OZE.

Příklady projektů

Projekty zaměřené na zvýšení výroby energie z OZE nebo snížení energetické náročnosti podnikatelského sektoru.

Tabulka 91 Vazba Opatření 2.4.4 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů zaměřených na snížení energetické náročnosti a podpory OZE v podnikatelském sektoru	0	2
Vazba opatření na SC OP	OP PIK SC 3.1: Zvýšit podíl výroby energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě ČR SC 3.2: Zvýšit energetickou účinnost podnikatelského sektoru			

Tabulka 92 Vazba Specifického cíle 2.4 na specifické cíle OP

Specifický cíl	2.4 Zlepšit nabídku infrastruktury a služeb pro podnikání	
Opatření	2.4.1 Infrastruktura a služby pro rozvoj podnikání a inovací	
	2.4.2 Podpora zemědělských, potravinářských a lesnických podniků	
	2.4.3. Rozvoj drobného podnikání	
	2.4.4. Snižování energetické náročnosti podnikatelského sektoru a výroba energie z OZE	
Specifický cíl OP	OPPIK	PRV
	OPPIK SC 2.3: Zvýšit využitelnost infrastruktury pro podnikání SC 1.2: Zvýšit intenzitu a účinnost spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích SC 4.1: Zvětšit pokrytí vysokorychlostním přístupem k internetu SC 4.2: Zvýšit využití potenciálu ICT sektoru pro konkurenceschopnost ekonomiky	PRV 4.1.1 Investice do zemědělských podniků 4.2.1 Podpora investic, které se týkají zpracování/uvádění na trh a/nebo vývoje zemědělských produktů 6.4.1 Investice do nezemědělských činností 6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů 8.6.2 Technické vybavení dřevozpracujících

	SC 2.2: Zvýšit internacionalizaci malých a středních podniků SC 2.1: Zvýšit konkurenceschopnost začínajících a rozvojových MSP SC 2.4: Zvýšit kapacitu pro odborné vzdělávání v MSP SC 3.1: Zvýšit podíl výroby energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě ČR SC 3.2: Zvýšit energetickou účinnost podnikatelského sektoru	provozoven 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců 8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství 11.1.1 Přejechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství 11.2.1 Zachování postupů ekologického zemědělství
Indikátory výsledku: - Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader) Indikátory výstupu: - Počet podpořených zemědělských podniků/příjemců (O.4) - Počet podpořených zařízení a služeb pro rozvoj podnikání - Počet projektů zaměřených na snížení energetické náročnosti a podpory OZE v podnikatelském sektoru Vliv na indikátor globálního cíle: → migrační saldo → podíl nezaměstnaných		

13.2.1.5. Specifický cíl 2.5 Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů území pro podporu zaměstnanosti a orientace na sousední trhy

Vzhledem k lokalizaci, přírodním předpokladům a rázu krajiny skýtá území velký potenciál pro rozvoj podnikání a tvorby pracovních míst v segmentu cestovního ruchu. Péče o přírodní, ale i kulturní dědictví území je jedním z předpokladů, jak potenciál zaměstnanosti využít.

Infrastruktura a zejména služby cestovního ruchu jsou na nedostatečné úrovni. Neexistuje zde široká provázaná kvalitní nabídka vyžití. Turisté tak nejsou motivováni trávit v území větší počet dní.

Venkovský cestovní ruch nemůže být postaven čistě na produktech destinačního managementu či podnikatelů v cestovním ruchu, ale měl by se projevovat v co nejširším spektru zdánlivě nesouvisejících činností, realizovaných ve spolupráci a koordinaci různými subjekty – obcí, podnikatelů, zemědělců, CHKOJ, vlastníků či správců lesů, povodí, neziskových organizací apod.

Je třeba dále rozvíjet novou nabídku a informovanost o dostupných službách CR a orientovat se na nové podnikatelské příležitosti, které nabízí doba a vývoj ve společnosti. Například orientace společnosti na nové technologie a zvyšující se zájem o místní produkty či zážitky je potřeba formulovat do nových nabídek, které osloví širší potenciální okruh zájemců.

Hodnota území z pohledu přírodních i kulturních zdrojů, kvalitního a čistého ovzduší i přírody stále není dostatečně prezentována.

Opatření 2.5.1 Využití potenciálu přírodních a kulturních zdrojů území v oblasti zemědělství a lesnictví

Cíl opatření: Zlepšit využití potenciálu území pro odpočinek v lesích a rozvoj agroturistiky.

Příklady projektů

Investiční projekty zaměřené na rozvoj agroturistiky, s možností využití zemědělských brownfields a preferenci využití stávajících staveb.

Projekty posílení rekreační funkce lesa prostřednictvím obnovy a péče o historické lovecké chodníky, jejich značení a prezentace, budování propojených singletracků a terénních cykloturistických tras, značení, výstavby a

rekonstrukce stezek, významných přírodních prvků, herních a naučných prvků, fitness prvků, zřizování odpočinkových stanovišť, přístřešků, informačních tabulí, značení cest a míst pomístními názvy apod.

Tabulka 93 Vazba Opatření 2.5.1 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů zaměřených ke zvýšení potenciálu přírodních a kulturních zdrojů	0	10
Vazba opatření na SC OP	PRV, 6.4.2 Podpora agroturistiky PRV, 8.5.2 Neproduktivní investice v lesích			

Opatření 2.5.2 Podpora sektoru cestovního ruchu

Příklady projektů

Projekty zaměřené na zlepšení a provázání služeb jednotlivých IC v území s cílem zlepšení dostupnosti a informovanosti návštěvníků o místní nabídce.

Projekty vedoucí ke zlepšení kvality služeb a nabídky ubytovacích a stravovacích zařízení včetně jejich přizpůsobení pro různé cílové skupiny a jejich odlišení od konkurence.

Rozvoj netradiční spolupráce napříč sektory podporující služby a nabídku CR – např. nabídky ubytovacích zařízení na exkurzi do včelařství, skláren, na zemědělské farmy apod. Projekty podporující regionální akce typu dožínky, dostihové dny, sklářské dny apod. Zapojení do regionální značky JESENÍKY originální produkt.

Projekty podporující rozvoj průvodcovské činnosti, gastroturistiky, zážitkové turistiky, pěší a cykloturistiky, vodních sportů atd.

Podpora rozvíjející se RegionCard Jeseníky a Geoparku Jeseníky na celém území Jeseníků bez ohledu na krajské hranice.

Projekty nejen místní komunity k využití místního dědictví a následně k propagaci územní.

Rozvoj infrastruktury, orientačních, naučných a integrovaných informačních systémů v obcích včetně značení míst a cest pomístními názvy.

Tabulka 94 Vazba Opatření 2.5.2 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů zaměřených k podpoře cestovního ruchu	0	10
Vazba opatření na SC OP	OP ČR-PR, SC 2.1 Zlepšení podmínek pro zaměstnanost využitím potenciálu přírodních a kulturních zdrojů regionu. OP SR-ČR, SC 2.1 Zvýšení atraktivnosti kulturního a přírodního dědictví pro obyvatelův a návštěvníkův cezhraničního regionu.			

Opatření 2.5.3 Využití potenciálu území přírodních a kulturních zdrojů území v oblasti přeshraniční spolupráce

Cíl opatření: Zlepšit využití potenciálu území prostřednictvím přeshraniční spolupráce

Příklady projektů

Vytvoření studií, strategií a plánů k využití přírodních a kulturních zdrojů území na obou stranách hranice.

Projekty vedoucí k zachování a obnově kulturních a přírodních atraktivit, rozvoji kulturních akcí využívajících nehmotné dědictví a lepšímu zpřístupnění kulturního a přírodního dědictví.

Projekty budující cyklostezky, naučné stezky, stojany pro kola, informační tabule, infrastrukturu pro hendikepované, rodiny s dětmi, seniory apod.

Projekty zaměřené na společná informační, marketingová a propagační opatření a spojování kulturního a přírodního dědictví do ucelených produktů pro návštěvníky, služby podporující využívání kulturního a přírodního dědictví.

Tabulka 95 Vazba Opatření 2.5.3 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů zaměřených na zvýšení potenciálu přírodních a kulturních zdrojů realizovaných se zahraničním partnerem	0	10
Vazba opatření na SC OP	OP ČR-PR, SC 2.1 Zlepšení podmínek pro zaměstnanost využitím potenciálu přírodních a kulturních zdrojů regionu. OP SR-ČR, SC 2.1 Zvýšení atraktivity kulturního a přírodního dědictví pro obyvatelův a návštěvníkův celostátního regionu.			

Tabulka 96 Vazba Specifického cíle 2.4 na specifické cíle OP

Specifický cíl	2.5 Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů území pro podporu zaměstnanosti a orientace na sousední trhy	
Opatření	2.5.1 Využití potenciálu přírodních a kulturních zdrojů území v oblasti zemědělství a lesnictví	
	2.5.2 Podpora sektoru cestovního ruchu	
	2.5.3 Využití potenciálu území přírodních a kulturních zdrojů území v oblasti přeshraniční spolupráce	
Specifický cíl OP	PRV	OP ČR-PR
	PRV, 6.4.2 Podpora agroturistiky PRV, 8.5.2 Neproduktivní investice v lesích	OP ČR-PR, SC 2.1 Zlepšení podmínek pro zaměstnanost využitím potenciálu přírodních a kulturních zdrojů regionu.
	OP SR-ČR OP SR-ČR, SC 2.1 Zvýšení atraktivity kulturního a přírodního dědictví pro obyvatelův a návštěvníkův celostátního regionu.	
Indikátory výstupu:		
- Počet projektů zaměřených ke zvýšení potenciálu přírodních a kulturních zdrojů - Počet projektů zaměřených k podpoře cestovního ruchu - Počet projektů zaměřených na zvýšení potenciálu přírodních a kulturních zdrojů realizovaných se zahraničním partnerem		
Vliv na indikátor globálního cíle:		
→ migrační saldo		
→ podíl nezaměstnaných		

13.3. Strategická oblast III. Přírodní prostředí a prostředí sídel – PROSTŘEDÍ

13.3.1. Strategický cíl 3: Zachovat přírodní prostředí a zlepšit prostředí sídel

Prostředí, v němž žijeme, je určující podmínkou kvality života. Místní aktéři se proto shodli na nutnosti zachovat a zlepšovat životní prostředí v sídlech i krajině. Jen tak plně vynikne kvalita jeho polohy uprostřed Jeseníků. Zaměříme se na zlepšování parametrů přírodního prostředí, předcházení vzniku odpadů a jeho množství a

ochranu přírodních hodnot území. Pozornost bude věnována aktuálním rizikům, jako je přizpůsobení změnám klimatu nebo zachování průchodnosti krajiny a obnově jejích struktur.

Tento strategický cíl je dále rozpracován do následujících specifických cílů:

- Specifický cíl 3.1 – Zkvalitnit vodní hospodářství a protipovodňovou ochranu území
- Specifický cíl 3.2 – Zlepšení kvality ovzduší v sídlech
- Specifický cíl 3.3 - Předcházení vzniku odpadů a snižování jejich množství
- Specifický cíl 3.4 - Ochrana přírodních hodnot venkovského území

13.3.1.1. Specifický cíl 3.1 Zkvalitnit vodní hospodářství a protipovodňovou ochranu území

Území s hustou sídelní strukturou jsou odkanalizována dostatečně. Problém s odkanalizováním mají zejména okrajové části a obce s roztroušenou zástavbou. Záměrem je vytvořit systém využití různých alternativních způsobů čištění odpadních vod (kořenové čističky, decentralizovaná řešení apod.). Současně chce území pokračovat v rekonstrukci či dobudování kanalizační sítě v lokalitách, kde dosud chybí, či je zastaralá. Nejdůležitější je zajistit kvalitní čištění vod u přehrady Slezská Harta, na toku řeky Moravice či na jejich přítocích. Většina obcí má vybudovanou pouze dešťovou kanalizaci, do níž ústí splašky domácností – přepady ze septiků, společně pak odtékají do vodotečí.

V území nejsou žádná opatření na využití srážkových vod.

Vzhledem k typu zástavby je napojení domů k pitné vodě na území obcí neúplné, obyvatelé využívají vlastní studny. Klimatické změny přináší nová rizika, zejména jde o fenomén vzniku sucha, který sice není ve srovnání s jinými územími kritický, nicméně je potřeba věnovat pozornost péči o vodní zdroje a vyhledávání nových.

Velkou pozornost je potřeba věnovat z hlediska ochrany před povodněmi opatřením ke zlepšení přirozených rozlivů toků a obnově a výstavbě vodních prvků v krajině.

Opatření 3.1.1 Výstavba kanalizací a ČOV včetně decentralizovaných řešení

Cíl opatření: Zajistit odkanalizování domů a čistotu povrchových vod

Příklady projektů

Projekty vedoucí ke zlepšení čistoty vod, jako je výstavba kanalizací a ČOV, modernizace a intenzifikace ČOV včetně decentralizovaných řešení, odstraňování eutrofizace vod – u vodárenských nádrží, koupacích vod a na přítocích do těchto nádrží.

Tabulka 97 Vazba Opatření 3.1.1 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů vedoucích ke zlepšenému čištění odpadních vod	0	15
Vazba opatření na SC OP	OPŽP, SC1 Snižit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod			

Opatření 3.1.2. Zajištění dodávek pitné vody

Cíl opatření: Zajistit dodávku pitné vody pro obyvatele.

Příklady projektů

Projekty vedoucí k zajištění zdrojů vody a kvality vody, jako je výstavba a modernizace úpraven vody, přivaděčů a rozvodných sítí pitné vody včetně souvisejících objektů sloužících veřejné potřebě a zvyšování kvality zdrojů pitné vody.

Tabulka 98 Vazba Opatření 3.1.2 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů vedoucích ke zlepšenému zásobování obyvatel pitnou vodou	0	10
Vazba opatření na SC OP	SC 2 Zajistit dodávky pitné vody v odpovídající jakosti a množství			

Opatření 3.1.3 Zajištění povodňové ochrany území

Cíl opatření: Zajistit povodňovou ochranu prostřednictvím protipovodňových úprav.

Příklady projektů

Projekty podporující přirozený rozliv povodní - snížení kapacity koryta a rozliv do údolní nivy, vytváření povodňových koryt, tůní, úpravy nevhodného opevnění toků, zvýšení členitosti a zlepšení morfologie koryta vodních toků s tvorbou mokřin a tůní, umožnění povodňových rozlivů do nivních ploch, (v intravilánu tzv. povodňové parky, v extravilánu do volné krajiny).

Projekty podporující zadržování vody v sídlech i krajině, jako je využití srážkových vod v intravilánu - průlehy, nádrže, podzemní vsakovací a retenční prostory, vsakovací šachty a obnovení a výstavba drobných vodních děl - suchých nádrží (poldrů), vybudování nebo rekonstrukce bezpečnostních přelivů apod.

Tabulka 99 Vazba Opatření 3.1.2 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů a aktivit vedoucích ke zvýšení protipovodňové ochrany území	0	8
Vazba opatření na SC OP	OPŽP SC 1.3 Zajistit povodňovou ochranu intravilánu SC 1.4 Podpořit preventivní protipovodňová opatření			

Tabulka 100 Vazba Specifického cíle 3.1 na specifické cíle OP

Tabulka 100 Vzdělávací specifické cíle OPŽP na specifické cíle OP		
Specifický cíl	3.1 Zkvalitnit vodní hospodářství a protipovodňovou ochranu území	
Opatření	3.1.1 Výstavba kanalizací a ČOV včetně decentralizovaných řešení	
	3.1.2. Zajištění dodávek pitné vody	
	3.1.3 Zajištění povodňové ochrany území	
Specifický cíl OP	OPŽP	
	OPŽP SC 1.3 Zajistit povodňovou ochranu intravilánu SC 1.4 Podpořit preventivní protipovodňová opatření	
Indikátory výstupu:		
– Počet projektů vedoucích ke zlepšenému čištění odpadních vod – Počet projektů vedoucích ke zlepšenému zásobování obyvatel pitnou vodou – Počet projektů a aktivit vedoucích ke zvýšení protipovodňové ochrany území		
Vliv na indikátor globálního cíle:		
→ migrační saldo		

→ podíl nezaměstnaných

13.3.1.2. Specifický cíl 3.2 Zlepšit kvalitu ovzduší v sídlech

Ovzduší a jeho dobrá kvalita je zásadní hodnotou území. Vzhledem k nízké koncentraci průmyslu jsou ale znečišťovateli zejména lokální topeniště. V mnoha lokalitách dochází zejména v zimních měsících ke zhoršenému stavu ovzduší, hlavně díky nedokonalému spalování a používání nevhodných paliv (komunální odpad). Ke zlepšení tohoto stavu mohou přispět modernizace lokálních topenišť a využívání alternativních zdrojů energií. Ovzduší je předpokladem pro další rozvoj cestovního ruchu a pro zvyšování atraktivity bydlení v tomto území.

Opatření 3.2.4 Výměna kotlů a technologií, alternativní zdroje energie

Cíl opatření: Zlepšení stavu ovzduší v zimních měsících.

Příklady projektů

Projekty vedoucí k výměně zastaralých kotlů a technologií lokálních topenišť a projekty rozvíjející širší využívání alternativních zdrojů energie.

Tabulka 101 Vazba Opatření 3.2.1 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů vedoucích ke zlepšení stavu ovzduší	0	10
Vazba opatření na SC OP	OPŽP SC 2.1 Snížit emise z lokálního vytápění domácností SC 2.2 Snížit emise stacionárních zdrojů			

Tabulka 102 Vazba Specifického cíle 3.1 na specifické cíle OP

Specifický cíl	3.2 Zlepšit kvalitu ovzduší v sídlech	
Opatření	3.1.4 Výměna kotlů a technologií	
Specifický cíl OP	OPŽP	
	SC 2.1 Snížit emise z lokálního vytápění domácností podílejících se na expozici obyvatelstva nadlimitním koncentracím znečišťujících látek SC 2.2 Snížit emise stacionárních zdrojů podílejících se na expozici obyvatelstva nadlimitním koncentracím znečišťujících látek	
Indikátory výstupu: - Počet projektů vedoucích ke zlepšení stavu ovzduší Vliv na indikátor globálního cíle: → migrační saldo → podíl nezaměstnaných		

13.3.1.3. Specifický cíl 3.3 Předcházení vzniku a snižování množství odpadů

Ačkoli ve většině obcí je zajištěn základní sběr recyklovatelného odpadu, jako jsou plasty, sklo a papír, existují značné rezervy v efektivitě sběru a třídění odpadů. Mnohé obce postrádají sběrné dvory či místa pro sběr nebezpečného odpadu, bioodpadu a dalších surovin.

Kromě efektivního sběru odpadů je potřeba se soustředit na předcházení vzniku odpadů, což je způsob, který respektuje principy udržitelného rozvoje. V souvislosti s prevencí vzniku odpadů je třeba zohlednit technologické změny snižující produkci průmyslových odpadů či umožnění opětovného použití výrobků z domácnosti. Sem patří například budování míst pro předcházení vzniku komunálního odpadu, tedy výrobků na konci životnosti (jako jsou nábytek, textil a další) či podpora zavádění tzv. systému door-to-door.

Opatření 3.3.1. Předcházení vzniku odpadů

Cíl opatření: Snižit množství produkovaného odpadu

Příklady projektů

Projekty zaměřené na předcházení vzniku komunálních odpadů a průmyslových odpadů prostřednictvím zavádění technologií, jejichž výstupem bude menší množství produkovaných odpadů, budování míst pro předcházení vzniku komunálních odpadů či zavádění tzv. systému „door-to-door“ apod.

Tabulka 103 Vazba Opatření 3.3.1 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů zaměřených na předcházení vzniku odpadů (komunálního a průmyslového)	0	10
Vazba opatření na SC OP	OPŽP SC 3.1 Prevence vzniku odpadů			

Opatření 3.3.2. Optimalizace systému sběru a třídění odpadu a jeho materiálové využití

Cíl opatření: Optimalizovat síť sběru a třídění odpadu a zvýšit jeho materiálové využití.

Příklady projektů

Projekty na optimalizaci systému sběru, třídění a úpravu odpadů, jako je výstavba a modernizace zařízení pro sběr, třídění a úpravu odpadů, doplnění systémů odděleného sběru, skladování a manipulace s odpady, budování nových a modernizace stávajících sběrných dvorů, třídící a dotřídňovací linky, překladiště odpadů, budování systémů odděleného sběru bioodpadů, systémy sběru s nebezpečnými a zdravotnickými odpady, budování kompostáren, sběru gastroodpadů/kuchyňských odpadů, doplnění systému sběru u výrobků na konci životnosti. Projekty podporující materiálové využití odpadů - využívání „ostatních“ odpadů, prvků ze zateplovacích systémů, zařízení na energetické využití komunálních odpadů (ZEVO) apod.

Tabulka 104 Vazba Opatření 3.3.2 na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů zaměřených na optimalizaci sítě sběru, zlepšení třídění odpadů a zvýšení jeho materiálového využití.	0	20
Vazba opatření na SC OP	OPŽP SC 3.2 Zvýšit podíl materiálového a energetického využití odpadů			

Tabulka 105 Vazba Specifického cíle 3.3 na specifické cíle OP

Specifický cíl	3.3 Předcházení vzniku a snižování množství odpadů	
Opatření	3.3.1. Předcházení vzniku odpadů	
	3.3.2. Optimalizace systému sběru a třídění odpadu a jeho materiálové využití	
Specifický cíl OP	OPŽP	
	OPŽP, SC 3.1 Prevence vzniku odpadů, SC 3.2 Zvýšit podíl materiálového a energetického využití odpadů	
Indikátory výstupu: – Počet projektů zaměřených na předcházení vzniku odpadů (komunálního a průmyslového) – Počet projektů zaměřených na optimalizaci sítě sběru, zlepšení třídění odpadů a zvýšení jeho materiálového využití. Vliv na indikátor globálního cíle: → migrační saldo → podíl nezaměstnaných		

13.3.1.4. Specifický cíl 3.4. Ochrana přírodních hodnot venkovského území

V průběhu přípravy strategie byla místními aktéry vyjádřena obecná podpora k údržbě, posílení a ochraně přírodních hodnot spojená s venkovskými hodnotami území Bruntálska. Tyto přírodní hodnoty jsou pro mnoho lidí, důvodem, proč zde žít, pracovat a trávit volný čas. Z hlediska zachování těchto hodnot je proto nutné přistupovat k jejich ochraně koordinovaně tak, aby všechny navržené kroky byly prováděny vyváženě.

Na území se nachází řada chráněných území, které vyžadují potřebnou a soustavnou péči. Jde zejména soustavu Natura 2000 a CHKO Jeseníky. Pro zajištění správné péče je nutný monitoring území a data k posouzení účinnosti navržených opatření. V těchto cenných územích je rovněž nezbytné eliminovat negativní vlivy návštěvnosti pomocí návštěvnické infrastruktury. Současně je důležité zajistit potřebnou informovanost veřejnosti.

Přesto, že přírodní prostředí je v území poměrně dobře zachovalé, je nutné posílit jeho biodiverzitu. Snížená míra biodiverzity se projevuje například snížením množství potravy pro včelstva. Na pokles biologické rozmanitosti, je nezbytné reagovat komplexně od obnovy a tvorby stanovišť pro výskyt druhů vázaných na kulturní krajinu či sídla, po ochranu ekosystémů. Řada druhů i typů přírodních stanovišť je totiž vázána na specifické způsoby údržby ploch a způsoby hospodaření.

Území je součástí Geoparku Jeseníky a péče a zpřístupnění geologických lokalit bude součástí posilování geodiverzity území.

V území se nacházejí invazivní druhy, jako je křídlatka, popř. netýkavka, je tedy nutné zvážit jejich regulaci.

Velkou pozornost je potřeba věnovat posílení ekologické stability krajiny, obnově jejího vodního režimu a průchodnosti. Na první pohled není až tak zřejmé, jak hluboce krajinu zasáhly nevhodné způsoby hospodaření v lesích i mimo něj, ale nedostatečná akumulace vod půdou se projevila zejména při povodních v roce 2007, kdy velké množství padající vody nebyla krajina schopná pojmout. Při posilování ekologické stability krajiny je potřeba věnovat pozornost zejména obnově, zakládání a propojování přírodních krajinných struktur.

Zajištění vyšší kvality života v sídlech bude orientováno na udržitelné hospodaření s vodou a funkčně propojené systémy ploch tvořící systémy sídelní zeleně.

Opatření 3.4.1. Péče o chráněná území

Cíl opatření: Zlepšit péči o chráněná území.

Příklady projektů

Opatření bude naplněno projekty péče o NP, CHKO, NPR, NPP a lokality soustavy Natura 2000 (včetně budování návštěvnické infrastruktury), projekty péče o vzácné druhy a jejich biotopy, péče o cenná stanoviště a jejich obnova a tvorba a projekty prevence šíření a omezování výskytu invazních druhů.

Tabulka 106 Vazba Opatření 3.4.1. na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	45701	Celkový počet opatření na podporu ZCHÚ a soustavy Natura 2000	0	8
Vazba opatření na SC OP	OPŽP, SC 4.1 Zajistit příznivý stav předmětu ochrany národně významných chráněných území			

Opatření 3.4.2. Péče o venkovskou krajinu

Cíl opatření: Zlepšit koordinovanou péči o venkovskou krajinu.

Příklady projektů

Projekty vedoucí ke zlepšení zeleně a krajinných prvků v krajině, např. studie zeleně, výsadby dřevin (stromořadí, aleje, větrolamy, břehové porosty, remízy), založení nebo obnovy krajinných prvků apod.

Projekty obnovy historické cestní sítě s nezpevněným povrchem včetně doprovodné zeleně umožňující pěší průchod krajinou.

Projekty vytváření a obnovy vodních prvků v krajině (např. tůň, mokřadů, rybníků a malých vodních nádrží apod.), obnova studánek a pramenů, péče o vodní toky a plochy – obnova přirozených koryt a niv.

Projekty vedoucí k zajištění průchodnosti krajiny a průchodů kolem řek včetně určení stávajících problematických míst, hledání přístupů, návrh řešení, zvážení potřeb a následků úlev vlastníkům půdy, kteří aktivně umožní průchody krajinou.

Opatření k podpoře včelstev.

Projekty zaměřené na realizaci opatření vyplývajících z komplexních studií na zpomalení povrchového odtoku vody, protierozní ochranu a adaptaci na změnu klimatu.

Projekty vedoucí ke zlepšování druhové, věkové a prostorové struktury lesů, preventivní opatření v lesích.

Projekty zaměřené na prevenci a odstraňování důsledků eroze půdy, kultivaci půdy a ochranu půdy, výzkumné činnosti, monitoring a vyhodnocování stavu a vývoje přírody a krajiny.

Tvorba a realizace společných přeshraničních plánů řízení/managementu přírodně hodnotných území a okolního území.

Tabulka 107 Vazba Opatření 3.4.1. na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	vlastní	Počet projektů a aktivit zaměřených na zlepšení péče o venkovskou krajinu	0	20
Vazba opatření na SC OP	OPŽP, SC 4.2 Posílit biodiverzitu, SC 4.3 Posílit přirozené funkce krajiny OP SR-ČR, SC 2.2 Ochrana biodiverzity cezhraničného územia prostredníctvom spolupráce v oblasti ochrany a koordinovaného riadenia prírodne významných území PRV, 8.3.1 Zavádění preventivních opatření v lesích			

Opatření 3.4.3. Péče o prostředí v sídlech

Cíl opatření: Zlepšit prostředí sídel.

Příklady projektů

Projekty obnovy ploch a prvků sídelní zeleně s využitím zelených a vodních ploch a prvků s napojením na okolní krajinu včetně zpracování studií sídelní zeleně, zakládání/obnova propojených ploch a prvků sídelní zeleně (vč. vodních prvků a ploch):

- parků, zahrad, sadů, uličních stromořadí, alejí, lesoparků, remízů, průlehů, zatravněné plochy, propojení přírodních ploch a prvků,
- revitalizační zásahy, ošetření stromů, doplnění stávající výsadby,
- zpomalení odtoku a zadržování srážkové vody.

Projekty na obnovu a zakládání doprovodných vodních prvků a ploch (tůň/jezírek, mokřadů, průlehů a jiných terénních sníženin, částí vodních toků, drobných retenčních nádrží na srážkovou vodu apod.).

Tabulka 108 Vazba Opatření 3.4.1. na SC OP

Indikátory	ID	název	výchozí hodnota	cílová hodnota
	651120	Počet projektů zaměřených na založení nebo obnovu veřejné zeleně	0	25
Vazba opatření na SC OP	OPŽP, SC 4.4 Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech			

Tabulka 109 Vazba Specifického cíle 3.4. na specifické cíle OP

Specifický cíl	3.4. Ochrana přírodních hodnot venkovského území	
Opatření	3.4.1. Péče o chráněná území	
	3.4.2. Péče o venkovskou krajinu	
	3.4.3. Péče o prostředí v sídlech	
Specifický cíl OP	OPŽP	
	OPŽP SC 3.1 Prevence vzniku odpadů SC 3.2 Zvýšit podíl materiálového a energetického využití odpadů	
Indikátory výstupu: - Celkový počet opatření na podporu ZCHÚ a soustavy Natura 2000 - Počet projektů a aktivit zaměřených na zlepšení péče o venkovskou krajinu - Počet projektů zaměřených na založení nebo obnovu veřejné zeleně Vliv na indikátor globálního cíle: → migrační saldo → podíl nezaměstnaných → index ekologické stability		

13.4. Celková soustava cílů a opatření

Pro přehlednost uvádíme celkovou soustavu cílů a opatření, které byly navrženy místními aktéry k řešení.

Tabulka 110 Celková soustava cílů a opatření

VIZE MAS Hrubý Jeseník – spokojení lidé, výkonný region, bohatá příroda.		
GLOBÁLNÍ CÍL Zastavit trvalý trend odchodu obyvatel z území.		
LIDÉ	VÝKONNOST	PROSTŘEDÍ

Strategický cíl 1. Přizpůsobit služby potřebám regionu a novým trendům ve světě	Strategický cíl 2 Rozvoj výkonnosti místní ekonomiky	Strategický cíl 3: Zachovat přírodní prostředí a zlepšit prostředí sídel
SC 1.1 Zlepšení koordinace a fungování sociálních apod. služeb na celém území	SC 2.1. Využít spolupráci pro rozvoj výkonnosti regionu	SC 3.1. Zkvalitnit vodní hospodářství
Opatření 1.1.1. Plánování, koordinace služeb a informování o službách na celém území	Opatření 2.1.1. Spolupráce pro rozvoj venkova	3.1.1 Výstavba kanalizací a ČOV včetně decentralizovaných řešení
Opatření 1.1.2. Pokrytí území potřebnými službami	Opatření 2.1.2. Rozvoj spolupráce lokálních partnerů na trhu práce	3.1.2. Zajištění dodávek pitné vody
		3.1.3 Zajištění povodňové ochrany území
SC 1.2. Zlepšit správu území a územní rozvoj	SC 2.2. Rozvíjet sociální podnikání v území	SC 3.2. Zlepšit kvalitu ovzduší v sídlech
Opatření 1.2.1 Zvýšení kvality služeb veřejné správy	Opatření 2.2.1. Rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání	Opatření 3.1.4 Výměna kotlů a technologií, alternativní zdroje energie
Opatření 1.2.2 Koordinovaný rozvoj území	Opatření 2.2.2. Zlepšení podmínek pro rozvoj sociálního podnikání	
Opatření 1.2.3 Zlepšení přístupu k urbanistickému řešení sídel a krajiny		
Opatření 1.2.4. Přeshraniční spolupráce veřejné správy		
Opatření 1.2.5 Rozvoj MAS		
SC 1.3. Zlepšit plánování území v oblasti vzdělávání	SC 2.3. Zlepšit řešení nezaměstnanosti a sociálního začleňování v území	SC 3.3. Předcházet vzniku a snižování množství odpadů
Opatření 1.3.1 Vytvoření místních akčních plánů vzdělávání (MAP)	Opatření 2.3.1. Zvýšení zaměstnatelnosti osob	Opatření 3.3.1. Předcházení vzniku odpadů
	Opatření 2.3.2. Podpora nových myšlenek, podnikavosti, kreativity a inovací v území	Opatření 3.3.2. Optimalizace systému sběru a třídění odpadu a jeho materiálové využití
SC 1.4. Budovat vztah dětí k regionu, místnímu a přeshraničnímu trhu	SC 2.4. Zlepšit nabídku infrastruktury a služeb pro podnikání	SC 3.4. Ochrana přírodních hodnot venkovského území
Opatření 1.4.2 Vybavenost škol s ohledem na budoucí uplatnění dětí a žáků.	Opatření 2.4.1 Infrastruktura a služby pro rozvoj podnikání a inovací	Opatření 3.4.1. Péče o chráněná území
Opatření 1.4.3 Orientace škol na budoucí uplatnění dětí v regionu	Opatření 2.4.2 Podpora zemědělských, lesnických a potravinářských podniků	Opatření 3.4.2. Péče o venkovskou krajinu
Opatření 1.4.4 Vzdělávání pro přeshraniční polský trh práce	Opatření 2.4.3. Rozvoj drobného podnikání	Opatření 3.4.3. Péče o prostředí v sídlech
Opatření 1.4.5 Cílené budování vztahu dětí k regionu	Opatření 2.4.4. Snižování energetické náročnosti podnikatelského sektoru a výroba energie z OZE	

SC 1.5. Budování a upevňování kultury, hodnot, identity a tradic	SC 2.5. Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů území pro podporu zaměstnanosti a orientace na sousední trhy	
Opatření 1.5.1 Rozšiřování lokálních společenských aktivit a tradic	Opatření 2.5.1 Využití potenciálu přírodních a kulturních zdrojů území v oblasti zemědělství a lesnictví	
Opatření 1.5.2 Rozšiřování přeshraničních společenských aktivit	Opatření 2.5.2 Podpora sektoru cestovního ruchu	
Opatření 1.5.3 Zatraktivnění kulturního dědictví regionu	Opatření 2.5.3 Využití potenciálu území přírodních a kulturních zdrojů území v oblasti přeshraniční spolupráce	
SC 1.6. Zlepšit vybavenost území		
Opatření 1.6.1 Zlepšení kvality dopravní infrastruktury		
Opatření 1.6.2 Rozvoj cyklo dopravy		
Opatření 1.6.3 Zajištění odolnosti a vybavenosti JPO		
Opatření 1.6.4 Snižování energetické náročnosti budov		
Opatření 1.6.5 Zkvalitnění infrastruktury obcí		
Opatření 1.6.6 Sociální bydlení pro potřebné		

13.4.1. Vztah navržených opatření k definovaným problémům a potřebám

Na základě projednání závěrů analýzy s místními aktéry byly navrženy opatření, které řeší definované problémy a potřeby a opatření, které byly zařazeny do programových rámců OP, které budou řešeny v rámci MAS.

Tabulka 111 Vztah navržených opatření k definovaným problémům a potenciálům území a přehled opatření, která budou financovatelná z programových rámců

VYBRANÉ PROBLÉMY K ŘEŠENÍ	Opatření SCLLD navržená k řešení problémů	Programový rámec obsahující navržené opatření SCLLD
Nezájem investorů, nedostatečný počet pracovních míst, nezaměstnanost	Opatření 2.1.2. Rozvoj spolupráce lokálních partnerů na trhu práce	OPZ
	Opatření 2.2.1. Rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání	IROP
	Opatření 2.2.2. Zlepšení podmínek pro rozvoj sociálního podnikání	OPZ
	Opatření 2.3.1. Zvýšení zaměstnatelnosti osob	OPZ

	Opatření 2.3.2. Podpora nových myšlenek, podnikavosti, kreativity a inovací v území	
	Opatření 2.4.1 Infrastruktura a služby pro rozvoj podnikání a inovací	
Nízká úroveň kvality služeb a jejich omezená dostupnost	Opatření 1.1.1. Plánování, koordinace služeb a informování o službách na celém území	
	Opatření 1.1.2. Pokrytí území potřebnými službami a rozvoj služeb pro komunitu	OPZ, IROP
	Opatření 1.2.1 Zvýšení kvality služeb veřejné správy	
	Opatření 1.6.3 Zajištění odolnosti a vybavenosti JPO	IROP
	Opatření 1.6.4 Snižování energetické náročnosti budov	
	Opatření 1.6.5 Zkvalitnění infrastruktury obcí	
	Opatření 2.4.1 Infrastruktura a služby pro rozvoj podnikání a inovací	
Nedostatečná spolupráce a koordinace v území	Opatření 1.2.2 Koordinovaný rozvoj území	
	Opatření 1.2.3 Zlepšení přístupu k urbanistickému řešení sídel a krajiny	IROP
	Opatření 1.2.4 Přeshraniční spolupráce veřejné správy	
	Opatření 1.2.5 Rozvoj MAS	PRV
	Opatření 1.3.1 Vytvoření místních akčních plánů vzdělávání (MAP)	
	Opatření 2.1.1. Spolupráce pro rozvoj venkova	
	Opatření 2.1.2. Rozvoj spolupráce lokálních partnerů na trhu práce	
Opomíjení a nerozvíjení potenciálů území,	Opatření 1.4.5 Cílené budování vztahu dětí k regionu	
	Opatření 1.5.1 Rozšiřování lokálních společenských aktivit a tradic	
	Opatření 1.5.3 Zatraktivnění kulturního dědictví regionu	IROP
	Opatření 1.6.2 Rozvoj cyklodopravy	
	Opatření 2.3.2. Podpora nových myšlenek, podnikavosti, kreativity a inovací v území	
	Opatření 2.5.1 Využití potenciálu přírodních a kulturních zdrojů území v oblasti zemědělství a lesnictví	
	Opatření 2.5.2 Podpora sektoru cestovního ruchu	
	Opatření 2.5.3 Využití potenciálu území přírodních a kulturních zdrojů území v oblasti přeshraniční spolupráce	
	Opatření 3.1.1 Výstavba kanalizací a ČOV včetně decentralizovaných řešení	
	Opatření 3.1.2. Zajištění dodávek pitné vody	
	Opatření 3.1.3 Zajištění povodňové ochrany území	
Opomíjené území, negativní image	Opatření 2.1.2. Rozvoj spolupráce lokálních partnerů na trhu práce	
	Opatření 1.4.5 Cílené budování vztahu dětí k regionu	
	Opatření 1.5.3 Zatraktivnění kulturního dědictví regionu	IROP
	Opatření 1.2.2 Koordinovaný rozvoj území	

Útlum průmyslu, zemědělství a lesnictví – strukturální změny	Opatření 2.1.2. Rozvoj spolupráce lokálních partnerů na trhu práce	OPZ
	Opatření 2.4.1 Infrastruktura a služby pro rozvoj podnikání a inovací	
	Opatření 2.4.2 Podpora zemědělských, lesnických a potravinářských podniků	PRV
	Opatření 2.4.3. Rozvoj drobného podnikání	PRV
	Opatření 2.4.4. Snižování energetické náročnosti podnikatelského sektoru a výroba energie z OZE	
Nedostatečné podmínky k podnikání	Opatření 2.1.2. Rozvoj spolupráce lokálních partnerů na trhu práce	OPZ
	Opatření 2.3.2. Podpora nových myšlenek, podnikavosti, kreativity a inovací v území	
	Opatření 2.4.1 Infrastruktura a služby pro rozvoj podnikání a inovací	
Nevyhovující kvalifikační struktura	Opatření 1.4.1 Zlepšení dovedností předškolních dětí pro uplatnění v regionu	
	Opatření 1.4.2 Vybavenost škol s ohledem na budoucí uplatnění dětí, žáků i dospělých.	IROP
	Opatření 1.4.3 Orientace škol na budoucí uplatnění dětí v regionu	
	Opatření 1.4.4 Vzdělávání pro přeshraniční polský trh práce	
	Opatření 2.1.2. Rozvoj spolupráce lokálních partnerů na trhu práce	OPZ
	Opatření 2.3.2. Podpora nových myšlenek, podnikavosti, kreativity a inovací v území	
Omezená dopravní dostupnost	Opatření 1.6.1 Zlepšení kvality dopravní infrastruktury	
	Opatření 1.6.2 Rozvoj cyklodopravy	

14. Integrační a inovativní prvky strategie

14.1. Integrační prvky

Území má celou řadu problémů, ale také příležitostí k jeho dalšímu rozvoji. Zásadním integrujícím prvkem celé strategie je snaha a realizace koordinovaného a koncepčního přístupu jak v přípravě, tak hlavně realizaci, který povede k efektivnímu řešení problémů, realizaci synergicky provázaných opatření a efektivnímu dosahování cílů a naplňování vize.

Spolupráce a koordinovaný přístup je základní podmínkou a předpokladem dalšího rozvoje. Právě takový systém spolupráce je integrujícím prvkem strategie ve všech jeho fázích a je jakousi konstantou náležející k jakémukoli pilíři, strategickému cíli, specifickému cíli i opatření. Jednotlivé definované cíle, směřující k naplnění vize budou realizovány prostřednictvím různých projektů, které jsou integrovány právě pod definované cíle. V intervenční logice na sebe (i uvnitř) tyto specifické cíle navazují a doplňují se, ať už tematicky či formou/typem podpory. Integrovanost toho přístupu umožní zvýšit koncentraci očekávaných výsledků. Opatření specifických cílů jsou koncipována tak, aby svým zaměřením odpovídala specifickým cílům relevantních operačních programů.

Problémy ve vybraných oblastech, nezaměstnanost, snižování atraktivity území, odliv obyvatel, růst nízkopříjmové skupiny obyvatel, nemohou být vnímány izolovaně a ve své komplexnosti nemohou být řešeny prostřednictvím jednoho projektu bez dalších vazeb. Naopak je nutné vytvořit takový soubor projektů či opatření, které jsou schopny pouze společně dosáhnout významného efektu (například systém spolupráce mezi školami, zaměstnavateli, nezaměstnanými i obcemi, který povede ke sladění nabídky a poptávky na trhu práce). Pro realizaci souboru komplementárních opatření je nutná intervence z více OP, které jsou k sobě v mnoha oblastech komplementární.

Kromě integrovanosti v oblasti spolupráce a koordinace je dále uplatněna:

- **územní integrovanost**, kdy budou realizovány projekty a aktivity s nadmístním, zpravidla širším dopadem,
- **věcná integrovanost**, kdy budou koordinovaně realizovány věcně související aktivity, které zpravidla i v důsledku roztržitosti zdrojů bývají prováděny odděleně,
- **finanční integrovanost**, kdy do financování budou zapojeny zdroje z různých specifických cílů jednoho operačního programu, případně z různých operačních programů

14.2. Inovativní prvky

Ambicí a spojující nití strategie je nacházet větší či menší inovace a hledání nových řešení vedoucí k efektivnímu rozvoji území. Samotné mnohé opatření jsou inovativní. Strategie klade důraz na uplatňování inovací tam, kde dávají smysl, přinášejí úspory zdrojů (nejen finančních) a efektivní řešení problémů a napomáhají zajistit udržitelnost dopadů strategie. Už to, že strategie si klade za cíl realizovat kombinaci synergicky provázaných projektů a zefektivnit úsilí při dosahování změny a cílů je samo o sobě inovativní přístup. Právě systém sdílení

zkušeností, informací, technického i personálního zázemí mezi různými subjekty v území má být hlavním inovativním prvkem celé strategie.

Mezi konkrétní plánované inovace spadají níže uvedené přístupy či předpokládané projekty:

- model spolupráce obcí - např. v oblasti územního plánování, komunitního plánování soc. služeb, při projektové činnosti,
- lokální modely spolupráce regionu v oblasti zaměstnanosti a rozvoje podnikání ve venkovském prostředí (doplňení činnosti pracovních úřadů, spolupráce místních aktérů) projekty v oblasti sociálního podnikání,
- nové modely poradenství a služeb pro podnikatele (startovací kanceláře, podnikatelské inkubátory)
- výměna informací a spolupráce mezi organizacemi v oblasti vzdělávání, sociálních službách, volnočasové a spolkové činnosti apod.

15. VAZBA NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY

Pro Strategii MAS Hrubý Jeseník byl zkoumán její soulad se strategickými dokumenty nadnárodní, národní, regionální a místní úrovně. Rovněž byla ověřena spojitost s Operačními programy pro období 2014 – 2020 ve smyslu potenciálních možností podpory.

Na jednotlivých úrovních byly definovány relevantní strategické dokumenty, se kterými by měla být Strategie MAS HJ v souladu, případně z nich vycházet. Rozbor každého relevantního dokumentu byl včleněn do tabulek, které většinou obsahují oblast zaměření a vazby na strategii.

Na Evropské úrovni se jedná o dokument Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Mezi oblasti v souladu patří inovace, vzdělávání, životní prostředí a sociální začleňování.

Na národní úrovni byl hodnocen nejrelevantnější dokument Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014–2020. Jedná se o základní dokument, který pokrývá všechny důležité oblasti, které Strategie MAS řeší.

Větší pozornost byla věnována dokumentům krajské úrovně, které musí být v souladu s úrovní evropskou i národní. Krajská úroveň byla zkoumána nejpodrobněji. Existuje množství relevantních dokumentů, hierarchicky se jedná o rovinu nad místní akční skupinou, je zde tedy přímá vazba. Kde dokument krajské úrovně na relevantní období ještě nebyl dokončen, byl zohledněn dokument národní úrovně.

Podrobnosti o zkoumání tohoto souladu lze nalézt v **Příloze 6 Vazba na relevantní strategické dokumenty**.

16. AKČNÍ PLÁN

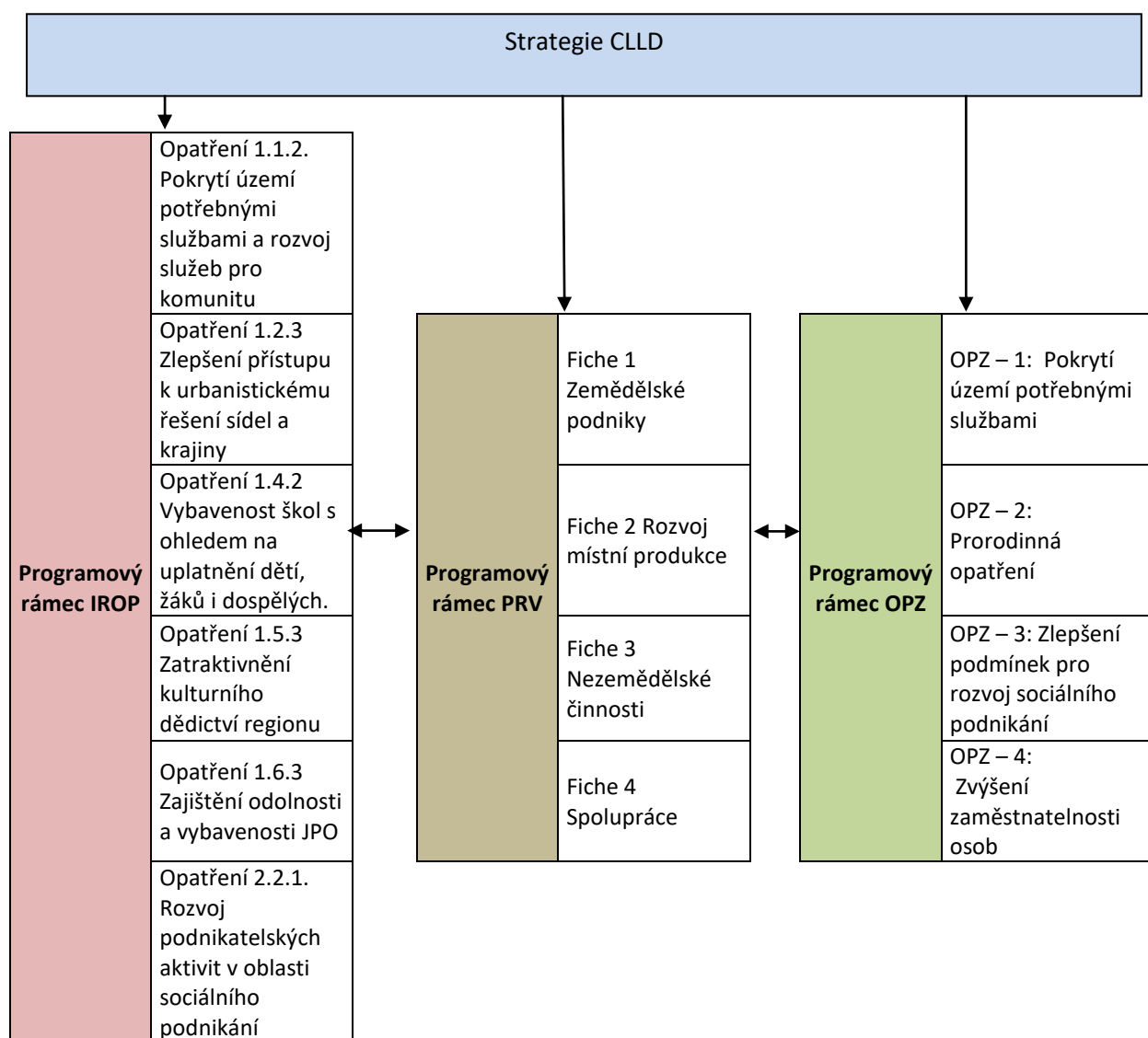
Akční plán obsahuje popis programových rámců s rozdělením na opatření CLLD s tématy projektů, včetně principů pro určení preferenčních kritérií. Principy definují, jak budou zaměřena preferenční kritéria ve výzvě MAS. Kritéria samotná budou uváděna až ve výzvě MAS.

Programové rámce a jejich soulad s OP

Programové rámce jsou nástroje implementace této strategie. Definují realizaci dílčí části strategie prostřednictvím jednoho z dotačních programů spolufinancovaných z fondů EU. Pro každý relevantní program podporovaný z Evropských strukturálních a investičních fondů byl zpracován samostatný Programový rámec, který je v souladu s relevantními programy pro období 2014–2020.

V případě MAS Hrubý Jeseník je relevantním programem **OPZ, IROP a PRV**. Fiche obsažené v programovém rámci PRV definují navrhovaná opatření SCLLD s uvedením typologie podporovatelných projektů.

Obrázek 31 Grafické znázornění struktury programových rámců IROP, PRV, OPZ a jejich vazeb

Popis integrovaného přístupu napříč programovými rámci

Integrovanost napříč programovými rámci se projevuje tak, jako celá strategie v oblasti spolupráce a koordinace a dále je uplatněna:

- **územní integrovanost**, kdy budou realizovány projekty a aktivity s nadmístním, zpravidla širším dopadem,
- **věcná integrovanost**, kdy budou koordinovaně realizovány věcně související aktivity, které zpravidla i v důsledku roztržitosti zdrojů bývají prováděny odděleně,
- **finanční integrovanost**, kdy do financování budou zapojeny zdroje z různých specifických cílů jednoho operačního programu, případně z různých operačních programů

Integrovaný přístup je realizován na úrovni SC, ale i opatření, případně Fichí v synergii jednotlivých Programových rámců.

16.1. Programový rámec IROP

Programový rámec IROP obsahuje konkrétní opatření, kterými jsou naplňovány stanovené cíle ve SCLLD MAS Hrubý Jeseník, a které budou realizovány jednotlivými žadateli prostřednictvím jejich projektů.

Cílem je, aby realizované projekty měly výrazný dopad na území a přispěly k vytváření pracovních příležitostí, rozvoji místní ekonomiky, infrastruktury a občanské vybavenosti. Jsou podporovány aktivity, které splňují stanovené cíle SCLLD. Aktivity navržené k realizaci jsou v souladu s věcným a územním zaměřením a podmínkami uvedenými ve specifických cílech IROP, pro realizaci strategie byly navrženy aktéry z území tato opatření SCLLD, navazující na uvedené SC IROP:

- Opatření 1.1.2. Pokrytí území potřebnými službami a rozvoj služeb pro komunitu
- Opatření 1.2.3 Zlepšení přístupu k urbanistickému řešení sídel a krajiny
- Opatření 1.4.2 Vybavenost škol s ohledem na budoucí uplatnění dětí, žáků i dospělých
- Opatření 1.5.3 Zatraktivnění kulturního dědictví regionu
- Opatření 1.6.3 Zajištění odolnosti a vybavenosti JPO
- Opatření 2.2.1. Rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání

Programový rámec bude naplňován jednotlivými projekty žadatelů na základě vyhlašovaných výzev, konkrétní kritéria výběru projektů budou upravena v příslušné výzvě.

16.1.1. Opatření SCLLD 1.1.2. Pokrytí území potřebnými službami a rozvoj služeb pro komunitu

Specifický cíl strategie	1.1 Zlepšení koordinace a fungování sociálních apod. služeb na celém území
Název opatření	1.1.2. Pokrytí území potřebnými službami a rozvoj služeb pro komunitu
Vazba na specifický cíl IROP	4.1 Posílení komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu. Vazba na specifické cíle ostatních prioritních OS IROP: – SC 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi

Popis opatření	Cíl opatření Cílem opatření je zlepšit dostupnost a kvalitu služeb vedoucích k sociální inkluzi, jako jsou sociální služby apod., služby pro komunitu, a sociální bydlení dostupné potřebným obyvatelům na území MAS. Podpořeny mohou být pouze služby v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Zdůvodnění Pro občany je, z hlediska definované potřeby zlepšení kvality života, nutné zajistit zejména zlepšení dostupnosti, ale také kvality služeb pro obyvatele na území MAS Hrubý Jeseník, protože pokrytí službami zejména v menších obcích je nedostatečné. V návaznosti na tuto definovanou potřebu je navrženo se zaměřit na budování zázemí pro poskytovatele služeb vedoucí k lepšímu pokrytí terénními, ambulantními službami. Tyto služby jsou nyní dostupné pouze omezenému počtu obyvatel, zejména ve městech. Rovněž je potřebné zajistit dostupné sociální bydlení pro obyvatele v obcích, kde většinou úplně schází. Rozšiřování stávajících a vznik nových služeb může mít žádoucí vliv na vznik nových pracovních míst, bude rozvíjena spolupráce a koordinace jednotlivých činností. Integrovanost projektů bude podpořena realizací relevantních neinvestičních aktivit z OP Zaměstnanost apod. Odkaz na kapitolu strategie, která vysvětluje potřebu podpory: Analytická část: – Kapitola 7. 5. Sociální péče. Strategická část: – Strategický cíl 1. Přizpůsobit služby potřebám regionu a novým trendům ve světě – Specifický cíl 1.1 Zlepšení koordinace a fungování sociálních apod. služeb na celém území. Opatření: – Opatření 1.1.1. Plánování, koordinace a informování o službách na celém území. – Opatření 1.1.2. Pokrytí území potřebnými službami a rozvoj služeb pro komunitu.
Typy projektů	Typové projekty vychází ze zjištěných potřeb území MAS Hrubý Jeseník. Typovými projekty budou například: – projekty k dobudování zázemí pro poskytování sociálních služeb: př. zázemí pro terénní služby, vybavení zařízením, které umožňuje práci v obtížně dostupných lokalitách, pořízení vybavení mobilního týmu pro poskytování zdravotně sociální pomoci ve vyloučených lokalitách, nebo vybudování zázemí pro realizaci fakultativních činností v ambulantní skupinové formě terénních služeb sociální prevence či odborného sociálního poradenství. – projekty na pořízení bytů, bytových domů, nebytových prostor a jejich adaptace pro potřeby sociálního bydlení včetně pořízení základního vybavení v obcích MAS;

Příjemci podpory	Přehled možných příjemců dotace²⁷ pro definované opatření strategie CLLD MAS Hrubý Jeseník: Sociální služby: • NNO • obce • organizace zřizované nebo zakládáné obcemi • DSO • organizace zřizované nebo zakládáné DSO • církve • církevní organizace Sociální bydlení: • obce • NNO • církve • církevní organizace	
Minimální a maximální výše způsobilých výdajů	Minimální a maximální výše způsobilých výdajů bude nastavena ve výzvě MAS	
Principy preferenčních kritérií	Preferenční kritéria budou stanovena v konkrétní výzvě MAS.	
Výsledky:	Indikátory výsledku	
	Kód NČI2014+	název indikátoru
	55401	Počet podpořených zázemí pro služby a sociální práci
	55310	Nárůst kapacity sociálních bytů
	Indikátory výstupu	
	Kód NČI2014+	název indikátoru
	67510	Kapacita služeb a sociální práce
	55320	Průměrný počet osob využívající sociální bydlení
	55301	Počet podpořených bytů pro sociální bydlení
	55402	Počet poskytovaných druhů sociálních služeb

16.1.2. Opatření SCLLD 1.2.3 Zlepšení přístupu k urbanistickému řešení sídel a krajiny

Specifický cíl strategie	1.2. Zlepšit správu území a územní rozvoj
Název opatření	1.2.3 Zlepšení přístupu k urbanistickému řešení sídel a krajiny

²⁷ Projekt musí být vždy realizován na území MAS. Oprávněnost příjemce se tedy vztahuje na místo realizace projektu, nikoliv na sídlo žadatele.

Vazba na specifický cíl IROP	4.1 Posílení komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu. Vazba na specifické cíle ostatních prioritních OS IROP: SC 3.3 Podpora pořizování a uplatňování dokumentů územního rozvoje	
Popis opatření	Cíl opatření Cílem opatření je zlepšit kvalitu stávajících sídel a zlepšit péči o krajinu, a to prostřednictvím územních studií za spolupráce aktérů na území MAS. Zdůvodnění Území MAS Hrubý Jeseník má značné rezervy v komplexní péči o krajinu a plánování dalšího rozvoje. Je proto nutné zlepšit přístup k urbanistickému řešení sídel i krajiny, a to společným plánováním, pořizováním územních studií, týkajících se úprav veřejných prostranství a péči o krajinu včetně důrazu na zajištění průchodnosti krajiny, územním a regulačním plánováním (jedná o pořízení regulačních plánů, nenahrazujících územní rozhodnutí) s důrazem na spolupráci obcí a aplikaci dokumentů Politiky architektury a stavební kultury ČR²⁸ a Evropské úmluvy o krajině²⁹. Odkaz na kapitolu strategie, která vysvětluje potřebu podpory: Analytická část: – Kapitola 9.2.1. Územní a strategické plánování Strategická část: – Strategický cíl 1. Přizpůsobit služby potřebám regionu a novým trendům ve světě – SC 1.2. Zlepšit správu území a územní rozvoj – Opatření 1.2.3 Zlepšení přístupu k urbanistickému řešení sídel a krajiny	
Typy projektů	Typové projekty vychází ze zjištěných potřeb území MAS Hrubý Jeseník: Typové projekty budou řešit: – územní studie vedoucí ke zlepšení veřejných prostranství v obcích MAS – územní studie vedoucí ke zlepšení péče o krajinu na území MAS – regulační plán městské památkové zóny (ORP Bruntál) (z podnětu nenahrazujících územní rozhodnutí) Pozn. Územní studie krajiny musí zahrnout celé území ORP	
Příjemci podpory	Přehled možných příjemců dotace pro definované opatření strategie CLLD MAS Hrubý Jeseník: • Obec s rozšířenou působností Bruntál	
Minimální a maximální výše způsobilých výdajů	Minimální a maximální výše způsobilých výdajů bude nastavena ve výzvě MAS	
Principy preferenčních kritérií	Preferenční kritéria budou stanovena v konkrétní výzvě MAS.	
Výsledky:	Indikátory výsledku	
	Kód NČI2014+	název indikátoru

²⁸ <http://www.mmr.cz/cs/Stavebni-rad-a-bytova-politika/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Koncepcie-Strategie/Politika-architektury-a-stavebni-kultury-Ceske-rep>

²⁹ http://www.mzp.cz/cz/evropska_umluva_o_krajine_smlouva

	90210	Plocha území pokrytá územním plánem, regulačním plánem a územní studií
	Indikátory výstupu	
	Kód NČI2014+	název indikátoru
	90200	Počet územních plánů, regulačních plánů a územních studií
	90203	Počet územních studií - krajina
	90204	Počet územních studií – veřejná infrastruktura
	90202	Počet regulačních plánů

16.1.3. Opatření SCLLD 1.4.2 Vybavenost škol s ohledem na uplatnění dětí, žáků i dospělých.

Specifický cíl strategie	1.4. Budovat vztah lidí k regionu, místnímu a přeshraničnímu trhu
Název opatření	1.4.2 Vybavenost škol s ohledem na uplatnění dětí, žáků i dospělých
Vazba na specifický cíl IROP	4.1 Posílení komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu. Vazba na specifické cíle ostatních prioritních OS IROP: Specifický cíl 2.4 Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení
Popis opatření	Cíl opatření Cílem opatření udržení mladých v regionu prostřednictvím vybavení škol pro zlepšení řízení škol, vzdělávání a zlepšení dovedností dětí a žáků pro jejich budoucí uplatnění v regionu. Cílem je podpořit základní školy, zařízení pro zájmové a neformální vzdělávání mládeže a zařízení pro celoživotní vzdělávání mládeže, kde je potřeba rozvíjet klíčové kompetence a to v oblastech rozvoje komunikace v cizích jazycích, v oblasti technických a řemeslných oborů, přírodních věd, ve schopnosti práce s digitálními technologiemi. Zdůvodnění Je potřeba daleko větší pozornost věnovat uplatnění dětí v širokém spektru jejich dovedností vhodných pro budoucnost a jejich zakotvení na území MAS. To bude kromě jiného zajištěno odpovídajícím vybavením škol pro výuku klíčových kompetencí, které žáci základních škol využijí v praxi, účelem je udržení mladých v regionu. Rozšiřování kapacit ZŠ mimo vazbu na klíčové kompetence je možné na území správního obvodu ORP se sociálně vyloučenou lokalitou (kapitola 2.2.11.1 PD IROP). Na území MAS Hrubý Jeseník se nacházejí SVL.

	Odkaz na kapitolu strategie, která vysvětluje potřebu podpory: Analytická část: – Kapitola 7. 3. Školství a vzdělávání Strategická část: – Strategický cíl 1. Přizpůsobit služby potřebám regionu a novým trendům ve světě – SC 1.4. Budovat vztah lidí k regionu, místnímu a přeshraničnímu trhu – 1.4.2 Vybavenost škol s ohledem na uplatnění dětí, žáků i dospělých
Typy projektů	Typové projekty vychází ze zjištěných potřeb území MAS Hrubý Jeseník: Typové projekty budou řešit: – projekty základních škol na území MAS podporující rozvoji klíčových dovedností dětí a žáků v oblastech komunikace v cizích jazycích, technických a řemeslných oborů, přírodních věd a schopnosti práce s digitálními technologiemi, zajištění vnitřní konektivity škol a připojení k internetu - jakožto součástí projektu, stavební úpravy, vybavení učeben pomůckami, zajištění bezbariérovosti učeben – projekty zařízení zajišťující zájmové a neformální vzdělávání mládeže na území MAS podporující rozvoji klíčových dovedností dětí a žáků v oblastech komunikace v cizích jazycích, technických a řemeslných oborů, přírodních věd a schopnosti práce s digitálními technologiemi – projekty na podporu infrastruktury pro celoživotní vzdělávání na území MAS vedoucí ke sladění nabídky a poptávky na regionálním trhu práce – stavební úpravy k vybudování učeben, vybavení učeben pomůckami vše v souladu s klíčovými kompetencemi (v oblastech rozvoje komunikace v cizích jazycích, v oblasti technických a řemeslných oborů, přírodních věd, ve schopnosti práce s digitálními technologiemi.) – projekty základních škol na území MAS k pořízení vybavení a kompenzačních pomůcek a kompenzačního vybavení pro děti se SVP, zajištění bezbariérovosti
Příjemci podpory	Přehled možných příjemců dotace³⁰ pro definované opatření strategie CLLD MAS Hrubý Jeseník: • zařízení péče o děti do 3 let • školy a školská zařízení v oblasti předškolního a základního vzdělávání • další subjekty podílející se na realizaci vzdělávacích aktivit • obce • organizace zřizované nebo zakládané obcemi • nestátní neziskové organizace • církve • církevní organizace
Minimální a maximální výše způsobilých výdajů	Minimální a maximální výše způsobilých výdajů bude nastavena ve výzvě MAS
Principy preferenčních kritérií:	Preferenční kritéria budou stanovena v konkrétní výzvě MAS.
Výsledky:	Indikátory výsledku

³⁰ Projekt musí být vždy realizován na území MAS. Oprávněnost příjemce se tedy vztahuje na místo realizace projektu, nikoliv na sídlo žadatele.

	Kód NČI2014+	název indikátoru
	50030	Podíl osob předčasně opouštějících vzdělávací systém
	Indikátory výstupu	
	Kód NČI2014+	název indikátoru
	50000	Počet podpořených vzdělávacích zařízení
	50001	Kapacita podporovaných zařízení péče o děti nebo vzdělávací zařízení

16.1.4. Opatření SCLLD 1.6.3 Zatraktivnění kulturního dědictví regionu

Specifický cíl strategie	1.5. Budování a upevňování kultury, hodnot, identity a tradic
Název opatření	1.5.3 Zatraktivnění kulturního dědictví regionu
Vazba na specifický cíl IROP	4.1 Posílení komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu. Vazba na specifické cíle ostatních prioritních OS IROP: Specifický cíl 3.1 Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního dědictví
Popis opatření	Cíl opatření Cílem opatření je posílit atraktivitu kulturních památek na území MAS (podpořeny mohou být národní kulturní památky k 1. 1. 2014 nebo památky evidované v Indikativním seznamu národních kulturních památek k 1. 1. 2014) a využít je k vyváženému rozvoji území s pozitivními dopady na místní zaměstnanost. Zdůvodnění Území MAS disponuje množstvím památek, málo pozornosti je však věnováno jejich smysluplnému a pro region přínosnému využití. Více pozornosti je potřeba věnovat i budování povědomí o kulturním dědictví a kulturních hodnotách území. Odkaz na kapitolu strategie, která vysvětluje potřebu podpory: Analytická část: – Kapitola 15.5.2. Památky Strategická část: – Strategický cíl 1. Přizpůsobit služby potřebám regionu a novým trendům ve světě – Specifický cíl 1.5. Budování a upevňování kultury, hodnot, identity a tradic – Opatření 1.5.3 Zatraktivnění kulturního dědictví regionu
Typy projektů	Typové projekty vychází ze zjištěných potřeb území MAS Hrubý Jeseník: Typové projekty budou řešit: – projekty revitalizace a zatraktivnění Národních kulturních památek nebo památek zapsaných na Indikativním seznamu národních kulturních památek na území MAS vedoucí k jejich lepšímu využití a k posílení povědomí o kulturním dědictví území – bude se jednat o restaurování památek, odstraňování přístupových bariér, obnova parků a zahrad u

	souborů památek, vybudování a stavební úpravy technického a sociálního zázemí a vybudování nových expozic.	
Příjemci podpory	Přehled možných příjemců dotace ³¹ pro definované opatření strategie CLLD MAS Hrubý Jeseník: vlastníci památek nebo subjekty s právem hospodaření (dle zápisu v katastru nemovitostí), kromě fyzických osob nepodnikajících	
Minimální a maximální výše způsobilých výdajů	Minimální a maximální výše způsobilých výdajů bude nastavena ve výzvě MAS	
Principy preferenčních kritérií	Preferenční kritéria budou stanovena v konkrétní výzvě MAS.	
Výsledky:	Indikátory výsledku	
	Kód NČI2014+	název indikátoru
	91010	Počet návštěv kulturních památek a paměťových institucí zpřístupněných za vstupné
	Indikátory výstupu	
	Kód NČI2014+	název indikátoru
	90501	Počet revitalizovaných památkových objektů
	91005	Zvýšení očekávaného počtu návštěv podporovaných kulturních a přírodních památek a atrakcí
	90601	Počet revitalizací přírodního dědictví
	90801	Počet realizací rozvoje infrastrukturních opatření

16.1.5. Opatření SCLLD 1.7.3 Zajištění odolnosti a vybavenosti JPO

Specifický cíl strategie	1.6. Zlepšit vybavenost území
Název opatření	1.6.3 Zajištění odolnosti a vybavenosti JPO
Vazba na specifický cíl IROP	4.1 Posílení komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu. Vazba na specifické cíle ostatních prioritních OS IROP: SC 1.3 Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof

³¹ Projekt musí být vždy realizován na území MAS. Oprávněnost příjemce se tedy vztahuje na místo realizace projektu, nikoliv na sídlo žadatele.

Popis opatření	Cíl opatření Cílem opatření je adaptovat JPO na území MAS na nová rizika, jako jsou nadprůměrné sněhové srážky a masivní námrazy, orkány a větrné smrště. Zdůvodnění Území MAS, které leží ve správním obvodu ORP Bruntál, bylo nově definováno dle přílohy č. 5 Programového dokumentu IROP jako území se zvýšeným rizikem nadprůměrných sněhových srážek a masivní námrazy, orkány a větrných smrští. Proto je potřeba zajistit JPO na území MAS prostředky k vyšší ochraně života, zdraví osob, majetku a hospodářských aktivit a posílit vybavenost a odolnost infrastruktury základních složek IZS, jejich soběstačnost a dostupnost potřebných specializovaných technických a technologických prostředků. Všechna opatření musí být v souladu s dokumentem Zajištění adekvátní odolnosti a vybavenosti základních složek integrovaného záchranného systému – Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR (včetně JSDH) v území, s důrazem na přizpůsobení se změnám klimatu a novým rizikům v období 2014-2020, který je umístěn na těchto stránkách https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwidrcqniuvNAhWLOhQKHxUFAI4QFggdMAA&url=http%3A%2F%2Fstrukturalni-fondy.cz%2Fgetmedia%2F13558a83-4f53-4857-b3db-3c8b84cb6814%2FZajisteni-odolnosti-a-vybavenosti-zakladnich-slozek-integrovaneho-zachranneho-systemu-v02.pdf%3Fext%3D.pdf&usq=AFQjCNHQ8DCh4G4UmgMWTaom23Vo-7imdw Odkaz na kapitolu strategie, která vysvětluje potřebu podpory Analytická část: 9.1.4. Bezpečnost v obcích Strategická část: Strategický cíl 1. Přizpůsobit služby potřebám regionu a novým trendům ve světě Opatření 1.6.3 Zajištění odolnosti a vybavenosti JPO
Typy projektů	Typové projekty vychází ze zjištěných potřeb území MAS Hrubý Jeseník: Typové projekty budou například řešit: – úpravy stávající stanice základní složky IZS na území MAS a pořízení potřebného vybavení či technologií, například: – výstavba nových garážových prostor k zajištění kontinuální připravenosti techniky a prostředků k nasazení, – pořízení elektrocentrály pro zajištění náhradního zdroje elektrické energie pro nouzový provoz stanice.
Příjemci podpory	Přehled možných příjemců dotace³² pro definované opatření strategie SCLLD MAS Hrubý Jeseník: – HZS krajů – obce, které zřizují jednotky požární ochrany (§ 29 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně) – jednotky sboru dobrovolných hasičů kategorie II a III (podle přílohy zákona o požární ochraně)
Minimální a maximální výše způsobilých výdajů	Minimální a maximální výše způsobilých výdajů bude nastavena ve výzvě MAS

³² Projekt musí být vždy realizován na území MAS. Oprávněnost příjemce se tedy vztahuje na místo realizace projektu, nikoliv na sídlo žadatele.

Principy preferenčních kritérií	Preferenční kritéria budou stanovena v konkrétní výzvě MAS.	
Výsledky:	Indikátory výsledku	
	Kód NČI2014+	název indikátoru
	57520	Počet exponovaných území s nedostatečnou připraveností složek IZS
	Indikátory výstupu	
	Kód NČI2014+	název indikátoru
	57501	Počet nových a modernizovaných objektů sloužících složkám IZS

16.1.6. Opatření SCLLD 2.2.1. Rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání

Specifický cíl strategie	2.2 Rozvíjet sociální podnikání v území
Název opatření	2.2.1. Rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání
Vazba na specifický cíl IROP	4.1 Posílení komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu. Vazba na specifické cíle ostatních prioritních OS IROP: SC 2.2 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání
Popis opatření	Cíl opatření Zlepšit situaci sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob na území MAS prostřednictvím rozvoje sociálního podnikání. Zdůvodnění Sociální podnikání hraje důležitou úlohu v oblasti sociálního začleňování obyvatel regionu z hlediska zvýšení jejich zaměstnanosti. Proto bude sociální podnikání jednou z důležitých aktivit. Vedle vzniku nových podnikatelských aktivit bude podpořen rozvoj, rozšiřování kapacit a inovativní řešení ve stávajících sociálních podnicích. Sociální podnik musí splňovat podmínku, že min. 30 % zaměstnanců z celkového počtu zaměstnanců sociálního podniku musí pocházet z cílových skupin. Osoba samostatně výdělečně činná spadá do znevýhodněných cílových skupin a zároveň splňuje principy sociálního podnikání. Realizací projektu vznikne nová podnikatelská aktivita nebo dojde k rozšíření nabízených produktů a služeb Odkaz na kapitolu strategie, která vysvětluje potřebu podpory: Analytická část: 4.1.6. Sociální podnikání Strategická část: Strategický cíl 1. Přizpůsobit služby potřebám regionu a novým trendům ve světě Specifický cíl 2.2. Rozvíjet sociální podnikání v území 2.2.1. Rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání
Typy projektů	Typové projekty vychází ze zjištěných potřeb území MAS Hrubý Jeseník: Typové projekty budou například řešit: – projekty na území MAS zaměřené na výstavbu, rekonstrukci a vybavení

	sociálních podniků, vedoucí ke zvýšení zaměstnanosti sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob na území MAS: – Vznik nového sociálního podniku – Rozšíření kapacity podniku – Aktivita osob samostatně výdělečně činných v sociálním podnikání	
Příjemci podpory	Přehled možných příjemců dotace³³ pro definované opatření strategie SCLLD MAS Hrubý Jeseník: • osoby samostatně výdělečné činné • malé a střední podniky • obce • organizace zřizované nebo zakládané obcemi • dobrovolné svazky obcí • organizace zřizované nebo zakládané dobrovolnými svazky obcí • nestátní neziskové organizace • církve • církevní organizace	
Minimální a maximální výše způsobilých výdajů	Minimální a maximální výše způsobilých výdajů bude nastavena ve výzvě MAS	
Principy preferenčních kritérií	Preferenční kritéria budou stanovena v konkrétní výzvě MAS.	
Výsledky:	Indikátory výsledku	
	Kód NČI2014+	název indikátoru
	10411	Míra nezaměstnanosti osob s nejnižším vzděláním
	Indikátory výstupu	
	Kód NČI2014+	název indikátoru
	10000	Počet podniků pobírajících podporu
	10102	Počet podniků pobírajících granty
	10400	Zvýšení zaměstnanosti v podporovaných podnicích
	10300	Soukromé investice odpovídající veřejné podpoře podniků (granty)
	10105	Počet nových podniků, které dostávají podporu
	10403	Zvýšení zaměstnanosti v podporovaných podnicích se zaměřením na znevýhodněné skupiny

16.2. Programový rámec PRV

³³ Projekt musí být vždy realizován na území MAS. Oprávněnost příjemce se tedy vztahuje na místo realizace projektu, nikoliv na sídlo žadatele.

Programový rámec Programu rozvoje venkova ČR 2014 – 2020 vychází z Metodiky pro tvorbu Fichí místními akčními skupinami do Programového rámce Programu rozvoje venkova, vydané Ministerstvem zemědělství Č. j.: 48098/2015-MZE-14113.

Podrobné podmínky poskytnutí dotace v rámci Fichí budou upraveny Pravidly pro operaci 19.2.1 Podpora provádění operací v rámci strategie komunitně vedeného místního rozvoje (operace 19.2.1) a pro operaci 19.3.1 Příprava a provádění činností spolupráce místní akční skupiny (operace 19.3.1), resp. specifikovány v rámci výzev MAS.

V rámci přípravy Programového rámce PRV byly na základě výsledků analýz a jednání místních aktérů definovány 4 Fiche:

- Fiche 1 Zemědělské podniky
- Fiche 2 Rozvoj místní produkce
- Fiche 3 Nezemědělské činnosti
- Fiche 4 Spolupráce

16.2.1. Fiche 1 Zemědělské podniky

Identifikace Fiche	1
Název Fiche	Zemědělské podniky
Vazba na článek Nařízení PRV	Článek 17, odstavec 1., písmeno a) Investice do zemědělských podniků
Vymezení Fiche	
Stručný popis Fiche	Fiche je zaměřena na posílení výkonnosti a udržitelnosti drobných zemědělských podniků na území MAS Hrubý Jeseník. Podpora přispívá k naplňování Priority 2 Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů, zejména prioritní oblasti 2A Zlepšení hospodářské výkonnosti všech zemědělských podniků a usnadnění jejich restrukturalizace a modernizace, zejména za účelem zvýšení míry účasti na trhu a orientace na trh, jakož i diverzifikace zemědělských činností.
Vazba na cíle CLLD	Specifický cíl 2.4 Zlepšit nabídku infrastruktury a služeb pro podnikání
Vazba na opatření CLLD	Opatření 2.4.2 Podpora zemědělských, lesnických a potravinářských podniků
Oblasti podpory	Zemědělství, jako jeden z tradičních oborů, prošlo strukturálními a vlastnickými změnami, které se v území MAS negativně projevily jeho hlubokým útlumem, stárnutím pracovníků v zemědělství, nedostatkem dostupné zemědělské půdy pro mladé a drobné začínající zemědělce a chátráním zemědělských staveb v mnoha obcích. Podpora v území tedy bude směřována do investic do zemědělských podniků, tedy do oblasti, kterou je možné nějakým způsobem ovlivnit s tím, že budou zvýhodněny projekty mladých, projekty mikropodniků a investice do zemědělských brownfields. Podpora zahrnuje investice do živočišné a rostlinné výroby, a to investice do zemědělských staveb a technologií pro živočišnou a rostlinnou výrobu a pro školkařskou produkci.

	Podporovány budou též investice na pořízení mobilních strojů pro zemědělskou výrobu a investice do pořízení peletovacích zařízení pro vlastní spotřebu v zemědělském podniku. <i>V rámci této Fiche nelze podpořit investice pro živočišnou výrobu týkající se včel a rybolovu. Investice pro rostlinnou výrobu se nesmí týkat obnovy nosných konstrukcí vinic, oplocení vinic a oplocení sadů. Podpora nemůže být poskytnuta na pořízení kotlů na biomasu.</i>			
Definice příjemce dotace	Zemědělský podnikatel			
Výše způsobilých výdajů				
min.	50 tis. Kč			
max.	5 mil. Kč			
Míra podpory				
Preferenční kritéria (principy) (bude upřesněno ve výzvě)				
1.	Projekty, které budou zvyšovat zapojení mladých.			
2.	Projekty, které budou zvyšovat zapojení mikropodniků.			
3.	Projekty, které budou zvyšovat obnovu zemědělských brownfields.			
4.	Projekty, které budou zvyšovat zaměstnanost.			
5.	Projekty, které budou zvyšovat inovace a IT.			
6.	Projekty, které budou zvyšovat marketing podniků.			
Indikátory výstupů				
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Výchozí hodnota	Plánovaná hodnota (rok 2018)	Plánovaná hodnota (rok 2023)
93701	Počet podpořených zemědělských podniků/ příjemců	0	3	15
Indikátory výsledků				
94800	Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader)	0	0	1

Popis provázanosti navrhovaných opatření, včetně provázanosti na ostatní operační programy

Tabulka 112 Provázanost navrhovaných opatření

Vazba na opatření CLLD	Opatření 2.4.3. Rozvoj drobného podnikání Opatření 2.1.1. Spolupráce pro rozvoj venkova Opatření 2.3.1. Zvýšení zaměstnatelnosti osob Opatření 2.3.2. Podpora nových myšlenek, podnikavosti, kreativity a inovací v území, které mají přímý vliv na trh práce Opatření 1.4.3 Orientace škol na budoucí uplatnění dětí v regionu Opatření 1.4.4 Vzdělávání pro přeshraniční polský trh práce Opatření 1.4.5 Cílené budování vztahu dětí k regionu Opatření 1.3.1 Vytvoření místních akčních plánů vzdělávání (MAP) Opatření 1.2.2 Koordinovaný rozvoj území
Vazba opatření na	OPPIK:

SC ostatních OP	SC 1.1: Zvýšit inovační výkonnost podniků, SC 1.2: Zvýšit intenzitu a účinnost spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích, SC 2.1: Zvýšit konkurenceschopnost začínajících a rozvojových MSP, SC 2.3: Zvýšit využitelnost infrastruktury pro podnikání, OPVVV: SC 5: Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce
-----------------	---

16.2.2. Fiche 2 Rozvoj místní produkce

Identifikace Fiche	2
Název Fiche	Rozvoj místní produkce
Vazba na článek Nařízení PRV	Článek 17, odstavec 1., písmeno b) Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů
Vymezení Fiche	
Stručný popis Fiche	Podpora bude směřovat do investic na zpracování, uvádění na trh nebo vývoje zemědělských produktů uvedených v příloze I Smlouvy o fungování EU3 nebo bavlny, s výjimkou produktů rybolovu, přičemž výstupem procesu produkce může být produkt, na nějž se uvedená příloha nevztahuje. Podpora přispívá k naplňování Priority 3 Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství, zejména prioritní oblasti 3A Zlepšení konkurenceschopnosti prvovýrobci jejich lepším začleněním do zemědělskopotravinářského řetězce prostřednictvím programů jakosti, přidáváním hodnoty zemědělským produktům a podporou místních trhů a krátkodobých řetězců, seskupení a organizací producentů a mezioborových organizací.
Vazba na cíle CLLD	Specifický cíl 2.4 Zlepšit nabídku infrastruktury a služeb pro podnikání
Vazba na opatření CLLD	Opatření 2.4.2 Podpora zemědělských, potravinářských a lesnických podniků
Oblasti podpory	Produkce zemědělských podniků na území MAS je na nízké úrovni, pracovní síla stárne. Zemědělci se převážně věnují pastevectví bez vlastní produkce, to způsobuje nedostatek kvalitních místních produktů, zejména potravin. Proto bude podpora směřována do rozvoje místní zemědělské produkce včetně uvádění produktů na místní trh. Zvýhodněny budou projekty mladých a mikropodniků, žadatelé, kteří mají nebo se zaváží získat regionální značku JESENÍKY originální produkt. Podpora zahrnuje hmotné a nehmotné investice, které se týkají zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh. Způsobilé výdaje jsou investice do výstavby a rekonstrukce budov včetně nezbytných manipulačních ploch, pořízení strojů, nástrojů a zařízení pro zpracování zemědělských produktů, finální úpravu, balení, značení výrobků (včetně technologií souvisejících s dohledatelností produktů) a investic souvisejících se skladováním zpracovávané suroviny, výrobků a druhotných surovin vznikajících při zpracování. Způsobilé jsou rovněž investice vedoucí ke zvyšování a monitorování kvality produktů, investice související s uváděním zemědělských a potravinářských produktů na trh (včetně investic do marketingu) a investice do zařízení na čištění odpadních vod ve

	zpracovatelském provozu.			
	V rámci této Fiche nelze podpořit investice týkající se zpracování produktů rybolovu a medu a dále v případě zpracování vinných hroznů technologie, které obsahují: dřevěný sud nebo uzavřenou dřevěnou nádobu na výrobu vína o objemu nejméně 600 litrů, speciální kvasnou nádobu s aktivním potápěním matolinového klobouku pro výrobu červených vín nebo cross-flow filtr na víno, ve kterém je víno přiváděno na membránu tangenciálně a určitý objem vína prochází membránou jako filtrát a zbývající pokračuje podél membrány s odfiltrovanými nečistotami.			
Definice příjemce dotace	Zemědělský podnikatel, výrobce potravin, výrobce krmiv nebo jiné subjekty aktivní ve zpracování, uvádění na trh a vývoji zemědělských produktů uvedených v příloze I Smlouvy o fungování EU jako vstupní produkt.			
Výše způsobilých výdajů				
min.	50 tis. Kč			
max.	5 mil. Kč			
Míra podpory				
Preferenční kritéria (principy) (bude upřesněno ve výzvě)				
1.	Projekty, které budou zvyšovat zapojení mladých.			
2.	Projekty, které budou zvyšovat zapojení mikropodniků.			
3.	Projekty, které budou zvyšovat obnovu zemědělských brownfields.			
4.	Projekty, které budou zvyšovat zaměstnanost.			
5.	Projekty, které budou zvyšovat inovace a IT.			
6.	Projekty, které budou zvyšovat regionální značení výrobků (JESENÍKY originální produkt).			
7.	Projekty, které budou zvyšovat krátké dodavatelské řetězce a vstupy na místní trhy.			
8.	Projekty, které budou zvyšovat marketing podniků.			
Indikátory výstupů				
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Výchozí hodnota	Plánovaná hodnota (rok 2018)	Plánovaná hodnota (rok 2023)
93701	Počet podpořených podniků/ příjemců	0	1	4
Indikátory výsledků				
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Výchozí hodnota	Plánovaná hodnota (rok 2018)	Plánovaná hodnota (rok 2023)
94800	Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader)	0	0	1

Popis provázanosti navrhovaných opatření, včetně provázanosti na ostatní operační programy

Tabulka 113 Provázanost navrhovaných opatření

Vazba na opatření CLLD	Opatření 2.4.3. Rozvoj drobného podnikání Opatření 2.1.1. Spolupráce pro rozvoj venkova
------------------------	--

	Opatření 2.3.1. Zvýšení zaměstnatelnosti osob Opatření 2.3.2. Podpora nových myšlenek, podnikavosti, kreativity a inovací v území, které mají přímý vliv na trh práce Opatření 1.4.3 Orientace škol na budoucí uplatnění dětí v regionu Opatření 1.4.4 Vzdělávání pro přeshraniční polský trh práce Opatření 1.4.5 Cílené budování vztahu dětí k regionu Opatření 1.3.1 Vytvoření místních akčních plánů vzdělávání (MAP) Opatření 1.2.2 Koordinovaný rozvoj území
Vazba opatření na SC ostatních OP	OPPIK: SC 1.1: Zvýšit inovační výkonnost podniků, SC 1.2: Zvýšit intenzitu a účinnost spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích, SC 2.1: Zvýšit konkurenceschopnost začínajících a rozvojových MSP, SC 2.3: Zvýšit využitelnost infrastruktury pro podnikání, OPVVV: SC 5: Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce

16.2.3. Fiche 3 Nezemědělské činnosti

Identifikace Fiche	3
Název Fiche	Nezemědělské činnosti
Vazba na článek Nařízení PRV	Článek 19, odstavec 1., písmeno b) Podpora investic na založení nebo rozvoj nezemědělských činností
Vymezení Fiche	
Stručný popis Fiche	Podpora bude směřovat do investic vedoucích k založení a rozvoji nezemědělských činností. Podpora přispívá k naplňování Priority 6 Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a podpora hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech, zejména prioritní oblasti 6A Usnadnění diverzifikace, vytváření malých podniků a pracovních míst.
Vazba na cíle CLLD	Specifický cíl 2.4 Zlepšit nabídku infrastruktury a služeb pro podnikání
Oblasti podpory	Podnikatelské prostředí v území MAS se napříč sektory vyznačuje nedostatečnou podnikatelskou infrastrukturou, která by umožnila podnikatelům jejich další rozvoj a zlepšení služeb. Zemědělství podnikatelé málo diverzifikují své příjmy a málo kdy se věnují jiné, než zemědělské činnosti, což je vystavuje velkým rizikům. Podporovány proto budou investice do vybraných nezemědělských činností dle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) 4: C (Zpracovatelský průmysl s výjimkou činností v odvětví oceli, v uhelném průmyslu, v odvětví stavby lodí, v odvětví výroby syntetických vláken dle čl. 13 písm. a) NK (EU) č. 651/2014, a dále s výjimkou tříd 12.00 Výroba tabákových výrobků a 25.40 Výroba zbraní a střeliva), F (Stavebnictví s výjimkou skupiny 41.1 Developerská činnost), G (Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel s výjimkou oddílu 46 a skupiny 47.3 Maloobchod s pohonnými hmotami ve specializovaných prodejnách), I (Ubytování, stravování a pohostinství), J (Informační a komunikační činnosti s výjimkou oddílů 60 a 61), M (Profesní, vědecké a technické činnosti s výjimkou oddílu 70), N 79 (Činnosti

	cestovních kanceláří a agentur a ostatní rezervační služby), N 81 (Činnosti související se stavbami a úpravou krajiny s výjimkou skupiny 81.1), N 82.1 (Administrativní a kancelářské činnosti), N 82.3 (Pořádání konferencí a hospodářských výstav), N 82.92 (Balící činnosti), P 85.59 (Ostatní vzdělávání j. n.), R 93 (Sportovní, zábavní a rekreační činnosti), S 95 (Opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost) a S 96 (Poskytování ostatních osobních služeb). V případě uvádění produktů na trh jsou na trh uváděny produkty, které nejsou uvedeny v příloze I Smlouvy o fungování EU, případně v kombinaci s produkty uvedenými v příloze I Smlouvy o fungování EU (převažovat musí produkty neuvedené v příloze I Smlouvy o fungování EU). V případě zpracování produktů jsou výstupem procesu produkty, které nejsou uvedeny v příloze I Smlouvy o fungování EU. Činnosti R 93 (Sportovní, zábavní a rekreační činnosti) a I 56 (Stravování a pohostinství) mohou být realizovány pouze ve vazbě na venkovskou turistiku a ubytovací kapacitu.			
Definice příjemce dotace	Podnikatelské subjekty (FO a PO) - mikropodniky a malé podniky ve venkovských oblastech, jakož i zemědělci.			
Výše způsobilých výdajů				
min.	50 tis. Kč			
max.	5 mil. Kč			
Míra podpory				
Preferenční kritéria (principy) (bude upřesněno ve výzvě)				
1.	Projekty, které budou zvyšovat zapojení mladých.			
2.	Projekty, které budou zvyšovat zapojení mikropodniků.			
3.	Projekty, které budou zvyšovat obnovu brownfields.			
4.	Projekty, které budou zvyšovat zaměstnanost.			
5.	Projekty, které budou zvyšovat inovace a IT.			
6.	Projekty, které budou zvyšovat regionální značení výrobků (JESENÍKY originální produkt).			
7.	Projekty, které budou zvyšovat krátké dodavatelské řetězce a vstupy na místní trhy.			
8.	Projekty, které budou zvyšovat marketing podniků.			
Indikátory výstupů				
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Výchozí hodnota	Plánovaná hodnota (rok 2018)	Plánovaná hodnota (rok 2023)
93701	Počet podpořených podniků/ příjemců	0	3	16
Indikátory výsledků				
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Výchozí hodnota	Plánovaná hodnota (rok 2018)	Plánovaná hodnota (rok 2023)
94800	Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader)	0	1	3

Popis provázanosti navrhovaných opatření, včetně provázanosti na ostatní operační programy

Tabulka 114 Provázanost navrhovaných opatření

Vazba na opatření CLLD	Opatření 2.4.3 Rozvoj drobného podnikání Opatření 2.4.2 Podpora zemědělských, potravinářských a lesnických podniků Opatření 2.1.1. Spolupráce pro rozvoj venkova Opatření 2.3.1. Zvýšení zaměstnatelnosti osob Opatření 2.3.2. Podpora nových myšlenek, podnikavosti, kreativity a inovací v území, které mají přímý vliv na trh práce Opatření 1.4.3 Orientace škol na budoucí uplatnění dětí v regionu Opatření 1.4.4 Vzdělávání pro přeshraniční polský trh práce Opatření 1.4.5 Cílené budování vztahu dětí k regionu Opatření 1.3.1 Vytvoření místních akčních plánů vzdělávání (MAP) Opatření 1.2.2 Koordinovaný rozvoj území
Vazba opatření na SC ostatních OP	OPPIK: SC 1.1: Zvýšit inovační výkonnost podniků, SC 1.2: Zvýšit intenzitu a účinnost spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích, SC 2.1: Zvýšit konkurenceschopnost začínajících a rozvojových MSP, SC 2.3: Zvýšit využitelnost infrastruktury pro podnikání, OPVVV: SC 5: Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce

16.2.4. Fiche 4 Spolupráce

Identifikace Fiche	4
Název Fiche	Spolupráce
Vazba na článek Nařízení PRV	Článek 44 Činnosti spolupráce v rámci iniciativy LEADER
Vymezení Fiche	
Stručný popis Fiche	Podpora bude směřována do rozvoje spolupráce MAS, příp. dalších subjektů. Projekty musí vykazovat hodnotu přidanou spoluprací, tzn., že výstupy projektu by bez této spolupráce v takové podobě nevznikly. MAS může spolupracovat i s jinými partnerstvími, avšak způsobilé pro podporu budou pouze výdaje realizované MAS, jejíž SCLLD byla schválena z PRV.
Vazba na cíle CLLD	SC 1.2. Zlepšit správu území a územní rozvoj
Vazba na opatření CLLD	Opatření 1.2.5 MAS jako motor regionu
Oblasti podpory	MAS v předchozím období realizovala projekty spolupráce, ve kterých hodlá pokračovat. Na úrovni území MAS budou projekty směřovány na posílení spolupráce a komunikace s veřejnou správou, neziskovým i podnikatelským sektorem se zaměřením na zlepšení

	koordinace a provázání jednotlivých činností všech sektorů, posílení soudržnosti a soběstačnosti území a pozitivním využití jeho potenciálu v oblasti přírodní, kulturní, ale i ekonomické a lidské. Dále budou tyto projekty zaměřeny na posílení aktivity místní komunity a rozvoj komunitních projektů, dobrovolnictví apod., se zaměřením na aktivizaci obyvatel regionu, rozvoj kulturních, společenských a sportovních aktivit v území realizovaných samotnými obyvateli či neziskovými organizacemi. Tyto projekty budou vycházet z vnitřního potenciálu území, jako je kulturní a historická minulost území a přírodní bohatství a povedou k posílení vnitřní soudržnosti regionu. Projekty nad úrovní území MAS budou zaměřeny na spolupráci s ostatními MAS, územně samosprávnými celky, vzdělávacími a výzkumnými organizacemi, profesními a sektorovými svazy a asociacemi, zahraničními partnery apod. Tyto projekty včetně investičních budou zaměřeny na posílení využívání nových myšlenek, postupů a inovativních řešení v území, k posílení pozitivního vnímání regionu a jeho obyvatel, k využití a propagaci přírodního, kulturního, ale i ekonomického a lidského potenciálu, které území nabízí (např. Geopark Jeseníky, regionální značka JESENÍKY originální produkt). V rámci projektu lze realizovat měkké akce (propagační, informační, vzdělávací a volnočasové) zaměřené na výše uvedená témata. Jako hmotné a nehmotné investice včetně stavebních úprav je možné realizovat pouze následující výdaje: • investice týkající se zajištění odbytu místní produkce včetně zavedení značení místních výrobků a služeb, • investice související se vzdělávacími aktivitami, • investice do informačních a turistických center. Výdaje do investic jsou způsobilé pouze za předpokladu, že jsou společně provozovány spolupracujícími subjekty. Investice mohou být realizovány pouze takové, které budou provozovat po celou dobu lhůty vázanosti projektu na účel samy MAS. Za měkké akce lze považovat především pořádání konferencí, festivalů, workshopů, exkurzí, výstav, přenosů příkladů správné praxe, včetně produktů s tím spojených (publikace, brožury, letáky apod.). Způsobilá pro podporu je i předběžná technická podpora projektů spolupráce, kdy MAS musí prokázat, že plánovala provedení konkrétního projektu. Na předběžnou technickou podporu projektů spolupráce může MAS využít maximálně 10 % z alokace přidělené MAS na realizaci projektů spolupráce.
Definice příjemce dotace	MAS, jejíž SCLLD byla schválena z PRV. Kromě jiných místních akčních skupin (tzn. MAS, jejíž SCLLD nebyla schválena z PRV či zahraniční MAS) může MAS spolupracovat se: • skupinou místních veřejných a soukromých partnerů na venkovském území, která provádí strategii místního rozvoje v rámci EU či mimo ni; • skupinou místních veřejných a soukromých partnerů na jiném než venkovském území, která provádí strategii místního rozvoje v rámci EU.
Výše způsobilých výdajů	
min.	50 tis. Kč (nevztahuje se na předběžnou technickou podporu)
max.	dle alokace (max. do 5 mil. Kč)
Míra podpory	
Preferenční kritéria (principy) (bude upřesněno ve výzvě)	
1.	Projekty, které budou zvyšovat zapojení mladých.

2.	Projekty, které budou zvyšovat inovace a IT.			
3.	Projekty, které budou zvyšovat regionální značení výrobků (JESENÍKY originální produkt).			
4.	Projekty, které budou zvyšovat tradice, rozvoj místních komunit.			
Indikátory výstupů				
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Výchozí hodnota	Plánovaná hodnota (rok 2018)	Plánovaná hodnota (rok 2023)
92501	Celkové veřejné výdaje (O.1)	0	-	50 790 EUR
Indikátory výsledků				
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Výchozí hodnota	Plánovaná hodnota (rok 2018)	Plánovaná hodnota (rok 2023)

Popis provázanosti navrhovaných opatření, včetně provázanosti na ostatní operační programy

Tabulka 115 Provázanost navrhovaných opatření

Vazba na opatření CLLD	Opatření 2.4.2 Podpora zemědělských, potravinářských a lesnických podniků Opatření 2.1.1. Spolupráce pro rozvoj venkova Opatření 2.3.2. Podpora nových myšlenek, podnikavosti, kreativity a inovací v území, které mají přímý vliv na trh práce Opatření 1.4.3 Orientace škol na budoucí uplatnění dětí v regionu Opatření 1.4.4 Vzdělávání pro přeshraniční polský trh práce Opatření 1.4.5 Cílené budování vztahu dětí k regionu Opatření 1.3.1 Vytvoření místních akčních plánů vzdělávání (MAP) Opatření 1.2.2 Koordinovaný rozvoj území Opatření 1.6.1. Rozšiřování lokálních společenských aktivit a tradic Opatření 2.5.1 Využití potenciálu přírodních a kulturních zdrojů území v oblasti zemědělství a lesnictví Opatření 2.5.2 Podpora sektoru cestovního ruchu
Vazba opatření na SC ostatních OP	OP ČR-PR, SC 4.1 Zvýšení intenzity spolupráce institucí a komunit v příhraničním regionu

16.3. Programový rámec IP 2.3 OPZ

Programový rámec obsahuje definici konkrétních opatření, kterými jsou naplňovány stanovené cíle ve SCLLD, a které budou realizovány jednotlivými žadateli prostřednictvím jejich projektů. V rámci programového rámce OPZ byly aktéry z území definovány 4 opatření CLLD:

- Opatření OPZ - 1: Pokrytí území potřebnými službami
- Opatření OPZ – 2: Prorodinná opatření
- Opatření OPZ – 3: Rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání
- Opatření OPZ – 4: Zvýšení zaměstnatelnosti osob

16.3.1. Specifický cíl SCLLD 1.1 Zlepšení koordinace a fungování sociálních apod. služeb na celém území

16.3.1.1 OPZ - 1: Pokrytí území potřebnými službami

A) Popis vazby opatření na specifický cíl 2.3.1 OPZ

Podpora je ve vazbě na SC 2.3.1 OPZ směřována na místní potřeby území MAS a rozvoj spolupráce aktérů na místní úrovni v oblasti poskytování služeb pro potřebné. Díky spolupráci napříč územím budou projekty vykazovat přidanou hodnotu spočívající ve vzájemné provázanosti a synergii. Aktivita mohou mít vliv na snížení lokální nezaměstnanosti při řešení dostupnosti sociálních služeb a zlepšení situace osob vyloučených a ohrožených sociálním vyloučením žijících na venkově. Opatření OPZ - 1 naplňuje svými aktivitami SC 2.3.1 především v aktivitách:

- Podpora sociálního začleňování osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených prostřednictvím aktivit zaměřených na prevenci sociálního vyloučení osob, služeb poskytovaných terénní a ambulantní formou, podpora komunitní sociální práce

B) Popis cíle opatření

Cílem opatření je zlepšit dostupnost služeb pro obyvatele na celém území MAS Hrubý Jeseník. V území bude z hlediska dostupnosti služeb podporováno fungování služeb na celém území, zejména s ohledem v menších obcích, kde služby v současnosti mnohdy neexistují.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, včetně provázanosti na ostatní operační programy

Tabulka 116 Provázanost navrhovaných opatření

Vazba na opatření CLLD	Opatření 1.1.1. Plánování, koordinace služeb a informování o službách na celém území Opatření 1.1.2 Pokrytí území potřebnými službami a rozvoj služeb pro komunitu
Popis provázanosti vazby na opatření CLLD	Cílem opatření 1.1.1 je zlepšit služby pro obyvatele prostřednictvím plánování služeb a informovanosti obyvatel, což povede k naplnění cíle OPZ – 1, což je zlepšení fungování služeb na celém území, dále je provázanost s opatřením 1.1.2. které má za cíl zlepšit dostupnost služeb na celém území, což přímo souvisí s tímto opatřením OPZ - 1, kde je podporována dostupnost služeb na celém území MAS Hrubý Jeseník.
Vazba opatření na SC ostatních OP	IROP, PO 4: Komunitně vedený místní rozvoj, SC 4.1 Posílení komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu
Popis vazby opatření na SC ostatní OP	Opatření navazuje na operační program IROP ve SC 4.1 a to konkrétně v opatření - Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi především aktivita: Infrastruktura pro dostupnost a rozvoj sociální služby, Podpora rozvoje infrastruktury komunitních center za účelem sociálního začleňování a zvýšení uplatnitelnosti na trhu práce. Tyto aktivity mají úzkou vazbu s opatřením OPZ - 1 Pokrytí území potřebnými službami, neboť naplněním cílů výše zmíněných aktivit bude přispívat k naplnění cíle tohoto opatření a to zejména k právě pokrytí území potřebnými službami.

D) Priorizace navrhovaných opatření

Opatření budou financována z alokované částky.

E) Časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Alokace na toto opatření: 4 000 000,- Kč celkových způsobilých výdajů

Rok	Čerpání z celkové alokace	Doba realizace projektů
2016	0 %	✗
2017	0 %	✗
2018	32,5 %	✓
2019	32,5 % (kumulativně 65 % z alokace)	✓
2020	35 % (kumulativně 100 % z alokace)	✓
2021	0	✗
2023	0	✗
Celkem	100 %	

MAS plánuje vyhlásit výzvu na toto opatření v únoru 2018. V této výzvě bude alokována celá částka určena na toto opatření. Důvodem stanovení tohoto data je soulad s vyhlášením výzvy IROP 4.2, která bude podporovat infrastrukturní opatření pro sociální služby. Doba realizace projektů je plánována na 36 měsíců.

F) Popis možných zaměření projektů

Typovými projekty budou projekty rozvoje sociálních služeb dle zákona o sociálních službách. Podporovány budou terénní a ambulantní formy služeb a odlehčovací služby a krizová pomoc podle § 44 a § 60 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Všechny programy a činnosti musí být realizovány v přirozeném sociálním prostředí osob z cílových skupin.

V rámci projektů mohou být uznatelné náklady i na celoživotní vzdělávání pracovníků poskytovatele sociální služby. *(- pouze za podmínky, že toto vzdělávání přímo souvisí s poskytováním základních činností sociální služby a současně je oblast vzdělávání pracovníků poskytovatele upravena v rámci vydaného Pověření. Vzdělávání může být podpořeno v maximálním rozsahu 24 hodin za kalendářní rok)*

Projekty mohou směřovat i k navazujícím službám obecného zájmu, jako je finanční gramotnost, dluhové poradenství, mimosoudní způsob řešení konfliktů v oblasti bydlení, pracovní-právních vztahů, dále do neformální péče (tj. péče poskytovaná v rámci rodin nebo komunit osobami blízkými nebo jinými) a sdílené péče (tj. kombinace péče poskytované profesionálními poskytovateli a neformálními pečovateli), včetně rozvoje domácí paliativní péče (např. terénní mobilní týmy, vzdělávání a poradenství pro osoby pečující atd.), nebo na aktivity místních samospráv při optimalizaci zajištění činností a výkonu sociální práce.

Dále musí být zajištěno, že se skutečně jedná o programy a činnosti nad rámec základních činností sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách - nelze podporovat programy, které mají charakter sociální služby, avšak nejsou jako sociální služba registrovány.

G) Podporované cílové skupiny

- Osoby sociálně vyloučené a osoby sociálním vyloučením ohrožené
- Osoby se zdravotním postižením (včetně osob s duševním onemocněním)
- Osoby s kombinovanými diagnózami
- Oběti trestné činnosti
- Osoby pečující o jiné závislé osoby
- Osoby ohrožené předlužeností
- Osoby ohrožené domácím násilím a závislostmi
- Osoby opouštějící institucionální zařízení
- Osoby ohrožené vícenásobnými riziky
- Pracovníci v sociálních službách
- Neformální pečovatelé
- Osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách
- Bezdomovci a osoby žijící v nevyhovujícím nebo nejistém ubytování,

H) Typy příjemců podpory

U aktivit zaměřených na podporu sociální služby v oblasti registrovaných sociálních služeb podle zákona 108/2006 Sb. Je možným příjemcem podpory pouze:

- Poskytovatelé sociálních služeb registrovaní dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

U ostatních aktivit jsou možní příjemci následující:

- Poskytovatelé sociálních služeb registrovaní dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Nestátní neziskové organizace
- Obce dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích
- Organizace zřizované obcemi
- Dobrovolné svazky obcí
- Místní akční skupina;
- Organizace zřizované kraji;
- Příspěvkové organizace;
- Obchodní korporace;
- OSVČ;
- Poradenské a vzdělávací instituce;
- Profesní a podnikatelská sdružení;
- Sociální partneři;
- Školy a školská zařízení

Typy příjemců mohou být ve výzvě specifikováni dle jednotlivých aktivit.

I) Absorpční kapacita MAS

Na území MAS se nachází zkušení poskytovatelé sociálních služeb registrovaní dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a řada neziskových organizací. Všechny tyto organizace mají zkušenosti s řadou projektů z předchozího období. Na stranách 83 až 86 (analytická část SCLLD) je přehled všech poskytovatelů sociálních služeb a služby které poskytují či zařízení, které provozují. Ačkoli MAS s mnohými své záměry konzultovala v době před odevzdáním strategie CLLD, nemůže MAS přesně předvídat, kteří zájemci se přihlásí do výzev vyhlašovaných právě MAS. Vzhledem k tomu, že na území působí 17 registrovaných poskytovatelů sociálních služeb, poskytujících 32 sociálních služeb, je malé riziko, že by se do výzvy nepřihlásilo nedostatečné množství žadatelů a alokace by nebyla řádně čerpána.

J) Vliv opatření na naplňování horizontálních témat OPZ

Udržitelný rozvoj – neutrální vliv

Rovné příležitosti a nediskriminace – pozitivní vliv

Opatření může mít vliv na zajištění zákazu diskriminace a rovných příležitostí. Bude brán zřetel na to, aby měly všechny sociální skupiny stejný přístup k čerpání prostředků (např. etnické menšiny, osoby se zdravotním postižením apod.). Projekt, u něž bude v rámci hodnocení identifikován negativní dopad na rovné příležitosti a nediskriminaci, nebude moci být podpořen.

Rovnost žen a mužů - neutrální vliv

K) Principy pro určení preferenčních kritérií

- Principy horizontálních témat
- Principy zvyšování zaměstnanosti.

16.3.1.2 Opatření OPZ – 2: Prorodinná opatření

A) Popis vazby opatření na specifický cíl 2.3.1 OPZ

Cíl opatření 1.1.3 Prorodinná opatření naplňuje specifický cíl OPZ 2.3.1 tím, že MAS bude podporovat prorodinná opatření obcí a dalších aktérů na místní úrovni. Podpora je ve vazbě na SC 2.3.1 OPZ směřována na opatření, která povedou ke sladování pracovního a rodinného života k podpoře rodiny a k předcházení sociálního vyloučení osob včetně jejich uplatnitelnosti na trhu práce. Díky spolupráci napříč územím budou projekty vykazovat přidanou hodnotu spočívající ve vzájemné provázanosti a synergii. Aktivita mohou mít vliv na snížení lokální nezaměstnanosti, zlepšení situace osob vyloučených a ohrožených sociálním vyloučením žijících na venkově. Budou také vytvořeny podmínky pro vznik a fungování rodin, zejména ve vazbě na přístup rodičů na trh práce. Aktivita opatření OPZ – 2: Prorodinná opatření naplňují SC 2.3.1 v těchto aktivitách:

- Podpora prorodinných opatření obcí a dalších aktérů na místní úrovni.

B) Popis cíle opatření

Problémovou oblastí v regionu je nízký přirozený přírůstek, vysoká nezaměstnanost, vysoká rozvodovost, vysoký podíl neúplných rodin a další jevy, které vedou k rozpadům rodin. Cílem opatření je podpora rodin, především možnosti sladění rodinného a pracovního života a snížení rizika sociálního vyloučení osob a jejich horšího uplatnění na trhu práce. Cílovou skupinou budou především rodiče dětí či další pečující osoby.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, včetně provázanosti na ostatní operační programy

Tabulka 117 Provázanost navrhovaných opatření

Vazba na opatření CLLD	Opatření 1.1.2. Pokrytí území potřebnými službami a rozvoj služeb pro komunitu Opatření 2.3.1. Zvýšení zaměstnatelnosti osob Opatření 2.3.2. Podpora nových myšlenek, podnikavosti, kreativity a inovací v území
Popis provázanosti vazby na opatření CLLD	Toto opatření má provázanost s opatřením 1.1.2 jehož cílem zlepšení dostupnosti služeb na celém území, což souvisí s aktivitami zajištění zařízení péče o děti zajišťující péči o děti v době mimo školní vyučování, čímž dojde ke zlepšení služeb v území. Dále má provázanost s opatřením 2.3.1 kde je cílem zlepšení postavení osob na trhu práce, kde jsou například podporované flexibilní formy zaměstnání, což umožňuje sladit rodinný život s pracovním, dále je provázanost s opatřením 2.3.2, který je zaměřen na šíření nových inovací např. vedoucích ke zvýšení zaměstnanosti, což v území tyto aktivity mohou být považovány za inovativní.
Vazba opatření na SC ostatních OP	IP 3.1: Omezování a prevence předčasného ukončování školní docházky a podpora rovného přístupu ke kvalitním programům předškolního rozvoje, k primárnímu a sekundárnímu vzdělávání, možnostem formálního a neformálního vzdělávání, které umožňuje zpětné začlenění do procesu vzdělávání a odborné přípravy SC1 – Zvýšení kvality předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu dětí na ZŠ SC-5 - Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce. IP 10: Investice do vzdělávání, odborného vzdělávání, včetně odborné přípravy pro získání dovedností a do celoživotního učení rozvíjením infrastruktury pro vzdělávání a odbornou přípravu SC 2.4 – Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení.
Popis vazby opatření na SC ostatní OP	Opatření má vazbu na OP VVV konkrétně I.P 3.1 SC 1 Zvýšení kvality předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu na ZŠ, kde OP VVV bude podporovat zejména zařízení pro předškolní vzdělávání, SC 5 Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce je naopak zacíleno na děti starší 6 let, což má přímou vazbu na toto opatření Prorodinná opatření, které též podporuje obdobný typ zařízení, kde probíhá

	práce s předškolními a dětmi z 1. stupně ZŠ. Opatření navazuje na operační program IROP PO 4: Komunitně vedený místní rozvoj, SC 4.1 Posílení komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu, konkrétně v aktivitách budování a stavebních úprav infrastruktury pro předškolní, základní a neformální vzdělávání, což má přímou vazbu na opatření OPZ- 2 Prorodinná opatření, která se zaměřují na práci s dětmi právě v těchto zařízeních nebo podobných zařízeních.
--	---

D) Priorizace navrhovaných opatření

Opatření budou financována z alokované částky.

E) Časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Alokace na toto opatření: 5 000 000,- Kč celkových způsobilých výdajů

Rok	Čerpání z celkové alokace	Doba realizace projektů
2016	0 %	✗
2017	0 %	✓
2018	33 %	✓
2019	33 % (kumulativně 66 % z alokace)	✓
2020	34 % (kumulativně 100 % z alokace)	✗
2021	0	✗
2023	0	✗
Celkem	100 %	

MAS plánuje vyhlásit výzvu na toto opatření v únoru 2017. V této výzvě bude alokována celá částka určena na toto opatření. Doba realizace projektů je plánována na 36 měsíců.

F) Popis možných zaměření projektů

Projekty služeb pro rodiny a děti budou realizovány v projektech zařízení, která doplní chybějící kapacitu stávajících institucionálních forem zařízení (typu školní družiny, kluby) za účelem zajištění péče o děti v době mimo školní vyučování, kdy jsou rodiče v zaměstnání. Dále budou podporovány příměstské tábory v době školních prázdnin a v projektech na podporu dětských skupin pro podniky i veřejnost. Dále budou podporovány, aktivity na zajištění doprovodů na kroužky a zájmové aktivity (do zařízení zajišťující péči o děti v době mimo školní vyučování nebo do dětských skupin), dalšími typovými projekty bude podpora společná doprava do školy, dětské skupiny nebo příměstského tábora za předpokladu neexistence vhodného spojení veřejnou hromadnou dopravou, Podpora je určena na vytvoření nových popřípadě transformaci stávajících zařízení poskytujících pravidelnou péči o dítě od 1 roku věku do zahájení povinné školní docházky a na jejich provoz.

G) Podporované cílové skupiny

- Osoby pečující o malé děti
- Osoby vracující se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené

H) Typy příjemců podpory

- Poskytovatelé sociálních služeb registrovaní dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Nestátní neziskové organizace
- Obce dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích
- Organizace zřizované obcemi a kraji

- Dobrovolné svazky obcí
- Poradenské a vzdělávací instituce
- Příspěvkové organizace
- Školy a školská zařízení
- Obchodní korporace
- OSVČ³⁴
- Profesní a podnikatelská sdružení
- Sociální partneři
- MAS

I) Absorpční kapacita MAS

Na území MAS se nachází 20 mateřských škol, 17 základních škol a 1 základní umělecká škola, dále 1 středisko volného času (má pracoviště ve dvou obcích), které již nyní ze svých zdrojů organizuje příměstské tábory a zároveň organizuje množství mimoškolních aktivit, ovšem tyto aktivity často nejsou dostupné pro děti ze sociálně vyloučeného prostředí z důvodů nedostatků financí na pokrytí těchto mimoškolních aktivit či příměstských táborů. Dále jsou v území min. 2 NNO, které se věnují práci s dětmi mimo pravidelnou školní výuku. Také existují mnohá neformální sdružení či spolky rodičů, kteří se ve formě různých klubů věnují dětem. Ačkoli MAS s mnohými své záměry konzultovala v době před odevzdáním strategie CLLD, nemůže MAS přesně předvídat, kteří zájemci se přihlásí do výzev vyhlašovaných právě MAS, ovšem z výčtu potenciálních žadatelů je zřejmé, že riziko nevyčerpání alokace na toto opatření je nízké.

J) Vliv opatření na naplňování horizontálních témat OPZ

Udržitelný rozvoj – neutrální vliv

Rovné příležitosti a nediskriminace – pozitivní vliv

Opatření může mít vliv na zajištění zákazu diskriminace a rovných příležitostí. Bude brán zřetel na to, aby měly všechny sociální skupiny stejný přístup k čerpání prostředků (např. etnické menšiny, osoby se zdravotním postižením apod.). Projekt, u něž bude v rámci hodnocení identifikován negativní dopad na rovné příležitosti a nediskriminaci, nebude moci být podpořen.

Rovnost žen a mužů - pozitivní vliv

Princip rovnosti žen a mužů bude respektován a podporován zejména zajištěním, aby realizátoři projektů v rámci podpory rovnosti žen a mužů náležitě zohledňovali specifické potřeby jednotlivých cílových skupin a využívali např. doprovodná opatření k odstranění možných bariér, které ženám brání v účasti v projektech (péče o děti a další členy rodiny, dopravní dostupnost apod.). Projekt, u něž bude v rámci hodnocení identifikován negativní dopad na rovné příležitosti žen a mužů, nebude moci být podpořen.

K) Principy pro určení preferenčních kritérií

- Principy horizontálních témat
- Principy zvyšování zaměstnanosti.

16.3.2. Specifický cíl CLLD 2.2 Rozvíjet sociální podnikání v území

³⁴ OSVČ může provozovat dětskou skupinu za jistých podmínek. Buď může mít zaměstnance a dětskou skupinu provozovat pro tyto své zaměstnance nebo se může spojit s dalšími partnery a provozovat podnikovou dětskou skupinu. Kapacita dětské skupiny je minimálně 5 dětí, max. 24 dětí.

16.3.2.1 OPZ – 3: Zlepšení podmínek pro rozvoj sociálního podnikání

A) Popis vazby opatření na specifický cíl 2.3.1 OPZ

Podpora je ve vazbě na SC 2.3.1 OPZ směřována na místní potřeby území MAS a rozvoj spolupráce aktérů na místní úrovni v oblasti rozvoje podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání. Díky spolupráci napříč územím budou projekty vykazovat přidanou hodnotu spočívající ve vzájemné provázanosti a synergii. Aktivita mohou mít vliv na snížení lokální nezaměstnanosti při řešení zaměstnanosti osob a povedou ke zlepšení situace osob vyloučených a ohrožených sociálním vyloučením žijících na venkově. Aktivita opatření OPZ – 4: **Zlepšení podmínek pro rozvoj sociálního podnikání** naplňují SC 2.3.1 v těchto aktivitách:

- Podpora a vytváření podmínek pro vznik a rozvoj sociálních podniků
- Podpora vytváření nových pracovních míst na lokální úrovni;

B) Popis cíle opatření

Cílem opatření je zlepšit situaci sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob prostřednictvím rozvoje sociálního podnikání.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Tabulka 118 Provázanost navrhovaných opatření

Vazba na opatření CLLD	Opatření 2.2.1. Rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání Opatření 2.3.1. Zvýšení zaměstnatelnosti osob
Popis provázanosti vazby na opatření CLLD	Opatření OPZ - 4 Zlepšení podmínek pro rozvoj sociálního podnikání má přímou vazbu na Opatření 2.2.1, které má za cíl zlepšit situace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob právě prostřednictvím sociálního podnikání v území. Dále má vazbu na Opatření 2.3.1, jehož hlavním cílem je zlepšit postavení osob na trhu práce a to i pomocí podpory sociálního podnikání. Obě tato opatření mají tudíž přímý vliv na Opatření OPZ - 4 Zlepšení podmínek pro rozvoj sociálního podnikání v území.
Vazba opatření na SC jiných OP	IROP, SC 4.1 Posílení komunitně vedeného místního rozvoje SC 2.2 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání OPPIK: SC 1.1: Zvýšit inovační výkonnost podniků, SC 1.2: Zvýšit intenzitu a účinnost spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích, SC 2.1: Zvýšit konkurenceschopnost začínajících a rozvojových MSP, SC 2.3: Zvýšit využitelnost infrastruktury pro podnikání,
Popis vazby opatření na SC ostatní OP	V IROP SC. 4.1 v aktivitách Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání jsou podporovány investiční projekty zaměřené na vybudování či přizpůsobení infrastruktury pro vznik sociálních podniků. Tím je jednoznačný vliv na zlepšení podmínek pro rozvoj sociálního podnikání v území a je naplňován cíl opatření OPZ-4 Všechny SC OP PIK mají vliv na naplňování cíle opatření OPZ-5 především v investiční podpoře zaměstnavatelů, jednak přímými investicemi do vybavení ale dále na podporu inovací, konkurenceschopnosti. Podporu zaměstnavatelů dochází ke zvýšení počtu pracovních míst a ke zlepšení uplatnitelnosti nezaměstnaných osob.

D) Priorizace navrhovaných opatření

Opatření budou financovaná z alokované částky.

E) Časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Alokace na toto opatření: 6 114 000,- Kč celkových způsobilých výdajů

Rok	Čerpání z celkové alokace	Doba realizace projektů
2016	0 %	X
2017	0 %	X
2018	50 %	✓
2019	50 % (kumulativně 100 % z alokace)	✓
2020	0 %	X
2021	0 %	X
2023	0 %	X
Celkem	100 %	

MAS plánuje vyhlásit výzvu na toto opatření v únoru 2018. V této výzvě bude alokována celá částka určena na toto opatření. Důvodem stanovení tohoto data je soulad s vyhlášením výzvy IROP 4.2, která bude podporovat infrastrukturní opatření pro realizaci sociálních podniků. Doba realizace projektů je plánována na 24 měsíců.

F) Popis možných zaměření projektů

Projekty podporující vznik nového sociálního podniku, rozšíření kapacity podniku či projekty zaměřené na aktivity OSVČ v sociálním podnikání vedoucí k vytvoření a zachování pracovních míst pro cílové skupiny, prostřednictvím vzdělávání zaměstnanců z cílových skupin a vzdělávání ostatních zaměstnanců sociálního podniku financovaných z přímých nákladů projektu, marketing sociálního podniku.³⁵

G) Podporované cílové skupiny

Podpora integračních sociálních podniků

Osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením a to následující:

- Osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení o vedení v evidenci Úřadu práce ČR)
- Osoby se zdravotním postižením - pro účely této aktivity podle § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě:
 - a) posudkem nebo potvrzením orgánu sociálního zabezpečení v případech, jedná-li se osobu invalidní v I. až III. stupni
 - b) potvrzením nebo rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení v případě osoby zdravotně znevýhodněné)
- Osoby v nebo po výkonu trestu - pro účely této aktivity
 - a) osoby, které opustily výkon trestu odnětí svobody, a to do 12 měsíců po opuštění výkonu trestu (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: doklad o výkonu trestu odnětí svobody)
 - b) osoby, vykonávající trest odnětí svobody formou domácího vězení, které jsou zároveň uchazeči o zaměstnání evidovanými na Úřadu práce ČR (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: doklad o výkonu trestu odnětí svobody)
- Osoby opouštějící institucionální zařízení - pro účely této aktivity to jsou osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, a to do 12 měsíců od opuštění zařízení (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení zařízení, které osoba opouští nebo potvrzení domu na půl cesty nebo jiné organizace poskytující sociální služby podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách)

³⁵ Nelze hradit: Poskytování sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb., zemědělská prvovýroba

- Azylanté do 12 měsíců od získání azylu, kteří jsou současně uchazeči o zaměstnání evidovanými na Úřadu práce ČR (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení o přidělení azylu, potvrzení o vedení v evidenci Úřadu práce ČR)

Podpora environmentálních sociálních podniků

- Osoby nezaměstnané déle než 5 měsíců (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení o vedení v evidenci Úřadu práce ČR)
- Osoby se zdravotním postižením - pro účely této aktivity podle § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě:
 - a) posudkem nebo potvrzením orgánu sociálního zabezpečení v případech, jedná-li se osobu invalidní v I. až III. stupni
 - b) potvrzením nebo rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení v případě osoby zdravotně znevýhodněné)
- Osoby v nebo po výkonu trestu - pro účely této aktivity:
 - a) osoby, které opustily výkon trestu odnětí svobody, a to do 12 měsíců po opuštění výkonu trestu (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: doklad o výkonu trestu odnětí svobody)
 - b) osoby, vykonávající trest odnětí svobody formou domácího vězení, které jsou zároveň uchazeči o zaměstnání evidovanými na Úřadu práce ČR (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: doklad o výkonu trestu odnětí svobody)
- Osoby opouštějící institucionální zařízení - pro účely této aktivity to jsou osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, a to do 12 měsíců od opuštění zařízení (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení zařízení, které osoba opouští nebo potvrzení domu na půl cesty nebo jiné organizace poskytující sociální služby podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách)
- Azylanté do 12 měsíců od získání azylu, kteří jsou současně uchazeči o zaměstnání evidovanými na Úřadu práce ČR (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení o přidělení azylu, potvrzení o vedení v evidenci Úřadu práce ČR)
- Neaktivní osoby (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: např. potvrzení od pomáhající organizace, čestné prohlášení)
- Osoby pečující o malé děti (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: rodný list dítěte, dohoda o výkonu pěstounské péče)
- Uchazeči a zájemce o zaměstnání a neaktivní osoby ve věku 50 a více let (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení o vedení v evidenci Úřadu práce ČR, potvrzení od pomáhající organizace, čestné prohlášení)
- Lidé mladší 30 let, kteří nejsou v zaměstnání, ve vzdělávání nebo v profesní přípravě (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení o vedení v evidenci Úřadu práce ČR, potvrzení od pomáhající organizace, čestné prohlášení)
- Osoby vracející se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení nebo rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení, potvrzení Úřadu práce ČR)
- Osoby pečující o jiné závislé osoby (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení prokazující péči o osobu blízkou od obce s rozšířenou působností podle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách)

H) Typy příjemců podpory

- obchodní korporace (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení, družstva - družstvo, sociální družstvo, evropská družstevní společnost)
- OSVČ

I) Absorpční kapacita MAS

V území je rozvinuté sociální podnikání a jsou zde zkušenosti s realizací podobných projektů. Rozvinuté sociální podnikání lze využít jako příklad dobré praxe i pro ostatní zájemce. Na straně 30 SCLLD analytické části, je výčet existujících a fungujících sociálních podniků, dále někteří další zaměstnavatelé uvažují o podpoře sociálního podnikání. Ačkoli MAS nemůže přesně předvídat množství projektů přihlášených do výzvy MAS, je riziko nevyčerpání alokace na toto opatření nízké.

J) Vliv opatření na naplňování horizontálních témat OPZ

Udržitelný rozvoj – neutrální vliv

Rovné příležitosti a nediskriminace - pozitivní vliv

Opatření může mít vliv na zajištění zákazu diskriminace a rovných příležitostí. Bude brán zřetel na to, aby měly všechny sociální skupiny stejný přístup k čerpání prostředků (např. etnické menšiny, osoby se zdravotním postižením apod.). Projekt, u něž bude v rámci hodnocení identifikován negativní dopad na rovné příležitosti a nediskriminaci, nebude moci být podpořen.

Rovnost žen a mužů – pozitivní vliv

Princip rovnosti žen a mužů bude respektován a podporován zejména zajištěním, aby realizátoři projektů v rámci podpory rovnosti žen a mužů náležitě zohledňovali specifické potřeby jednotlivých cílových skupin a využívali např. doprovodná opatření k odstranění možných bariér, které ženám brání v účasti v projektech (péče o děti a další členy rodiny, dopravní dostupnost apod.). Projekt, u něž bude v rámci hodnocení identifikován negativní dopad na rovné příležitosti žen a mužů, nebude moci být podpořen.

K) Principy pro určení preferenčních kritérií

- Principy horizontálních témat
- Principy zvyšování zaměstnanosti.
- Principy sociálního podnikání.

16.3.3. Specifický cíl CLLD 2.3 Zlepšit řešení nezaměstnanosti a sociálního začleňování v území

16.3.3.1 Opatření OPZ – 4: Zvýšení zaměstnatelnosti osob

A) Popis vazby opatření na specifický cíl 2.3.1 OPZ

Podpora je ve vazbě na SC 2.3.1 OPZ směřována na místní potřeby území MAS a rozvoj spolupráce aktérů na místní úrovni v oblasti zvýšení zaměstnatelnosti osob. Díky spolupráci napříč územím budou projekty vykazovat přidanou hodnotu spočívající ve vzájemné provázanosti a synergii. Aktivita mohou mít vliv na snížení lokální nezaměstnanosti při řešení zaměstnanosti osob a povedou ke zlepšení situace osob vyloučených a ohrožených sociálním vyloučením žijících na venkově. Aktivita opatření OPZ – 5: **Zvýšení zaměstnatelnosti osob** naplňují SC 2.3.1 v těchto aktivitách:

- Vzdělávání venkovského obyvatelstva v oblastech relevantních pro zvýšení lokální zaměstnanosti a poradenství pro získání zaměstnání;
- Podpora vytváření nových pracovních míst na lokální úrovni;

B) Popis cíle opatření

Území MAS Hrubý Jeseník se potýká s vysokým podílem nezaměstnaných osob. Častým problémem je nedostatečná kvalifikace, vzdělání. Cílem tohoto opatření zvýšit kvalifikaci a vzdělání osob na trhu práce, které patří k cílovým skupinám. Dále jim umožnit pomocí flexibilních forem zaměstnávání umožnit postupný návrat na trh práce (např. matky vracející se z rodičovské dovolené). Jednou z dalších možností je podpora zahájení podnikatelské činnosti pomocí poradenských programů, čímž se sníží závislost na nabídce pracovních míst vytvořených středními a velkými zaměstnavateli. Důsledkem by mělo být zvýšení uplatnitelnosti osob z cílových skupin na trhu práce a omezit tak počet osob sociálně vyloučených či ohrožených sociálním vyloučením.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Tabulka 119 Provázanost navrhovaných opatření

Vazba na opatření CLLD	Opatření 2.2.1. Rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání Opatření 2.2.2. Zlepšení podmínek pro rozvoj sociálního podnikání Opatření 2.1.2. Rozvoj spolupráce lokálních partnerů na trhu práce
Popis provázanosti vazby na opatření CLLD	Opatření OPZ – 5 Zvýšení zaměstnatelnosti osob má vazbu na Opatření 2.2.1 které má za cíl snížit počet sociálně vyloučených a osob ohrožených sociálním vyloučením prostřednictvím sociálního podnikání, právě díky aktivitám na podporu zaměstnanosti, dojde ke snížení počtu výše zmíněných osob. Dále má opatření OPZ-5 vazbu na Opatření 2.2.2, které má za cíl zlepšit podmínky pro vznik a rozvoj sociálního podnikání v území a dále má vazbu, čímž dojde ke zvýšení zaměstnatelnosti osob, především znevýhodněných na trhu práce. Opatření 2.1.2 má za cíl zavést koncepční podporu zaměstnanosti v území prostřednictvím spolupráce lokálních partnerů, čímž dojde také ke zvýšení zaměstnatelnosti osob v daném regionu MAS. Všechna tato opatření mají pak vliv na zvýšení zaměstnatelnosti osob
Vazba opatření na SC jiných OP	IROP, SC 4.1 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání
Popis vazby opatření na SC ostatní OP	IROP SC 4.1 v aktivitách podporující vznik sociálního podnikání podporuje vznik sociálního podnikání prostřednictvím infrastrukturních opatření. Tyto aktivity mají jednoznačný vliv na zvýšení zaměstnanosti osob v území, čili je v přímé vazbě na opatření CLLD Zvýšení zaměstnatelnosti osob.

D) Priorizace navrhovaných opatření

Opatření financovaná z alokované částky v případě navýšení alokace (zásobník opatření).

E) Časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Alokace na toto opatření: 8 000 000,- Kč celkových způsobilých výdajů

Rok	Čerpání z celkové alokace	Doba realizace projektů
2016	0 %	✗
2017	33,3 %	✓
2018	33,3 % (kumulativně 66,6 % z alokace)	✓
2019	33,4 % (kumulativně 100 % z alokace)	✓
2020	0 %	✗
2021	0 %	✗
2023	0 %	✗
Celkem	100 %	

MAS plánuje vyhlásit výzvu na toto opatření v únoru 2017. V této výzvě bude alokována celá částka určena na toto opatření. Doba realizace projektů je plánována na 36 měsíců.

F) Popis možných zaměření projektů

Projekty zvyšování uplatnitelnosti osob ohrožených sociálním vyloučením nebo osob sociálně vyloučených ve společnosti a na trhu práce, rekvalifikace a další profesní vzdělávání, vzdělávání venkovského obyvatelstva v oblastech relevantních pro zvýšení lokální zaměstnanosti.

Projekty podporující flexibilní formy zaměstnání, zahájení podnikatelské činnosti a dalších doprovodných opatření či realizace nových či inovativních nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. **V každém podpořeném projektu musí být aktivita spojená s tvorbou nových udržitelných pracovních míst, umístěním na volná pracovní místa či zprostředkováním zaměstnávání.**

Mezi příklady podporovaných aktivit mimo jiné patří:

- Vytváření podmínek pro snazší uplatnění cílových skupin na trhu práce prostřednictvím flexibilních forem zaměstnávání (včetně poskytování mzdových příspěvků na nově vytvořená pracovní místa; může zakládat veřejnou podporu) - Mezi flexibilní formy zaměstnání patří například zkrácený úvazek, rotace na pracovním místě, sdílení pracovního místa, práce na dálku
- Poradenství a rekvalifikace pro zaměstnance ve výpovědi
- Vzdělávání nových zaměstnanců, kteří byli v projektech přijati na nově vytvořená nebo uvolněná pracovní místa
- Prostupné zaměstnávání
- Aktivitu před zahájením podnikání a na ně navazující aktivity po zahájení podnikání formou vzdělávání a poradenství
- Poradenská a informační činnost v oblasti pracovních příležitostí
- apod.

G) Podporované cílové skupiny

- Uchazeči o zaměstnání (osoby zařazené ÚP ČR do evidence uchazečů o zaměstnání)
- Zaměstnanci
- Zájemci o zaměstnání (osoby zařazené ÚP ČR do evidence zájemců o zaměstnání)
- Neaktivní osoby - osoby v produktivním věku, které nejsou ani zaměstnané (zaměstnáním se rozumí i výkon samostatně výdělečné činnosti) ani nezaměstnané (tj. evidované ÚP ČR jako uchazeč o zaměstnání)
- Osoby se zdravotním postižením
- Osoby s kumulací hendikepů na trhu práce (tj. splňují alespoň dvě z níže uvedených charakteristik: uchazeči o zaměstnání vedení v evidenci déle než 5 měsíců, osoby mladší 25 let, osoby ve věku nad 54 let, osoby s nízkou úrovní kvalifikace (stupeň ISCED 0 - 2), osoby pečující o dítě mladší 15 let či o osobu blízkou, osoby z národnostních menšin či osoby z jiného sociokulturního prostředí)
- Osoby jinak znevýhodněné - azylanti a imigranti, osoby před propuštěním z VTOS a propuštěné z VTOS, osoby závislé
- Osoby vracející se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené (tj. nevykonávaly zaměstnání nebo samostatnou výdělečnou činnost po dobu mateřské/rodičovské dovolené a v řádu měsíců se u nich očekává návrat na trh práce)
- Osoby sociálně vyloučené a osoby sociálním vyloučením ohrožené
- Uchazeči a zájemci o zaměstnání a neaktivní osoby mladší 25 let
- Propuštění zaměstnanci
- Osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané
- Osoby nezaměstnané déle než 5 měsíců
- Lidé mladší 30 let, kteří nejsou v zaměstnání, ve vzdělávání nebo v profesní přípravě
- Uchazeči a zájemci o zaměstnání a neaktivní osoby ve věku 50 a více let
- Osoby vracející se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené

H) Typy příjemců podpory

- Poskytovatelé sociálních služeb registrovaní dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Nestátní neziskové organizace
- Obce dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích
- Organizace zřizované obcemi a kraji
- Dobrovolné svazky obcí
- Poradenské a vzdělávací instituce
- Příspěvkové organizace
- Školy a školská zařízení
- Obchodní korporace
- OSVČ
- Profesní a podnikatelská sdružení
- Sociální partneři
- MAS

I) Absorpční kapacita MAS

V území jsou neziskové a jiné organizace, které se zabývají zvýšením zaměstnatelnosti osob a dostatkem zkušeností z předchozích období. Existují zde zařízení (jak střední školy, tak několik agentur) poskytující rekvalifikační kurzy, které se chtějí zaměřit právě na úzkou spolupráci se zaměstnavateli, aby účastníci těchto kurzů měli po absolvování kurzů okamžitou možnost pracovního uplatnění, dále zde existuje nezisková organizace, která má s cílovými skupinami dlouholeté zkušenosti (např. realizují aktivity typu prostupná zaměstnávání, tréninkové práce, atd), tyto organizace při svých aktivitách spolupracují s podnikatelskými subjekty, tak aby účastníci programů měli možnost okamžitého uplatnění u konkrétních zaměstnavatelů. Mimo území MAS dále existují další organizace s bohatými zkušenostmi, které mají zájem své aktivity zaměřit na území MAS. MAS nemůže přesně předvídat počty potenciálních žadatelů, kteří se přihlásí do výzvy MAS a splní všechny podmínky přijatelnosti, ale vzhledem k dlouholeté činnosti mnohých možných příjemců, velkému počtu cílových skupin je riziko nečerpání alokace na toto opatření minimální a MAS předpokládá dostatečné množství relevantních projektů. Existuje tedy reálný předpoklad naplnění opatření.

J) Vliv opatření na naplňování horizontálních témat OPZ

Udržitelný rozvoj – neutrální vliv

.

Rovné příležitosti a nediskriminace – pozitivní vliv

Opatření může mít vliv na zajištění zákazu diskriminace a rovných příležitostí. Bude brán zřetel na to, aby měly všechny sociální skupiny stejný přístup k čerpání prostředků (např. etnické menšiny, osoby se zdravotním postižením apod.). Projekt, u něž bude v rámci hodnocení identifikován negativní dopad na rovné příležitosti a nediskriminaci, nebude moci být podpořen.

Rovnost žen a mužů – pozitivní vliv

Princip rovnosti žen a mužů bude respektován a podporován zejména zajištěním, aby realizátoři projektů v rámci podpory rovnosti žen a mužů náležitě zohledňovali specifické potřeby jednotlivých cílových skupin a využívali např. doprovodná opatření k odstranění možných bariér, které ženám brání v účasti v projektech (péče o děti a další členy rodiny, dopravní dostupnost apod.). Projekt, u něž bude v rámci hodnocení identifikován negativní dopad na rovné příležitosti žen a mužů, nebude moci být podpořen.

K) Principy pro určení preferenčních kritérií

- Principy horizontálních témat
- Principy snižování nezaměstnanosti.

17. Vazba na horizontální témata

Horizontální témata definovaná Evropskou komisí průřezově zasahují do všech oblastí socioekonomického rozvoje a je nutné chápat je jako jeden z cílů integrované strategie. Při zpracování strategie budou horizontální témata zohledněna a respektována. Jedná se o problematiku podpory rovnosti mezi muži a ženami, nediskriminaci a udržitelný rozvoj. V případě PRV se budou posuzovat specifická témata programu (klima, inovace, životní prostředí).

Udržitelný rozvoj

Strategie má přímý dopad na ochranu životního prostředí a přizpůsobení změnu klimatu. V širším kontextu podpory udržitelného rozvoje je udržitelný rozvoj nutno chápat jako dosahování rovnováhy mezi ekonomickou, sociální a environmentální oblastí. Projekt, u něž bude v rámci hodnocení identifikován negativní dopad na udržitelný rozvoj, nebude moci být podpořen.

Rovné příležitosti a nediskriminace

Strategie může mít vliv na zajištění zákazu diskriminace a rovných příležitostí. Bude brán zřetel na to, aby měly všechny sociální skupiny stejný přístup k čerpání prostředků (např. etnické menšiny, osoby se zdravotním postižením apod.). Projekt, u něž bude v rámci hodnocení identifikován negativní dopad na rovné příležitosti a nediskriminaci, nebude moci být podpořen.

Rovnost žen a mužů

Princip rovnosti žen a mužů bude respektován a podporován zejména zajištěním, aby realizátoři projektů v rámci podpory rovnosti žen a mužů náležitě zohledňovali specifické potřeby jednotlivých cílových skupin a využívali např. doprovodná opatření k odstranění možných bariér, které ženám brání v účasti v projektech (péče o děti a další členy rodiny, dopravní dostupnost apod.). Projekt, u něž bude v rámci hodnocení identifikován negativní dopad na rovné příležitosti žen a mužů, nebude moci být podpořen.

Inovace

Strategie je přímo zaměřena na rozvoj inovací, a to ve všech oblastech. Podporovány budou inovace technologické, procesní, environmentální, sociální apod. Inovace je potřeba chápat jako motor rozvoje území, nové přístupy a řešení jsou tím, co je potřeba do území dovést a implementovat.

III. IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

Strategie rozvoje MAS Hrubý Jeseník má charakter integrovaného projektu, jehož cíle jsou naplňovány realizací dílčích aktivit, z nichž většina má charakter samostatných projektů.

Základem úspěchu realizace každé strategie je definování potřebných zdrojů, a to jak finančních, lidských, technických, materiálních, časových apod.) Vzhledem k institucionálnímu zázemí této strategie lze její cíle naplňovat pouze prostřednictvím dobrovolného přístupu subjektů (nejrůznějšího charakteru), které se s různou motivací přihlásí k jejich naplňování.

Dokument řeší návrh programování, realizaci, monitorování, kontrolu a evaluaci, a to v těchto podstatných bodech:

- úlohy jednotlivých orgánů ve fázi implementace
- realizace výzev předkládaných projektů
- monitorování cílových hodnot indikátorů
- evaluace mid-term

Nejvýznamnější roli v realizaci strategie představuje stanovení zodpovědností za plnění naplánovaných kroků, dosahování cílů, naplňování indikátoru a realizaci konkrétních opatření a projektů. Pro hladké fáze strategického řízení byla již při přípravě strategie vytvořena implementační struktura, která bude aktivní i ve fázi realizace.

18. Popis řízení včetně řídicí a realizační struktury MAS

MAS Hrubý Jeseník, z. s. je spolek, který byl ustaven ve veřejném zájmu a jeho účelem je veřejně prospěšná činnost v oblasti *regionálního rozvoje*, který je realizován metodou komunitně vedeného místního rozvoje. Hlavní činností spolku je komunitně vedený místní rozvoj realizovaný na základě Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Hrubý Jeseník 2014 – 2020.

MAS je tvořena partnery (členy) MAS, kteří zastupují veřejné a soukromé místní socioekonomické zájmy. Organizační struktura MAS je dána základními standardy práce MAS, ze kterých vychází i implementační část SCLLD.

Institucionálně zabezpečuje strategii zapsaný spolek MAS Hrubý Jeseník (VH MAS), který je nositelem strategie v přípravné i realizační fázi.

Název spolku: MAS Hrubý Jeseník, z. s. (dále jen spolek nebo MAS)

Sídlo spolku: nám. Míru 60/11, 792 01 Bruntál

IČ: 27028640

Spolek je vedený ve spolkovém rejstříku, vedený Krajským soudem v Ostravě, oddíl L, vložka 12368.

Nositel strategie je odpovědný za přípravu integrované strategie, za naplňování principu partnerství a koordinaci aktivit relevantních aktérů v rámci funkčního území integrované strategie; předkládá prostřednictvím ISKP14+ integrovanou strategii do jednotného monitorovacího systému pro programové období 2014-2020 (dále také „MS2014+“); průběžně zajišťuje sběr projektových záměrů přispívajících k plnění cílů integrované strategie, hodnocení a výběr projektů; nositel zajišťuje plnění integrované strategie jako celku, monitorování a podávání Zpráv o plnění integrované strategie a provádí povinnou mid-term evaluaci.

Realizace strategie MAS probíhá ve 3 fázích:

- Fáze 1 – identifikace potřeby tvorby strategie
- Fáze 2 – tvorba strategie, projednání a schvalování
- Fáze 3 – realizace strategie

18.1. Řídící a organizační struktura tvorby a realizace strategie v jednotlivých fázích

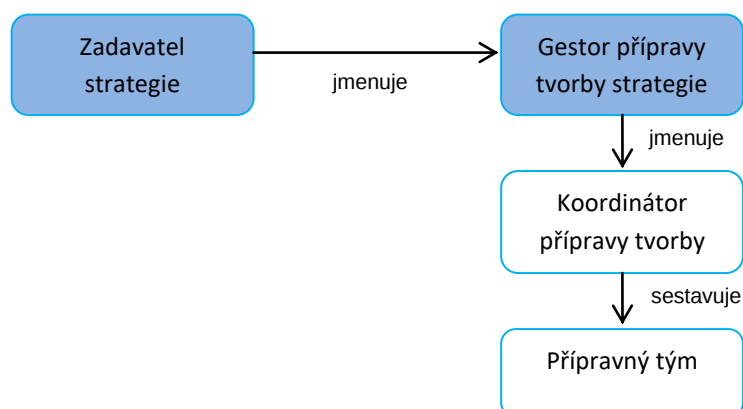
Organizační struktura je dána základními standardy práce MAS, ze kterých implementační část SCLLD vychází. Jsou zde popsány činnosti povinných orgánů MAS, jejich úkoly, povinnosti a odpovědnosti.

18.1.1. Fáze 1 – identifikace potřeby tvorby strategie

Tabulka 120 Fáze 1 Řídící struktura

Název role	Nositel role	Popis rolí, pravomocí a odpovědností
Zadavatel strategie	VH MAS Hrubý Jeseník	▪ Zadání úkolu vytvořit strategii. ▪ Jmenuje Gestora přípravy tvorby strategie.
Gestor přípravy tvorby strategie	Výbor MAS	▪ Schvaluje postup tvorby strategie. ▪ Jmenuje Koordinátora přípravy tvorby strategie.
Koordinátor přípravy tvorby strategie	Manažer MAS	▪ Sestavuje a řídí Přípravný tým. ▪ Odpovídá za řízení přípravy tvorby strategie a realizaci aktivit.
Přípravný tým	Kancelář MAS	▪ Provádí jednotlivé přípravné aktivity, zejména: – sběr dat, – analýzy.

Graf 1 Fáze 1 Organizační struktura

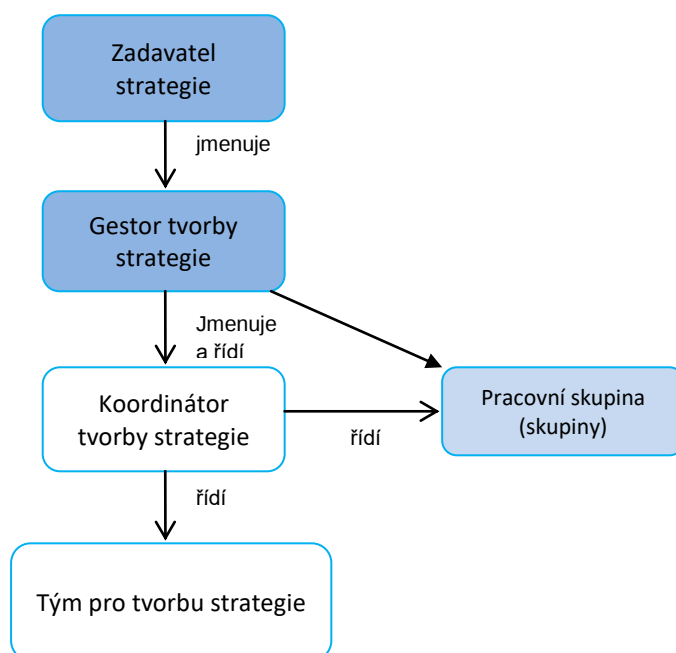
18.1.2. Fáze 2 – tvorba strategie, projednání a schvalování

Tabulka 121 Fáze 2 Řídící struktura

Název role	Nositel role	Popis rolí, pravomocí a odpovědností
Zadavatel strategie	VH MAS Hrubý Jeseník	▪ Rozhoduje o výběru strategických cílů. ▪ Schvaluje vizi, globální a strategické cíle strategie. ▪ Je průběžně informován o průběhu tvorby strategie a vybraných výstupech. ▪ Schvaluje vypracovanou strategii.
Gestor tvorby strategie	Výbor MAS	▪ Schvaluje dílčí výstupy tvorby strategie v průběhu tvorby strategie ▪ Je průběžně informován o průběhu projektu tvorby strategie, jeho výstupech, přínosech, rizicích a změnách. ▪ Schvaluje zásadní změny tvorby strategie. ▪ Řeší problémy.
Koordinátor tvorby strategie	Manažer CLLD	▪ Odpovídá za externí obsazení organizační struktury tvorby strategie. ▪ Odpovídá za řízení projektu tvorby strategie a realizaci aktivit podle Projektového plánu tvorby strategie. ▪ Odpovídá za tvorbu jednotlivých částí strategie. ▪ Dohlíží na správnou návaznost činností a efektivní řízení zdrojů. ▪ Vede Tým pro tvorbu strategie, deleguje práci a podporuje členy týmu. ▪ Koordinuje a řídí činnost Pracovní skupiny (skupin). ▪ Odpovídá za průběžné schvalování výstupů tvorby strategie.
Tým pro tvorbu strategie	Vytvořený tým	▪ Provádí jednotlivé aktivity podle Projektového plánu tvorby strategie (respektive podle řídicí dokumentace projektu tvorby strategie), zejména provádí: ○ analýzy, ○ kompilaci analytické části strategického dokumentu, ○ vize, ○ sestavení strategických cílů, ○ zpracování soustavy cílů, indikátorů a opatření, ○ zpracování plánu implementace strategie, ○ realizaci interního i externího připomínkového řízení, ▪ Plní úkoly stanovené Koordinátorem tvorby strategie.
Pracovní skupina (skupiny)	Vytvořené skupiny	▪ V případě potřeby je konzultována při tvorbě řídicí dokumentace projektu tvorby strategie. ▪ Podílí se na vybraných aktivitách projektu tvorby strategie; zejména se podílí na: ○ realizaci analýz, ○ ověření vize, ○ sestavení strategických cílů, ○ zpracování soustavy cílů, indikátorů a opatření, ○ zpracování plánu implementace strategie, ○ realizaci interního i externího připomínkového řízení,

Název role	Nositel role	Popis rolí, pravomocí a odpovědností
		Plní úkoly zadané Koordinátorem tvorby strategie, spolupracuje na tvorbě strategie.

Graf 2 Fáze 2 Organizační struktura

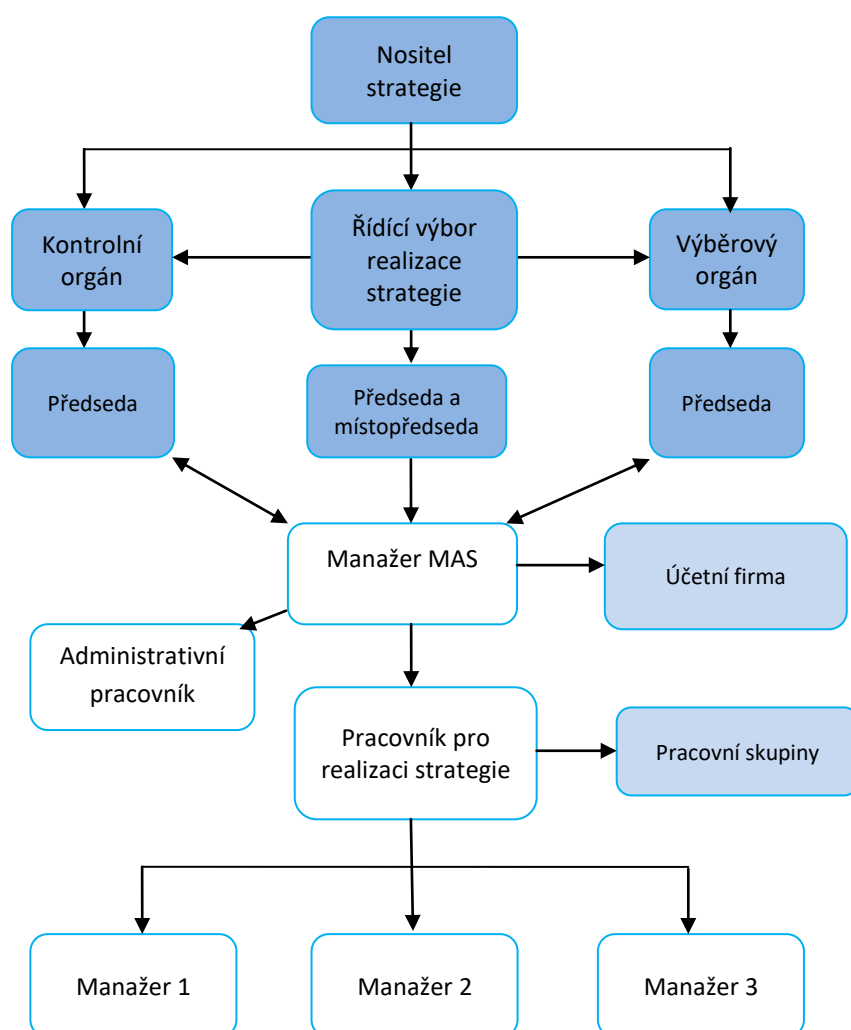
Tabulka 122 Fáze 3 Řídící struktura

Název role	Nositel role	Popis rolí, pravomocí a odpovědností
Nositel strategie	VH MAS Hrubý Jeseník	- Odpovědnost za distribuci veřejných prostředků, - Odpovědnost za provádění strategie komunitně vedeného místního rozvoje (dále také „SCLLD“) na území MAS Hrubý Jeseník. - Schvaluje změny strategie.
Řídící výbor realizace strategie	Výbor MAS	- Schvaluje uzavření a ukončení pracovněprávního vztahu s pracovníkem pro realizaci SCLLD, - Zpracovává a schvaluje způsob hodnocení a výběru projektů, - Zpracovává a schvaluje výběrová a bodovací kritéria výběru projektů, - Schvaluje výzvy k podávání žádostí, - Stanovuje výši alokace na výzvy - Schvaluje žádosti k realizaci na základě návrhu výběrového orgánu. - Zřizuje pracovní skupiny a odborné komise a vymezuje zájmové skupiny dle CLLD.
Výběrový orgán	Výběrová komise	- Účastní se seminářů pro hodnotitele - Účastní se veřejných projednání projektů

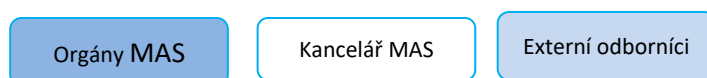
Název role	Nositel role	Popis rolí, pravomocí a odpovědností
		- Provádí výběr žádostí na základě stanovených objektivních kritérií, přičemž se řídí pokyny pracovníka pro realizaci strategie - Stanovuje pořadí žádostí podle jejich přínosu k plnění záměrů a cílů SCLLD.
Kontrolní orgán	Kontrolní komise	- Dohlíží na to, že spolek vyvíjí činnost v souladu se zákony, platnými pravidly dotačních programů, standardy MAS a SCLLD, - Kontroluje metodiku způsobu výběru projektů a její dodržování, - Vyřizuje odvolání žadatelů proti výběru MAS, - Zodpovídá za monitoring a hodnocení SCLLD, - Zpracovává a předkládá ke schválení rozhodovacímu orgánu (Výboru) indikátorový a evaluační plán SCLLD a dokládá jeho plnění.
Manažer MAS		- Plní úkoly Výboru a VH - Komunikuje s poskytovateli dotací a odpovídá za plnění dotačních a certifikačních podmínek - Komunikuje s členy a veřejností ve vztahu k plnění strategie - Odpovídá za organizaci realizace strategie a komunikaci mezi jednotlivými nositeli rolí a provázání všech činností - Řídí pracovníka pro realizaci strategie - Animace školství
Koordinátor realizace strategie CLLD	Pracovník pro realizaci SCLLD	- Zodpovídá za přípravu podkladů pro výběr projektů k realizaci v duchu vyhlášených podpor v rámci programových rámců - Odpovídá za včasné seznámení potencionálních žadatelů o podporu s vyhlášenými podpůrnými programy - Zabezpečuje organizační činnosti spojené s příjmem, výběrem a kontrolou projektů, - Vede přehled o stavu plnění finančního plánu, zpracovávání dílčích i závěrečných zpráv - Připravuje pro výběrovou komisi podklady k hodnocení a výběru projektů, provádí školení pro hodnotitele - Připravuje pro výbor: podklady k hodnocení a výběru projektů, výzvy k podávání žádostí, - Připravuje pro kontrolní komisi: podklady k vyřizování odvolání žadatelů proti výběru projektů, podklady za monitoring a hodnocení SCLLD, indikátorový a evaluační plán SCLLD a dokládá jeho plnění. - Vede tým pro realizaci strategie.
Realizační tým	Manažeři, administrativní pracovník, účetní	Manažeři: - Příjem žádostí - Administrativní kontrola a kontrola přijatelnosti - Příjem doplněných a opravených žádostí - Zveřejnění vybraných žádostí na webových stránkách MAS - Organizace a koordinace činností v rámci procesu příjmu a hodnocení žádostí - Předání dokumentace na RO SZIF/ŘO daného OP - Provádění animačních a komunikačních aktivit MAS. Administrativní pracovník:

Název role	Nositel role	Popis rolí, pravomocí a odpovědností
		- Vedení dokumentace projektů - Organizační činnost - Archivace dokumentů a souborů - Archivace pošty - Účetní
Pracovní skupiny	Vytvořené pracovní skupiny	- V případě potřeby jsou konzultovány změny strategie. - Plní úkoly zadané Koordinátorem realizace strategie.

Graf 3 Fáze 3 Organizační struktura

Legenda ke grafům:

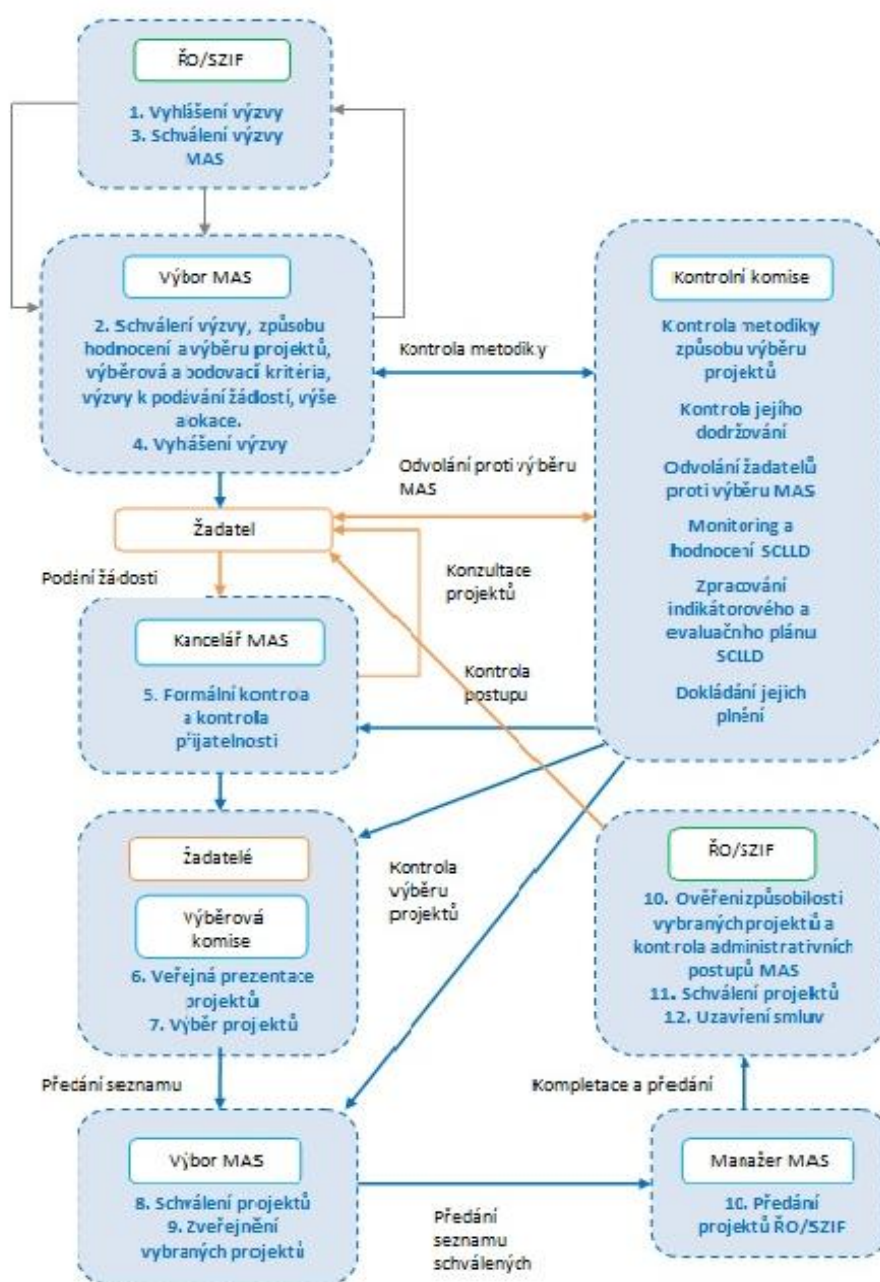

18.2. Popis administrativních postupů pro vyhlášení výzev MAS, hodnocení a výběr projektů

Postupy MAS zahrnují všechny kroky od **vyhlášení výzvy MAS, administrace žádostí o podporu v průběhu hodnocení a výběru a posuzování změn projektů** až do skončení období udržitelnosti projektu konečného příjemce. Procesy uvnitř MAS jsou nastaveny jako transparentní, a to na úrovni hodnocení a výběru projektů, schvalování, administrativních postupů a personálního zajištění činnosti MAS.

Kapitola rovněž obsahuje postup, jak bude zajištěno hodnocení souladu projektů žadatelů se SCLLD a zajištění auditní stopy, tj. archivace příslušných dokumentů na úrovni nositele (týká se zejména jednání povinných orgánů MAS).

Graf 4 Organizační schéma procesu řízení a kontrolních mechanismů MAS

18.2.1. Vyhlášení výzev MAS

Výzvy MAS se připravují na základě průběžné výzvy ŘO, která může stanovit určité společné prvky výzev MAS, postupů a hodnotících kritérií. ŘO může ve výzvě stanovit některá kritéria jako povinná, tj. MAS je musí do svého návrhu kritérií začlenit, dále může stanovit kritéria doporučující, jejichž prostřednictvím lze naplnit principy stanovené ve výzvě ŘO. Ke každé výzvě MAS bude navázána jedna sada hodnotících (preferenčních) kritérií.

- a. MAS připraví výzvu k předkládání žádostí o podporu projektů realizovaných v rámci své SCLLD a předloží ji ke kontrole ŘO/SZIF prostřednictvím portálu CSSF14+ monitorovacího systému MS2014+ (resp. Informačního systému SZIF (dále také „IS SZIF“) a to pro každý program zvlášť.³⁶
- b. V rámci výzvy MAS uvede popis způsobu výběru projektů a v případě PRV také vymezí alokaci na jednotlivé Fiche. Výzva rovněž obsahuje kritéria pro hodnocení a výběr integrovaných projektů MAS stanovená s důrazem na soulad projektu s SCLLD a příslušným programem (soulad s podmínkami stanovenými ve výzvě ŘO) a v souladu s principy pro určení hodnotících (preferenčních) kritérií MAS uvedenými ve schválené SCLLD.
- c. MAS vyhlásí výzvu MAS na předkládání žádostí a zveřejní ji minimálně na internetových stránkách MAS. Okamžikem vyhlášení výzvy MAS se rozumí její zveřejnění na internetových stránkách MAS.³⁷

18.2.2. Administrace žádostí

- a. MAS provádí věcné hodnocení předložených žádostí o podporu podle hodnotících (preferenčních) kritérií uvedených ve výzvě. MAS hodnotí projektovou žádost komplexně dle stanovených kritérií pro hodnocení a výběr projektů. Na základě bodového hodnocení stanoví MAS pořadí projektů podle jejich přínosu k plnění záměrů a cílů SCLLD a souladu s příslušným operačním programem a provede výběr projektů. ŘO (respektive platební agentura SZIF v případě PRV) provede závěrečné ověření způsobilosti vybraných projektů a kontrolu administrativních postupů MAS.
- b. ŘO (respektive platební agentura SZIF v případě PRV) schválí způsobilé projekty v pořadí a ve výši podpory schválené MAS k realizaci (ŘO/platební agentura SZIF může schválenou výši podpory snížit, pokud o to požádá žadatel, nebo nebudou požadované výdaje způsobilé v plné výši). ŘO nezasahuje do pořadí vybraných způsobilých projektů, pouze v případě zjištění nesrovnalostí či porušení administrativních postupů MAS.
- c. Právní akt o poskytnutí/převodu podpory je vydán ze strany ŘO programu, platební agentury SZIF v případě PRV, nebo oprávněného zprostředkujícího subjektu.
- d. V případě hodnocení klíčových projektů MAS (projektů realizovaných MAS) musí MAS zajistit dodržení transparentních a nediskriminačních postupů hodnocení a výběru projektů⁵⁵. MAS rovněž zajistí soulad s pravidly pro administraci klíčových projektů MAS, pokud jsou v řídicí dokumentaci příslušného programu stanovena.
- e. Posuzování změn projektů provádí na základě požadavku žadatele Výbor MAS. Projekt nemůže být změněn v částech, za které získal body při hodnocení. Výbor také posuzuje, zda změna negativně neovlivní plnění cílů SCLLD.
- f. MAS sleduje a kontroluje projekt po celou dobu jeho realizace a udržitelnosti a vede a archivuje složky jednotlivých projektů v souladu se stanovenými postupy a příslušnou legislativou.

³⁶ ŘO, resp. platební agentura SZIF, stanoví rozsah údajů výzvy MAS, které podléhají kontrole s ohledem na zajištění řádné a transparentní administrace integrovaných projektů SCLLD. ŘO, resp. platební agentura SZIF, ověřuje metodickou správnost výzvy.

³⁷ Poznámka: Žádosti o podporu jsou podávány prostřednictvím MS2014+ (resp. ISKP14+), v případě PRV prostřednictvím IS SZIF.

- g. Postupy administrace mohou být ve výzvě vždy upraveny dle aktuálních dokumentů ŘO resp. SZIF.

18.3. Popis animačních aktivit

Animační aktivity zahrnují všechny činnosti MAS v rámci CLLD mimo administraci projektů konečných žadatelů/příjemců. Popis používaných komunikačních aktivit MAS:

- a. Zajištění dostatečné propagace SCLLD:
Propagace SCLLD bude zajištěna zejména prostřednictvím on-line komunikace MAS, a to zveřejňováním informací na webových stránkách MAS, na sociálních sítích (FB) a v emailmarketingu v podobě např. newsletteru pro členy MAS a kontakty z databáze MAS.
- b. Informování žadatelů o způsobu výběru projektů:
Výběrová kritéria pro výběr projektů budou zveřejněna při vyhlášení výzvy MAS, principy výběru projektů jsou součástí také této strategie. Vysvětlení principů a jednotlivých kritérií bude probíhat prostřednictvím kroků uvedených v bodě c.
- c. Nastavení procesů a usnadnění výměny informací mezi zúčastněnými stranami:
Informační semináře popř. webináře pro potenciální žadatele.
Osobní a emailové konzultace pro potenciální žadatele.
Zveřejňování častých dotazů na webových stránkách MAS, popř. v newsletteru MAS.
- d. Koordinace aktivit místních aktérů směřujících k naplňování SCLLD:
MAS bude iniciovat vznik a koordinaci projektů místních aktérů, které budou naplňovat CLLD. Ve spolupráci s Lokálními partnerstvími Vrbenska a Města Bruntál, existujícími DSO a dalšími partnery bude směřovat aktivity k plnění cílů SCLLD.
- e. Podpora žadatelů/příjemců v rozvíjení projektových záměrů:
MAS nabízí pomoc potenciálním žadatelům s přípravou projektových žádostí od vzniku prvotního záměru s tím, že záměry jsou směřovány tak, aby naplňovaly cíle SCLLD bez ohledu na to, ze kterého zdroje budou financovány.

18.4. Komunikační aktivity MAS

MAS funguje na principu partnerství a spolupráce a sdílení informací mezi aktéry v území. Předpokladem úspěšnosti Strategie je podpora veřejnosti, obyvatel daného území, představitelů obcí a měst, podnikatelů, neziskového sektoru, atd. V této souvislosti je trvalým úkolem zajištění dostatečné informovanosti veřejnosti o Strategii, postupu a výsledcích její realizace.

Je třeba vytvořit dostatečné podmínky pro fungující partnerství v rámci území, aby bylo možné zapojit širokou veřejnost do celého procesu udržitelného strategického plánování, pro jeho případné průběžné aktualizace. Vhodným nástrojem pro přenos informací jsou regionální média (rozhlas, TV, tisk, místní zpravodaje) a internet. Komunikace probíhá na několika úrovních:

Úroveň komunikace	Zodpovědný	Komunikační nástroje
Výkonný aparát MAS (dle impl. struktury) – interní komunikace	Manažer MAS	Pracovní jednání Porady Kulaté stoly pro členy MAS Obousměrný přenos informací z Výboru MAS na kancelář MAS Obousměrný přenos informací mezi členy MAS a kanceláří MAS
Komunikace s aktéry v území MAS	Manažer MAS	Informace v tisku a médiích e-mailová kampaň

		webové stránky FB setkání v území
Komunikace s širokou veřejností - propagace	Manažer MAS	Informace v tisku a médiích Veřejná projednání e-mailová kampaň webové stránky FB
Komunikace s poskytovatelem dotace	Manažer MAS	Email Zprávy o postupu Hlášení o změnách Závěrečné zprávy
Komunikace s nositeli projektů	Manažer MAS	e-mailové kampaně v různých fázích realizace strategie veřejná projednání konzultační servis poskytovaný kanceláří kontroly

18.5. Zajištění transparentnosti postupů

Všechny kroky prováděné v rámci přípravy a plnění strategie jsou nastaveny jako transparentní, tzn., že je zajištěna veřejná kontrola jednotlivých kroků v rámci celého procesu. Členové i zaměstnanci MAS podepisují Etický kodex, který je pro ně závazný – viz **Příloha 12**. Všechny zápisy z jednání orgánů jsou zveřejňovány na stránkách MAS. Za zajištění transparentnosti postupů odpovídá manažer MAS.

1. Příprava strategie

Transparentnost přípravy strategie byla zajištěna zapojením veřejnosti do přípravy strategie v těchto krocích:

- Zapojením do činnosti pracovních skupin
- Možností připomínkování výstupů strategie
- Veřejným projednáním strategie
- Schvalováním strategie

Více **Příloha 3** Popis postupu zapojení komunity do vypracování strategie.

2. Realizace strategie

Kritéria pro výběr a hodnocení projektů

Principy výběrových kritérií pro výběr a hodnocení projektů vycházejí z provedených a s komunitou projednaných analýz území a podporují tak navržená realizační opatření strategie. Samotná hodnotící kritéria budou připravena až v rámci přípravy každé výzvy. Návrh výběrových kritérií připravuje Manažer pro realizaci SCLLD a schvaluje je Výbor MAS, tzn., že se na jejich tvorbě podílí lidé z území.

Výzva

Výzva bude pro žadatele dostupná veřejně na stránkách MAS, popř. na stránkách obcí na území MAS, pokud je tyto obce samy zveřejní. Všechny dokumenty pro žadatele včetně kritérií pro výběr a hodnocení projektů jsou součástí zveřejněné Výzvy a žadatelé tak dopředu vědí, podle jakých kritérií se budou jejich projekty hodnotit.

Hodnocení a výběr projektů

Příjem projektů

Příjem projektů provádí kancelář MAS. V případě potřeby zamezení střetu zájmů kancelář postupuje v souladu s etickým kodexem MAS.

Výběr a hodnocení projektů

Každému hodnotiteli jsou přiděleny konkrétní projekty k hodnocení, každý hodnotitel podepisuje k zamezení střetu zájmů prohlášení o nepodjatosti k příslušnému projektu, přičemž střet zájmů i postup v případě střetu zájmů je definován a uveden v Etickém kodexu MAS.

Transparentnost procesu hodnocení projektů je dána tím, že každý žadatel má možnost představit svůj projekt na veřejném projednání předložených projektů, kde se také mohou ostatní žadatelé i veřejnost blíže seznámit s projekty ostatních žadatelů.

Výběrová komise předává Výboru seznam vybraných projektů, který jej schvaluje bez toho, že by zasahoval do pořadí stanoveného Výběrovou komisí. Po schválení je seznam vybraných projektů zveřejněn na stránkách MAS.

Realizace projektů

Vybraný žadatel zveřejňuje informace o realizovaném projektu na svých stránkách a v tisku, MAS předává zprávu o realizaci projektu.

Hodnocení plnění strategie

Informace o plnění strategie budou zveřejňovány na stránkách MAS.

19. Popis spolupráce mezi MAS na národní a mezinárodní úrovni a přeshraniční spolupráce

Projekty spolupráce jsou realizovány mezi místními akčními skupinami („MAS“) a dalšími partnerstvími, jejichž výstupy překračují hranice území jedné MAS. Budou podporovány jak projekty založené na spolupráci v rámci členského státu, tak projekty založené na spolupráci mezi územními celky v několika členských státech či ve třetích zemích. MAS může spolupracovat i s jinými partnerstvími, avšak způsobilé pro podporu budou pouze výdaje realizované MAS, jejíž SCLLD byla schválena z PRV.

MAS Hrubý Jeseník bude pokračovat v již v předchozím období navázané spolupráci s ostatními MAS na národní i mezinárodní úrovni.

MAS Hrubý Jeseník se soustředí i na rozvoj přeshraniční spolupráce, zejména s blízkými polskými, ale i dalšími hlavně evropskými partnery.

Příklady možných témat spolupráce:

- Rozvoj cestovního ruchu, využití přírodního a kulturního dědictví území
- Ochrana a obnova přírodního prostředí a krajiny, venkovského prostoru a sídel
- Rozvoj regionální značky JESENÍKY originální produkt
- Rozvoj RegionCard Jeseníky
- Rozvoj Geoparku Jeseníky
- Rozvoj tradic, tradičních řemesel, gastronomie a komunity
- Budování místní identity a pozitivního image území, lokálních učebnic a knih
- Rozvoj aktivit v ovocnářství, zelinářství, řemesla a ručních pracích a jejich propagace
- Předávání znalostí a zkušeností, rozvoj kreativity, podnikavosti a umění
- Apod.

20. Popis zvláštních opatření pro hodnocení

MAS využívá pro monitorování a vyhodnocování strategie indikátory definované NČI. Tyto indikátory jsou navázány na specifické cíle programů a budou sledovány v MS2014+. Integrovaná strategie obsahuje výsledkové i výstupové indikátory s vazbou na programy, avšak pouze indikátory výstupové jsou pro MAS závazné (indikátory výsledkové závazné nejsou).

MAS nastavila indikátory na úrovni specifických cílů strategie, které vychází z NČI, v některých případech zvolila indikátory vlastní. Indikátory na úrovni specifických cílů strategie budou sledovány mimo MS2014+ a budou využity pro vlastní monitorování a evaluaci pro potřeby nositele integrované strategie. Indikátory na úrovni specifických cílů strategie jsou nezávaznými indikátory a nejsou předmětem hodnocení řídicího orgánu.

Postupy uvedené v implementační části SCLLD budou monitorovány v MS2014+, vyhodnocování bude probíhat na úrovni MAS minimálně jednou ročně a výsledky budou zohledněny v dalším postupu realizace strategie.

20.1. Způsob monitoringu a evaluace strategie

Monitoring a evaluace je nedílnou součástí procesu strategického řízení. Nastavený systém monitoringu a evaluace pomáhá odpovědět na otázku. Jak ověříme, že jsme byli úspěšní?

Monitorování a hodnocení je aktivní a systematický dohled nad plněním harmonogramu (věcných a finančních ukazatelů). Systém hodnocení plnění strategických cílů bude sledován pomocí předem nastavené indikátorové soustavy a finančního plánu. Dosahování výstupových indikátorů bude hodnocena úroveň indikátorů OP. Výstupové indikátory by pak měly naplňovat indikátory výsledku, definované touto strategií. Za těchto okolností je nezbytné, aby monitorovací parametry této strategie vypovídaly o tom, zda a do jaké míry byly v přímém nebo nepřímém důsledku naplněny jeho cíle prostřednictvím výstupů dílčích projektů a jak k tomu došlo.

Pro účely monitoringu rozvoje daného území jsou vytvořeny mechanismy, které přenášejí relevantní informace zdola nahoru, od realizátorů konkrétních projektů, k manažeru strategie a ten ke garantu rozvojové strategie jako celku, tedy valné hromadě. Pro tyto účely byly zvoleny monitorovací ukazatele zohledňující zvýšení zaměstnanosti, kvalitu životního prostředí na úrovni ekonomické, sociální i environmentální. Tyto ukazatele jsou transparentní, mají jasný kvalitativní rozměr vztahující se k cílům strategie a jsou získatelné a ověřitelné z veřejně dostupných zdrojů – představují tedy platformu, na jejímž základě lze sledovat globální rozvoj daného území a dosahování změny.

Za monitoring strategie nese zodpovědnost kontrolní komise.

Způsoby ověřování monitorovacích kritérií

Ověřování se provádí prostřednictvím MS2014+ monitorováním realizace jednotlivých integrovaných projektů a také monitorováním SCLLD jako celku. Nositel strategie předkládá 2x ročně (do 15. 1. vždy s použitím údajů k 31. 12., resp. 15. 7. vždy s použitím údajů k 30. 6.) prostřednictvím MS2014+ MMR – ORP Zprávu o plnění integrované strategie a po ukončení financování také Závěrečnou zprávu o plnění integrované strategie. Zprávu o plnění integrované strategie projednává a schvaluje Výbor MAS. Na základě hodnocení vývoje stavu jednotlivých monitorovacích indikátorů Kontrolní komise zpracovává pro Výbor MAS návrh na změny ve Strategii.

Lidské zdroje

Monitoring realizace Strategického plánu bude zajišťovat manažer SCLLD a manažer MAS, Stěžejní úlohu v procesu monitoringu bude mít Kontrolní komise, která zodpovídá za monitoring a hodnocení SCLLD, zpracovává a předkládá ke schválení rozhodovacímu orgánu indikátorový a evaluační plán SCLLD a dokládá jeho plnění.

Evaluační plán

Efektivita komplexní realizace strategie bude prováděna Kontrolní komisí nejméně 1x ročně. Zprávy kontrolní komise bude projednávat a schvalovat Valná hromada. Kontrolní komise bude svolávat jeho předseda, který také

předloží výboru návrh termínů pro hodnocení realizovaných jednotlivých projektů a také předloží návrh termínů průběžného hodnocení uskutečňovaných projektů.

Evaluační postupy

Kontrolní komise bude mít za úkol zajistit mid-term evaluaci Strategického plánu. V rámci evaluace bude zjišťována zejména efektivita veřejných finančních prostředků, které budou v souvislosti s realizací Strategického plánu distribuovány ke konečným příjemcům, ve vazbě na výstupy a výsledky dílčích projektů.

Návrh způsobu zapracování výsledků evaluace do strategie

Zjistí-li se nedostatečná efektivita vložených prostředků, budou přijata nápravná opatření (aktualizace Strategického plánu, změna výběrových kritérií, apod.)

Způsoby zveřejňování výsledků evaluací

Všechny závěry z výsledků jednání Kontrolní komise budou součástí zprávy Kontrolní komise na VH. Schválené výstupy budou zveřejněny na stránkách MAS.

21. PŘÍLOHY

1. Finanční plán a indikátory pro programové rámce
2. Mapa území a seznam obcí
3. Popis postupu zapojení komunity do vypracování strategie
4. Analýza rizik
5. Čestné prohlášení
6. Vazba strategie na relevantní strategické dokumenty
7. Geologické lokality
8. Přírodní a kulturní zdroje
9. Vyhodnocení dotazníku občané
10. Vyhodnocení dotazníku obce
11. Analýza problémů
12. Etický kodex MAS

22. SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Základní informace o strategii	8
Tabulka 2 Identifikace Místní akční skupiny.....	10
Tabulka 3 Poloha MAS v územně správním členění ČR.....	13
Tabulka 4 Sídlní struktura.....	14
Tabulka 5 Vývoj počtu obyvatel 1991 - 2011	16
Tabulka 6 Přirozený přírůstek a saldo obyvatel v roce 2014.....	18
Tabulka 7 Index stárí	19
Tabulka 8 Rozlohy ploch podle využití v roce 2008 a 2013	25
Tabulka 9 Rozdělení obcí podle převažujícího využití plochy	25
Tabulka 10 Produkce ze dvora	26
Tabulka 11 Největší subjekty zabývající se těžbou dřeva, popř. jejím zpracováním.....	27
Tabulka 12 Ložiska surovin a současný stav.....	28
Tabulka 13 Řemeslníci dle obcí	29
Tabulka 14 Vymezení ploch pro podnikání v územně plánovací dokumentaci obcí.....	31
Tabulka 15 Přehled brownfieldů na území MAS Hrubý Jeseník.....	32
Tabulka 16 Lyžařská zařízení	36
Tabulka 17 Turistická infrastruktura – existence a potřeba v jednotlivých obcích	37
Tabulka 18 Možnosti ubytování na území MAS Hrubý Jeseník a jejich kapacita	38
Tabulka 19 Charakteristika turistického ruchu podle oblastí.....	38
Tabulka 20 Současní držitelé značky	40
Tabulka 21 Struktura EAO (ekonomicky aktivní obyvatelstvo)	41
Tabulka 22 Ukazatele ekonomické aktivity a zaměstnanosti	43
Tabulka 23 Hlavní ekonomické ukazatele obcí	45
Tabulka 24 Nejčastější obce vyjíždky za zaměstnáním	47
Tabulka 25 Stav vodovodů, kanalizací, ČOV a napojení na veřejný plynovod	51
Tabulka 26 Přehled obnovitelných zdrojů elektrické energie	54
Tabulka 27 Problematický stav dopravní infrastruktury	58
Tabulka 28 Předpokládaný rozvoj silniční sítě	61
Tabulka 29 Vybavenost obcí základními službami	65
Tabulka 30 Obydlené domy - období výstavby nebo rekonstrukce	67
Tabulka 31 Počty domů, obydlené a neobydlené byty	67
Tabulka 32 Bytová výstavba ve dvou sledovaných obdobích	69
Tabulka 33 Vybavenost obcí školami	72
Tabulka 34 Počty dětí a žáků v MŠ, kapacity – naplněnost škol, zřizovatelé škol	73
Tabulka 35 Počty dětí a žáků v ZŠ, kapacity – naplněnost škol, zřizovatelé škol	74
Tabulka 36 Střední školy a nabízené obory.....	75
Tabulka 37 Příjmy z RUD (rozpočtové určení daní) a náklady na provoz školských zařízení.....	77
Tabulka 38 Stručný popis sociálně vyloučených lokalit a potencionálně rizikových míst	81
Tabulka 39 Přehled kulturní a spolkové vybavenosti obcí	88
Tabulka 40 Přehled sportovní vybavenosti	92
Tabulka 41 Koeficient ekologické stability v obcích	96
Tabulka 42 Přehled pozemkových úprav v území	96
Tabulka 43 Struktury ploch podle obcí	98
Tabulka 44 Ekologické zátěže.....	111
Tabulka 45 Přehled funkčních mikroregionů a jejich členských obcí	114

Tabulka 46 Úroveň kriminality v obvodech Policie ČR	116
Tabulka 47 Vývoj činnosti Městské policie v Bruntále v letech 2008 až 2013	117
Tabulka 48 Stav zpracování územních plánů a jejich změn v obcích	120
Tabulka 49 Typologie území jednotlivých obcí MAS dle Strategie regionálního rozvoje ČR	122
Tabulka 50 Příklady spolupráce obcí - Mikroregion Slezská Harta.....	124
Tabulka 51 Souhrnná SWOT analýza.....	127
Tabulka 52 Souhrnné indikátory plnění globálního cíle resp. strategických cílů	140
Tabulka 53 Vazba Opatření 1.1.1 na SC OP.....	146
Tabulka 54 Vazba Opatření 1.1.2 na SC OP.....	147
Tabulka 55 Vazba Specifického cíle 1.1 na specifické cíle OP	148
Tabulka 56 Vazba Opatření 1.2.1 na SC OP.....	149
Tabulka 57 Vazba Opatření 1.2.2 na SC OP.....	150
Tabulka 58 Vazba Opatření 1.2.3 na SC OP.....	150
Tabulka 59 Vazba Opatření 1.2.4 na SC OP.....	151
Tabulka 60 Vazba Specifického cíle 1.2 na specifické cíle OP	151
Tabulka 61 Vazba Opatření 1.3.1 na SC OP.....	153
Tabulka 62 Vazba Specifického cíle 1.3 na specifické cíle OP	153
Tabulka 63 Vazba Opatření 1.4.1 na SC OP.....	154
Tabulka 64 Vazba Opatření 1.4.2 na SC OP.....	155
Tabulka 65 Vazba Opatření 1.4.3 na SC OP.....	155
Tabulka 66 Vazba Opatření 1.4.4 na SC OP.....	156
Tabulka 67 Vazba Opatření 1.4.5 na SC OP.....	156
Tabulka 68 Vazba Specifického cíle 1.4 na specifické cíle OP	156
Tabulka 69 Vazba Opatření 1.5.1 na SC OP.....	158
Tabulka 70 Vazba Opatření 1.5.2 na SC OP.....	158
Tabulka 71 Vazba Opatření 1.5.3 na SC OP.....	158
Tabulka 72 Vazba Specifického cíle 1. 5. na specifické cíle OP	159
Tabulka 73 Vazba Opatření 1.6.1 na SC OP.....	160
Tabulka 74 Vazba Opatření 1.6.2 na SC OP.....	161
Tabulka 75 Vazba Opatření 1.6.3 na SC OP.....	161
Tabulka 76 Vazba Opatření 1.6.4 na SC OP.....	161
Tabulka 77 Vazba Opatření 1.6.5 na SC OP.....	162
Tabulka 78 Vazba Specifického cíle 1.6 na specifické cíle OP	162
Tabulka 79 Vazba Opatření 2.1.1 na SC OP.....	164
Tabulka 80 Vazba Opatření 2.1.2 na SC OP.....	164
Tabulka 81 Vazba Specifického cíle 2.1 na specifické cíle OP	165
Tabulka 82 Vazba Opatření 2.2.1 na SC OP.....	166
Tabulka 83 Vazba Opatření 2.2.2 na SC OP.....	166
Tabulka 84 Vazba Specifického cíle 2.2 na specifické cíle OP	167
Tabulka 85 Vazba Opatření 2.3.1 na SC OP.....	168
Tabulka 86 Vazba Opatření 2.3.2 na SC OP.....	169
Tabulka 87 Vazba Specifického cíle 2.3 na specifické cíle OP	169
Tabulka 88 Vazba Opatření 2.4.1 na SC OP.....	171
Tabulka 89 Vazba Opatření 2.4.2 na SC OP.....	171
Tabulka 90 Vazba Opatření 2.4.3 na SC OP.....	171
Tabulka 91 Vazba Opatření 2.4.4 na SC OP.....	172
Tabulka 92 Vazba Specifického cíle 2.4 na specifické cíle OP	172

Tabulka 93 Vazba Opatření 2.5.1 na SC OP	174
Tabulka 94 Vazba Opatření 2.5.2 na SC OP	174
Tabulka 95 Vazba Opatření 2.5.3 na SC OP	175
Tabulka 96 Vazba Specifického cíle 2.4 na specifické cíle OP	175
Tabulka 97 Vazba Opatření 3.1.1 na SC OP	176
Tabulka 98 Vazba Opatření 3.1.2 na SC OP	177
Tabulka 99 Vazba Opatření 3.1.2 na SC OP	177
Tabulka 100 Vazba Specifického cíle 3.1 na specifické cíle OP	177
Tabulka 101 Vazba Opatření 3.2.1 na SC OP	178
Tabulka 102 Vazba Specifického cíle 3.1 na specifické cíle OP	178
Tabulka 103 Vazba Opatření 3.3.1 na SC OP	179
Tabulka 104 Vazba Opatření 3.3.2 na SC OP	179
Tabulka 105 Vazba Specifického cíle 3.3 na specifické cíle OP	179
Tabulka 106 Vazba Opatření 3.4.1. na SC OP	181
Tabulka 107 Vazba Opatření 3.4.1. na SC OP	181
Tabulka 108 Vazba Opatření 3.4.1. na SC OP	182
Tabulka 109 Vazba Specifického cíle 3.4. na specifické cíle OP	182
Tabulka 110 Celková soustava cílů a opatření	182
Tabulka 111 Vztah navržených opatření k definovaným problémům a potenciálům území a přehled opatření, která budou financovatelná z programových rámců	184
Tabulka 118 Provázanost navrhovaných opatření	202
Tabulka 119 Provázanost navrhovaných opatření	204
Tabulka 120 Provázanost navrhovaných opatření	207
Tabulka 121 Provázanost navrhovaných opatření	209
Tabulka 122 Provázanost navrhovaných opatření	210
Tabulka 123 Provázanost navrhovaných opatření	Chyba! Záložka není definována.
Tabulka 124 Provázanost navrhovaných opatření	216
Tabulka 125 Provázanost navrhovaných opatření	220
Tabulka 126 Fáze 1 Řídící struktura	225
Tabulka 127 Fáze 2 Řídící struktura	226
Tabulka 128 Fáze 3 Řídící struktura	227

23. SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Postup přípravy CLLD	10
Obrázek 2 Poloha MAS v územně správním členění ČR.....	13
Obrázek 3 Rozdělení obcí dle velikosti.....	14
Obrázek 4 Dlouhodobý trend vývoje počtu obyvatel	17
Obrázek 5 Vývoj struktury zaměstnanosti v sektorech hospodářství v letech 2001 a 2011.....	22
Obrázek 6 Podnikatelské subjekty dle právní formy.....	22
Obrázek 7 Podnikatelské subjekty se zjištěnou aktivitou dle odvětví činnosti	23
Obrázek 8 Velikostní kategorie subjektů podle počtu zaměstnanců	23
Obrázek 9 Využití zemědělských ploch v MAS Hrubý Jeseník a Moravskoslezském kraji	25
Obrázek 10 Vývoj podílu nezaměstnaných v letech 2007 až 2013	44
Obrázek 11 Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence na ÚP.....	46
Obrázek 12 Vyjíždka za zaměstnáním	46
Obrázek 13 Vzdělanostní struktura obyvatel	48
Obrázek 14 Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání	49
Obrázek 15 Způsob vytápění obydlených bytů podle druhu paliva	53
Obrázek 16 Sběr a separace jednotlivých druhů odpadů	56
Obrázek 17 Sběr a separace bioodpadů	56
Obrázek 18 Četnost problémů dopravní infrastruktury.....	60
Obrázek 19 Počet domů v letech 1869-2011	68
Obrázek 20 Využití domů	69
Obrázek 21 Chráněná území	100
Obrázek 22 Průměrné roční koncentrace PM10 a benzoapyrenu	107
Obrázek 23 Mapa toků.....	109
Obrázek 24 Četnost povodní v obcích.....	111
Obrázek 25 Typologie území jednotlivých obcí dle Strategie regionálního rozvoje ČR	122
Obrázek 26 Schéma stromu problémů a potřeb.....	136
Obrázek 27 Schéma metodický přístup.....	137
Obrázek 28 Schéma strategických oblastí a cílů a průřezových témat strategie MAS Hrubý Jeseník	139
Obrázek 29 Priority dle aktérů z území pro stanovení hlavních strategických oblastí.....	141
Obrázek 30 Soulad mezi specifickými cíli	141
Obrázek 31 Grafické znázornění struktury programových rámců IROP, PRV, OPZ a jejich vazeb	189

24. SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Fáze 1 Organizační struktura	225
Graf 2 Fáze 2 Organizační struktura	227
Graf 3 Fáze 3 Organizační struktura	229
Graf 4 Organizační schéma procesu řízení a kontrolních mechanismů MAS	230